

ปัญหาทางกฎหมายในสัญญาับทุนการศึกษาของบุคลากร
ในสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานของรัฐ

อติญา กิตตระกูล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

2563

**Legal Issue Regarding Personnel in the Higher Education Institute
and Government Agency Scholarship Contract**

Atiya Kittrakool

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Laws**

Department of Law

Pridi Banomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University

2020

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัญหาทางกฎหมายในสัญญารับประกันการศึกษาของบุคลากร
ในสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานของรัฐ
เสนอโดย นางสาวอดิญา กิตตระกูล
สาขาวิชา นิติศาสตร์
หมวดวิชา กฎหมายเอกชนและกฎหมายธุรกิจ
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์พินิจ ทิพย์มณี
ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

.....ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สุนทร มณีสวัสดิ์)

.....กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์พินิจ ทิพย์มณี)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ)

คณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์ รับรองแล้ว

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตน์เชื้อสกุล)
วันที่ ๑๐ เดือน ๒๗ เดือน พ.ศ. ๒๕๖๗

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัญหาทางกฎหมายในสัญญาเงินทุนการศึกษาของบุคลากร ในสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานของรัฐ
ชื่อผู้เขียน	อติญา กิตตระกุล
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์พินิจ ทิพย์มณี
สาขาวิชา	นิติศาสตร์
ปีการศึกษา	2562

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับกรณีข้าราชการบุคลากรทางการศึกษาหรือในหน่วยงานของรัฐที่ได้รับทุนจากรัฐบาลหรือหน่วยงานต้นสังกัดไปศึกษาต่อทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ โดยทำสัญญาเงินทุนที่มีเงื่อนไขให้บุคคลที่ได้รับทุนต้องกลับมารับราชการหรือปฏิบัติงานในหน่วยงานต้นสังกัดเดิมเมื่อสำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในสัญญา แต่ในปัจจุบันพบว่า มีผู้รับทุนที่สำเร็จการศึกษาแล้วไม่กลับมาเข้ารับราชการเพื่อชดใช้ทุนจำนวนมาก หลายรายพบว่าได้ไปทำงานและย้ายไปใช้ชีวิตในต่างประเทศ โดยขายทรัพย์สินที่มีอยู่ในประเทศไทยและไม่มีทรัพย์สินในประเทศไทยเหลืออยู่เลย ทำให้เมื่อมีการฟ้องร้องกันเกิดขึ้น รัฐบาลหรือหน่วยงานต้นสังกัดซึ่งเป็นผู้ให้ทุนมักจะไม่ได้รับเงินคืนและไม่สามารถบังคับเอาากับทรัพย์สินได้ กรณีหากมีผู้ค้ำประกัน ก็ยังสามารถฟ้องร้องผู้ค้ำประกันให้รับผิดชอบใช้หนี้ได้ แต่มีบางกรณีที่ผู้ค้ำประกันซึ่งเป็นบิดามารดาได้เสียชีวิตแล้ว หรือเป็นกรณีที่ไม่มีผู้ค้ำประกันในสัญญา รัฐบาลหรือหน่วยงานต้นสังกัดนั้นก็จะได้ไม่ได้รับการชดใช้เงินคืนเช่นกัน

การคิดสัญญาเงินทุนศึกษานี้ เป็นที่น่าสงสัยว่าเพราะเหตุใดบุคคลเหล่านั้นจึงเลือกที่จะไม่กลับมารับราชการเพื่อชดใช้ทุน จากการศึกษาพบว่า การบริหารจัดการทุนอยู่ภายใต้หลายหน่วยงาน เช่น สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.) ซึ่งจัดสรรทุนตามความต้องการของส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) ซึ่งจัดสรรทุนสำหรับบุคลากรในมหาวิทยาลัย หรือในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ เอง ก็มีทุนการศึกษาที่หน่วยงานได้จัดสรรไว้ให้แก่บุคลากรของมหาวิทยาลัยเพื่อไปศึกษาต่อ ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้ มีลักษณะการทำงานแบบแยกกันทำและไม่มีการประสานงานกัน ทำให้การบริหารจัดการทุนการศึกษาไม่มีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดความสูญเปล่าจากความไม่สอดคล้องกันระหว่างความต้องการของหน่วยงานและสาขาที่นักเรียนทุนไปเรียนต่อ และปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การไม่มีแผน

รองรับอย่างชัดเจนในการใช้ประโยชน์จากนักเรียนทุนที่สำเร็จการศึกษาแล้ว จึงส่งผลให้การจัดสรรทุนมีลักษณะที่กระจุกกระจาย จนทำให้มีนักเรียนทุนหลายคนสำเร็จการศึกษากลับมาแล้วแต่ยังไม่ถูกบรรจุเข้าทำงาน ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนทุนเลือกที่จะไม่กลับเข้ามารับราชการเพื่อขอใช้ทุน

ดังนั้น จึงควรปรับปรุงการบริหารจัดการทุนการศึกษา โดยจัดตั้งหน่วยงานกลางที่จะเป็นผู้เก็บข้อมูลและรวบรวมผู้ได้รับทุนการศึกษาทั้งหมดไว้ในที่เดียวกันและจัดสรรให้ไปปฏิบัติงานตามความต้องการของรัฐบาลและหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งนี้ ภายในหน่วยงานกลางนั้น จะต้องรวบรวมข้อมูลผู้ที่ได้รับทุน เช่น รายชื่อ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาคำแหน่งงาน สาขาที่เชี่ยวชาญ เป็นต้น โดยหน่วยงานกลางดังกล่าวนี้จะเป็นผู้ดูแลความก้าวหน้าในอาชีพ ค่าตอบแทนที่ได้รับ การพัฒนา และติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้ได้รับทุน ซึ่งหากกำหนดให้ชัดเจนได้จะเป็นการจูงใจให้นักเรียนทุนเข้ามารับราชการและลดการหนีทุนได้ อีกทั้งควรหามาตรการหรือแนวทางจูงใจให้ผู้รับทุนมีความพึงพอใจในงาน รู้สึกภาคภูมิใจ และรู้สึกมีเกียรติที่จะอยู่ในระบบราชการด้วย

คำสำคัญ: สัญญาับทุนการศึกษา, การบริหารจัดการทุนการศึกษา, ผิดสัญญาับทุน

Thesis Title	Legal Issue regarding Personnel in the Higher Education Institute and Government Agency Scholarship Contract
Author	Atiya Kittrakool
Thesis Advisor	Associate Professor Pinit thipmanee
Department	Law
Academic Year	2019

ABSTRACT

This thesis aims to study the issue in case of government official, education or government personnel who has received scholarship from the government or the original affiliation for educational course both domestic and aboard (scholarship recipient), in which case the scholarship contract stipulates that the scholarship recipient works for the government or the original affiliation for specified period of time after graduate from educational course. But now, many scholarship recipients do not work as stated in the contract to repay for the scholarship. Some even distribute all their domestic possessions and assets and move aboard. Therefore, even with the lawsuit, the government or the original affiliation which grant the scholarship would often unable to recover the expense as there are no assets to be seized. While such amount could be claimed from the guarantor, there are some cases that the guarantor is not available such as deceased guarantor or no specified guarantor for the contract. Therefore, such expense might not be recoverable.

With so many defaults on the scholarship contract, it is quite intriguing as for why many choose to default the contract. This study finds that the management of the scholarship contract is supervised by many institutes such as the office of civil service commission (OCSC), which manages the government scholarship, the office of higher education commission (OHEC), which allocates the scholarship for higher education personnel, or the higher education institutes themselves, which manage the scholarship for their own personnel. As these institutes work individually and not in cooperation, the contract management becomes ineffective and wasteful due to the differences between the need of the institute and that of the recipient. Another important issue is the lack of clear plan on how to utilize or employ the scholarship recipient,

which causes the scholarship management to become sporadic. This could result in the graduated scholarship recipient not being employed or enrolled, which is another reason why many scholarship recipients choose to default the contract.

Therefore, the management of scholarship could be improved by designating the central agency which collects all the scholarship contract data and allocate the scholarship recipient to work in the government sector or agency as needed. This agency also needs to collect the information on the scholarship recipient such as name, age, highest education, graduated course, occupation position, expertise etc. The agency will supervise the career advancement, adequate compensation, skill development, and the assessment of the scholarship recipient. If the career path of the scholarship recipient is clearly defined as suggested above, it could motivate the recipient to fulfill the contract rather than default from it. There should also be a measures or practices to motivate the recipient, to make them feel satisfy, proud, and honored to work in government sector.

Keyword: The scholarship contract, Scholarship management, Scholarship default

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ได้ด้วยดี เนื่องด้วยความเมตตาและความช่วยเหลือจากคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์พิณิจทิพย์มณี เป็นอย่างสูงที่กรุณาสละเวลาอันมีค่ารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา โดยตลอดเวลาตั้งแต่เริ่มจัดทำเค้าโครงวิทยานิพนธ์ ท่านได้ให้คำปรึกษา เอาใจใส่และติดตามความคืบหน้าในการทำวิทยานิพนธ์ตลอดมา โดยกรุณาตรวจพิจารณาเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้คำแนะนำในและชี้แนะข้อบกพร่องต่าง ๆ รวมทั้งให้กำลังใจผู้เขียนเป็นอย่างดีเสมอมา ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้เขียนสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร.สุนทร มณีสวัสดิ์ เป็นอย่างสูง ที่ได้กรุณารับเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และให้ข้อคิดเห็นในมุมมองที่กว้างขึ้น ซึ่งผู้เขียนพิจารณาเรื่องต่าง ๆ อย่างรอบด้าน ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ ที่ได้กรุณารับเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และได้ให้คำแนะนำที่มีคุณค่าอย่างยิ่งในการเขียนวิทยานิพนธ์ รวมถึงได้กรุณาตรวจสอบบทความและให้กำลังใจแก่ผู้เขียน ในการจัดทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้เขียนขอสำนึกพระคุณของคณะกรรมการทุกท่านไว้อย่างไม่รู้ลืม นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่หลักสูตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ ทุกท่าน ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานด้วยดีมาโดยตลอด

นอกจากนี้ที่สำคัญอย่างยิ่ง ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดามารดาของผู้เขียนเอง ตลอดจนสมาชิกในครอบครัวทุกท่านที่คอยสนับสนุน ให้ความหวังและเป็นกำลังใจให้กับผู้เขียน ตลอดระยะเวลาจนกระทั่งถึงวันที่สำเร็จเป็นวิทยานิพนธ์ฉบับสมบูรณ์นี้ และขอขอบคุณ คุณจิระเดช ลิ้มปี่ประภากุล สำหรับความช่วยเหลือตลอดระยะเวลาในการทำวิทยานิพนธ์เล่มนี้และการให้กำลังใจที่ดีเสมอมา

สุดท้ายนี้ หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะมีคุณค่าและประโยชน์ทางวิชาการ ผู้เขียนขอยกความดีดังกล่าวตกแก่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และขอมอบเป็นกตเวทิตาแก่บิดามารดาของผู้เขียน รวมทั้งบูรพาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และคุณธรรมให้แก่ผู้เขียน แต่หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	4
1.3 สมมติฐานของการศึกษา.....	4
1.4 ขอบเขตของการศึกษา.....	4
1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา.....	5
2. ความหมาย วิวัฒนาการ ลักษณะและแนวความคิดเกี่ยวกับสัญญาในประเทศไทย.....	6
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับสัญญาในประเทศไทย.....	6
2.1.1 วิวัฒนาการทำสัญญาของประเทศไทย.....	6
2.1.2 การเกิดสัญญาตามกฎหมายไทย.....	8
2.1.3 องค์ประกอบของสัญญา.....	13
2.1.4 หลักเสรีภาพในการทำสัญญา.....	14
2.1.5 หลักความเสมอภาคในการทำสัญญา.....	17
2.1.6 หลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนา.....	17
2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง.....	20
2.2.1 วิวัฒนาการของสัญญาทางปกครองในประเทศไทย.....	20
2.2.2 การถือกำเนิดของข้อความคิดเรื่องสัญญาทางปกครอง.....	22
2.2.3 ความหมายของสัญญาทางปกครองตามพระราชบัญญัติจัดตั้ง ศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542.....	26
2.2.4 ประเภทของสัญญาทางปกครอง.....	28
2.3 วิวัฒนาการการให้ทุนการศึกษาในประเทศไทย.....	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3. กฎหมายที่เกี่ยวกับการรับทุนการศึกษาในประเทศไทย.....	44
3.1 แหล่งทุนเพื่อการศึกษาหรือฝึกอบรมในต่างประเทศ.....	44
3.1.1 ทุนรัฐบาลไทย.....	45
3.1.2 ทุนองค์กร หรือ มูลนิธิอื่น ๆ.....	58
3.1.3 ทุนรัฐบาลต่างประเทศ องค์กรระหว่างประเทศ องค์กรต่างประเทศ หรือนิติบุคคลต่างประเทศ.....	60
3.2 กฎหมายที่เกี่ยวกับสัญญาสัญญาการรับทุนในประเทศไทย.....	72
3.2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้ข้าราชการไปศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติการวิจัย และดูงาน ณ ต่างประเทศ พ.ศ. 2549.....	72
3.2.2 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการไปศึกษาเพิ่มเติมฝึกอบรม ดูงาน หรือปฏิบัติการวิจัยภายในประเทศพ.ศ. 2559.....	73
3.2.3 ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการทำสัญญาและการชดใช้เงิน กรณีรับทุนลาศึกษาฝึกอบรมปฏิบัติการวิจัย และปฏิบัติงานในองค์กร ระหว่างประเทศ พ.ศ. 2548.....	74
3.2.4 ประกาศ ระเบียบ เกี่ยวกับการให้พนักงานมหาวิทยาลัยไปศึกษา ฝึกอบรม วิจัย และดูงาน.....	76
4. วิเคราะห์ปัญหาในสัญญาการรับทุนการศึกษาของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาและ หน่วยงานของรัฐ.....	82
4.1 ปัญหาการที่ผู้รับทุนสำเร็จการศึกษาแล้วไม่กลับมารับราชการชดใช้ทุน.....	82
4.1.1 ปัญหาเกี่ยวกับลักษณะเนื้อหาของสัญญาการรับทุนการศึกษาที่ขัดหรือ แย้งต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540.....	82
4.1.2 ปัญหาที่เกิดจากการบริหารจัดการทุนการศึกษาในประเทศไทย.....	86
4.2 ปัญหาการมีหลักประกันที่ไม่เพียงพอ หรือการไม่มีหลักประกัน ในการชดใช้ทุนกรณีผู้รับทุนผิดสัญญาทุน.....	89
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ.....	99
5.1 บทสรุป.....	99
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	101

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	106
ภาคผนวก	
ก สัญญาอนุญาตให้พนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการลาศึกษา หรือลาฝึกอบรม และ สัญญาค้ำประกัน (สัญญาอนุญาตให้พนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ ลาศึกษา หรือลาฝึกอบรม) ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.....	112
ข สัญญาของพนักงานมหาวิทยาลัยที่ไปศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติงานวิจัย และ สัญญาค้ำประกัน (สัญญาของพนักงานมหาวิทยาลัยให้ไปศึกษาฝึกอบรม หรือปฏิบัติงานวิจัย) ของ มหาวิทยาลัยมหิดล.....	120
ค สัญญาอนุญาตให้ข้าราชการไปศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติงานวิจัย ณ ต่างประเทศสัญญาอนุญาตให้ข้าราชการไปศึกษาภายในประเทศ และ สัญญาค้ำประกัน ของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	128
ง สัญญารับทุนการศึกษาภายในประเทศและ สัญญาค้ำประกัน ของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี	141
จ NTU SCIENCE AND ENGINEERING UNDERGRADUATE SCHOLARSHIP (CN) SCHOLARSHIP AGREEMENT	148
ฉ ตัวอย่าง คำขอออกหนังสือค้ำประกัน	162
ประวัติผู้เขียน.....	171

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบัน การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้ได้ นั้นต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างมาประกอบกัน นอกจากจะต้องใช้งบประมาณและทรัพยากรที่ หลากหลายแล้ว ยังต้องอาศัยทรัพยากรที่เป็นบุคคลผู้ซึ่งมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการ ดำเนินการและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ จึงจะทำให้ประเทศก้าวหน้าทัดเทียมอารยประเทศได้ แต่การที่ จะให้บุคลากรเหล่านั้นต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายแต่เพียงฝ่ายเดียวในการพัฒนาตนเองอาจ ไม่สามารถทำได้ รัฐจึงต้องมีมาตรการในการส่งเสริมบุคลากรให้ได้รับการพัฒนาในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมาพัฒนาประเทศได้นั้น คือการ ส่งบุคลากรไปศึกษาหรือฝึกอบรมในต่างประเทศ โดยใช้งบประมาณของรัฐบาลหรือหน่วยงาน ต้นสังกัดของบุคคลนั้น ๆ หรือการสนับสนุนให้บุคลากรมีโอกาสในการรับทุนการศึกษาจาก แหล่งทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ

บุคคลที่ประสงค์ไปพัฒนาตนเองและศึกษาต่อ โดยการรับทุนการศึกษาจากรัฐบาล หน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานอื่นนั้น จะต้องมีการทำสัญญา ซึ่งในสัญญารับทุนการศึกษา ดังกล่าวนี มีข้อสัญญาที่สำคัญประการหนึ่งคือ การระบุงบเงินให้บุคคลที่รับทุนการศึกษาดังกล่าว ต้องกลับมารับราชการหรือปฏิบัติงานในหน่วยงานต้นสังกัดเดิมเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วภายใน ระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในสัญญา เนื่องจากสาเหตุที่รัฐบาลหรือหน่วยงานผู้ให้ทุนการศึกษา ส่งตัวบุคลากรไปศึกษาต่อและให้ทุนการศึกษานั้น ก็เพื่อมุ่งหวังให้ผู้ที่ได้รับทุนกลับมาปฏิบัติ ราชการในหน่วยงานและนำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาต่อ มาพัฒนาปรับปรุงองค์กรให้มีความก้าวหน้า และทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ ซึ่งการรับราชการภายหลังสำเร็จการศึกษาของ ผู้รับทุนนั้น เป็นการปฏิบัติหน้าที่ที่เป็นการดำเนินการของรัฐตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน ทางปกครองที่มีหน้าที่ต้องจัดให้มีบริการสาธารณะ รวมถึงมีวัตถุประสงค์แห่งสัญญาเป็นการ ดำเนินการตามหน้าที่ของรัฐในการจัดการศึกษาแก่ประชาชนทั่วไปอันเป็นการจัดทำบริการ สาธารณะโดยตรง นอกจากนั้น ในข้อสัญญายังให้อำนาจหน่วยงานทางปกครองซึ่งเป็นคู่สัญญา สามารถใช้ดุลยพินิจในการระงับการให้ทุนหรือเงินเดือนหรือเงินอื่นใด รวมทั้งการเรียกตัวผู้ลา ศึกษาให้กลับมาปฏิบัติราชการได้ ตลอดจนให้ส่วนราชการหักหนี้ที่ผู้รับทุนจะต้องชำระตาม

สัญญาจากเงินบำเหน็จบำนาญและหรือเงินอื่นใดที่ผู้รับทุนได้รับจากทางราชการอันเป็นข้อกำหนดที่แสดงถึงเอกสิทธิ์พิเศษของรัฐที่ไม่พบในสัญญาทางแพ่งทั่วไป เมื่อสัญญาดังกล่าวมีคู่สัญญาอย่างน้อยฝ่ายหนึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครอง และมีวัตถุประสงค์อันเป็นสัญญาที่ให้จัดทำบริการสาธารณะ สัญญาดังกล่าวจึงเป็นสัญญาทางปกครองตามนิยามในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 การฟ้องคดีกรณีผิดสัญญารับทุนการศึกษาของผู้รับทุนนั้น จึงต้องฟ้องคดีต่อศาลปกครอง

ทั้งนี้ ในสัญญารับทุนการศึกษามีเงื่อนไขอีกประการหนึ่งว่า “ถ้าผู้ให้สัญญา ไม่กลับเข้าปฏิบัติราชการ ผู้ให้สัญญาจะต้องชดใช้คืนเงินทุน เงินเดือน และเงินอื่นใดทั้งสิ้นที่ผู้รับสัญญา ได้รับไปทั้งหมดจากทางราชการในระหว่างที่ได้รับอนุญาตให้ไปศึกษาต่อ นอกจากนี้ ผู้ให้สัญญาจะต้องจ่ายเงินเป็นเบี้ยปรับอีกเป็นจำนวน 1 เท่า ของจำนวนเงินที่ผู้ให้สัญญาจะต้องชดใช้คืน หรือมากกว่านั้นตามข้อกำหนดในสัญญา” ซึ่งในปัจจุบัน ได้มีข้าราชการ บุคลากรทางการศึกษาหรือในหน่วยงานของรัฐที่ได้รับทุนจากรัฐบาลหรือหน่วยงานต้นสังกัดไปศึกษาต่อทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ หลายรายได้ผิดสัญญารับทุนการศึกษาและไม่ชดใช้เงินคืน และพบว่าผู้ผิดสัญญารับทุนการศึกษาได้ไปทำงาน มีทรัพย์สินและย้ายใช้ชีวิตอยู่ในต่างประเทศ ซึ่งได้ขายทรัพย์สินที่มีอยู่ในประเทศไทยไปหมดแล้ว โดยไม่มีทรัพย์สินในประเทศไทยเหลืออยู่เลย ทำให้เมื่อมีการฟ้องคดีต่อผู้ผิดสัญญารับทุนชดใช้ให้ใช้เงินทุนที่ได้รับไปรวมทั้งเบี้ยปรับแล้ว รัฐบาลหรือหน่วยงานที่ให้ทุนการศึกษานั้นมักจะไม่ได้รับเงินชดใช้คืน อีกทั้งไม่สามารถบังคับคดีเอากับทรัพย์สินของผู้ผิดสัญญาได้ด้วย กรณีหากสัญญาใดมีผู้ค้ำประกัน ก็ยังสามารถฟ้องร้องผู้ค้ำประกันให้รับผิดชอบชดใช้หนี้ได้ แต่มีบางกรณีที่ผู้ค้ำประกันซึ่งเป็นบิดามารดาและได้เสียชีวิตไปแล้ว หรือเป็นกรณีที่ไม่มีผู้ค้ำประกันในสัญญา รัฐบาลหรือหน่วยงานที่ให้ทุนนั้นก็จะได้ไม่ได้รับการชดใช้เงินคืนเลยเช่นกัน ซึ่งรัฐบาลหรือหน่วยงานที่ให้ทุนการศึกษาทำได้เพียงกรณีที่หนี้ตามคำพิพากษานั้นมีจำนวนเงินเกินกว่าหนึ่งล้านบาท ก็ฟ้องผู้รับทุนให้เป็นบุคคลล้มละลายตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช 2438

มีกรณีศึกษาผู้ที่ผิดสัญญา รับทุน การศึกษา รายหนึ่งซึ่งเป็นทันตแพทย์หญิง อดีตอาจารย์ภาควิชาทันตกรรมสำหรับเด็ก คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ซึ่งขอทุนไปเรียนต่อปริญญาโทและเอก ที่มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ประเทศสหรัฐอเมริกา แต่ไม่ชดใช้ทุน รัฐบาลตามสัญญา มหาวิทยาลัยมหิดล จากนั้น อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหิดล และสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาขึ้นฟ้องนางสาวคลฤดี จำลองราษฎร์ ให้ชำระหนี้แก่มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นเงินจำนวน 4,518,987.60 บาท และจำนวนหนี้ที่ต้องชำระให้สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา เป็นเงินจำนวน 43,271,448.28 บาท ส่งผลให้ปัจจุบันนางสาวคลฤดี จำลองราษฎร์

เป็นหนี้ตามคำพิพากษาที่จะต้องชำระให้กับมหาวิทยาลัยมหิดล และสำนักงานคณะกรรมการ
อุดมศึกษา รวมเป็นเงิน 47,790,435.88 บาท

คดีดังกล่าวนี้ มีผู้ค้ำประกันหลายคน ผู้ค้ำประกันบางส่วนได้นำเงินมาชำระหนี้ตาม
คำพิพากษาเฉพาะส่วนของตนครบถ้วนแล้ว และผู้ค้ำประกันบางส่วนได้นำเงินมาชำระหนี้ตาม
คำพิพากษาดังกล่าวให้กับผู้ฟ้องคดีทั้งสองเพียงบางส่วน ส่วนผู้ถูกฟ้องคดีที่ 1 คือ นางสาวคลฤดี
จำลองราษฎร์ ยังมีได้ชำระหนี้ตามคำพิพากษาแต่อย่างใด ซึ่งผู้ค้ำประกันหลายรายต้องกู้เงิน
และหลาย ๆ รายต้องขายทรัพย์สินเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ จะเห็นได้ว่าการค้ำประกันในสัญญารับ
ทุนการศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อตัวผู้ค้ำประกันมากพอสมควร

การผิดสัญญารับทุนการศึกษาของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา เป็นที่น่าสงสัยว่า
เพราะเหตุใดบุคลากรเหล่านั้นจึงเลือกที่จะไม่กลับมารับราชการเพื่อชดใช้ทุน บางรายอาจชดใช้
เงินทุนที่ได้รับไปเพื่อไม่ให้ถูกดำเนินคดี แต่บางรายก็เลือกที่จะไม่ชดใช้เงินและยอมให้รัฐบาลหรือ
หน่วยงานที่ให้ทุนฟ้องคดีต่อศาลเพื่อเรียกเงินทุนที่ได้รับไปพร้อมทั้งเบี้ยปรับ และยังมีอีกหลายราย
เช่นกันที่ไม่มีทรัพย์สินในประเทศไทยและย้ายไปใช้ชีวิตต่างประเทศ ซึ่งทำให้หน่วยงานที่ให้ทุน
ไม่สามารถบังคับคดีต่อบุคคลเหล่านั้นได้

การกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับระยะเวลาชดใช้ทุนที่เป็นระยะเวลานาน เช่น กำหนดให้
ผู้รับทุนกลับมารับราชการติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 3 เท่าของระยะเวลาที่ได้รับทุน หรือการ
กำหนดเบี้ยปรับที่มีจำนวนสูง เช่น ปรับสองเท่า หรือสามเท่าของจำนวนเงินทุนที่ได้รับไป เป็นต้น
เป็นการกำหนดเงื่อนไขที่ดูไม่เป็นธรรมจนเกินไปหรือไม่ จึงทำให้ผู้ที่ได้รับทุนการศึกษาไม่กลับมา
รับราชการชดใช้ทุนตามสัญญา หรือการไม่มีแผนรองรับอย่างชัดเจนในการใช้ประโยชน์จาก
นักเรียนทุนที่สำเร็จการศึกษาแล้ว จึงส่งผลให้การจัดสรรทุนมีลักษณะที่กระจัดกระจาย จนทำให้มี
นักเรียนทุนหลายคนสำเร็จการศึกษากลับมาแล้วแต่ยังไม่ถูกบรรจุเข้าทำงาน ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้
นักเรียนทุนเลือกที่จะไม่กลับมาเข้ารับราชการเพื่อชดใช้ทุน

ซึ่งการผิดสัญญารับทุนการศึกษานี้ ทำให้รัฐสูญเสียบุคลากรที่ได้สร้างขึ้นมาเป็นจำนวน
มาก เป็นบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถสูง เนื่องจากการได้ไปศึกษาต่อทั้งในและต่างประเทศ
ทำให้เกิดความรู้ความชำนาญงานและได้เรียนรู้วิชาการใหม่ๆ เพื่อให้กลับมาชดใช้ทุนโดยการ
รับราชการ เพื่อสามารถนำมาปรับใช้และพัฒนาองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในประเทศไทยอันจะเป็น
ประโยชน์อย่างยิ่งแก่ประเทศชาติ รวมถึงจำนวนเงินงบประมาณที่รัฐได้ให้ไปศึกษาต่อก็เป็นจำนวน
ที่สูงและไม่ได้กลับคืนมา อีกทั้งยังสูญเสียเวลาที่จะต้องจัดหาผู้รับทุนรายอื่นไปศึกษาแทน ซึ่งส่งผล
กระทบต่อแผนพัฒนาบุคลากรที่ได้กำหนดไว้ รวมถึงเสียเวลาและเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี
ด้วย

ดังนั้น จึงเห็นควรศึกษาถึงความเหมาะสม และเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อมิให้หน่วยงานของรัฐต้องสูญเสียบุคลากร เงินงบประมาณ และเวลาไปโดยไม่ได้บุคลากร กลับมาทำงานและไม่ได้เงินคืน รวมถึงหาแนวทางแก้ไขก่อนที่จะปัญหาดังกล่าวจะขยายวงกว้างขึ้น และทวีความรุนแรงมากขึ้นจนสูญเสียงบประมาณ ไปมหาศาลและไม่อาจหาข้อยุติได้

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีดังนี้

- 1.2.1 เพื่อค้นคว้า รวบรวม และศึกษาที่มา ประวัติความเป็นมาและวิวัฒนาการ ในเรื่องสัญญา ทุนการศึกษา
- 1.2.2 เพื่อวิเคราะห์ลักษณะของสัญญาทุนการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา
- 1.2.3 เพื่อเสนอแนะวิธีการแก้ไขปัญหาและหาแนวทางป้องกันการเกิดข้อพิพาทจากการ ผิดสัญญาทุนการศึกษา

1.3 สมมติฐานและแนวความคิดของการศึกษา

เมื่อข้าราชการ บุคลากรทางการศึกษาหรือในหน่วยงานของรัฐที่ได้รับทุนจากรัฐบาล หรือหน่วยงานต้นสังกัดไปศึกษาต่อทั้งภายในประเทศและต่างประเทศได้สำเร็จการศึกษาแล้ว แต่กลับผิดสัญญาไม่กลับมาปฏิบัติราชการเพื่อชดใช้ทุนการศึกษา ทำให้รัฐสูญเสียบุคลากรที่ได้ สร้างขึ้นมา ซึ่งบุคลากรเหล่านั้นเป็นบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถสูง และเป็นประโยชน์ อย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศชาติ อีกทั้งยังสูญเสียเวลาที่จะต้องจัดหาผู้รับทุนรายอื่นไปศึกษาแทน ซึ่งส่งผลกระทบต่อแผนพัฒนาบุคลากรที่ได้กำหนดไว้ รวมถึงเสียเวลาและเสียค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินคดีด้วย เช่นนี้ หากมีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยการแก้ไขแบบและข้อกำหนดของ สัญญาทุนการศึกษาที่มีข้อกำหนดในการกลับมาชดใช้ทุนที่มากเกินไป ซึ่งอาจจะเป็นเหตุผล ที่ทำให้ผู้รับทุนไม่กลับมาชดใช้ทุน และปรับปรุงการบริหารจัดการทุนการศึกษาให้มี ประสิทธิภาพมากขึ้น อันจะเป็นผลดีต่อหน่วยงานที่ให้ทุน และทำให้หน่วยงานของรัฐไม่ต้อง สูญเสียบุคลากร เงินงบประมาณ และเวลาไปโดยไม่ได้บุคลากรกลับมาทำงานและไม่ได้เงินคืน

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะศึกษาเกี่ยวกับสัญญาทุนการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาและ หน่วยงานของรัฐ กฎกระทรวง ระเบียบ ก.พ. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการให้พนักงานมหาวิทยาลัยไปศึกษา ฝึกอบรม วิจัย และดูงาน ของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ

บทความ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย หรือเอกสารทางวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสัญญาับทุนการศึกษา พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ เพื่อที่จะได้นำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์ พร้อมทั้งศึกษาเพื่อหามาตรการมาแก้ไข ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสัญญาับทุนการศึกษานี้ต่อไป

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้ารวบรวมหลักการและหลักเกณฑ์จากบทบัญญัติของกฎหมายไทย และกฎหมายต่างประเทศ ตำรา หนังสือ บทความ คำพิพากษาของศาล เอกสารประกอบการประชุม เอกสารสรุปผลการสัมมนาที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ และข้อมูลเอกสาร ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อนำมาศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า จากนั้นจึงสรุป และเสนอแนะเพื่อสะท้อนความเห็นในอีกแง่มุมหนึ่งต่อไป

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา

1.6.1 ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจในที่มา ประวัติความเป็นมาและวิวัฒนาการในเรื่องสัญญา ับทุนการศึกษา

1.6.2 เป็นประโยชน์แก่บุคลากรและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับลักษณะของ สัญญาับทุนการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

1.6.3 ทำให้มีการแก้ไขปัญหาและมีแนวทางป้องกันการเกิดข้อพิพาทจากการผิดสัญญาับ ทุนการศึกษา

บทที่ 2

ความหมาย วิวัฒนาการ ลักษณะและแนวความคิด เกี่ยวกับสัญญาในประเทศไทย

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับสัญญาในประเทศไทย

2.1.1 วิวัฒนาการทำสัญญาของประเทศไทย

การอยู่ร่วมกันเป็นสังคมเป็นธรรมชาติของมนุษย์ โดยมนุษย์รู้จักรวมตัวเป็นหมู่เหล่า ซึ่งในระยะแรกได้รวมตัวกันอย่างง่าย ๆ แล้วจึงค่อย ๆ วิวัฒนาการมาตามลำดับจนกลายเป็นสังคม เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม จึงต้องมีการติดต่อสื่อสารกันอยู่ตลอดเวลา การดำรงชีวิตของมนุษย์ ไม่สามารถอยู่ด้วยตัวคนเดียวตามลำพังได้เพราะมนุษย์ต้องพึ่งพาอาศัยกันในการดำรงชีพ ดังนั้น มนุษย์จึงรวมกลุ่มกันเกิดเป็นสังคมขึ้นมาเพื่อสนองต่อความต้องการต่าง ๆ ของตน แต่ในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมนุษย์จำนวนมากจำเป็นต้องมีกฎหมายเข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อควบคุมให้สังคมเกิดความสงบสุขและความเรียบร้อยดังสุภาษิตภาษาละตินที่ว่า “ที่ไหนมีสังคม ที่นั่นมีกฎหมาย” โดยกฎหมายที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับมนุษย์ส่วนใหญ่จะเป็นกฎหมายเอกชน โดยกฎหมายเอกชนเป็นกฎหมายซึ่งเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ระหว่างเอกชนด้วยกันเอง หรือระหว่างเอกชนกับรัฐในฐานะที่เท่าเทียมกัน กฎหมายเอกชนยกตัวอย่างเช่น กฎหมายแพ่ง กฎหมายพาณิชย์ เป็นต้น ในกฎหมายเอกชนเรื่องสัญญาถือว่าเป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของมนุษย์อย่างมาก โดยสัญญาเป็นปัจจัยพื้นฐานของกลุ่มสังคมทุกกลุ่ม สัญญาเปรียบเสมือนเครื่องจักรที่มีฟันเฟืองหมุนไปตามเจตนาของบุคคล¹ สัญญานั้นมาจากการตกลงยินยอมและแสดงออกโดยเจตนาให้มีผลระหว่างกันตามความหมายของสัญญาที่เข้าใจกันโดยทั่วไป “สัญญา คือ นิติกรรมหลายฝ่าย ซึ่งเกิดขึ้นโดยการแสดงเจตนาของบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป แต่ละฝ่ายอาจจะเป็นบุคคลคนเดียว หรือหลายคนรวมกันเป็นฝ่ายเดียวก็ได้ ซึ่งได้ตกลงยินยอมกันก่อให้เกิดหนี้ขึ้น อาจเป็นหนี้ในการกระทำการหรืองดเว้นกระทำการใด ๆ ก็ได้ ฉะนั้นสัญญาจะต้องมีคู่สัญญาอย่างน้อย 2 ฝ่ายขึ้นไป อีกทั้งจะต้องมีการแสดงเจตนาอันเป็นคำเสนอคำสนองของทั้งสองฝ่ายถูกต้องตรงกันด้วย”

¹ อักษราทร จุฬารัตน, เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายแพ่ง 1 ปรับปรุงครั้งที่ 1, พิมพ์ครั้งที่ 24

ต่อมาเมื่อสังคมได้มีการพัฒนาก้าวหน้าขึ้น เกิดการคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ มาใช้ในการดำรงชีวิต มนุษย์เกิดการซื้อขายและแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกันมากขึ้น สัญญาจึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของทุกคนโดยไม่มีข้อยกเว้น ไม่ว่าจะเป็นสัญญาที่เกี่ยวกับเรื่องอุปโภคและบริโภคที่ทุกคนต้องเกี่ยวข้อง หรือการบริการสาธารณะต่าง ๆ อีกทั้ง โดยลักษณะของกฎหมายเอกชนที่เปิดโอกาสให้เอกชนด้วยกันสามารถสร้างความผูกพันในทางกฎหมายได้มากขึ้น ซึ่งเป็นการนำหลักอิสระในทางแพ่งมาใช้ โดยหลักอิสระในทางแพ่ง หรือ Private Autonomy หมายถึง อิสระของเอกชนที่จะเลือกกำหนดนิติสัมพันธ์ของตนเองทั้งในเรื่องส่วนตัวและเรื่องทรัพย์สิน โดยอาศัยนิติกรรมเป็นเครื่องมือ ซึ่งการอาศัยนิติกรรมเป็นเครื่องมือบอกโดยนัยว่าต้องอาศัยเจตนาเป็นหัวใจสำคัญเพราะการทำนิติกรรมต้องมาจากเจตนา ดังนั้น ในการอธิบายหลักอิสระในทางแพ่งจึงต้องอธิบายสัมพันธ์กันกับนิติกรรมและเจตนา ซึ่งเป็นเรื่องที่แยกออกจากกันไม่ได้ ซึ่งวิวัฒนาการทำสัญญาของประเทศไทยนั้นมีมานาน และพบหลักฐานการทำสัญญามาตั้งแต่สมัยสุโขทัย โดยมีรายละเอียดดังนี้

สมัยสุโขทัย ซึ่งมีการปกครองในระบอบกษัตริย์ ปราบกฎหมายเป็นศิลาจารึกที่เป็นสิ่งที่ใช้ประกาศให้ประชาชนทราบเรื่องราวต่าง ๆ และเป็นกฎหมายที่จะบังคับใช้รับรองสิทธิแก่ประชาชนในสมัยนั้น พบลักษณะการทำสัญญาในช่วงเวลานั้น เช่น การรับรองสิทธิของประชาชนในเรื่องการค้า การซื้อขาย ที่ประชาชนสามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความเสมอภาคกันดังที่จารึกไว้ว่า “เพื่อนจูงวัวไปค้าม้าไปขาย ใครจักใครค้าช้าง ใครจักใครค้าม้า ใครจักใครค้าเงินทองค้า” ส่วนการให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งเรื่องสัญญาด้วยนั้น ประชาชนก็สามารถขอความช่วยเหลือด้วยการยื่นกระดิ่งที่หน้าพระราชวังเพื่อให้กษัตริย์ทรงตัดสินความเพื่อช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้น ซึ่งจารึกไว้ที่ศิลาจารึกว่า “ปากประตูมีกระดิ่งอันหนึ่งแขวนไว้หั้น ไพรฟ้าหน้าปก กลางบ้านกลางเมือง มีถ้อยมีความเจ็บท้องข้องใจ มักจักกล่าวถึงเจ้าขุน บ่ไร้ไปล้นกระดิ่งแขวนไว้ พ่อขุนรามเจ้าเมืองได้ยิน เมื่อถามสวนความแก่มั่นด้วยความซื่อ ไพรในเมืองสุโขทัยนี้จึงชม” และยังมีอาณาจักรข้างเคียงอาณาจักรสุโขทัยคือ อาณาจักรล้านนา ซึ่งมีการบัญญัติกฎหมายของพระเจ้ามังรายหรือมังรายศาสตร์ ได้กล่าวถึงการทำสัญญาในรูปแบบต่าง ๆ ด้วย เช่น การกล่าวถึงการเข้าหุ้นกันทำการค้าหากำไร การกู้ยืม การจ้างแรงงาน การจ้างทำของ เป็นต้น²

² กักร กำประเสริฐ และสุเมธ งานประดับ, ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย, (สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2540) น. 11.

ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยา ลักษณะการทำสัญญานั้นต่างกับสมัยอื่น ๆ ซึ่งสัญญาที่เกิดขึ้นมักไม่ได้เกิดจากความตกลงในการแสดงเจตนา และความผูกพันในสัญญาจะมีผลต่อลูกหนี้ด้วย เช่น สัญญาผู้ที่จะมีสัญญาค้ำประกันเกิดขึ้นด้วย โดยมีการนำตัวบุคคลมาผูกพันมอบให้เจ้าหนี้ โดยลูกหนี้จะตกอยู่ภายใต้อำนาจของเจ้าหนี้ และหากลูกหนี้ผิดสัญญาจะมีการบังคับหนี้เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ³

หลังจากสมัยกรุงศรีอยุธยา ก็จะมาสู่สมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งมีการตรากฎหมายสามดวงขึ้นบังคับใช้ เมื่อ พ.ศ. 2347 และต่อมาก็มีการเพิ่มเติมโดยนำเอาหลักกฎหมายคอมมอนลอว์ของอังกฤษมาบัญญัติเพิ่มเติมในสมัยรัชกาลที่ 4 เช่น ลักษณะสัญญา ละเมิด เป็นต้น ต่อมาสมัยรัชกาลที่ 5 ได้ทรงกรุณาให้มีการชำระกฎหมาย และยกร่างประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มี 6 บรรพ คือ บรรพ 1 บทเบ็ดเสร็จทั่วไป บรรพ 2 หนี้ บรรพ 3 เอกเทศสัญญา บรรพ 4 ทรัพย์สิน บรรพ 5 ครอบครัว บรรพ 6 มรดก ซึ่งได้ประกาศใช้ เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2478 ที่ใช้บังคับมาถึงปัจจุบัน ซึ่งมีการปรับปรุงกฎหมายเรื่อยมา โดยนำเอาระบบประมวลกฎหมายที่ได้รับอิทธิพลจากกฎหมายโรมันมาใช้ เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เยอรมัน ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น สวิตเซอร์แลนด์ เป็นต้น และนำเอาระบบกฎหมายอังกฤษบางลักษณะที่ใช้แพร่หลายทั่วโลกมาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยด้วย

2.1.2 การเกิดสัญญาตามกฎหมายไทย

โดยปกติหลักการก่อให้เกิดสัญญาจะต้องประกอบไปด้วยหลักเกณฑ์เบื้องต้นต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องความสามารถของบุคคลผู้เป็นคู่สัญญา หรือเรื่องความสามารถตามกรอบวัตถุประสงค์ของนิติบุคคล หรือเรื่องวัตถุประสงค์ของสัญญาอันเป็นพื้นฐานในการทำนิติกรรม จากนั้นจึงจะพิจารณาในเรื่องการทำทำเสนอ คำสนองอันเป็นหลักกฎหมายในเรื่องสัญญา กล่าวคือ

1) คำเสนอ หมายถึง นิติกรรมฝ่ายเดียวชนิดที่ต้องมีผู้รับการแสดงเจตนา อันเกิดขึ้นจากการที่บุคคลฝ่ายหนึ่งแจ้งให้บุคคลอีกฝ่ายหนึ่ง โดยเฉพาะเจาะจง หรือต่อสาธารณะเพื่อให้ทราบว่าคุณมีความประสงค์จะผูกพันตนตามสัญญา และขอให้อีกฝ่ายหนึ่งสนองรับความประสงค์นั้นโดยการเข้าร่วมทำสัญญาด้วย ซึ่งลักษณะของคำเสนอเป็นการแสดงเจตนาใดจะเป็นคำเสนอหรือไม่นั้นย่อมมีความสำคัญมากเพราะเหตุที่ว่าหากการแสดงเจตนาใดไม่เป็นคำเสนอเสียแล้ว ก็จะมีผลต่อการเกิดขึ้นของสัญญา หรืออาจก่อให้เกิดความผูกพันในลักษณะอื่น ๆ ตามกฎหมายได้ ในการพิจารณาว่าการแสดงเจตนาใดเป็นคำเสนอหรือไม่สามารถพิจารณาได้จากหลัก 5 ประการดังนี้

³ ชาญพงศ์ โปษกะบุตร, หลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, (2544), น. 9.

1.1) คำเสนอเป็นการแสดงเจตนาทำนิติกรรมฝ่ายเดียวซึ่งต้องมีผู้รับการแสดงเจตนา การแสดงเจตนาจะมีผลเป็นคำเสนอต่อเมื่อมีผู้รับการแสดงเจตนา ดังนั้น จึงต้องพิจารณาว่าได้มีการ ทำคำเสนอไปยังบุคคลซึ่งอยู่เฉพาะหน้า หรือทำคำเสนอไปยังบุคคลซึ่งอยู่ห่างกันโดยระยะทาง และอีกฝ่ายได้รับคำเสนอและต้องตอบคำสนองกลับมาภายในระยะเวลาที่กำหนดแล้วจึงจะมีผล เป็นสัญญา

1.2) คำเสนอต้องเป็นการแสดงเจตนาโดยวิธีที่ชัดเจน สำหรับวิธีการแสดงเจตนาอาจ ทำโดยการแสดงเจตนาโดยชัดเจน ซึ่งอาจทำด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษรก็ได้ ทั้งนี้เพราะคำเสนอคือ คำขอให้ทำสัญญา ดังนั้นคำเสนอ จึงไม่อาจแสดงเจตนาโดยปริยาย หรือโดยการนิ่งไม่ได้

1.3) คำเสนอต้องมีข้อความชัดเจน และแน่นอน กล่าวคือ ผู้ทำคำเสนอจะต้องแสดง เจตนาทำคำเสนอโดยมีความชัดเจนและแน่นอน เช่น คำเสนอขายสินค้า ก็ต้องกล่าวอย่างชัดเจนใน คำเสนอว่าเป็นสินค้าประเภทไหน ราคา ขนาด ชนิด ปริมาณเท่าใด เป็นต้น และเมื่อคำเสนอนั้นถ้า ไปถึงผู้รับคำเสนอ และถ้าฝ่ายนั้นพอใจจะทำสัญญาก็เพียงแต่ทำคำสนองกลับมาก็จะเกิดเป็นสัญญา ขึ้นได้ในทันที

1.4) คำเสนออาจจะแสดงเจตนาต่อบุคคลโดยเจาะจง หรือต่อสาธารณชนก็ได้ เช่น นาย แดง เสนอขายรถยนต์ของตนต่อ นายดำ ในราคา 500,000 บาท ซึ่งมีลักษณะเป็นการเสนอต่อนายดำ เป็นการเฉพาะเจาะจง แต่ถ้านายแดง ประกาศขายรถยนต์ของตนในหนังสือพิมพ์ก็เป็นลักษณะของ การทำเสนอที่ไม่เจาะจงว่าจะเสนอขายต่อใครคนใดคนหนึ่งเป็นการเฉพาะจึงเข้าลักษณะของการทำ คำเสนอต่อสาธารณชน

1.5) เมื่อมีคำเสนอไปแล้ว ผู้เสนอไม่มีสิทธิปฏิเสธ หรือเลือกปฏิบัติกรณีนี้ถ้าเป็นการ เสนอต่อบุคคล โดยเฉพาะเจาะจงก็ไม่ใช่ปัญหาเพราะเมื่อผู้เสนอทำคำเสนอไปยังบุคคลโดย เฉพาะเจาะจงแล้วบุคคลผู้ได้รับคำเสนอเท่านั้นที่จะทำคำสนองกลับมาได้ แต่ถ้าเป็นการทำคำเสนอ ต่อสาธารณชนแล้วไม่ว่าจะเป็นบุคคลใดสนองกลับมาผู้เสนอก็จะปฏิเสธไม่เข้าทำสัญญาไม่ได้

เมื่อผู้ทำคำเสนอได้แสดงเจตนาทำคำเสนออย่างถูกต้องจนเกิดผลผูกพันตามกฎหมาย จนกว่าคำเสนอนั้นจะสิ้นผลไป โดยคำเสนอย่อมมีผล 2 ประการ กล่าวคือ ประการที่หนึ่ง เมื่อมีการ สอนงรับคำสนองกลับมาสัญญาจึงเกิดขึ้น และประการที่สอง คำเสนอดังกล่าวหาอาจจะทำการบอก ถอนได้ไม่ ทั้งนี้การที่มิอาจบอกถอนคำเสนอได้นั้นอาจเป็นการบอกถอนไม่ได้โดยชัดเจน กล่าวคือ ผู้ทำคำเสนอได้บ่งระยะเวลาให้ทำคำสนองรับไว้ ผู้ทำคำเสนอนั้นก็หาอาจบอกถอนคำเสนอภายใน ระยะเวลาที่บ่งให้ทำคำสนองนั้นได้ไม่ หรือบอกถอนไม่ได้โดยปริยาย กล่าวคือ ในกรณีที่บุคคล ได้ทำคำเสนอต่อบุคคลซึ่งอยู่ห่างกันโดยระยะทาง โดยมีได้กำหนดเวลาในการทำคำสนองไว้ บุคคล ผู้ทำคำเสนออาจจะถอนคำเสนอได้ในระยะเวลาอันควรคาดที่จะได้รับคำสนองเพื่อก่อให้เกิด

สัญญา อย่างไรก็ตามในบางกรณีคำเสนออาจจะสิ้นสุดไปได้กรณีดังต่อไปนี้ เช่น บุคคลทำคำเสนอต่อบุคคลผู้อยู่เฉพาะหน้าหรือทำคำเสนอผ่านทางโทรศัพท์ที่สามารถตอบสนองกันได้ทันทีและมีได้ระยะเวลาให้ทำคำสนองไว้ การทำคำเสนอดังกล่าวจะต้องสนองรับ ณ เวลานั้น เมื่อบุคคลมิได้ทำคำสนอง ณ เวลานั้นคำเสนอดังกล่าวก็สิ้นสุดไป หรือ ในกรณีที่ผู้รับคำเสนอบอกปิดไม่ทำคำสนองเพื่อให้เกิดเป็นสัญญา คำเสนอย่อมสิ้นสุดผูกพันผู้ทำคำเสนอ ตลอดจนผู้รับคำเสนอไม่ตอบรับสนองตามคำเสนอมาซึ่งผู้เสนอภายในระยะเวลาที่บ่งไว้ในคำเสนอด้วยก็ทำให้คำเสนอสิ้นสุดผูกพันไป

2) คำสนอง หมายถึง การแสดงเจตนาหรือการกระทำต่อเจตนาตอบรับคำเสนอเพื่อให้ผลผูกพันเพื่อก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์กันเป็นสัญญา โดยคำสนองที่จะก่อให้เกิดเป็นสัญญาได้จะต้องสนองรับตรงตามเจตนาของผู้เสนออย่างไม่มีข้อแม้ ไม่มีเงื่อนไข ไม่แก้ไข และไม่ล่วงระยะเวลาที่บ่งเวลาไว้ เมื่อพิจารณาย้อนกลับขึ้นไปแล้วหากคำสนองเป็นคำสนองที่มีเงื่อนไข มีข้อแม้ หรือมีการข้อแก้ไขคำเสนอส่งตอบคำสนองรับมาล่วงเวลาจะ ไม่มีผลเป็นคำสนองอันจะทำให้สัญญาเกิดขึ้นหากแต่จะมีผลทำให้เกิดเป็นคำเสนอขึ้นใหม่

2.1) คำสนองมีลักษณะ 4 ประการ ได้แก่ 1) คำสนองเป็นนิติกรรมฝ่ายเดียวซึ่งต้องมีผู้รับการแสดงเจตนา 2) คำสนองจะต้องแสดงเจตนาต่อบุคคลโดยเฉพาะเจาะจง กล่าวคือจะต้องเจตนาไปยังผู้เสนอจะทำคำสนองไปยังบุคคลอื่นไม่ได้ 3) คำสนองจะต้องมีความความชัดเจนแน่นอน โดยไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติมทั้งข้อความของคำเสนอจะต้องมีความถูกต้องตรงกันกับคำเสนอจะแก้ไขเปลี่ยนแปลงให้แตกต่างไปจากคำเสนอไม่ได้ เพราะจะทำให้คำสนอนั้นกลายเป็น “ข้อต่อรอง” ถือว่าเป็นการบอกปิดไม่รับคำเสนอ 4) คำสนอนั้นอาจเป็นการแสดงเจตนาโดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยการนิ่งก็ได้ ซึ่งแตกต่างไปจากเรื่องของคำเสนอเพราะคำเสนอจะต้องเป็นการแสดงเจตนาโดยชัดแจ้งเสมอ

2.2) ผลของคำสนอง เมื่อมีการแสดงเจตนาทำคำสนอง กลับมายังผู้เสนอแล้วก็ย่อมส่งผลในทางกฎหมายอยู่ 3 ประการดังต่อไปนี้ 1) เมื่อมีการทำคำสนองกลับไปตามคำเสนอก่อนที่คำเสนอจะสิ้นสุดความผูกพันก็จะทำให้เกิดสัญญาขึ้น 2) คำสนองจะถอนไม่ได้ เพราะเมื่อมีคำสนองแล้วก็จะเกิดเป็นสัญญาขึ้นการถอนคำสนองจึงเท่ากับเป็นการยอมให้มีการเลิกสัญญา เว้นแต่คำสนองซึ่งทำไปยังบุคคลผู้อยู่ห่างกัน โดยระยะทางจะเกิดเป็นสัญญาขึ้นเมื่อมีการทำคำสนอนั้นไปถึงผู้เสนอ ดังนั้นก่อนที่ผู้เสนอจะได้รับคำบอกกล่าวสนองก็อาจบอกถอนเสียได้ 3) คำเสนอไม่สิ้นสุดความผูกพันเพราะเหตุผู้เสนอตาย หรือตกเป็นคนไร้ความสามารถ หรือตกเป็นคนเสมือนไร้ความสามารถ โดยไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ ซึ่งต่างกับกรณีของคำเสนอซึ่งถ้าผู้ทำเสนอตาย หรือตกเป็นคนไร้ความสามารถคำสนอนั้นก็จะสิ้นสุด

3) ระยะเวลาที่สัญญาเกิด หลักสัญญาที่มีผลเป็นการให้ความคุ้มครองบุคคลภายนอก มาปรับใช้ในหลักกฎหมายสัญญาของไทย มีประเด็นที่ต้องพิจารณาประการสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ระยะเวลาการเกิดขึ้นของสัญญา ทั้งนี้เพราะ การนำหลักสัญญาที่มีผลเป็นการให้ความคุ้มครองบุคคลภายนอกมาปรับใช้เพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นกับบุคคลภายนอกสัญญา ควรจะต้องพิจารณาถึงการเกิดขึ้นของสัญญาที่มีลักษณะมีผลเป็นการคุ้มครองบุคคลภายนอกว่าเกิดขึ้น ณ เวลาใด เนื่องด้วยสัญญาที่มีผลเป็นการให้ความคุ้มครองภายนอกเป็นสัญญารูปแบบหนึ่ง ดังนั้นแล้ว ระยะเวลาในการเกิดสัญญาดังกล่าวย่อมเป็นไปตามหลักการเกิดสัญญาภายใต้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

โดยมีคำกล่าวอันเป็นที่ยอมรับของนักนิติศาสตร์ที่ว่า “เมื่อคำเสนอและคำสนองต้องตรงกันสัญญาจึงเกิดขึ้น” ซึ่งเป็นคำกล่าวที่สะท้อนให้เห็นว่าสัญญาจะเกิดขึ้นเมื่อคำสนองไปยังผู้ทำคำเสนอในระยะเวลาที่คำเสนอยังเป็นผลและคำสนองไม่แก้ไข ตัดทอน หรือเปลี่ยนแปลงใด ๆ ซึ่งคำเสนอจะทำให้สัญญาเกิดขึ้นนับตั้งแต่เวลาและสถานที่ซึ่งคำสนองมีผล โดยหลักใหญ่ใจความอยู่ที่การสนองรับคำเสนออย่างไม่มีเงื่อนไขอันทำให้คำเสนอต้องตรงกันกับคำสนองจนเกิดเป็นสัญญา เหตุผลประการสำคัญที่จะต้องรู้ว่าสัญญาเกิด ณ เวลาใด ก็เพราะผลบังคับทางกฎหมายระหว่างกันของคู่สัญญาย่อมเกิด ณ เวลาที่สัญญากำเนิดขึ้น อันเป็นผลให้คู่สัญญามีหนี้ในทางสัญญาอันเป็นบ่อเกิดแห่งหนี้ทางกฎหมาย และในส่วนในกรณีของสัญญาเกิด ณ สถานที่ใดมีผลสำคัญในด้านของอำนาจฟ้องในคดีแพ่งเรื่องสัญญา กล่าวคือ สัญญาเกิด ณ ที่ใดย่อมทำให้คู่สัญญามีนิติสัมพันธ์เริ่มต้น ณ สถานที่นั้น หรือกล่าวได้ว่าเป็นสถานที่เกิดสัญญาเป็นสถานที่ซึ่งมูลคดีเกิดอันจะทำให้โจทก์เกิดอำนาจฟ้อง ทั้งนี้เมื่อการแสดงเจตนาเสนอสนองต้องตรงกันจนเกิดเป็นสัญญาแล้วคำเสนอหรือคำสนองย่อมจะบอกถอนมิได้ อันเป็นผลให้บุคคลผู้เป็นคู่สัญญาย่อมจะต้องปฏิบัติตามสัญญาที่ได้แสดงเจตนากระทำลง หากแต่เมื่อคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดไม่ปฏิบัติตามสัญญา คู่สัญญาฝ่ายนั้นก็ถือได้ว่าผิดสัญญา ซึ่งระยะเวลาที่สัญญาเกิดตามหลักกฎหมายของไทยสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประการสำคัญดังนี้ คือ เวลาการเกิดขึ้นของการทำสัญญาระหว่างบุคคลผู้อยู่เฉพาะหน้า และเวลาการเกิดขึ้นของการทำสัญญาของผู้อยู่ห่างกัน โดยระยะทาง

3.1) เวลาการเกิดขึ้นของการทำสัญญาระหว่างบุคคลผู้อยู่เฉพาะหน้า การเกิดสัญญาของบุคคลผู้อยู่เฉพาะหน้า เวลาที่สัญญาเกิดจึงเป็นเวลาบุคคลผู้สนองรับตอบรับคำเสนอไปในทันทีเมื่อได้รับคำเสนอจากผู้เสนอ ซึ่งเป็นไปตามหลักในมาตรา 356 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ เมื่อคำเสนอได้กระทำขึ้น โดยผู้เสนออันมีลักษณะครบถ้วนทุกประการดังที่กล่าวมาในข้างต้นแล้วต่อบุคคลผู้อยู่เฉพาะหน้า จะเห็นได้ว่าคำเสนอดังกล่าวย่อมถึงผู้สนองรับ โดยทันที และหากว่าคำเสนอดังกล่าวมิได้ระบุระยะเวลาที่ต้องสนองรับไว้ บุคคลผู้ทำคำเสนอดังกล่าวย่อม

ต้องสนองรับ ณ ที่นั้น เวลานั้น จากหลักกฎหมายดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเมื่อคำสนองตรงตรงกับ คำเสนอ ณ สถานที่ดังกล่าว สัญญาที่ย่อมเกิดขึ้น ณ เวลานั้นคู่กัน⁴ อย่างไรก็ตามในกรณีของการ ทาคาเสนอขอทำสัญญาผ่านระบบโทรศัพท์หรือระบบอื่นใดที่มีการโต้ตอบกันได้ทันทีซึ่งระบบ โทรศัพท์ สัญญาที่ย่อมเกิดขึ้นเมื่อผู้รับคำเสนอสนองรับมายังผู้ทำคำเสนอ โดยสัญญาที่ย่อมเกิดขึ้น ณ เวลาที่ผู้สนองรับทำคำสนองตอบกลับมายังผู้ทำคำเสนอในทันที และเกิดขึ้น ณ สถานที่อันคำสนอง ไปถึงผู้ทำคำเสนอ หรืออาจกล่าวอีกนัยได้ว่าสัญญาเกิดขึ้น ณ สถานที่ของผู้ทำคำเสนอเอง⁵

3.2) เวลาการเกิดขึ้นของการทำสัญญาระหว่างบุคคลผู้อยู่ห่างโดยระยะทาง เมื่อ พิจารณาว่าสัญญาเกิดขึ้น ณ เวลาที่คำเสนอและคำสนองต้องตรงกันโดยสัญญาจะเกิดขึ้น ณ เวลาที่ เจตนาทำคำสนองรับไปถึงคำเสนอ ณ สถานที่ของผู้ทำคำเสนอกล่าวคือ สัญญาที่ย่อมมีผลเมื่อเจตนา ทำคำสนองรับไปถึงผู้ทำคำเสนอเมื่อใด สัญญาที่ย่อมเกิดขึ้น ณ ที่นั้นเวลานั้น อันเป็นไปตามหลัก กฎหมายในมาตรา 169 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ดังนี้แล้วเวลาการเกิดขึ้นของสัญญา สำหรับบุคคลผู้อยู่ห่างโดยระยะทางนั้นต้องพิจารณาถึงการไปถึงของเจตนาทำคำสนอง กล่าวคือ เจตนามีผลเมื่อไปถึง มีความหมายว่า ผู้ทำคำเสนอรับรู้ถึงการแสดงเจตนาทำคำสนองดังกล่าวแล้ว ซึ่งอาจขยายความได้ว่าผู้รับคำสนองหรือผู้เสนอมีอำนาจรับรู้ถึงเนื้อหาของการแสดงเจตนาทำ คำสนองดังกล่าว จากหลักกฎหมายนิติกรรมสัญญาของไทยเมื่อผู้สนองทำการส่งคำสนองรับไปยัง ผู้เสนอโดยถูกวิธีแล้วสัญญาที่ย่อมเกิดขึ้น โดยผู้ทำคำเสนอไม่จำเป็นต้องทราบว่าคำสนองส่งมาถึง แล้ว ทั้งนี้ก็เพราะบุคคลผู้ทำคำเสนอย่อมพึงจะทราบได้จากลักษณะของการทำนิติกรรมแล้ว เช่น การทำคำเสนอขอทำสัญญาของบุคคลผู้อยู่ห่างโดยระยะทางผ่านทางไปรษณีย์ตอบรับลงทะเบียน คำสนองรับย่อมเป็นผลก่อให้เกิดสัญญาเมื่อเจตนาสนองตอบรับทางไปรษณีย์ตอบรับลงทะเบียน ไปถึงผู้ทำคำเสนอ กล่าวคือสัญญาเกิดเมื่อไปรษณีย์ตอบรับลงทะเบียน การแสดงเจตนาทำ คำสนองตอบรับไปถึงผู้ทำคำเสนอโดยชอบ อนึ่งการแสดงเจตนาทำคำสนองตอบรับผ่านทาง ไปรษณีย์ตอบรับลงทะเบียน ผู้รับซึ่งเป็นผู้ทำคำเสนอย่อมคาดหมายถึงเวลาของการรับรู้ถึงการ แสดงเจตนาทำคำสนองได้ เมื่อพิจารณาถึงระยะเวลาในการเกิดสัญญาไม่ว่าจะเป็นการเกิดสัญญา ของบุคคลผู้อยู่เฉพาะหน้า หรือ การเกิดขึ้นของสัญญาของบุคคลผู้อยู่ห่างโดยระยะทาง ระยะเวลา ในการเกิดขึ้นของสัญญาที่มีผลเป็นการคุ้มครองบุคคลภายนอกก็จะเกิดขึ้นตามช่วงเวลาต่าง ๆ ตาม

⁴ ศนันท์กรณ์ โสคติพันธ์, คำอธิบายหลักกฎหมายนิติกรรม-สัญญา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ วิญญูชน, 2558), น. 320.

⁵ ศนันท์กรณ์ โสคติพันธ์, เพิ่งอ้าง, น. 321.

ลักษณะของบุคคลผู้ก่อให้เกิดสัญญาตามที่ได้กล่าวถึงในข้างต้น โดยระยะเวลาการเกิดขึ้นสัญญาเป็นการบอกถึงการเริ่มต้นการคุ้มครองสิทธิภายใต้สัญญานั้น ๆ

4) วิธีการแสดงเจตนา การแสดงเจตนาตามหลักกฎหมายนิติกรรมสัญญาของไทยอาจแบ่งโดยวิธีการแสดงออกของการแสดงเจตนาเข้าทำสัญญาได้เป็นหลักใหญ่ 3 ประการ ดังต่อไปนี้⁶

4.1) การแสดงเจตนาชัดแจ้งซึ่งเป็นการแสดงเจตนาโดยบุคคลผู้แสดงเจตนาที่มุ่งประสงค์จะก่อนิติสัมพันธ์อย่างชัดแจ้งปราศจากข้อสงสัยใด ๆ ว่าสัญญาได้กระทำขึ้น โดยเจตนาของกลุ่มสัญญาทั้งสองฝ่าย

4.2) การแสดงเจตนา ก่อนิติสัมพันธ์โดยปริยายซึ่งเป็นการแสดงเจตนาโดยทางอ้อม กล่าวคือ การแสดงเจตนาไม่ได้มีความจำเป็นที่จะต้องบอกกล่าวกัน โดยชัดแจ้ง โดยเสมอไป การแสดงเจตนาอันอาจเป็นการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด โดยมีได้มีลักษณะเป็นการแสดงเจตนาที่มุ่งประสงค์จะก่อนิติสัมพันธ์ทางสัญญากัน โดยตรง หากแต่โดยพฤติการณ์ของการกระทำดังกล่าวเป็นที่อาจคาดหมายได้ว่าผู้กระทำมีเจตนาที่จะก่อนิติสัมพันธ์ในทางสัญญา

4.3) การแสดงเจตนา โดยการนิ่ง โดยปกติการนิ่งไม่ถือว่าเป็นการแสดงเจตนาทางกฎหมาย การนิ่งอันเป็นการแสดงเจตนาในสายของกฎหมายจะต้องเป็นกรณีที่มีกฎหมายบัญญัติไว้ โดยเฉพาะเท่านั้น เช่น ในกรณีที่มีสัญญาเช่าทรัพย์สินกันมาก่อนและสัญญาเช่านั้นได้สิ้นสุดลงและผู้เช่ายังคงครอบครองต่อไป ผู้ให้เช่าก็มีได้หักทวงประการใด การที่ผู้เช่ายังคงครอบครองทรัพย์สินที่เช่าต่อไปเป็นการแสดงเจตนาทำคำเสนอไปยังผู้ให้เช่า และเมื่อผู้เช่าทราบถึงการครอบครองทรัพย์สินแล้วมิได้หักทวงยังคงปล่อยให้ผู้เช่าครอบครองทรัพย์สินต่อไปถือได้ว่าเป็นการแสดงเจตนาสนองรับโดยการนิ่งอันก่อให้เกิดเป็นสัญญาเช่าต่อไป

2.1.3 องค์ประกอบของสัญญา

ตามกฎหมายไทยนั้นสัญญาถือเป็นนิติกรรมอย่างหนึ่ง โดยนิติกรรมหมายถึง “การใด ๆ อันทำลงโดยชอบด้วยกฎหมายและด้วยใจสมัคร มุ่งโดยตรงต่อการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างบุคคล เพื่อจะก่อ เปลี่ยนแปลง โอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ” (มาตรา 149ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์) นักกฎหมาย ได้แบ่งนิติกรรมออกเป็นหลายประเภท ทั้งนิติกรรมฝ่ายเดียว นิติกรรมสองฝ่าย นิติกรรมหลายฝ่าย ซึ่งสัญญานั้นก็คือนิติกรรมสองฝ่ายหรือหลายฝ่าย ซึ่งเกิดขึ้นโดยการแสดงเจตนาของบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 2 ลักษณะ 2 ว่าด้วยสัญญามีได้ให้คำจำกัดความของสัญญาว่าคืออะไร แต่ก็มีนักกฎหมายหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่าสัญญาไว้โดยอาจสรุปได้ว่า สัญญาหมายถึง นิติกรรมสองฝ่ายหรือหลายฝ่ายที่เกิดจากการ

⁶ ศนันท์ภรณ์ โสคติพันธ์, เพิ่งอ้าง, น. 290.

แสดงเจตนาเสนอสนองต้องตรงกันของบุคคลตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป ที่มุ่งจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือระงับนิติสัมพันธ์ โดยสัญญาต้องประกอบด้วยองค์ประกอบที่เป็นสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้⁷

1) บุคคลซึ่งเป็นองค์ประกอบในการทำสัญญา เรียกว่า คู่สัญญา กล่าวคือ เป็นผู้ทำสัญญาเพื่อที่สร้างนิติสัมพันธ์และให้ผลของสัญญาที่เกิดขึ้นนั้นตกแก่ตน

2) เจตนาเสนอสนองต้องตรงกัน สำหรับเจตนาในการทำสัญญานั้น ต้องไม่สำคัญผิดในคุณสมบัติของบุคคลหรือทรัพย์สิน ทั้งยังต้องเป็นเจตนาที่แท้จริง โดยจะต้องพิจารณาจาก คำเสนอและคำสนองซึ่งจะต้องตรงกันเกิดจากกระบวนการที่สมบูรณ์กล่าวคือ เจตนาของทั้งสองนั้นได้มาหลอมรวมกันเป็นเจตนาเดียวกันแล้ว คือเป็นเจตนาของสัญญาและไม่อาจแบ่งแยกจากกันได้อีกต่อไป

3) วัตถุประสงค์ หากไม่มีวัตถุประสงค์ก็เท่ากับไม่มีจุดประสงค์หรือความมุ่งหมายในการทำสัญญา สัญญาย่อมจะเกิดขึ้นไม่ได้ วัตถุประสงค์นั้นก็คือเป้าหมายหรือประโยชน์สุดท้ายที่จะได้จากสัญญาในสัญญาทุกชนิดจะต้องมีวัตถุประสงค์เสมอ สัญญาใดที่ไม่มีวัตถุประสงค์ก็เหมือนเป็นเรื่องลอย ๆ ไม่จริงจังอะไร สาระสำคัญก็คือ สัญญาต้องมีวัตถุประสงค์เสมอส่วนวัตถุประสงค์ของสัญญาอาจแปรเปลี่ยนหลากหลายไปตามสัญญา โดยอาศัยหลักเรื่องเสรีภาพในการทำสัญญาก็ได้ โดยวัตถุประสงค์ในการทำสัญญาจะต้องไม่ขัดต่อกฎหมาย ไม่เป็นการฝ่าฝืน และ ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

4) แบบ โดยหลักแล้วกฎหมายไม่ได้กำหนดแบบในการทำสัญญาไว้แต่อย่างใด เนื่องจากกฎหมายมุ่งให้คู่สัญญาที่มีความสะดวกในการก่อนิติสัมพันธ์ระหว่างกัน จึงได้กำหนดแบบไว้เฉพาะนิติกรรมสัญญาซึ่งมีความสำคัญเท่านั้น ซึ่งแบบที่กฎหมายกำหนดไว้ อาจเป็นการทำเป็นหนังสือ การทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือการจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ได้ ทั้งนี้ หากสัญญาใดที่กฎหมายกำหนดแบบไว้แล้วคู่สัญญาไม่ทำตามแบบนั้น แม้จะมีคำเสนอสนองต้องตรงกันระหว่างคู่สัญญา สัญญาที่จะตกเป็นโมฆะโดยผลของมาตรา 152 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

2.1.4 หลักเสรีภาพในการทำสัญญา

หลักเสรีภาพในการทำสัญญา (Freedom of Contract) มีรากฐานจากแนวความคิดทางเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมในสมัยคริสต์ศตวรรษที่ 18 ที่ว่าควรให้เอกชนมีอิสระในกิจกรรมทั้งทางด้าน

⁷ ศนันทก์กรณ์ โสทธิพันธ์, *เพิ่งอ้าง*, น. 320.

การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม และไม่ควรรัฐเข้ามาแทรกแซง⁸ ดังนั้น เอกชนจึงควรมีเสรีภาพในการทำสัญญาโดยที่ไม่มีรัฐเข้ามาแทรกแซงในการทำสัญญานั้น นอกจากนี้ศาสตราจารย์คณิง ภาไชย ได้อธิบายแนวความคิด Freedom of Contract ว่าเป็นสัญญาที่มีรากฐานมาจากการที่คู่สัญญาามีเสรีภาพในการมีความตกลงร่วมกัน (Mutual Agreement) และมีสิทธิการเลือกเข้าทำสัญญาอย่างเสรีโดยไม่ถูกบังคับ (Free of Choice) คู่สัญญาจึงมีอิสระที่จะเข้าทำสัญญาอย่างไรก็ได้⁹

หลักเสรีภาพในการทำสัญญานี้จำเป็นต้องพิจารณาควบคู่ไปกับหลักอิสระในทางแพ่ง (Private Autonomy) เสมอ ซึ่งอาจจะไม่สามารถแยกออกจากกันได้ โดยศาสตราจารย์ ดร.ศนันท์ วรรณ โสคติพันธ์¹⁰ ได้อธิบายความหมายของหลักอิสระในทางแพ่งว่า หมายถึง อำนาจของเอกชนในการตัดสินใจเกี่ยวกับขอบเขตทางกฎหมายของตนเอง ทั้งในทางส่วนตัวและในทางทรัพย์สิน ซึ่งในทางทรัพย์สินนี้เองที่จะมีความเกี่ยวข้องกับการนำเรื่องนิติกรรมสัญญาไปใช้ในการจัดการทรัพย์สิน และในฐานะปัจเจกชนก็ย่อมมีเสรีภาพในการกำหนดขอบเขตทางกฎหมายของตนเองได้ตามความประสงค์ของตนเอง การมีเสรีภาพในการทำสัญญาอาจแบ่งเป็นประเภทย่อยได้ ดังนี้¹⁰

1) เสรีภาพในการทำขึ้นซึ่งสัญญา (Freedom to Make a Contract) ซึ่งคู่สัญญาามีเสรีภาพในการทำคำเสนอและสนองต่อกันเพื่อให้เกิดสัญญาระหว่างกัน ภายใต้เงื่อนไขว่าการทำขึ้นซึ่งสัญญานี้จะต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

2) เสรีภาพในการเลือกคู่สัญญา (Freedom to Select the Other Party) กล่าวคือ คู่สัญญาแต่ละฝ่ายย่อมมีความสามารถที่จะเลือกคู่สัญญาของตนเองได้ ว่าตนประสงค์จะเข้าทำสัญญากับบุคคลใด โดยไม่ถูกบังคับให้เข้าทำสัญญาหากตนไม่ต้องการที่จะทำสัญญานั้นด้วย

3) เสรีภาพในการกำหนดเงื่อนไขของสัญญา (Freedom to Decide the Contract Terms) โดยคู่สัญญานี้สามารถกำหนดเงื่อนไขในสัญญาไว้ได้อย่างไรก็ได้

4) เสรีภาพที่จะไม่ต้องทำตามแบบ (Freedom from Form) กล่าวคือคู่สัญญาไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับของความไม่สมบูรณ์เพราะไม่ทำตามแบบ แม้จะมีกฎหมายบังคับให้ต้องกระทำตามแบบ มิฉะนั้นอาจจะทำให้สัญญาตกเป็นโมฆะ และกฎหมายไม่อาจบังคับตามสัญญาให้ก็ตาม เนื่องจากในทางทฤษฎีแล้วการที่สัญญาตกเป็นโมฆะเป็นคนละสิ่งกับเรื่องการเกิดของสัญญา

⁸ โชติศักดิ์ อาศกวิริยะ, “สัญญาสำเร็จรูปของสถาบันการเงิน : ศึกษาเปรียบเทียบพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540,” (วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, 2549), น. 6.

⁹ คณิง ภาไชย, กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคลเกี่ยวกับกฎหมายธุรกิจระหว่างประเทศ, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2541), น. 23.

¹⁰ ศนันท์วรรณ โสคติพันธ์, อ่างแล้ว เจริญรอดที่ 4, น. 25-26.

5) เสรีภาพที่จะกระทำนิติกรรมนั้นด้วยตนเองหรือมอบหมายให้บุคคลอื่นกระทำการแทนตน

6) เสรีภาพที่จะกระทำนิติกรรมในลักษณะที่แตกต่างจากที่กฎหมายกำหนดประเภทไว้

7) เสรีภาพที่จะให้เหตุผลส่วนตัวในการทำนิติกรรมนั้น

อย่างไรก็ตาม การที่บุคคลมีเสรีภาพในการทำสัญญาดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่ก็อาจจะถูกจำกัดด้วยบทบัญญัติกฎหมาย ศีลธรรม หรือขอบเขตในทางกฎหมายได้ ดังนี้¹¹

1) การจำกัดเสรีภาพในการเลือกคู่สัญญา ซึ่งถูกจำกัดสำหรับคู่สัญญาที่ดำเนินกิจการแบบผูกขาด (Monopolio Legale) ที่อาจมีกฎหมายพิเศษกำหนดให้ต้องยอมเข้าเป็นคู่สัญญาโดยมิอาจปฏิเสธได้

2) การจำกัดเสรีภาพในการกำหนดวัตถุประสงค์ของสัญญา ซึ่งถูกกฎหมายจำกัดเพื่อประโยชน์ที่เหนือกว่า ทำให้คู่สัญญาไม่อาจที่จะทำข้อตกลงที่มีวัตถุประสงค์ขัดต่อกฎหมายนั้นได้ ได้แก่ กฎหมายความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

3) การจำกัดเสรีภาพในเรื่องแบบของสัญญา ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้สัญญาบางประเภทจะต้องทำตามแบบเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่งที่กฎหมายบังคับ

4) การจำกัดเสรีภาพในการแสดงเจตนาเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของบุคคลภายนอกที่มีความเกี่ยวข้อง เช่น กรณีการแสดงเจตนาเพราะถูกกลั่นแกล้งโดยบุคคลภายนอก

5) การจำกัดเสรีภาพในการกำหนดเนื้อหาของสัญญา ซึ่งอาจมีกฎหมายจำกัดควบคุมไว้เป็นการเฉพาะ เช่น กฎหมายที่ควบคุมราคาสำหรับสินค้าบางชนิด หรืออาจถูกจำกัดโดยคู่สัญญาอีกฝ่ายซึ่งมีอำนาจต่อรองในทางเศรษฐกิจเหนือกว่าก็ได้ เช่น สัญญามาตรฐานต่าง ๆ

6) การจำกัดเสรีภาพโดยกฎหมายพิเศษ เช่น กฎหมายคุ้มครองแรงงาน กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค กฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม

กล่าวโดยสรุปคือคู่สัญญาแต่ละฝ่ายย่อมมีเสรีภาพในการทำสัญญา และกำหนดเนื้อหาและผลของสัญญาที่ตนเองมีความประสงค์ได้ หากมีข้อสัญญาใดที่ตนเองเห็นว่าเป็นฝ่ายเสียเปรียบก็มีสิทธิที่จะปฏิเสธในการเข้าทำสัญญานั้น ซึ่งศาสตราจารย์ ดร. คาราพร ธีระวัฒน์ ได้อธิบายไว้ว่า “หนี้ที่เกิดจากสัญญาจะเป็นหนี้ที่ยุติธรรมสำหรับคู่สัญญา” เนื่องจากถือได้ว่าเมื่อคู่สัญญาได้เข้าทำสัญญาเท่ากับเป็นการเห็นว่าสัญญานั้นยุติธรรมสำหรับตนเองแล้ว การทำสัญญาดังกล่าวจึงอยู่บน

¹¹ สุทธิลักษณ์ สาราณอยู่, “ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ที่มีผลต่อความน่าเชื่อถือของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ,” (วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, 2552), น. 14-15.

หลักของความเท่าเทียมระหว่างคู่สัญญาแต่ละฝ่าย อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจทำให้ลักษณะของการเข้าทำสัญญาได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือ สัญญาที่มีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น มีรายละเอียดการตกลง รวมทั้งบทบาทของคู่สัญญาทุกฝ่ายที่มีมากขึ้น ทั้งคู่สัญญาบางฝ่ายยังมีอำนาจต่อรองในทางเศรษฐกิจที่เหนือกว่าอีกฝ่าย อันเป็นเหตุทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันระหว่างคู่สัญญาดังเช่นธรรมชาติของลักษณะสัญญาแต่เดิม¹²

2.1.5 หลักความเสมอภาคในการทำสัญญา

ตามกฎหมายถือว่าบุคคลทุกคนมีความเสมอภาคกันในการตกลงยินยอมเข้าทำสัญญา สัญญาที่บุคคลตกลงทำกันขึ้นจึงมีผลบังคับใช้ได้ตามกฎหมาย แต่เมื่อเกิดความไม่เสมอภาคขึ้นระหว่างบุคคล ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากเหตุผลทางด้านร่างกาย จิตใจ หรือความเข่าววัย กฎหมายจึงต้องเข้ามาคุ้มครองการทำนิติกรรมสัญญาของบุคคลเหล่านี้ เพื่อให้เกิดความเสมอภาคระหว่างบุคคลให้มากที่สุด นั่นคือ บทบัญญัติในเรื่องความสามารถของบุคคล ซึ่งตามกฎหมายไทยกำหนดให้นิติกรรมที่กระทำขึ้น โดยบุคคลที่ความสามารถบกพร่องจะตกเป็นโมฆะได้แก่ กรณีของผู้เยาว์ คนไร้ความสามารถ และคนเสมือนไร้ความสามารถ เพื่อให้บุคคลที่มีหน้าที่ในการดูแลผู้ไร้ความสามารถเหล่านี้ได้เข้ามาคุ้มครองก่อนที่จะได้มีการทำนิติกรรมขึ้น เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้ไร้ความสามารถไม่ให้ถูกเอาเปรียบเนื่องจากการที่ความสามารถของตนบกพร่อง นอกจากนี้เป็นที่ยอมรับทั่วไปว่า คู่สัญญาจะสามารถใช้เสรีภาพในการแสดงเจตนาทำสัญญาได้ต่อเมื่อต่างฝ่ายต่างมีความเท่าเทียมกันในทางเศรษฐกิจและสังคม หากว่าคู่สัญญาไม่มีความเท่าเทียมกันแล้ว คู่สัญญาฝ่ายที่เข้มแข็งกว่าเท่านั้นที่จะมีอิสระในการกำหนดเนื้อหาของสัญญาความพอใจของตน¹³

2.1.6 หลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนา

จากที่ได้กล่าวถึงแนวความคิดเรื่องเสรีภาพในการทำสัญญาข้างต้นไปแล้วจะมีแนวความคิดอีกเรื่องหนึ่งซึ่งมักจะถูกกล่าวถึงควบคู่ไปด้วยกัน ได้แก่ แนวความคิดเรื่องความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนา (The Sanctity of Contract หรือ Sanctity of Will หรือ Autonomy of Will) อันเป็นแนวความคิดที่ได้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดของลัทธิปัจเจกชนนิยม (Individualism) ซึ่งตั้งอยู่บนสมมติฐานทางเศรษฐศาสตร์แนวคลาสสิกที่เชื่อว่าปัจเจกชนหรือเอกชนมีคุณค่าในตัวเองและเป็นผู้มีอำนาจและความสามารถในการใช้เหตุผลตัดสินใจด้วยตนเองได้ (Rational Being) จึงมีความสามารถที่จะปกป้องผลประโยชน์ของตนเองได้ (Self-interest Protection) และจะ

¹² คาราวร ธีระวัฒน์, กฎหมายสัญญา: สถานะใหม่ของสัญญาปัจจุบันและปัญหาข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538), น. 15.

¹³ ศนันท์กรณ โสทธิพันธุ์, อ้างแล้ว เจริญรอดที่ 4, น. 28.

ตัดสินใจกระทำสิ่งที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดให้แก่ตนเองเสมอ (Maximum Benefits) รัฐบาลจะปล่อยให้ปัจเจกชนมีอิสระในการกำหนดข้อสัญญาภายใต้กลไกของตลาด โดยเคารพซึ่งสิทธิของเอกชนและไม่ทำลายสิทธิพื้นฐานของเอกชน เนื่องจากบุคคลทุกคนล้วนแต่มีสิทธิและเสรีภาพของตน เว้นแต่ในเรื่องบางกรณีที่จะเป็นกรอบข้อจำกัดยกเว้นไว้เท่านั้น¹⁴

หลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนาเน้นให้ความสำคัญกับการเคารพเจตนาของบุคคล เพราะถือได้ว่าบุคคลใดจะผูกมัดตนเองต่อผู้อื่นอย่างไรก็ตามที่ตนต้องการแล้วย่อมเป็นผลมาจากการแสดงเจตนาของตนเอง เจตนาจึงเป็นแหล่งกำเนิดสัญญา และกำหนดเนื้อหาเงื่อนไขต่าง ๆ และผลของสัญญาทั้งหมด ซึ่งเจตนามีความสำคัญต่อสัญญา 3 ประการ คือ¹⁵

1) เจตนาก่อให้เกิดสัญญา กล่าวคือ เจตนาเป็นสิ่งสำคัญในการเจรจาตกลงเข้าทำสัญญาระหว่างคู่สัญญา คู่สัญญาจะต้องมีความสมัครใจและแสดงออกซึ่งเจตนาในการเสนอและสนองเพื่อให้เกิดสัญญาขึ้นทั้งสิ้น ทั้งนี้ การแสดงออกซึ่งเจตนาเพื่อให้เกิดสัญญาจะต้องเป็นไปโดยไม่มีความบกพร่องของเจตนาเกิดขึ้น เช่น การข่มขู่ หลอกลวง กดขี่ฉ้อ หรือความสำคัญผิดต่าง ๆ มิฉะนั้นจะถือได้ว่าการแสดงเจตนาไม่สมบูรณ์

2) เจตนากำหนดเนื้อหาของสัญญา กล่าวคือ คู่สัญญาสามารถแสดงเจตนากำหนดเนื้อหาในสัญญาอย่างไรก็ได้ แม้ว่าบางกรณีกฎหมายอาจจะมีการกำหนดแบบของสัญญา หรือสิทธิและหน้าที่ที่เกี่ยวข้องไว้โดยเฉพาะตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (เอกเทศสัญญา) คู่สัญญา ก็อาจกำหนดรายละเอียดสิทธิและหน้าที่หรือความผูกพันระหว่างกันไว้ให้แตกต่างจากที่กฎหมายบัญญัติไว้ก็ได้ ทั้งนี้ ตราบเท่าที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็น สัญญาไม่มีชื่อ (Innominate Contracts)

3) เจตนากำหนดผลของสัญญา โดยเมื่อเกิดสัญญาขึ้นคู่สัญญาจะต้องผูกพันตามที่ได้เจรจาตกลงกันไว้ในสัญญา หากมีข้อสงสัยในสัญญาข้อมอาจจะค้นหาได้จากเจตนาที่แท้จริงของคู่สัญญานั้นเอง ทั้งนี้เป็นไปตามมาตรา 171 และ มาตรา 368 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

หลักความศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนาเป็นเครื่องมือก่อให้เกิดสัญญาที่มีผลบังคับระหว่างคู่กรณี โดยการแสดงเจตนาของคู่กรณีนี้เอง เพราะกฎหมายที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมในอันที่จะปรับกับปัญหาหลายกรณีที่เกิดขึ้นมาในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีเหตุผลอีกว่าควรจะปล่อยให้เอกชนมีคิดริเริ่มในการกำหนดและบังคับตามสิทธิของพวกเขา และอีกประการ

¹⁴ พินัย ฌ นคร, “กฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม : แนววิเคราะห์ใหม่เชิงเปรียบเทียบ,” วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ฉบับที่ 4, ปีที่ 30, น. 550 (ธันวาคม 2543).

¹⁵ คาราพร ธีระวัฒน์, อ้างแล้ว เจริญธรรมที่ 12, น. 15.

หนึ่งคือ วิธีเขียนว่าที่มีอยู่ในกฎหมายในเรื่องสัญญา นั้นยังไม่เป็นการเพียงพอ หลักเรื่องความศักดิ์สิทธิ์แห่งการแสดงเจตนาเป็นทฤษฎีที่พบในระบบประมวลกฎหมายมากกว่าระบบจารีตประเพณี ในระบบประมวลกฎหมายยอมรับทฤษฎีเรื่องความยินยอมในสัญญา ดังจะเห็นได้จากภาคกฎหมายที่ว่าสัญญาที่สร้างขึ้นโดยสมบูรณ์ย่อมมีผลบังคับ ความเห็นนี้ตรงกับหลักเกณฑ์ที่ว่าสัญญาที่จะก่อให้เกิดหนี้ทางกฎหมายได้ต้องมาจากความยินยอมของคู่กรณีและกฎหมายก็มีหน้าที่ในอันที่จะบังคับให้เป็นไปตามเจตนาของคู่กรณี

ทฤษฎีว่าด้วยการแสดงเจตนาในการทำสัญญานั้นมีมาช้านานตั้งแต่สมัยจักรวรรดิโรมันยังเรื่องอำนาจอยู่ อิทธิพลจากแนวคิดของนักนิติปรัชญาในสมัยคริสตวรรษที่ 17-18 ได้แพร่หลายวางรากฐานและพัฒนาเป็นลำดับ จนกระทั่งปัจจุบันนี้ ทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับการแสดงเจตนาของบุคคลในการทำสัญญาผูกพันตนกับบุคคลอื่นนั้นมียุทธศาสตร์หลายทฤษฎี ประเทศต่าง ๆ ได้นำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายและใช้สำหรับเป็นแนววินิจฉัยคดีแตกต่างกันไปตามสภาพและทัศนคติของบุคคลในแต่ละสังคม ในเรื่องการแสดงเจตนา ปัญหาอันดับแรกคือการวินิจฉัยว่าสัญญาที่บุคคลก่อขึ้นนั้นเกิดจากเจตนาที่แท้จริงภายในจิตใจของคู่กรณีหรือไม่ ทั้งนี้เพราะการวินิจฉัยถึงความจริงแห่งการแสดงเจตนา ย่อมมีผลถึงความสมบูรณ์ของสัญญาด้วย กล่าวคือก่อนบุคคลจะเข้าทำสัญญาใด ๆ ในขั้นแรกต้องเกิดเจตนาภายในจิตใจเสียก่อนแล้วจึงจะแสดงเจตนาที่อยู่ภายในใจนั้นออกมาให้ปรากฏแก่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งหรือแก่บุคคลภายนอก เพื่อที่ว่าคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งหรือบุคคลภายนอกจะได้รู้และพิจารณาว่าสมควรจะแสดงเจตนาตอบรับเข้าทำสัญญาผูกพันตนด้วยหรือไม่ ซึ่งถ้าเจตนาภายในที่เรียกว่า เจตนาที่แท้จริง (Real Intention) กับเจตนาที่แสดงออกมาซึ่งเรียกว่าเจตนาที่ปรากฏ (Apparent Intention) นั้นถูกต้องตรงกันแล้ว ปัญหาที่จะถือว่าเอาเจตนาอันไหนเป็นหลักวินิจฉัยถึงความสมบูรณ์ของสัญญานั้นย่อมไม่เกิดขึ้น เหตุนี้จึงเกิดหลักเหนือทฤษฎีสำหรับใช้เป็นแนวทางในการวินิจฉัยปัญหาดังกล่าวนี้ขึ้น ซึ่งเรียกกันว่า ทฤษฎีว่าด้วยความเกี่ยวพันระหว่างเจตนาที่แท้จริงกับเจตนาที่ปรากฏ หลักกฎหมายโรมันจะยึดมั่นในหลักความมีอยู่อย่างแท้จริงของข้อตกลงระหว่างคู่กรณี (The Existence of an agreement amongst parties) ในสัญญาทุกประเภทจึงยอมรับทฤษฎีที่ว่าด้วยเจตนาที่ปรากฏออกมาภายนอกเป็นสำคัญ แต่มิได้ห้ามที่จะค้นหาเจตนาที่แท้จริงซึ่งอยู่ภายใน ดังนั้นในกรณีของการทำเสนอผู้ทำคำเสนอย่อมจะต้องผูกพันตามข้อความที่ปรากฏในคำเสนอของตน แม้ในใจจริงของตนจะมีได้มีเจตนาผูกพันตามนั้น เว้นแต่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่ง (ผู้รับคำเสนอ) จะได้ว่าเจตนาอันซ่อนอยู่ภายในใจของผู้ทำคำเสนอนั้น¹⁶

¹⁶ ไซยศ เหมะรัชตะ, กฎหมายว่าด้วยสัญญา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547)

เมื่อการแสดงเจตนาก่อให้เกิดนิติกรรมต่อกันขึ้นแล้ว กฎหมายจึงรองรับให้มีผลใช้บังคับได้ตามหลักความศักดิ์ของการแสดงเจตนา โดยผู้ที่แสดงเจตนาเมื่อได้แสดงเจตนาได้ออกไปแล้วจะมาอ้างในภายหลังว่าตนมิได้ต้องการแสดงเจตนาเช่นนั้นหาได้ไม่ ผู้ที่แสดงเจตนาเช่นนั้นแล้วจะต้องมีความรับผิดชอบและผูกพันตามที่ตนได้แสดงเจตนาออกไป

2. แนวคิดเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง

2.2.1 วิวัฒนาการของสัญญาทางปกครองในประเทศไทย

ตามหลักกฎหมายไทย ข้อความคิดเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองเป็นแนวความคิดสมัยใหม่ที่ถือกำเนิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนภายหลังจากที่มีการจัดตั้งศาลปกครองขึ้นในปี 2542 เพราะตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้ข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองอยู่ในเขตอำนาจการพิจารณาพิพากษาของศาลปกครอง

อย่างไรก็ดี แนวความคิดเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองในประเทศไทยได้ถือกำเนิดขึ้นมาเป็นเวลานานแล้ว ตั้งแต่ยุคที่มีการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช โดยในสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งประเทศไทยมีการพัฒนาวิทยาการในหลาย ๆ ด้าน ได้มีการสร้างสิ่งสาธารณูปโภคต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการขุดคลอง การสร้างทางรถไฟ หรือถนน เป็นต้น เทคนิคหนึ่งที่รัฐในสมัยนั้นใช้เพื่อการจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภคอันหลากหลายก็คือ การมอบหมายในรูปของการพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้เอกชนเข้าจัดให้มีและดำเนินการสร้างสิ่งสาธารณูปโภคดังกล่าว โดยรัฐให้ผลตอบแทนในลักษณะของการให้เอกชนมีสิทธิผูกขาดแต่เพียงผู้เดียวที่จะแสวงหาประโยชน์จากสิ่งสาธารณูปโภคที่ถูกจัดทำขึ้นภายในระยะเวลาที่กำหนดซึ่งค่อนข้างยาวนาน นอกจากนี้ ผู้ที่ได้รับพระบรมราชานุญาตยังอาจได้รับผลประโยชน์อื่น เช่น ได้รับสิทธิการจ้างจ้องเป็นเจ้าของที่ดินตลอดริมฝั่งคลองที่ขุดทั้งสองฟากเป็นระยะ 80 เส้น เป็นต้น

รูปแบบของพระบรมราชานุญาตดังกล่าว ได้พัฒนาต่อมาเป็นระบบการให้สัมปทานในภายหลัง โดยในสมัยรัชกาลที่ 6 ได้มีการตราพระราชบัญญัติจัดวางการรถไฟและทางหลวง พุทธศักราช 2464 ห้ามมิให้สร้างรถไฟราษฎร์ขึ้นในพระราชอาณาจักรเว้นแต่จะได้มีประกาศพระราชทานพระบรมราชานุญาตเป็นพิเศษ และในสมัยรัชกาลที่ 7 ยุคก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ได้มีการออกพระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชน พุทธศักราช 2471 เพื่อคุ้มครองรักษาผลประโยชน์ของพสกนิกรให้เป็นที่เรียบร้อยสืบไป โดยได้นิยามกิจการค้าขายอันเป็นสิ่งสาธารณูปโภคไว้ คือ การรถไฟ ราง ขุดคลอง เเดินอากาศ ประปา ชลประทาน โรงไฟฟ้า และบรรดากิจการอื่นอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือ

ผาสุกแห่งสาธารณชน ซึ่งจะได้ออกพระราชกฤษฎีการะบุไว้ตามยุคตามคราว และได้กำหนดควบคุมดูแลกิจการเหล่านี้โดยห้ามมิให้บุคคลใดๆ ประกอบกิจการค้าอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือหรือผาสุกแห่งสาธารณชน เว้นแต่ ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตหรือสัมปทานแล้ว ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายที่ออกมาเพื่อควบคุมกิจการค้าขายที่ระบุไว้เป็นการทั่วไป และในปี พ.ศ. 2473 ได้มีพระราชบัญญัติออกม่อีกฉบับหนึ่ง คือพระราชบัญญัติทางหลวงที่ได้รับสัมปทานขึ้นมาเพื่อควบคุมการสร้างและบำรุงรักษาทางหลวงในราชอาณาจักรโดยเอกชน จะเห็นได้ว่า ตั้งแต่ในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราช การมอบหมายให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะโดยอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐได้เกิดขึ้นแล้ว ซึ่งถือว่าการให้เอกชนเข้ามาดำเนินการดังกล่าวภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ เป็นต้นกำเนิดของข้อความคิดในเรื่องเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองของไทย และได้มีความพยายามที่จะจัดทำกฎหมายในเรื่องนี้ให้เป็นระบบ แต่ก็ยังไม่ประสบความสำเร็จ

ในสมัยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ได้มีคำสั่งคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 58 ลงวันที่ 26 มกราคม 2515 ออกมายกเลิกพระราชบัญญัติควบคุมกิจการค้าขายอันกระทบถึงความปลอดภัยหรือผาสุกแห่งสาธารณชนฯ กฎหมายฉบับนี้ได้มีการแยกประเภทของกิจการที่จะต้องได้รับอนุญาตและกิจการที่ต้องได้รับสัมปทาน โดยกำหนดให้กิจการที่ต้องขอสัมปทานจากรัฐนั้น คือ กิจการอันเป็นสาธารณูปโภค ได้แก่ การรถไฟ การรถราง การขุดคลอง การเดินอากาศ การประปา การชลประทาน การไฟฟ้า การผลิตหรือจำหน่ายก๊าซโดยระบบเส้นท่อไปยังอาคารต่าง ๆ และกิจการอื่นที่จะกำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา

ต่อมาในปี พ.ศ. 2535 ได้มีการออกพระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วมงานหรือดำเนินการในกิจการของรัฐเพื่อกำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีการทำสัญญาของภาครัฐและเอกชนในกรณีเป็นโครงการใหญ่มีมูลค่าตั้งแต่หนึ่งพันล้านบาทขึ้นไป ส่วนโครงการที่มีมูลค่าน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดก็จะดำเนินการตามระเบียบพัสดุ ซึ่งเป็นระเบียบที่กำหนดกฎเกณฑ์การทำสัญญาของรัฐกับเอกชนทุกประเภท

โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า ระบบสัมปทานในบ้านเรานี้ถือว่าเป็นต้นกำเนิดของแนวความคิดเรื่องสัญญาทางปกครอง เพราะในสัญญาสัมปทานมีลักษณะพิเศษที่แสดงถึงความเป็นเอกเทศที่แตกต่างโดยสิ้นเชิงจากสัญญาทางแพ่งธรรมดา อย่างไรก็ดี เนื่องจากระบบศาลไทยที่ผ่านมาเป็นระบบศาลเดี่ยว คดีทุกประเภทจึงอยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรมมาโดยตลอด จึงส่งผลต่อการพัฒนาบรรพกาลกฎหมายมหาชนในภาพรวมของบ้านเรา และส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาหลักกฎหมายในสัญญาทางปกครอง

2.2.2 การถือกำเนิดของข้อความคิดเรื่องสัญญาทางปกครอง

ตามที่กล่าวมาแล้วว่า แนวความคิดเรื่องสัญญาทางปกครองในประเทศไทยได้เกิดขึ้นอย่างเป็นทางการพร้อมกับการถือกำเนิดของศาลปกครอง โดยในมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (4) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง

ส่วนสัญญาใดจะมีลักษณะเป็นสัญญาทางปกครองนั้น มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ได้นิยามสัญญาทางปกครองไว้ว่า “สัญญาทางปกครอง” หมายความว่า ความรวมถึง สัญญาที่คู่สัญญาอย่างน้อยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือเป็นบุคคลซึ่งกระทำการแทนรัฐ และมีลักษณะเป็นสัญญาสัมปทาน สัญญาที่จัดให้ทำบริการสาธารณะหรือจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค หรือแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

จากนิยามของสัญญาทางปกครองตามมาตรา 3 ดังกล่าว อาจกล่าวได้ว่าลักษณะของสัญญาทางปกครองดังกล่าว กำหนดขึ้นโดยอิงกับหลักเกณฑ์สำคัญสองประการ คือ เกณฑ์ทางด้านองค์กร และเกณฑ์ทางเนื้อหา

สำหรับเกณฑ์ทางด้านองค์กร กฎหมายกำหนดว่า สัญญาทางปกครองต้องมีคู่สัญญาอย่างน้อยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครอง หรือเป็นบุคคลที่กระทำการแทนรัฐ ส่วนเกณฑ์ทางด้านเนื้อหานั้น กฎหมายกำหนดว่า สัญญาทางปกครองเป็นสัญญาที่มีลักษณะเป็นสัญญาสัมปทาน สัญญาที่จัดให้ทำบริการสาธารณะ สัญญาจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค หรือสัญญาแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

จะเห็นได้ว่า ถึงแม้ว่าพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง มาตรา 9 วรรคหนึ่ง (4) จะกำหนดให้คดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองอยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครองก็ตาม แต่จากนิยามสัญญาทางปกครองตามมาตรา 3 เอง ก็ได้กำหนดไว้โดยชัดเจนว่าสัญญาทางปกครองคืออะไร การจะให้ได้ความหมายที่แท้จริงของสัญญาทางปกครองก็ต้องตีความจากถ้อยคำในนิยามนั่นเอง กฎหมายกำหนดนิยามไว้ว่าให้หมายความรวมถึง แสดงให้เห็นว่าสัญญาทางปกครองมิได้หมายถึงเฉพาะสัญญาประเภทที่กฎหมายกำหนดเอาไว้ในมาตรา 3 ดังกล่าวเท่านั้น หากแต่ยังมีสัญญาของรัฐประเภทอื่นๆ ที่อยู่นอกเหนือจากบทบัญญัติดังกล่าว ที่มีสถานะเป็นสัญญาทางปกครอง เพราะจากถ้อยคำ “ให้หมายความรวมถึง” หมายถึงว่าสัญญาเหล่านี้ไม่เข้านิยามตามกฎหมายของสัญญาทางปกครอง จึงต้องบัญญัติให้หมายความรวมถึงสัญญาทั้งสี่ประเภทดังกล่าว ได้แก่ สัญญาสัมปทาน สัญญาที่จัดให้ทำบริการสาธารณะหรือจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภคหรือแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ให้เป็นสัญญาทางปกครองด้วย ส่วนความหมายทั่วไปว่าสัญญาทางปกครองหมายความว่าอย่างไรนั้นกฎหมายมิได้บัญญัติไว้ ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของศาล

ปกครองหรือคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลจะพัฒนาหลักว่า สัญญาอะไรบ้างควรจะจัดอยู่ในประเภทของสัญญาทางปกครองซึ่งจะมีผลทำให้สัญญาเหล่านี้อยู่ในเขตอำนาจของศาลปกครอง และจะต้องนำหลักกฎหมายปกครองมาปรับใช้

หากจะมองจากวิวัฒนาการของสัญญาของภาครัฐในประเทศไทยแล้วอาจกล่าวได้ว่า สัญญาที่ยอมรับกัน โดยทั่วไปว่าเป็นสัญญาทางปกครองนั้น ได้แก่ สัญญาสัมปทานประเภทต่างๆ ซึ่งเป็นสัญญาที่รัฐทำกับเอกชนให้เข้ามาลงทุนสร้างสิ่งสาธารณูปโภคและดำเนินการบริหารจัดการนั้นภายใต้การควบคุมของรัฐ โดยเอกชนจะได้รับผลตอบแทนในรูปสิทธิประโยชน์จากการบริหารจัดการนั้น ไม่ว่าจะเป็นค่าธรรมเนียมที่เก็บจากผู้ให้บริการหรือรายได้ประเภทอื่น เช่น ค่าโฆษณา เป็นต้น สัญญาประเภทนี้จะมีลักษณะค่อนข้างเป็นเอกเทศจากสัญญาประเภทอื่น เพราะเป็นสัญญาประเภทเดียวที่เอกชนเข้ามาดำเนินการบริการสาธารณะและมีความสัมพันธ์กับผู้ให้บริการโดยตรง ส่วนสัญญาอีกประเภทหนึ่งคือ สัญญาจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภคนั้น มิได้มีการมอบหมายให้เอกชนจัดการบริหารสิ่งสาธารณูปโภคอันจะทำให้มีความสัมพันธ์กับประชาชนซึ่งเป็นผู้ให้บริการโดยตรง เช่น สัญญาจ้างเอกชนก่อสร้างทางหลวงแผ่นดินสายต่างๆ หรือสัญญาให้จัดทำบริการสาธารณะ ซึ่งเป็นสัญญาจ้างให้เอกชนมาดำเนินการบริการสาธารณะแต่มิได้ให้เอกชนเก็บค่าบริการจากประชาชนโดยตรง เช่น สัญญาจ้างเอกชนเก็บขยะมูลฝอยในพื้นที่บางส่วนของเขตคลองเตย เป็นต้น ซึ่งกรณีดังกล่าวผู้รับจ้างจะได้ค่าตอบแทนจากค่าจ้างที่รัฐเป็นผู้จ่ายให้ สัญญาประเภทนี้จึงมีลักษณะใกล้เคียงกับสัญญาจ้างทำของตามกฎหมายเอกชน อย่างไรก็ตาม สัญญาประเภทนี้มีวัตถุประสงค์เป็นการจัดให้มีบริการสาธารณะหรือสิ่งสาธารณูปโภค ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อประโยชน์สาธารณะ กฎหมายจึงกำหนดให้เป็นสัญญาทางปกครอง หรือในสัญญาให้แสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ถือว่าทรัพยากรเป็นของชาติ เป็นของส่วนรวม ดังนั้น รัฐจึงต้องดูแลควบคุมการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ จะปล่อยให้เอกชนเข้าแสวงหาประโยชน์โดยเสรีมิได้ การเข้าควบคุมดูแลดังกล่าว รัฐอาจเลือกวิธีที่เหมาะสม เช่น อาจจะทำคำสั่งทางปกครองฝ่ายเดียวในรูปของการอนุญาต หรือจะเลือกใช้วิธีการของการทำสัญญาเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่น เพื่อให้เอกชนสามารถเจรจาต่อรองวิธีการและเงื่อนไขในการแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติได้ภายใต้หลักการที่กฎหมายกำหนด นอกจากประโยชน์ในแง่ความยืดหยุ่นแล้ว การให้เอกชนแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติยังมีประโยชน์ในด้านการเงินแก่รัฐด้วย โดยรัฐสามารถเรียกค่าตอบแทน หรือส่วนแบ่งที่ได้จากการแสวงหาประโยชน์ของเอกชนดังกล่าวได้ ตามระบบกฎหมายไทย รัฐเลือกวิธีการการทำสัญญา และสัญญาดังกล่าวกฎหมายกำหนดให้มีลักษณะเป็นสัญญาทางปกครอง

นอกจากสัญญาที่ประเภทที่กฎหมายกำหนดให้เป็นสัญญาทางปกครองแล้ว ยังมีสัญญาประเภทอื่น ๆ ที่ถือว่าเป็นสัญญาโดยสภาพเพราะมีวัตถุประสงค์สุดท้ายเพื่อประโยชน์สาธารณะ คือ สัญญาของภาครัฐที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเข้าดำเนินการบริการสาธารณะโดยตรง หรือเป็นสัญญาที่มีข้อกำหนดในสัญญาซึ่งมีลักษณะพิเศษที่แสดงถึงเอกสิทธิ์ของรัฐ

ขณะนี้สัญญาทางปกครองโดยสภาพได้รับการยอมรับให้เข้าสู่ระบบกฎหมายเกี่ยวกับสัญญาทางปกครองของไทยอย่างเป็นรูปธรรม เพราะที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดได้พิจารณาและรับรองนิยามสัญญาทางปกครองซึ่งเสนอโดย ดร.โกกิน พลกุล ที่ว่าสัญญาใดจะเป็นสัญญาทางปกครองตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองฯ ได้นั้น ประการแรก คู่สัญญาอย่างน้อยฝ่ายหนึ่งต้องเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือเป็นบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายให้กระทำการแทนรัฐ ประการที่สอง สัญญานั้นมีลักษณะเป็นสัญญาสัมปทาน สัญญาที่ให้จัดทำบริการสาธารณะ หรือจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค หรือแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ หรือเป็นสัญญาที่หน่วยงานทางปกครองหรือบุคคลซึ่งกระทำการแทนรัฐตกลงให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเข้าดำเนินการหรือเข้าร่วมดำเนินการบริการสาธารณะโดยตรง หรือเป็นสัญญาที่มีข้อกำหนดในสัญญาซึ่งมีลักษณะพิเศษที่แสดงเอกสิทธิ์ของรัฐ ทั้งนี้ เพื่อให้การใช้อำนาจทางปกครองหรือการดำเนินกิจการทางปกครอง ซึ่งก็คือการบริการสาธารณะบรรลุ ดังนั้น หากสัญญาใดเป็นสัญญาที่หน่วยงานทางปกครองหรือบุคคลซึ่งกระทำการแทนรัฐมุ่งผูกพันตนกับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งบนพื้นฐานของความเสมอภาคโดยสมัครใจ และสัญญาดังกล่าวมิได้มีลักษณะเช่นที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สัญญานั้นย่อมเป็นสัญญาทางแพ่ง

ตามแนวทางดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดได้มีแนวคำวินิจฉัยออกมาแล้วหลายคดี ซึ่งเดินตามแนวการนิยามสัญญาทางปกครองในความหมายอย่างกว้าง โดยเฉพาะในแง่เนื้อหาที่กำหนดไว้ในข้อสัญญาว่าเป็นสัญญาทางปกครองเพราะมีข้อกำหนดในสัญญาที่มีลักษณะเป็นการให้เอกสิทธิ์แก่ภาครัฐเป็นพิเศษ เช่น ในกรณีของสัญญารับราชการชดใช้ทุน โดยศาลปกครองสูงสุด เห็นว่า ในสัญญาดังกล่าว มีข้อกำหนดที่ผู้รับทุนถูกจำกัดสิทธิในการลาออกจากราชการหรือการเป็นฝ่ายบอกเลิกสัญญา ในขณะที่ทางราชการมีสิทธิและอำนาจเด็ดขาดสามารถบอกเลิกสัญญาฝ่ายเดียวได้ และประกอบกับวัตถุประสงค์แห่งสัญญาคือการทำหน้าที่ผู้รับทุนต้องกลับมารับราชการอันเป็นการบริการสาธารณะ จึงทำให้ศาลปกครองสูงสุดเห็นว่าสัญญาดังกล่าวเป็นสัญญาทางปกครอง หรือแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุดที่เห็นว่าสัญญาจ้างก่อสร้างหอพักข้าราชการเป็นสัญญาทางปกครอง เพราะมีข้อกำหนดในสัญญาที่มีลักษณะพิเศษที่ให้เอกสิทธิ์แก่ผู้ว่าจ้าง ซึ่งเป็นคู่สัญญาฝ่ายปกครองเป็นอย่างมาก เช่น ข้อกำหนดในสัญญาที่ให้ฝ่ายปกครองบอกเลิกสัญญาได้ฝ่ายเดียวโดยผู้รับจ้างซึ่งเป็นคู่สัญญาฝ่ายเอกชนไม่ได้ผิดสัญญาในสาระสำคัญ หรือข้อกำหนดที่ให้อำนาจแก่

ฝ่ายปกครองที่จะสั่งให้ผู้รับจ้างทำงานพิเศษเพิ่มเติมได้แม้จะไม่ได้ระบุไว้ในสัญญา โดยผู้รับจ้างไม่มีสิทธิโต้แย้งคัดค้าน เป็นต้น แม้กระทั่งเรื่องเวลาทำงานและค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น

จากแนวคำวินิจฉัยดังกล่าว เราอาจมีข้อสังเกตได้สองประการ

ประการแรก เมื่อคดีมาสู่คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล ซึ่งได้มีคำวินิจฉัยออกมาจำนวนหนึ่งเกี่ยวกับการกำหนดเขตอำนาจศาลในคดีพิพาทเกี่ยวกับสัญญาของภาครัฐ โดยคณะกรรมการฯ มีแนวในการพิจารณาว่าสัญญาจ้างก่อสร้างถาวรวัตถุของรัฐทั้งหลายหากถาวรวัตถุดังกล่าวเป็นองค์ประกอบหรือเครื่องมือสำคัญในการดำเนินบริการสาธารณะอันเป็นวัตถุประสงค์ของสัญญานั้นแล้ว สัญญาดังกล่าวมีลักษณะเป็นสัญญาจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภคจึงเป็นสัญญาทางปกครองตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ และอยู่ในอำนาจของศาลปกครองที่จะพิจารณาพิพากษาคดี

แม้ว่าสัญญาจ้างก่อสร้างถาวรวัตถุของรัฐดังกล่าว ศาลปกครองสูงสุดและคณะกรรมการชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลจะเห็นพ้องต้องกันว่าอยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง แต่ก็มีเหตุผลสนับสนุนแตกต่างกัน อันจะนำไปสู่ปัญหาในทางทฤษฎีที่สำคัญที่จะใช้แยกสัญญาทางปกครองออกจากสัญญาทางแพ่ง

ประการที่สอง ยังไม่เป็นข้อสรุปที่แน่ชัดว่า สัญญาทางปกครองโดยสภาพนั้นจะต้องมีลักษณะอย่างไร สัญญาของภาครัฐที่เป็นสัญญาทางปกครองจะต้องมีทั้งวัตถุประสงค์เพื่อการเข้าดำเนินการหรือเข้าร่วมดำเนินการบริหารบริการสาธารณะโดยตรง และมีข้อสัญญาที่มีลักษณะอันเป็นการให้เอกสิทธิ์แก่รัฐเป็นพิเศษ หรือไม่ หรือมีเพียงลักษณะใดลักษณะหนึ่งก็เป็นการเพียงพอแล้ว

ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นเนื่องจากมิได้มีการนิยามสัญญาทางปกครองเป็นการทั่วไปนั้นเอง หากจะพิจารณาจากนิยามสัญญาทางปกครองตามกฎหมาย คือ มาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง ประกอบกับแนวคำวินิจฉัยของศาลปกครองและของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล เราอาจนิยามสัญญาทางปกครองว่าหมายถึง สัญญาที่มีคู่สัญญาอย่างน้อยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือบุคคลอื่นที่กระทำการแทนหน่วยงานทางปกครอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการบริการสาธารณะ หรือมุ่งให้เกิดนิติสัมพันธ์ทางกฎหมายปกครอง

การกำหนดนิยามของสัญญาทางปกครองมีผลโดยตรงต่อการกำหนดเขตอำนาจศาล นอกจากนี้ ยังมีผลถึงหลักกฎหมายที่จะนำมาปรับกับคดีด้วย ดังนั้น เหตุที่เราต้องแยกสัญญาทางปกครองออกจากสัญญาทางแพ่งก่อนนั้น เพราะโดยสภาพของสัญญาทั้งสองประเภทมีความแตกต่างกันโดยธรรมชาติ สัญญาทางแพ่งนั้นจะคำนึงถึงหลักเสรีภาพในการแสดงเจตนา และหลักเรื่องความเท่าเทียมกันในการแสดงเจตนา ทั้งนี้เพราะสัญญาทางแพ่งเป็นเรื่องของผลประโยชน์ของคู่สัญญาโดยตรง คู่สัญญาจึงตกลงกันได้ทุกเรื่องเท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมายและหลักในเรื่องความสงบ

เรียบง่ายและศีลธรรมอันดีของประชาชน ในขณะที่สัญญาทางปกครองนั้น การที่คู่สัญญาตกลงทำสัญญากันนั้น ต้องสันนิษฐานว่าฝ่ายปกครองมิได้ทำสัญญาเพื่อประโยชน์ของตนเอง แต่ทำในนามและเพื่อประโยชน์ของประชาชนโดยรวม ดังนั้น ความไม่เท่าเทียมกันของประโยชน์จึงเกิดขึ้น โดยสภาพของสัญญาทางปกครองจึงมิใช่ตั้งอยู่บนฐานแห่งความเท่าเทียมกัน เมื่อโดยเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของสัญญาทางปกครองเป็นเช่นนี้ หลักกฎหมายแห่งบางอย่าง ที่ขัดกับหลักเรื่องประโยชน์สาธารณะจึงไม่อาจถูกนำมาปรับใช้ได้ เช่น หลักในเรื่องสัญญาต่างตอบแทนจะไม่นำมาใช้ในสัญญาทางปกครอง เช่น การงดการชำระหนี้จนกว่าคู่กรณีอีกฝ่ายจะชำระหนี้ เพราะสัญญาทางปกครองเกี่ยวพันกับการดำเนินบริการสาธารณะ หากให้คู่สัญญาหน่วยงานชำระหนี้ไว้ได้ก็จะทำให้การดำเนินบริการสาธารณะหยุดชะงัก ล่าช้าหรือขาดความต่อเนื่อง หลักการนี้จึงไม่อาจนำมาใช้ในคดีปกครองได้

ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องแยกสัญญาทางแพ่งและสัญญาทางปกครองออกจากกัน เพราะสัญญาทั้ง 2 ลักษณะ มีเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันโดยธรรมชาติ¹⁷

2.2.3 ความหมายของสัญญาทางปกครองตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542

คำว่า “สัญญาทางปกครอง” ได้มีการนิยามขึ้นในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 โดยบัญญัติความหมายของสัญญาทางปกครองไว้ในมาตรา 3 ดังนี้

“สัญญาทางปกครองหมายความรวมถึงสัญญาที่คู่สัญญาอย่างน้อยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือเป็นบุคคลกระทำการแทนรัฐ และมีลักษณะเป็นสัญญาสัมปทานสัญญาที่ให้จัดทำบริการสาธารณะหรือจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภคหรือแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ” จากบทนิยามดังกล่าวซึ่งกฎหมายใช้คำว่า “สัญญาทางปกครองหมายความรวมถึง” จึงมีข้อสังเกตว่าสัญญาทางปกครองที่ระบุไว้ในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว เช่น สัญญาสัมปทานสัญญาให้แสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเป็นเพียงสัญญาทางปกครองประเภทหนึ่งเท่านั้น อาจมีสัญญาในลักษณะอื่นที่อาจเป็นสัญญาทางปกครองได้อีก เนื่องจากคำว่า “หมายความรวมถึง” แสดงว่าสิ่งที่ให้หมายความรวมไปถึงนั้นไม่ใช่สิ่งนั้นโดยตรง แต่กฎหมายบัญญัติให้คลุมถึงเพื่อประโยชน์ในการกำหนดธรรมชาติของสิ่งดังกล่าวให้ชัดเจนเท่านั้น ดังนั้น

¹⁷ บุนผา อัครพิมาน, สัญญาทางปกครอง : แนวคิดและหลักกฎหมายของฝรั่งเศสและของไทย, พิมพ์ครั้งที่ 1, (พฤศจิกายน 2545, สวัสดิการด้านการฝึกอบรม สำนักงานศาลปกครอง), น. 85-92.

หากสัญญาที่รัฐทำกับเอกชนเป็นสัญญาอย่างใดอย่างหนึ่งใน 4 ประเภทดังที่กฎหมายบัญญัติไว้ ก็ถือว่าสัญญานั้นเป็นสัญญาทางปกครอง¹⁸

ในเรื่องเกี่ยวกับความหมายของสัญญาทางปกครองนี้ ศาลปกครองในฐานะองค์กรผู้ใช้กฎหมายได้มีการลงมติโดยที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดเกี่ยวกับการพิจารณาความหมายของสัญญาทางปกครอง (การประชุมครั้งที่ 6/2544 เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2544) เพื่อเป็นหลักในการพิจารณาว่าสัญญาใดเป็นสัญญาทางปกครองที่อยู่ในเขตอำนาจศาลปกครอง โดยมีมติไว้ดังนี้

“สัญญาใดจะเป็นสัญญาทางปกครองตามที่บัญญัติไว้ในตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 ได้ดังนี้

ประการแรก คู่สัญญาอย่างน้อยฝ่ายหนึ่งต้องเป็นหน่วยงานทางปกครองหรือเป็นบุคคลซึ่งได้รับมอบหมายให้กระทำการแทนรัฐ

ประการที่สอง สัญญานั้นมีลักษณะเป็นสัญญาสัมปทาน สัญญาที่ให้จัดทำบริการสาธารณะหรือจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภคหรือแสวงประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ หรือเป็นสัญญาที่หน่วยงานทางปกครองหรือบุคคลซึ่งกระทำการแทนรัฐตกลงให้คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเข้าดำเนินการหรือเข้าร่วมดำเนินการบริการสาธารณะโดยตรง หรือเป็นสัญญาที่มีข้อกำหนดในสัญญาซึ่งมีลักษณะพิเศษที่แสดงถึงเอกสิทธิ์ของรัฐ ทั้งนี้ เพื่อให้การใช้อำนาจทางปกครองหรือการดำเนินกิจการทางปกครองซึ่งก็คือบริการสาธารณะบรรลุผล

ดังนั้น หากสัญญาใดเป็นสัญญาที่หน่วยงานทางปกครองหรือบุคคลซึ่งกระทำการแทนรัฐมุ่งผูกพันตนกับคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งบนพื้นฐานของความเสมอภาคโดยสมัครใจ และสัญญาดังกล่าวมิได้มีลักษณะเช่นที่กล่าวมาข้างต้น สัญญานั้นย่อมเป็นสัญญาทางแพ่ง”

เมื่อพิจารณามติดังกล่าวของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดจะพบว่า ศาลปกครองได้วางแนวทางขยายความสัญญาทางปกครองที่กำหนดไว้โดยกฎหมาย ซึ่งสามารถขยายได้ เพราะการให้นิยามคำว่าสัญญาทางปกครอง กฎหมายใช้คำว่า “สัญญาทางปกครอง หมายความว่ารวมถึง...” ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาหลักกฎหมายสัญญาทางปกครอง โดยความหมายที่ศาลปกครองได้ขยายความ คือ “เป็นสัญญาที่มีข้อกำหนดในสัญญาซึ่งมีลักษณะพิเศษที่แสดงถึงเอก

¹⁸ มณเฑียร กุลธำรง, “การระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการในสัญญาทางปกครอง ศึกษาเฉพาะกรณี : ความเหมาะสมในการกำหนดให้นำวิธีการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการมาใช้ในสัญญาทางปกครอง”, (เอกสารวิชาการ, วิทยาลัยการยุติธรรม, สำนักงานยุติธรรม, 2549), น. 43-45.

สิทธิ์ของรัฐ ทั้งนี้ เพื่อให้การใช้อำนาจทางปกครอง หรือการดำเนินกิจการทางปกครองซึ่งก็คือการ
บริหารสาธารณะบรรลุผล”¹⁹

2.2.4 ประเภทของสัญญาทางปกครอง

องค์ประกอบของสัญญาทางปกครอง นอกจากจะต้องมีคู่สัญญาอย่างน้อยฝ่ายหนึ่งเป็น
หน่วยงานทางปกครองแล้ว องค์ประกอบอีกข้อที่สำคัญ คือ ลักษณะของสัญญานั้นจะต้องเป็น
สัญญาประเภทต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งได้แก่ สัญญาสัมปทาน สัญญาที่ให้จัดทำบริการ
สาธารณะ สัญญาที่จัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค และสัญญาที่ให้แสวงหาประโยชน์จาก
ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งอาจเรียกว่าเป็น “สัญญาทางปกครองโดยผลของกฎหมาย” เพราะลักษณะ
สัญญาข้างต้นนี้กำหนดไว้ในบทนิยามศัพท์ของคำว่า “สัญญาทางปกครอง” ในพระราชบัญญัติ
จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 นอกจากนี้ สัญญาทางปกครองอาจมี
ลักษณะเป็น “สัญญาทางปกครองโดยสภาพ” คือ โดยเนื้อหาแห่งสัญญานั้นเป็นการที่ให้เอกชนเข้า
ดำเนินงานหรือเข้าร่วมดำเนินงานบริการสาธารณะ สัญญาที่มีวัตถุประสงค์แห่งสัญญาเกี่ยวกับการจัดให้มี
เครื่องมือสำคัญที่จำเป็นในการดำเนินบริการสาธารณะให้บรรลุผล สัญญาที่เป็นกิจการที่หน่วยงาน
ทางปกครองต้องดำเนินการเพื่อให้การจัดทำบริการสาธารณะ หรือสัญญาที่มีข้อสัญญาเป็นพิเศษที่
แสดงถึงเอกสิทธิ์ของรัฐ ทั้งนี้ สัญญาทางปกครองโดยสภาพนี้ได้รับการพัฒนาวางบรรทัดฐานขึ้น
โดยทั้งจากคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลปกครองและคำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล
โดยอาศัยบทนิยามคำศัพท์ของ “สัญญาทางปกครอง” ที่ใช้คำว่า “‘สัญญาทางปกครอง’ หมายความว่า
รวมถึง” ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อาจมีสัญญาทางปกครองประเภทอื่นอีกนอกเหนือไปจากสัญญาทาง
ปกครองประเภทที่ระบุไว้ในบทนิยามศัพท์

1) สัญญาทางปกครองโดยผลของกฎหมาย

จากบทนิยามคำว่า “สัญญาทางปกครอง” ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธี
พิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 จะเห็นว่า ได้กำหนดประเภทของสัญญาทางปกครองไว้ 4 ประเภท
ซึ่งทั้ง 4 ประเภทนี้นับได้ว่าเป็นสัญญาทางปกครองโดยผลของกฎหมาย กล่าวคือ สัญญานั้นเข้า
ลักษณะของสัญญาประเภทใดประเภทหนึ่งใน 4 ประเภทนี้ ย่อมจัดว่าเป็นสัญญาทางปกครอง แต่มี
ข้อสังเกตว่า คำนิยาม “สัญญาทางปกครอง” หากได้จำกัดว่าจะต้องมีเพียง 4 ประเภทนี้เท่านั้น เพราะ
บทนิยามใช้คำว่า “‘สัญญาทางปกครอง’ หมายความว่ารวมถึง” ซึ่งย่อมแสดงให้เห็นชัดเจนว่า

¹⁹ มานิตย์ จุมปา, คำอธิบายกฎหมายปกครอง เล่ม 3 ว่าด้วยการกระทำทางปกครองและการควบคุมการ
กระทำทางปกครอง ตอนที่ 1, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554),
น. 116 - 117

นอกเหนือสัญญาทั้ง 4 ประเภทที่กำหนดในบทนิยามแล้ว ยังมีสัญญาทางปกครองประเภทอื่น ๆ อีกได้ สำหรับสัญญาทางปกครองโดยผลของกฎหมาย 4 ประเภท ได้แก่ สัญญาสัมปทาน สัญญาที่ ให้จัดทำบริการสาธารณะ สัญญาที่จัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค และสัญญาที่ให้แสวงหาประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติ

1.1) สัญญาสัมปทาน

สัญญาสัมปทาน คือ การที่หน่วยงานฝ่ายปกครองอนุญาตให้เอกชนมีสิทธิจัดทำบริการ สาธารณะบางอย่างภายในเวลาที่กำหนด ด้วยทุนและความเสี่ยงของเอกชนเองโดยหน่วยงานทาง ปกครองให้สิทธิเอกชนที่จะเรียกเก็บค่าบริการจากประชาชนผู้ใช้บริการ เช่น สัมปทานในการสร้าง ทางด่วน แล้วให้สิทธิในการเรียกเก็บ เป็นต้น

1.2) สัญญาที่ ให้จัดทำบริการสาธารณะ

สัญญาที่ ให้จัดทำบริการสาธารณะ คือ สัญญาที่หน่วยงานทางปกครองให้เอกชนเข้ามี ส่วนร่วมในกิจการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานทางปกครองที่จัดทำเพื่อสนองต่อความ ต้องการส่วนรวมของประชาชน อันมีวัตถุประสงค์แห่งกิจกรรมนั้นเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดย การพิจารณาว่าสิ่งใดเป็นบริการสาธารณะที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานทางปกครองหรือไม่ จะพิจารณาจากขอบเขตอำนาจหน้าที่ที่หน่วยงานทางปกครองนั้นมีอยู่ โดยหากกิจการใดจัดว่าเป็น บริการสาธารณะที่เป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานทางปกครองนั้น หากหน่วยงานนั้นมอบให้ เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในกาจัดทำบริการสาธารณะนั้น ลักษณะของสัญญาที่ ให้จัดทำบริการ สาธารณะนอกเหนือจากสัญญาสัมปทานบริการสาธารณะประกอบไปด้วยสัญญาจ้างประเภทหนึ่ง และสัญญาให้ทุนและลาศึกษาต่ออีกประเภทหนึ่งในส่วนของสัญญาจ้างทั้งหมดนั้นเป็นคดีที่ไม่อาจ ให้ฝ่ายปกครองใช้มาตรการบังคับทางปกครองเมื่อคู่สัญญาฝ่ายเอกชนผิดสัญญาได้เลยดังที่ได้กล่าว มาแล้วในหัวข้อสัญญาที่ ให้จัดทำบริการสาธารณะแต่ในส่วนของสัญญาให้ทุนและลาศึกษาต่อ นั้น ให้ฝ่ายปกครองใช้มาตรการบังคับทางปกครองเมื่อคู่สัญญาฝ่ายเอกชนผิดสัญญาได้เลย สัญญา รับ ทุนการศึกษาและลาศึกษาต่อของข้าราชการนั้นหน่วยราชการต้องพิจารณาเกี่ยวกับประโยชน์อัน เกิดขึ้นกับรัฐรวมถึงการรักษาตำแหน่งและการจ่ายเงินเดือนของข้าราชการผู้รับทุนดังกล่าวไว้ ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานราชการผู้ให้ทุนกับข้าราชการผู้รับทุนจึงเป็นความสัมพันธ์ในทาง กฎหมายมหาชนสัญญาดังกล่าวจึงเป็นสัญญาทางปกครอง²⁰ ศาลปกครองสูงสุดได้ให้เหตุผลในการ วินิจฉัยลักษณะเนื้อหาของสัญญาให้ทุนการศึกษาและลาศึกษาต่อว่าเนื้อหาของสัญญามีวัตถุประสงค์แห่ง

²⁰ วรเจตน์ ภาศิริรัตน์, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายปกครอง: หลักการพื้นฐานของกฎหมายและการ กระทำทางปกครอง, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2546), น. 228.

สัญญาคือต้องกลับมารับราชการตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญาและข้อกำหนดในสัญญาที่แสดงถึงลักษณะพิเศษที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของรัฐซึ่งไม่อาจพบได้ในสัญญาทางแพ่งทั่วไป เช่น ถูกจำกัดสิทธิไม่ว่าจะเป็นกรณีตาออกจากราชการหรือโอนสังกัดหรือการบอกเลิกสัญญานั้นไม่อาจกระทำได้ทั้งสิ้นนอกจากนั้นยังให้สิทธิและอำนาจเด็ดขาดแก่หน่วยงานทางปกครองที่จะบอกเลิกสัญญาฝ่ายเดียวได้หรือเรียกตัวคู่สัญญาฝ่ายเอกชนสำเร็จการศึกษาจะต้องกลับมารับราชการเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสองเท่าของเวลาที่เอกชนได้ไปศึกษาหากเอกชนไม่กลับมารับราชการจะต้องชดใช้ทุนเงินเดือนรวมทั้งเงินเพิ่มและเงินอื่นใดที่เอกชนไม่กลับมารับราชการระหว่างเวลาที่ได้รับอนุมัติให้ไปศึกษาและจะต้องจ่ายเงินเป็นเบี้ยปรับให้แก่หน่วยงานทางปกครองสองเท่าของเงินที่เอกชนจะต้องชดใช้คืนและหากเอกชนกลับมารับราชการแต่ไม่ครบเวลาตามที่กำหนดเงินที่จะชดใช้คือและเบี้ยปรับดังกล่าวจะลดลงตามส่วนของเวลาที่รับราชการนั้นเป็นต้น

เมื่อเทียบกับสัญญาทางปกครองซึ่งมีการลงทุนขนาดใหญ่ เช่น สัญญาสัมปทาน สัญญาให้ทุนการศึกษาฯ เป็นสัญญาทางปกครองที่มีทุนทรัพย์ไม่สูงมากนักอีกทั้งผลกระทบที่เกิดจากการไม่ปฏิบัติตามสัญญาก็อยู่ในวงจำกัดหากจะต้องมีการบังคับชำระเงินที่ได้ให้เป็นทุนการศึกษาแก่ข้าราชการผู้นั้นรวมทั้งเงินเพิ่มต่าง ๆ ผู้ที่ได้รับผลกระทบก็คือข้าราชการผู้นั้นหรือผู้ค้าประกันมิได้กระทบกระเทือนต่อประชาชนจำนวนมากและสัญญาให้ทุนฯ นี้ก็มีลักษณะไม่ใช่สัญญาที่ซับซ้อนที่มีข้อเท็จจริงให้ต้องนำสืบพยานหลักฐานในการผิดสัญญามากอีกทั้งความเสียหายที่ฝ่ายปกครองได้รับก็มีลักษณะที่ชัดเจนสามารถคำนวณนับได้ง่ายซึ่งคดีประเภทนี้หากนำขึ้นสู่ศาลปกครองโอกาสที่ฝ่ายปกครองจะชนะก็มีอยู่สูงมากอยู่แล้วดังนั้นจากลักษณะธรรมชาติของสัญญาประเภทสัญญาให้ทุนการศึกษานี้ ในทางนโยบายแล้วจึงไม่สมควรที่ฝ่ายปกครองจะต้องนำข้อพิพาทขึ้นสู่การพิจารณาของศาลปกครองและสมควรอย่างยิ่งที่จะให้ฝ่ายปกครองสามารถใช้มาตรการบังคับให้เป็นไปตามสัญญาได้เองเช่นให้ฝ่ายปกครองสามารถยึด-อายัดทรัพย์สินของข้าราชการหรือผู้ค้าประกันสัญญาฯ ออกขายทอดตลาดนำเงินมาชำระแก่ฝ่ายปกครองได้เองซึ่งหากคดีสัญญาให้ทุนการศึกษาทุกสัญญาจำต้องอาศัยการระงับข้อพิพาทด้วยศาลปกครองเสมอก็จะก่อให้เกิดภาระแก่ศาลปกครองอย่างยิ่งเช่นในเรื่องอัตราค่าล้างของตุลาการในการตัดสินก็อาจจะต้องมีการบรรจุแต่งตั้งให้มากขึ้นเป็นต้น

1.3) สัญญาที่จัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค

สาธารณูปโภค คือ บริการสาธารณะที่จัดทำเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในสิ่งอุปโภคที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต เช่น การไฟฟ้า การประปา การเดินรถประจำทาง โทรศัพท์ เป็นต้น ดังนั้น สัญญาที่จัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค คือ สัญญาที่จัดให้มีสิ่งอุปโภคที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนนั้น ตัวอย่างเช่น

1.4) สัญญาที่ให้แสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ

สัญญาทางปกครองที่เป็นการให้แสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ จะมีลักษณะแห่งสัญญาที่แตกต่างไปจากสัญญาทางปกครองที่เป็นเรื่องให้สัมปทาน ให้จัดทำบริการสาธารณะหรือจัดให้มีสิ่งสาธารณูปโภค เพราะการให้แสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาตินี้จะมีลักษณะเป็นการที่รัฐอนุญาตให้เอกชนเข้าแสวงหาประโยชน์ โดยเอกชนจ่ายค่าตอบแทนให้แก่รัฐตามที่รัฐกำหนด ซึ่งจะขึ้นอยู่กับกฎหมายที่กำหนดไว้ในแต่ละเรื่อง โดยทั่วไปจะเป็นลักษณะที่เอกชนจะต้องยื่นเรื่องขออนุญาต เมื่อรัฐอนุญาตแล้วก็จะออกไปอนุญาตให้ เรียกกันว่าการออกประทานบัตร ซึ่งการดำเนินการขออนุญาตนั้นจะมีหลักเกณฑ์เงื่อนไขที่แตกต่างกันไปตามแต่กฎหมายแต่ละเรื่องจะกำหนดไว้ในกฎหมายและกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. 2510 และพระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. 2514 เป็นต้น อนึ่ง ในเรื่องการขออนุญาตเพื่อเข้าแสวงหาประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาตินี้ โดยหลักแล้วจะใช้ระบบการขออนุญาต คือ เอกชนยื่นเรื่องต่อหน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ แล้วหน่วยงานรัฐก็จะมีการพิจารณาว่า จะออกหรือไม่ออกใบอนุญาตให้ โดยเอกชนไม่จำเป็นต้องยื่นประมูลเหมือนกับการรับสัมปทานอื่น ๆ

2) สัญญาทางปกครองโดยสภาพ

สัญญาทางปกครองโดยสภาพนี้ได้รับการพัฒนาวางบรรทัดฐานขึ้นโดยทั้งจากคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลปกครองและคำวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาล โดยอาศัยบทนิยามศัพท์ของ “สัญญาทางปกครอง” ที่ใช้คำว่า “สัญญาทางปกครอง” หมายความว่า “รวมความรวมถึง” ซึ่งแสดงให้เห็นว่า อาจมีสัญญาทางปกครองประเภทอื่นอีกนอกเหนือไปจากสัญญาทางปกครองประเภทที่ระบุไว้ในบทนิยามศัพท์

เมื่อพิจารณาแนวบรรทัดฐานที่ศาลปกครองสูงสุดและคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดอำนาจหน้าที่ระหว่างศาลแล้วจะพบว่า ได้วางบรรทัดฐานให้สัญญาทางปกครองดังต่อไปนี้ เป็นสัญญาทางปกครองโดยสภาพ ได้แก่

2.1) สัญญาที่ให้เอกชนเข้าดำเนินงานหรือเข้าร่วมดำเนินงานบริการสาธารณะ

สัญญาที่ให้เอกชนเข้าดำเนินงานหรือเข้าร่วมดำเนินงานบริการสาธารณะ ได้แก่ สัญญาที่หน่วยงานรัฐให้บุคคลได้เข้ามาดำเนินงานหรือเข้าร่วมดำเนินงานบริการสาธารณะ เช่น สัญญาที่ให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่รัฐลาไปศึกษาหรืออบรม โดยมีข้อตกลงให้กลับมาทำงานให้หน่วยงานรัฐ อันเป็นการให้เข้าดำเนินงานหรือเข้าร่วมดำเนินงานบริการสาธารณะ หรือสัญญาจ้างลูกจ้างชั่วคราวของหน่วยงานรัฐ หรือสัญญาที่ให้เอกชนเข้าเป็นผู้บริหารกิจการอันเป็นบริการสาธารณะ เป็นต้น

2.2) สัญญาที่มีวัตถุประสงค์แห่งสัญญาเกี่ยวกับการจัดให้มีเครื่องมือสำคัญที่จำเป็นในการดำเนินบริการสาธารณะให้บรรลุผล

สัญญาที่มีวัตถุประสงค์แห่งสัญญาเกี่ยวกับการจัดให้มีเครื่องมือสำคัญที่จำเป็นในการดำเนินการดำเนินการบริการสาธารณะให้บรรลุผล แม้ตัวเครื่องมือนั้นจะไม่ได้ใช้ดำเนินการบริการสาธารณะโดยตรง แต่หากเครื่องมือนั้นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการดำเนินการบริการสาธารณะให้บรรลุผล หรือผู้ที่จัดหาเครื่องมือนั้น ไม่เข้าร่วมจัดทำบริการสาธารณะโดยตรง สัญญาที่มีวัตถุประสงค์แห่งสัญญาเกี่ยวกับการจัดให้มีเครื่องมือดังกล่าวนี้ ก็จัดว่าเป็นสัญญาทางปกครองได้ เช่น สัญญาจ้างก่อสร้างหลักเทียบเรือ ที่จ้างก่อสร้างโดยกองทัพเรือ ซึ่งจะใช้เพื่อรักษาความปลอดภัยของประเทศ จัดว่าเป็นสัญญาทางปกครอง สัญญาจ้างเป็นที่ปรึกษาออกแบบและควบคุมงานก่อสร้างอาคารเอนกประสงค์ของหน่วยงานรัฐ ก็เป็นสัญญาเกี่ยวกับการจัดให้มีเครื่องมือสำคัญที่จำเป็นในการดำเนินการบริการสาธารณะให้บรรลุ จึงเป็นสัญญาทางปกครอง หรือสัญญาซื้อเครื่องมืออุปกรณ์ที่ต้องใช้เพื่อจัดทำบริการสาธารณะก็เป็นสัญญาทางปกครอง เป็นต้น

2.3) สัญญาที่เป็นกิจการที่หน่วยงานทางปกครองต้องดำเนินการเพื่อให้การจัดทำบริการสาธารณะบรรลุผล

สัญญาใดเป็นสัญญาที่เกี่ยวกับกิจการที่หน่วยงานทางปกครองต้องดำเนินการเพื่อให้การจัดทำบริการสาธารณะบรรลุผล สัญญานั้นก็เป็นสัญญาทางปกครอง

2.4) สัญญาที่มีข้อสัญญาเป็นพิเศษที่แสดงถึงเอกสิทธิ์ของรัฐ

สัญญาใดมีข้อสัญญาที่มีข้อกำหนดลักษณะพิเศษที่ไม่ค่อยพบได้ในสัญญาตามกฎหมายเอกชนหรือมีข้อกำหนดลักษณะพิเศษที่แสดงถึงเอกสิทธิ์ของรัฐ เช่น การกำหนดในสัญญาให้สิทธิแก่คู่สัญญาฝ่ายปกครองแต่เพียงฝ่ายเดียวในการบอกเลิกสัญญาได้ โดยคู่สัญญาอีกฝ่ายไม่จำเป็นต้องผิดสัญญาในสาระสำคัญ หรือให้สิทธิคู่สัญญาฝ่ายปกครองแต่เพียงฝ่ายเดียวแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาได้ โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากคู่สัญญาอีกฝ่าย หรือคู่สัญญาฝ่ายปกครองแต่เพียงฝ่ายเดียวมีสิทธิกำหนดข้อตกลงในสัญญา (ดูจัดตั้งสัญญาสำเร็จรูป) เป็นต้น จัดว่าสัญญานั้นเป็นสัญญาทางปกครอง

2.3 วิวัฒนาการให้ทุนการศึกษาในประเทศไทย

การพัฒนาคนโดยการให้ทุนไปศึกษาหรือฝึกอบรมในต่างประเทศมีมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีจนถึงปัจจุบัน จุดหมายเพื่อให้ผู้รับทุนได้เพิ่มพูนความรู้ ส่งเสริมประสบการณ์ และนำความรู้และประสบการณ์ที่รับ มาปรับใช้พัฒนาประเทศและสังคมไทย

สมัยกรุงสุโขทัย ราชการส่งคณะสงฆ์ไปศึกษาและฝึกอบรมทางพุทธศาสนาที่ประเทศลังกา และส่งไปเรียนการทำขามสังคโลกที่ประเทศจีน

สมัยกรุงศรีอยุธยา ในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ราชการส่งคนไปประเทศฝรั่งเศสเพื่อศึกษาวิทยาการสมัยใหม่ ได้แก่ วิชาการทำน้ำพุ วิชาก่อสร้าง วิชาช่างเงินและช่างทอง ตลอดจนขนบธรรมเนียมของผู้ดีฝรั่งเศส²¹

สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ราชการส่งคนไปศึกษาวิชาการเดินเรือที่ประเทศอังกฤษ โดยส่งสามัญชน ชื่อ "นายจุน" ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวซึ่งเสด็จขึ้นครองราชย์เมื่อ พ.ศ. 2394 ทรงมีพระวิจรรณญาณอันสุขุมคัมภีรภาพ ทรงเล็งเห็นการณ์ไกลและตระหนักพระทัยเป็นอย่างดีว่าบ้านเมืองกำลังถูกคุกคามจากการขยายอิทธิพลทางการเมืองและลัทธิจักรวรรดินิยมตะวันตก จึงทรงเริ่มวางพื้นฐานพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ให้เจริญก้าวหน้าแบบประเทศตะวันตก ในด้านการศึกษา ทรงตระหนักถึงความสำคัญเรื่องการศึกษาของบรรดาพระราชโอรสและพระราชธิดา ทรงเล็งเห็นว่าประมุขของประเทศในภายหน้าจักต้องรอบรู้วิทยาการต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ทำให้แนวทางการศึกษาของพระราชโอรส และพระราชธิดา เริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คือ มีการศึกษาภาษาอังกฤษ และวิทยาการตะวันตกควบคู่ไปกับการศึกษาตามโบราณราชประเพณี

นอกจากนั้น ทรงเห็นว่าประเทศขาดแคลนกำลังคนที่จะปรับปรุงประเทศให้ทันสมัย จำเป็นต้องสร้างคนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถเข้ามารับราชการในหน้าที่สำคัญ ๆ เพื่อนำสังคมไทยและประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมอารยประเทศ จึงทรงส่งเสริมให้บุตรหลานของขุนนางออกไปศึกษาต่อยังต่างประเทศ ซึ่งมีทั้งที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ออกค่าใช้จ่ายให้ และที่ครอบครัวออกค่าใช้จ่ายส่งไปเอง สำหรับนักเรียนที่บิดามารดาส่งออกไปเอง และได้กลับมารับราชการในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมี 3 คน คือ พระยาอรรคราชวราท (หวาดบุญนาค) บุตรเจ้าพระยาอภัยสงครามซึ่งสมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุญนาค) ฝากทหารเรืออเมริกันออกไปฝึกหัดวิชาทหารเรือ แต่ได้เรียนเฉพาะภาษา คนที่สอง คือ พระยาอรรคราชวราท (เนตร) บุตรพระยาสมุทบุรานุรักษ์ ออกไปเล่าเรียนที่สิงคโปร์แล้วกลับมาถวายตัวและคนที่สาม คือ เจ้าพระยาภาสกรวงศ์ (พร บุญนาค) สมเด็จพระเจ้าพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ ส่งออกไปเรียนที่อังกฤษถึง 3 ปี

สำหรับนักเรียนที่ทรงพระกรุณาออกค่าใช้จ่ายให้ไปศึกษาต่อต่างประเทศ คณะแรกออกเดินทางไปอังกฤษพร้อมด้วยคณะทูตใน พ.ศ. 2400 มี 2 คน คือ นายทศ บุญนาค บุตรพระยามนตรีสุริยวงษ์ (ชุ่ม บุญนาค) และ นายเทศ บุญนาค บุตรเจ้าพระยาบรมมหาประยูรวงศ์ ทั้งสองคนนี้ได้รับ

²¹ สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในสหรัฐอเมริกา, “ประวัติความเป็นมาของทุนเล่าเรียนหลวง และทุนรัฐบาล,” สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2563, จาก <http://oeadc.org/ContactOEA/ScholarHistory>

การฝากฝังให้เข้าศึกษาในโรงเรียนราชวิทยาลัย (Royal College) ณ กรุงลอนดอน แต่ปรากฏว่า เมื่อคณะทูตเดินทางกลับ นักเรียนทั้งสองก็กลับมาด้วยโดยไม่ทราบเหตุผลแน่นอน นอกจากนี้ยังมีนักเรียนอีก 3 คน ซึ่งออกไปศึกษาที่ยุโรป และกลับเข้ามารับราชการในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คือ เจ้าพระยาสุรวงศ์วัฒนศักดิ์ (โต บุญนาค) บุตรเจ้าพระยาสุรวงศ์ไวยวัฒน์ (วอน บุญนาค) ได้เล่าเรียนวิชาทหารปืนใหญ่จากอังกฤษ เจ้าพระยาราชานุประพันธ์ (สุคใจ บุญนาค) บุตรเจ้าพระยาภาณุวงศ์มหาโกษาธิบดี (ท้วม บุญนาค) ได้ไปเล่าเรียนที่อังกฤษเช่นกัน และหลวงดำรงสุรินทรฤทธิ (ปั้น บุญนาค) บุตรเจ้าพระยาสุรวงศ์ไวยวัฒน์ ได้ไปเรียนที่ฝรั่งเศส นอกจากนี้ยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ส่งเจ้าพระยาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุญนาค) และพระเจ้าลูกเธอกรมหมื่นวิษณุวชิราภรณ์ ไปดูงานการปกครองและบำรุงบ้านเมืองแบบอังกฤษที่สิงคโปร์ ใน พ.ศ. 2404²² และส่งข้าราชการออกไปศึกษาวิชาเฉพาะอย่าง เช่น ไปดูงานโรงพิมพ์ และฝึกหัดซ่อมนาฬิกา เป็นต้น

เป็นที่น่าสังเกตว่าบรรดานักเรียนที่ได้ไปศึกษาต่อในต่างประเทศในสมัยนี้เป็นบุตรขุนนางแห่งตระกูล “บุญนาค” แทบทั้งสิ้น แสดงให้เห็นว่าตระกูล “บุญนาค” ในเวลานั้นมีอิทธิพลอย่างมากอย่างไรก็ตาม บรรดานักเรียนเหล่านี้ต่างเรียนสำเร็จกลับมาเป็นกำลังสำคัญในการสร้างความเจริญแก่บ้านเมืองอย่างใหญ่หลวงทุกคน²³ กิจการใดที่คนไทยยังไม่สามารถปฏิบัติได้ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ทรงว่าจ้างชาวต่างประเทศเข้ามารับราชการเพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนบุคคลที่มีความสามารถในวิทยาการที่ทันสมัย ซึ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาประเทศ

กล่าวโดยสรุป การสนับสนุนการศึกษาตามแนวทางตะวันตกในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ถึงแม้ว่าจะยังอยู่ในวงจำกัดคือ อยู่ในหมู่เจ้านายและข้าราชการชั้นสูงเท่านั้น และรัฐบาลยังไม่สามารถจัดตั้ง “โรงเรียน” ที่จัดการศึกษาที่เป็นแบบแผนสำหรับประชาชนได้อย่างกว้างขวางก็ตาม แต่ความสนใจที่จะเรียนรู้วิทยาการแบบตะวันตกได้เริ่มขึ้น ในรัชกาลนี้จึงได้มีการส่งนักเรียนไปศึกษาต่อในต่างประเทศ และนับเป็นครั้งแรกของสมัยรัตนโกสินทร์ซึ่งนักเรียนเหล่านี้ได้กลับมารับราชการเป็นกำลังสำคัญในการปฏิรูปบ้านเมืองในรัชกาลต่อมา และได้เป็นแนวทางให้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงดำเนินนโยบายสืบต่อจากพระบรมชนกนาถ ในการส่งพระราชโอรสและนักเรียนออกไปศึกษาต่อต่างประเทศในสาขาวิชาการต่าง ๆ

²² สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ, ความทรงจำของกรมพระยาดำรงราชานุภาพ, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยควอลิตี้บุ๊คส์, 2561), น. 129

²³ จักรสิน พิเศษสาทร, “การส่งนักเรียนไทยไปศึกษาต่อต่างประเทศก่อน พ.ศ. ๒๔๗๕ และผลกระทบที่มีต่อประเทศไทย,” ใน ๒๐ ทศวรรษรัตนโกสินทร์, (กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์, 2525), น. 109.

โดยมีจุดประสงค์ที่จะให้เจ้านายและบุคคลเหล่านั้นเรียนรู้วิทยาการที่ทันสมัย เพื่อกลับมาพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าตามแบบตะวันตก

วัตถุประสงค์สำคัญในการส่งนักเรียนทุนไปศึกษาต่างประเทศในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่ละกระทรวงมีข้อแตกต่างกันบ้าง แต่โดยส่วนรวมแล้ว เพื่อสนองความต้องการกำลังคนที่มีความสามารถเข้ารับราชการ ทั้งนี้เพื่อแก้ปัญหาสำคัญ 2 ประการ ที่แต่ละกระทรวงกำลังประสบอยู่ในขณะนั้น²⁴ กล่าวคือ

1) ปัญหาการขาดกำลังคนเพื่อเข้ารับราชการแทนชาวต่างประเทศ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงแก้ปัญหาที่เกิดจากการสรรหาคนเข้ารับราชการได้ยาก ด้วยการว่าจ้างชาวต่างประเทศเข้ามารับราชการในตำแหน่งนั้น ๆ ครั้นงานราชการขยายตัวมากขึ้น ปัญหาดังกล่าวยิ่งทวีมากขึ้นเป็นลำดับ พระองค์ทรงเริ่มว่าจ้างชาวต่างประเทศเข้ารับราชการอย่างจริงจัง ตั้งแต่ พ.ศ. 2416 งานส่วนใดที่ขาดแคลนคน ก็จะโปรดฯ ให้จ้างชาวต่างชาติเข้ารับราชการตั้งแต่วุฒิบ่าวจนถึงระดับสูงอย่างเช่นที่ปรึกษาประจำกระทรวง และที่ปรึกษาราชการทั่วไป อย่างไรก็ตามการใช้ชาวต่างประเทศทำให้เกิดปัญหาตามมาหลายประการ คือ

1.1) ปัญหาการขยายอิทธิพลของต่างชาติ ซึ่งเป็นปัญหาเกี่ยวกับความอยู่รอดของชาติ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักและระมัดระวังเป็นอย่างยิ่งในการที่จะใช้คนเชื้อชาติเดียวกันเข้ารับราชการในกรมกองเดียวกันหลายๆ คน เพราะทรงเห็นว่า "เรื่องการใช้ฝรั่งมาก ที่สำคัญคือชาติเดียวกันทั้งหมด เจริญไม่สู้จะดี ทำให้บังเกิดความริษยาของชาติอื่นมันรวน ๆ จะให้เข้าทางผูกขาดกรรมนี้เป็นของชาตินั้น กระทรวงนั้น ... เป็นของชาตินี้..." ปัญหาที่เห็นได้ชัดเจนในระยะต่อมา คือ รัฐบาลประเทศต่าง ๆ พยายามยื่นเงื่อนไขให้ว่าจ้างคนจากชาติของตนเข้ารับราชการในกรมกองต่าง ๆ ที่ตนต้องการ เพื่อสร้าง "อาณาจักร" ขึ้น

1.2) ปัญหาเรื่องความซื่อสัตย์และความจงรักภักดี ปรากฏว่าชาวตะวันตกที่เข้ามารับราชการในระยะนั้น นอกจากจะพยายามเข้ามาขยายอิทธิพลของตนบนผืนแผ่นดินไทยเหนือชาติอื่น ๆ แล้ว ยังมุ่งเข้ามา "ขุดทอง" ในเมืองไทยอีกด้วย หากได้มีความผูกพันต่อแผ่นดินไทยไม่ ทั้งนี้จะเห็นได้จากพระราชปรารภของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานไปยังพระยาวิสุทธิสุริยศักดิ์ เมื่อ พ.ศ. 2441 ตอนหนึ่งว่า "การใช้ฝรั่งนั้นไม่ใช่เป็นการง่าย แลก็รู้ชัดเจนอยู่ในใจด้วยกันว่าเขาเป็นคนต่างชาติต่างภาษา จะซื่อตรงจงรักภักดีอะไรต่อเราหนักหนา ชั่วแต่มาหาทรัพย์กลับไปบ้าน..."

²⁴ จักรสิน พิเศษสาร, *เพ็ญอังกูร เจริญธรรม* ที่ 23, น. 120.

1.3) ปัญหาเรื่องค่าใช้จ่าย รัฐบาลต้องสิ้นเปลืองงบประมาณสูงมาก เช่น ค่าจ้าง นักกฎหมายชาวต่างประเทศ จะต้องเสียเงินปีละ 1,500 ปอนด์ และเพิ่มอีกปีละ 100 ปอนด์ จนถึง 2,000 ปอนด์ต่อปี นอกจากนั้นเมื่อทำงานครบปีแล้ว ยังจะต้องให้ลาพักได้ 2 เดือน โดยไม่ต้องหักเงินเดือน และรัฐบาลยังต้องจ่ายค่าเช่าบ้าน ค่าเดินทางไปกลับยุโรปให้แก่ข้าราชการชาวต่างประเทศ เหล่านี้ยิ่งด้วย ซึ่งนับว่าเป็นภาระแก่รัฐบาลอย่างมาก

1.4) ชาวต่างประเทศที่ทรงว่าจ้างเข้ามารับราชการนั้น มีจำนวนมากและหลากหลาย กล่าวคือ มาจากหลายชาติ หลายภาษา หลายชนชั้นและระดับการศึกษา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพยายามคัดเลือกและสรรหาคนดีมาใช้ แต่ก็มักประสบปัญหาที่ว่าเวลาที่เราขอคนไปในกรมใด กองใด เจ้าของกองเจ้าของกรมมักจะกันคนที่ใช้ได้ดีไว้ปล่อยแต่คนที่เลว ๆ ไป เพราะถึงว่าคอเวอนเมนต์จะตั้งใจให้คนดีแก่เรา ก็ไม่รู้ผู้ใดดี ผู้ใดไม่ดี นอกจากสอบถามเจ้าของกรม การที่เป็นเช่นนี้เป็นอยู่ในคนชั้นรอง ๆ แต่ก็เป็นคนชั้นสำคัญ ซึ่งเขารู้แน่ๆว่าเราจะให้มาบังคับกรม เช่น มิสเตอร์สเลต ซึ่งมาเป็นเจ้ากรมป่าไม้ เราไม่ได้เจาะจงชื่อออกไป เขาเลือกมาให้ ก็เป็นคนที่ดียิ่ง แต่ก็ต้องมาวิพากษ์วิจารณ์ถึงผู้น้อย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงทรงเสนอให้ใช้วิธีตรวจสอบหลักฐานรับรองของผู้สมัครเข้ารับราชการ หรือผู้ที่ที่จะเรียกเข้ารับราชการเพื่อให้ได้คนที่ดีจริง

2) ปัญหาเกี่ยวกับการขยายอิทธิพลของชาติตะวันตกในประเทศไทย

ความพยายามที่จะขยายอิทธิพลของประเทศจักรวรรดินิยมตะวันตกในประเทศไทยได้ดำเนินติดต่อกันมาตั้งแต่เริ่มมีความสัมพันธ์ทางการค้า และการทูตซึ่งกันและกัน ไทยทำสนธิสัญญาเบาว์ริงกับอังกฤษใน พ.ศ. 2398 ซึ่งสร้างปัญหาด้านกฎหมายระหว่างรัฐบาลไทยกับคนในบังคับฝรั่งเศสตลอดมา และเป็นปัญหาสำคัญที่ไทยต้องพยายามหาทางแก้ไข กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ เสนาบดีกระทรวงยุติธรรม จึงกราบบังคมทูลขอพระบรมราชานุญาต ส่งนักเรียนไปศึกษาวิชากฎหมายที่ยุโรปและยังมีกระทรวงอื่น ๆ อีกหลายกระทรวงที่ส่งนักเรียนไปศึกษาต่างประเทศเพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว แต่หลังจากปัญหาอิทธิพลของต่างชาติในประเทศเริ่มคลี่คลายลง และมีการส่งนักเรียนออกไปบ้างแล้ว วัตถุประสงค์ในการส่งนักเรียนไปศึกษาต่างประเทศจึงเปลี่ยนแปลงไป โดยที่เกือบทุกกระทรวงจะให้เหตุผลเป็นทำนองเดียวกันว่า จำนวนนักเรียนที่จบออกมาในแต่ละปีไม่เพียงพอแก่งานราชการ และการพัฒนาหน่วยงานให้เจริญขึ้น จึงจำเป็นต้องขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตส่งนักเรียนออกไปอีก

เมื่อเข้าสู่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การส่งนักเรียนไทยไปศึกษาต่อต่างประเทศปรากฏอย่างเด่นชัดหลังจากที่พระองค์เสด็จกลับจากการประพาสสิงคโปร์ทรง

โปรดเกล้าฯ ให้คัดเลือกหม่อมเจ้าและหม่อมราชวงศ์ที่เยาว์วัยประมาณ 20 คน ไปเล่าเรียนที่โรงเรียนแรฟเฟิลส์ (Raffles) ในสิงคโปร์ เมื่อ พ.ศ. 2414 ต่อมาเมื่อทรงตั้งโรงเรียนสอนภาษาอังกฤษขึ้นในพระบรมมหาราชวัง จึงโปรดเกล้าฯ ให้นักเรียนเหล่านี้กลับมารเรียนในกรุงเทพฯ เว้น พระองค์เจ้าปฤษฎางค์ หม่อมเจ้าเจ๊ก นพวงศ์ และ หม่อมราชวงศ์เทวะหนึ่ง สิริวงศ์ (พระยาไชยสุรินทร์) ซึ่งทรงส่งไปเรียนต่อที่ประเทศอังกฤษใน พ.ศ. 2415 นับว่าเป็นนักเรียนหลวงรุ่นแรกของรัชกาลนี้ที่ไปศึกษาต่อในยุโรป

นักเรียนที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศมีทั้งได้รับการสนับสนุนด้านค่าใช้จ่ายจากครอบครัว และได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เป็นการส่วนพระองค์แล้ว ยังมีนักเรียนอีกประเภทหนึ่งที่เรียกว่า นักเรียนทุน ซึ่งหมายถึง นักเรียนที่ส่งออกไปศึกษาในต่างประเทศโดยผ่านการคัดเลือกของกรมหรือกระทรวงตามความต้องการของเจ้าของทุนด้วยวิธีการหลายอย่าง ซึ่งรวมทั้งการสอบคัดเลือกด้วย โดยที่กรมหรือกระทรวงจะตั้งงบประมาณการจัดส่งนักเรียน และขออนุมัติจากกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ เพื่อพระราชทานพระบรมราชานุญาต พร้อมกับนำตัวนักเรียนทุนเข้าถวายตัวเป็นมหาดเล็กในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหรือสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชตามธรรมเนียมที่เคยปฏิบัติกันมา ขณะศึกษาอยู่ในต่างประเทศนักเรียนทุนจะอยู่ภายใต้การดูแลของผู้ดูแลนักเรียน ซึ่งจะจัดการศึกษาให้ตามความต้องการของเจ้าของทุนต้นสังกัด และเมื่อกลับมาแล้วจะต้องเข้ารับราชการตามกระทรวงหรือกรมซึ่งให้ทุนแก่ตนต่อไป

อย่างไรก็ตาม ปรากฏจากหลักฐานว่าใน พ.ศ. 2432 ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตรากฎหมายข้อบังคับสำหรับนักเรียนที่เรียนอยู่ ณ ประเทศในยุโรป และในปี พ.ศ. 2438 กระทรวงธรรมการ (ปัจจุบัน คือ กระทรวงศึกษาธิการ) ได้คัดเลือกส่งนักเรียนไทยไปศึกษาวิชาครู ณ ประเทศอังกฤษ 4 คน คือ นายสนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา (เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี) นายนกยูง (พระยาสุรินทราชา) นายเหลี่ยม (พระยาโกศกษัตริย์เทศ) และ นายโห้ (พระยาเทพศาสตร์สถิตย์) เมื่อศึกษาเสร็จแล้วจึงกลับมารับราชการครูชุดใช้ทุน บุคคลทั้งสิ้นนี้ ก็คือ นักเรียนทุนรัฐบาลไทยรุ่นแรกที่อยู่ภายใต้กฎหมายข้อบังคับที่ตราขึ้นไว้ดังกล่าว

โดยวิธีการคัดเลือกนักเรียนทุนนั้น เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกนักเรียนทุนกระทรวงต่าง ๆ ออกไปศึกษาต่อต่างประเทศไว้ว่า “ประเทศสยามตั้งต้นด้วยการส่งบุตรข้าราชการผู้มีคุณูปการแก่ราชการ ออกไปเรียนวิชา ณ ต่างประเทศ เป็นการให้บำเหน็จแก่บิดาด้วย เป็นเกณฑ์เลือกอย่างดีที่สุดสำหรับสมัยนั้น เพราะหน้าที่ราชการเกี่ยวข้องกับบุคคลมาก... ต่อมาเมื่อการศึกษาเจริญขึ้น... จึงได้เปลี่ยนจากเกณฑ์การศึกษา คือเลือกเอานักเรียนฉลาดและสามารถในการเล่าเรียนมากขึ้นทุกที ไม่เฉพาะว่าต้องเป็นคนนั้นคนนี้ จริงอยู่ การเลือกยังไม่เป็นการหยิบยอดในทางการศึกษาเหมือนกันหมด ยังมีการเลือกที่หนักไปทางบุคคลอยู่บ้าง แต่

ข้อนี้ก็จะต้องขอมิให้ว่า ธรรมเนียมการเปลี่ยน จะเอากลับหน้ามือเป็นหลังมือนั้นไม่ได้ ต้องค่อยเป็นค่อยไป”

ข้อความดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงหลักในการคัดเลือกนักเรียนออกไปศึกษาในต่างประเทศ นับตั้งแต่เริ่มมีการส่งนักเรียนออกไปตั้งแต่ต้นรัชกาลที่ 5 จนกระทั่งเมื่อมีการส่งนักเรียนทุนกระทรวงต่าง ๆ ออกไป แต่ละกระทรวงมีวิธีและหลักการในการคัดเลือกที่แตกต่างกัน มีทั้งการใช้ความรู้เป็นเกณฑ์ตัดสิน มีทั้งการใช้พิจารณาของเสนาบดีเป็นหลักในการคัดเลือก ซึ่งทำให้การคัดเลือกเน้นหนักไปในทางบุคคลดังเช่นที่เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรีกล่าวมาแล้ว

การส่งนักเรียนออกไปศึกษาต่อต่างประเทศขณะนั้นเป็นเรื่องที่อยู่ในดุลยพินิจของเสนาบดีแต่ละกระทรวงที่จะเห็นความสำคัญหรือความจำเป็นของการนี้ และทำความเข้าใจกับกระทรวงพระคลังมหาสมบัติขอตั้งงบประมาณกำหนดอัตราและจำนวนนักเรียนที่กระทรวงประสงค์เสียก่อนเมื่อจะส่งออกไปจึงขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตและถวายตัวเป็นมหาดเล็กตามธรรมเนียมที่ถือปฏิบัติกันมาเพื่อเป็นการผูกพันว่าจะต้องกลับมารับราชการต่อไป 3 ฉะนั้นวิธีการคัดเลือกจึงขึ้นอยู่กับกระทรวงเป็นสำคัญ แต่ละกระทรวงจะตั้งเกณฑ์การคัดเลือกนักเรียนแตกต่างกันออกไปตามความต้องการ ซึ่งจะรวมถึงความเหมาะสมในหน้าที่ราชการด้วย เช่น กระทรวงการต่างประเทศนั้น จะต้องพิจารณาฐานะของบิดา ชาติตระกูล บุคลิก และความประพฤติของนักเรียนก่อน เนื่องจากมีความจำเป็นต่อราชการของกระทรวงซึ่งจะต้องมีความสัมพันธ์กับชาติอื่น ๆ ในทางการทูต

สำหรับการคัดเลือกนักเรียนทุนด้วยวิธีการสอบแข่งขันนั้น นอกเหนือจากทุนเล่าเรียนหลวงซึ่งเริ่มมีขึ้นเป็นครั้งแรกใน พ.ศ. 2440²⁵ กระทรวงธรรมการ (นักเรียนทุนกรมศึกษาธิการ) กรมป่าไม้ กรมรถไฟ กรมไปรษณีย์โทรเลข และกระทรวงมหาดไทย ก็ใช้วิธีนี้ด้วย ส่วนกระทรวงอื่นใช้หลายวิธีในการส่งนักเรียนไปศึกษาต่อต่างประเทศ

เนื่องจากกรมศึกษาธิการ กระทรวงธรรมการ เป็นต้นแบบของการสอบคัดเลือกนักเรียนทุนออกไปศึกษาต่อต่างประเทศ ได้มีการประกาศรับสมัครเข้าสอบแข่งขัน โดยเปิดเผยตั้งแต่ พ.ศ. 2440 เป็นต้นมา ในครั้งนั้นปรากฏว่า นายบัว เป็นผู้สอบได้ และจากการที่กรมศึกษาธิการเป็นฝ่ายจัดการศึกษา มีโรงเรียนมัธยมชั้นสูง และโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์สังกัดอยู่ในกระทรวง รวมทั้งมีหน้าที่สอบคัดเลือกนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวง ทำให้กรมหรือกระทรวงทั้งหลายต่างก็ขออนักเรียนจากกรม

²⁵ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.), วิวัฒนาการของสำนักงาน ก.พ. พ.ศ. 2471-2540, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2540), น. 18.

ศึกษาธิการ ซึ่งมีความรู้ภาษาอังกฤษดี ไปฝึกหัดตามความต้องการของกระทรวงนั้น ๆ หรือเข้าศึกษาในโรงเรียนฝึกหัดที่กระทรวงตั้งขึ้นชั่วคราวระยะเวลาหนึ่ง แล้วจึงส่งออกไปต่างประเทศ

ส่วนวิชาต่าง ๆ ที่นักเรียนไปศึกษาในต่างประเทศ มีอยู่หลายสาขา และมีหลายกระทรวงส่งนักเรียนไปศึกษาวิชาที่เหมือนกัน เช่น กระทรวงมหาดไทย กับกระทรวงคมนาคม ต่างก็ส่งนักเรียนไปศึกษาในสาขาวิศวกรรมศาสตร์ หรือกระทรวงศึกษาธิการ กับ กระทรวงกลาโหม ต่างก็ส่งนักเรียนไปเรียนวิชาแพทย์ เป็นต้น แต่สำหรับกระทรวงศึกษาธิการนั้น นับได้ว่าการส่งนักเรียนไปศึกษาเกือบทุกสาขา ยกเว้น วิชาการทหารและตำรวจ ส่วนความรู้ทางภาษา เช่น ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส และเยอรมัน นับว่าเป็นผลพลอยได้ และจำเป็นที่นักเรียนทุนซึ่งจะไปศึกษายังประเทศไหน จะต้องรู้ภาษาของประเทศนั้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้มาใช้ให้มากที่สุด

ระยะเวลาในการศึกษาเล่าเรียนก็เป็นอีกประการที่มีได้กำหนดไว้อย่างแน่นอนตั้งแต่เริ่มต้นส่งนักเรียนทุนไปศึกษาต่างประเทศ จนถึง พ.ศ. 2447 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดเกล้าฯ ให้กำหนดเวลาเรียนสำหรับนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวงเพียง 3 ปี เพราะทรงเห็นว่า “การให้ทุนแก่นักเรียนที่สอบไล่สกอลาชิปได้ไปเรียนวิชาต่อไป ปีละ 2 คน นั้น เป็นเรื่องล่อใจให้นักเรียนตั้งใจเล่าเรียน โดยมีความมุ่งหมายสกอลาชิป ซึ่งเป็นทางให้การศึกษาในกรมศึกษาธิการเจริญจริงอยู่ แต่การที่ให้ทุนโดยที่ไม่มีกำหนดปีนั้น เป็นการมากเกินไปเพราะการให้ทุนเล่าเรียนนี้ ก็เพียงแต่เป็นการให้รางวัลเท่านั้น เพราะฉะนั้นควรมีกำหนดให้ทุนเล่าเรียนแต่เพียงคนละ 3 ปี เท่านั้น นอกนั้นให้คงจัดไปตามเดิม...” และให้นักเรียนทุนเล่าเรียนหลวงต้องขอโอนเข้าเป็นนักเรียนทุนกระทรวงใดกระทรวงหนึ่งเพื่อศึกษาต่อจนจบการศึกษา การเลือกเรียนวิชาใดวิชาหนึ่งของนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวงจึงจำเป็นต้องเลือกให้สอดคล้องตามความต้องการของแต่ละกระทรวงที่นักเรียนประสงค์จะขอรับทุนอันจะทำให้การขอรับทุนเป็นไปโดยสะดวก ตรงกับความต้องการของกระทรวง อีกทั้งยังเป็นการประหยัดเวลา และงบประมาณของกระทรวงอีกด้วย

การจัดส่งนักเรียนทุนไปศึกษาต่อต่างประเทศของกระทรวงต่าง ๆ มิได้ถือปฏิบัติเป็นแนวเดียวกัน ทำให้เกิดปัญหาแก่บางกระทรวงที่เริ่มส่งนักเรียนทุนออกไป เพราะไม่ทราบว่าจะถือปฏิบัติตามแนวทางของกระทรวงใด เรื่องนี้กระทรวงศึกษาธิการเคยเสนอความเห็นไว้เมื่อ พ.ศ. 2446 ตอนหนึ่งว่า “ปัญหาเรื่องส่งนักเรียนไปยังประเทศยุโรปก็เป็นปัญหาใหญ่ ซึ่งบัดนี้มีวิธีในราชการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น ๆ ไปมาก เพราะฉะนั้นในการเช่นนี้ จะต้องตั้งเป็นปัญหาเพื่อได้รับพระราชทานพระบรมราชวินิจฉัยอีกอย่างหนึ่งเพื่อตกลงว่าวิธีการส่งนักเรียนควรจะปฏิบัติลงไว้อย่างไร...”

แต่ไม่ปรากฏว่า มีการจัดระเบียบในเรื่องนี้แต่อย่างใด และกระทรวงต่าง ๆ ก็มิได้จัดส่งนักเรียนทุนของตนออกไปศึกษาต่ออย่างสม่ำเสมอ หลายกระทรวงเมื่อต้องการคนที่มีความรู้ความสามารถเข้ารับราชการก็ใช้วิธียืมตัวข้าราชการ ที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศจากกระทรวงอื่น เป็นเหตุให้กระทรวงนั้น ๆ ขาดแคลนข้าราชการที่มีความสามารถ กระทรวงต่าง ๆ จึงต้องขอเพิ่มจำนวนนักเรียนที่จะส่งไปศึกษาต่างประเทศมากขึ้น ยังผลให้จำนวนนักเรียนในต่างประเทศเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ใน พ.ศ. 2466 มีจำนวนถึง 304 คน

การส่งนักเรียนไปศึกษาต่างประเทศจำนวนมากเช่นนี้ทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณแผ่นดินเป็นอันมาก เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนต้องใช้จ่ายเงินถึงเดือนละ 300 – 350 บาท ประกอบกับในระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำแทบทั่วโลก ภาวะการเงินของไทยเริ่มไม่มั่นคง พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แต่งตั้งคณะกรรมการองคมนตรีขึ้นตรวจจัดงบประมาณในการรับ - จ่ายเงินแผ่นดินใน พ.ศ. 2466 คณะกรรมการดังกล่าวได้เสนอให้จัดส่งนักเรียนทุนรัฐบาลไปศึกษาต่อต่างประเทศเป็นการชั่วคราว ยกเว้นทุนเล่าเรียนหลวงที่ยังคงให้มีการจัดส่งต่อไป²⁶

ต่อมา ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ราชการได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการในการคัดเลือก การดูแลจัดการศึกษาของนักเรียนทุนรัฐบาลให้เป็นระบบและรัดกุมยิ่งขึ้น²⁷ โดยใน พ.ศ. 2468 ได้มีการแต่งตั้ง “คณะกรรมการจัดส่งนักเรียนหลวงไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ” เพื่อกำหนดระเบียบปฏิบัติในเรื่องนี้ให้เป็นแบบแผน มีพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าไทรทศประพันธ์ เป็นประธานกรรมการ การประชุมพิจารณาเรื่องดังกล่าวของกรรมการชุดนี้ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์ได้ทรงเข้าร่วมประชุมด้วย และพระราชทานพระดำริที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดระเบียบใหม่ในครั้งนี้เป็นอย่างมาก คณะกรรมการดังกล่าวได้พิจารณาอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับปัญหานักเรียนในต่างประเทศ และได้ถวายความเห็นต่อพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเพื่อให้ทรงมีพระบรมราชวินิจฉัย เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2469 โดยสรุปประเด็นเกี่ยวกับการจัดนักเรียนไปศึกษาต่อต่างประเทศได้ดังนี้ คือ

1) ประเภทนักเรียน แบ่งเป็น 3 ประเภท ประเภทแรก คือ นักเรียนชั้นผู้ใหญ่ เรียนจบมหาวิทยาลัย หรือโรงเรียนชั้นสูงในเมืองไทยแล้ว รัฐบาลต้องการส่งนักเรียนประเภทนี้ไปมากที่สุด เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายและสามารถกลับมารับราชการได้เร็วกว่านักเรียนประเภทอื่น ประเภทที่ 2

²⁶ อัจฉรา วรกระมล, “การส่งนักเรียนทุนรัฐบาลไทยไปศึกษาต่อต่างประเทศ ระหว่าง พ.ศ. 2475 – 2508”, (สารนิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2548). น. 3-9.

²⁷ สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในสหรัฐอเมริกา, *อ้างแล้ว, เซงอรรถที่ 21.*

นักเรียนชั้นกลาง คือ อายุไม่เกิน 18 ปี ซึ่งจะต้องส่งออกไป เพราะการศึกษาในเมืองไทยยังไม่เจริญพอ และนักเรียนชั้นเด็ก คือ อายุไม่เกิน 13 ปี เพราะมีบางกระทรวงต้องการผู้ที่รู้ภาษาต่างประเทศเป็นอย่างดี จึงต้องส่งไปเรียนตั้งแต่ชั้นต้น

นอกจากนี้ยังมีนักเรียนพิเศษ ซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้ส่งออกไปตั้งแต่ยังเล็ก ๆ ให้อยู่ในความดูแลของกระทรวงการต่างประเทศ ส่วนให้นักเรียนทุนเล่าเรียนหลวงซึ่งจะรับราชการหรือไม่ก็ได้ ให้ขยายเวลาเรียนจาก 3 ปี เป็น 5 ปี เพราะระยะเวลาเพียง 3 ปีที่กำหนดไว้นั้น ไม่เคยปรากฏว่ามีผู้เรียนสำเร็จ

2) หลักการคัดเลือกนักเรียน นักเรียนชั้นเด็กและชั้นกลางต้องสอบแข่งขัน ชั้นเด็กนั้น การสอบเทียบได้กับชั้นมัธยม 3 ชั้นกลางเทียบได้กับการสอบเข้ามหาวิทยาลัยในต่างประเทศและต้องได้คะแนนไม่น้อยกว่า 65 เปอร์เซนต์ นอกจากนี้ยังพิจารณาถึงภูมิหลังของครอบครัว สถานะของพ่อแม่ ความสมบูรณ์ของร่างกาย และเชื้อสายของตระกูล ตลอดจนนิสัย กิริยามารยาท และความประพฤติ ส่วนนักเรียนชั้นผู้ใหญ่ใช้วิธีคัดเลือกโดยถือคะแนนสอบไล่เป็นเกณฑ์ และยังพิจารณาคุณสมบัติต่าง ๆ เช่นเดียวกัน

อย่างไรก็ดี วิธีการคัดเลือกนักเรียนของกระทรวงต่าง ๆ อาจสรุปได้ตามพระดำริของสมเด็จพระพี่ยาเธอ เจ้าฟ้ากรมขุนสงขลานครินทร์ ที่เสนอต่อคณะกรรมการจัดส่งนักเรียนหลวงออกไปศึกษาวิชาต่างประเทศเมื่อ พ.ศ. 2469 โดยมีอยู่ 5 วิธี คือ

- 2.1) โดยการสอบไล่แข่งขัน เช่น นักเรียนทุนเล่าเรียนหลวงและนักเรียนกรมรถไฟ
- 2.2) โดยพิจารณาคุณความดีหรือความสามารถของนักเรียนเอง เช่น ข้าราชการที่ส่งออกไปเรียนเพิ่มเติม หรือเนติบัณฑิตที่กระทรวงยุติธรรมส่งให้ไปศึกษาต่อ
- 2.3) โดยพิจารณาจากความดีความชอบของบิดามารดาญาติพี่น้อง เช่น ผู้ที่เป็นพระบรมวงศานุวงศ์ และบุตรหลานข้าราชการผู้ใหญ่
- 2.4) โดยการจัดส่งออกไปด้วยความเกื้อกูลจากผู้ใหญ่ เพราะความชอบพอรักใคร่เป็นส่วนตัว
- 2.5) โดยการออกไปศึกษาต่อต่างประเทศเองแล้วขอโอนเป็นนักเรียนทุนรัฐบาลภายหลัง

3) เจ้าหน้าที่คัดเลือกนักเรียน ให้ตั้งคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ทำหน้าที่คัดเลือกและเป็นผู้ดูแลการส่งนักเรียนฝ่ายพลเรือนไปศึกษาต่อต่างประเทศ โดยตกลงกับแต่ละกระทรวงว่า ต้องการส่งนักเรียนประเภทใด จำนวนกี่คน เพื่อจัดการรับสมัครและจัดสอบ นอกจากนั้นยังมีหน้าที่ตกลงเรื่องงบประมาณกับกระทรวงพระคลังฯ พร้อมทั้งจัดการศึกษาให้แก่ นักเรียน ตลอดจนจำหน่ายและแลกเปลี่ยนนักเรียนระหว่างกระทรวงต่าง ๆ อีกด้วย

4) ผู้ดูแลนักเรียนในต่างประเทศ ให้ข้าราชการทูตที่เคยเล่าเรียนและสอบได้ปริญญาจากต่างประเทศที่เคยทำงานรับผิดชอบในเมืองไทยมาแล้ว เช่น หม่อมเจ้าวรรณไวทยากร วรวรรณ เป็นผู้ดูแลทั่วไป และให้มีผู้ช่วยเป็นชาวเมืองนั้น ๆ การตั้งผู้ดูแลให้ใช้วิธีทำสัญญา และผู้นั้นต้องได้รับความไว้วางใจอย่างเต็มที่ ต้องปฏิบัติต่อนักเรียนอย่างเที่ยงธรรม และเสมอภาคกันทุกคน มีความประพฤติน่าเลื่อมใส ฯลฯ

การส่งนักเรียนทุนรัฐบาลไปศึกษาต่อต่างประเทศก่อน พ.ศ. 2475 นั้น วิธีการคัดเลือกได้ให้อำนาจแก่เสนาบดีเป็นผู้ตัดสินใจ การคัดเลือกตั้งอยู่บนฐานของความสนิทสนมส่วนตัวระหว่างเสนาบดีกับบิดาหรือญาติผู้ใหญ่ของนักเรียน ซึ่งเป็นระบบอุปถัมภ์ ระหว่างขุนนางตระกูลใหญ่ ๆ แทนการพิจารณาจากความรู้ ความสามารถของนักเรียน ทำให้นักเรียนที่ประสงค์จะออกไปศึกษาต่างประเทศมีโอกาสน้อยเท่าเทียมกัน และไม่ได้ให้นักเรียนที่มีความสามารถอย่างแท้จริง 2 จนกระทั่งในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการแต่งตั้งคณะกรรมการกลางสำหรับรักษาระเบียบข้าราชการพลเรือนขึ้นเมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2470 ประกอบด้วย

1. มหาอำมาตย์เอก พระเจ้าพี่ยาเธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ เป็น นายกรรมการ
2. พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าสุภโยคเกษม เป็น กรรมการ
3. พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าธานีนิวัต เป็น กรรมการ
4. เจ้าพระยาพิชัยญาติ เป็น กรรมการ
5. พระยาสาตราศาสตร์ศิริลักษณ์ เป็น กรรมการ
6. หลวงสุขุมน้อยประดิษฐ เป็น เลขานุการ

คณะกรรมการมีหน้าที่ดำเนินการรักษาพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในการจัดการสอบเพื่อเลือกสรรผู้สมัครเข้ารับราชการพลเรือน และจัดการศึกษาของนักเรียนหลวงฝ่ายพลเรือนที่ส่งไปศึกษาวิชาในต่างประเทศ กรรมการชุดนี้จึงได้พิจารณาแก้ไขร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ร่างกฎข้อบังคับและหลักสูตรการสอบเพื่อเลือกสรรผู้สมัครเข้ารับราชการพลเรือน และจัดการศึกษาของนักเรียนหลวงฝ่ายพลเรือนที่ส่งไปศึกษาวิชาในต่างประเทศ เมื่อกรรมการชุดนี้พิจารณาแก้ไขร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ร่างกฎข้อบังคับและหลักสูตรการสอบเพื่อเลือกสรรผู้สมัครเข้ารับราชการพลเรือนเสร็จก็ได้ทูลเกล้าฯ ถวายให้ทรงพิจารณา หลังจากได้มีการพิจารณาแก้ไขในที่ประชุมเสนาบดีหลายครั้ง ก็ได้มีการประกาศพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช 2471 เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2471 ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2472 โดยมีคณะกรรมการรักษาพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนซึ่งเรียกย่อ ๆ ว่า "ก.ร.พ." เป็นผู้รักษาการและดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

สำหรับการแต่งตั้งคณะกรรมการ ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะกรรมการ หรือ ก.ร.พ. ตามพระราชบัญญัตินี้ เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2471

ในส่วนของ การส่งนักเรียนไปศึกษาต่อต่างประเทศ ก.ร.พ. จะทำหน้าที่จัดการศึกษา ของนักเรียนทุนหลวงฝ่ายพลเรือนในต่างประเทศ ซึ่งตามนัยของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว หน้าที่ จัดการสอบคัดเลือกนักเรียนเพื่อส่งไปศึกษาวิชาในต่างประเทศซึ่งกระทรวงต่าง ๆ เคยแยกกัน ดำเนินการคือ กระทรวงธรรมการเคยทำหน้าที่ควบคุมด้านการศึกษา กระทรวงการต่างประเทศเคย ทำหน้าที่ดูแลทุกข์สุขของนักเรียน และกระทรวงการคลังเคยทำหน้าที่เกี่ยวกับการเงิน มาบัดนี้ได้ เปลี่ยนให้ ก.ร.พ. เป็นผู้รับผิดชอบทั้งสิ้น²⁸

ต่อมา ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ 9 ราชการได้จัดให้มีทุนเล่าเรียนหลวงขึ้นมาอีกครั้งในปี 2507 และเพิ่มจำนวนทุนเล่าเรียน หลวงจากปีละ 2 ทุน เป็น 9 ทุน นอกจากนี้ ยังได้ขยายทุนให้หลากหลาย ครอบคลุมกลุ่มคนต่าง ๆ เช่น นักเรียนในต่างจังหวัด นักเรียนผู้ด้อยโอกาสเนื่องจากความผิดปกติทางร่างกาย เป็นต้น

ปัจจุบัน นอกจาก ก.พ. ซึ่งเป็นผู้พิจารณาจัดสรรทุนรัฐบาลให้แก่ส่วนราชการต่าง ๆ ใน ภาพรวมแล้ว ส่วนราชการต่าง ๆ ยังได้รับการสนับสนุนงบประมาณให้จัดสรรทุนไปศึกษาใน ต่างประเทศตามความจำเป็นเฉพาะของส่วนราชการด้วย²⁹

²⁸ อัจฉรา วรกระมล, *อ้างแล้ว, เชียงธรรมที่ 26*, น. 9-12

²⁹ สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในสหรัฐอเมริกา, *อ้างแล้ว, เชียงธรรมที่ 21*.

บทที่ 3

กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับทุนการศึกษาในประเทศไทย

3.1 แหล่งทุนเพื่อการศึกษาหรือฝึกอบรมในต่างประเทศ

การส่งบุคคลไปศึกษาวิชาในต่างประเทศมีเจตนารมณ์ที่สำคัญ คือ ต้องการสร้างบุคคลให้มีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญในวิทยาการที่ทันสมัย เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาเผยแพร่และปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศ

การจัดส่งบุคคลไปศึกษาวิชาในต่างประเทศมีวิวัฒนาการที่ยาวนาน เริ่มตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี ได้มีการส่งคณะสงฆ์ไปศึกษาพระพุทธศาสนาที่ประเทศลังกา และส่งคณะบุคคลไปเรียนวิธีการทำขามสังคโลกมาเผยแพร่ความรู้ดังกล่าวให้แก่พระสงฆ์และบุคคลทั่ว ๆ ไป ทั้งนี้ การคัดเลือกบุคคลเพื่อไปเรียนรู้วิทยาการในต่างประเทศนั้น พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้คัดเลือกจากราชวงศ์ชั้นสูงและข้าราชการที่ใกล้ชิด ส่วนการกำหนดสาขาวิชาและประเทศที่ศึกษาขึ้นอยู่กับวิเทโศบายในแต่ละสมัย

การจัดส่งบุคคลไปศึกษาวิชาในต่างประเทศของภาครัฐ เริ่มดำเนินการเป็นระบบในสมัยรัชกาลที่ 5 โดยกำหนดทุนเป็น 2 ประเภท คือ ทุนเล่าเรียนหลวง เพื่อนเป็นรางวัลแก่ผู้เรียนดี โดยไม่ต้องผูกพันว่าจะต้องกลับมารับราชการ และทุนที่จัดส่งตามความต้องการของส่วนราชการ เพื่อให้กลับมารับราชการแทนชาวต่างประเทศที่รับราชการไทยในสมัยนั้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2476 ในสมัยรัชกาลที่ 7 ได้ทรงมอบหมายให้สำนักงานข้าราชการพลเรือน ทำหน้าที่วางแผนทางในการเตรียมกำลังคนภาครัฐด้วยการส่งบุคคลไปศึกษาวิชาในต่างประเทศมาตลอด โดยเน้นการผลิตกำลังคนภาครัฐในสาขาขาดแคลน และสาขาวิชาใหม่ ๆ ที่ต้องมีการเตรียมกำลังคนให้สอดคล้องและรองรับกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมไทยในอนาคต

อย่างไรก็ดี ในช่วงเวลาที่ผ่านมา การจัดสรรทุนรัฐบาลเพื่อส่งบุคคลไปศึกษาวิชาในต่างประเทศประสบปัญหาและอุปสรรค กล่าวคือ จำนวนทุนรัฐบาลที่สำนักงานข้าราชการพลเรือนจัดสรรให้หน่วยงานต่าง ๆ มีแนวโน้มลดลง เนื่องจากการได้รับจัดสรรงบประมาณเป็นจำนวนคงที่ แต่ค่าใช้จ่ายต่อทุนสูงขึ้น ในขณะที่ส่วนราชการต่าง ๆ มีความต้องการผู้มีความรู้ในสาขาวิทยาการใหม่ ๆ จากต่างประเทศเป็นจำนวนที่เพิ่มมากขึ้น จึงเกิดความขาดแคลนสะสม ด้วยเหตุนี้ส่วนราชการต่าง ๆ จึงได้จัดทำโครงการเสนอคณะรัฐมนตรี ขอรับการสนับสนุนงบประมาณเพื่อส่งคนไปศึกษาต่อต่างประเทศเป็นกรณีพิเศษ โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 เป็นต้นมา นอกจากนี้

ยังมีองค์กร มูลนิธิ สถาบันอื่น ๆ ได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นในการสร้างผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ ด้วยการส่งไปศึกษาหาความรู้ในต่างประเทศที่เป็นแหล่งวิชาการ โดยได้จัดสรรและคัดเลือกผู้ได้รับทุนให้ไปศึกษาในต่างประเทศตามเจตนารมณ์ของแต่ละองค์กร ทำให้ปัจจุบันประเทศไทยมีแหล่งทุนที่จัดสรรให้ไปศึกษาในต่างประเทศ ดังนี้

3.1.1 ทุนรัฐบาลไทย

3.1.1.1 ทุนเล่าเรียนหลวงและทุนสำนักงานข้าราชการพลเรือน

1) ทุนรัฐบาล

ตามระเบียบ ก.พ. ว่าด้วยทุนรัฐบาล พ.ศ. 2551 ทุนรัฐบาลเป็นทุนที่ได้มาจากเงินงบประมาณแผ่นดินและทุนที่ได้จากแหล่งทุนอื่นที่ ก.พ. กำหนดเป็นทุนของรัฐบาล ซึ่งจัดสรรเพื่อการศึกษาหรือฝึกอบรมหรือเพื่อชดเชยค่าใช้จ่ายในการศึกษาของผู้รับทุน ทั้งนี้ โดยมุ่งสนองความต้องการกำลังคนของกระทรวง กรม หรือหน่วยงานของรัฐ¹ การจัดสรรทุนของรัฐบาลเพื่อให้ผู้รับทุนศึกษา หรือฝึกอบรม ณ ต่างประเทศ หรือเพื่อชดเชยค่าใช้จ่ายในการศึกษาของผู้รับทุน ให้คำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการของทางราชการ เพื่อให้ได้มาซึ่งผู้มีความรู้ในสาขาวิชาและระดับการศึกษา หรือระดับความรู้ ความก้าวหน้าทางวิชาการ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้มีความรู้ความเข้าใจในภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรม ของประเทศนั้น ๆ อย่างลึกซึ้ง และให้มีผู้ไปศึกษาในหลายประเทศ เพื่อให้เกิดความหลากหลายทางวิชาการ และนำความรู้ความก้าวหน้าทางวิชาการและเทคโนโลยีของแต่ละประเทศมาใช้ในการพัฒนาประเทศ โดยสำนักงาน ก.พ. จะเป็นผู้จัดสรรผู้รับทุนของรัฐบาลที่จัดไว้เป็นทุนกลางให้แก่กระทรวง กรม หรือหน่วยงานของรัฐ โดยพิจารณาจากความจำเป็นเร่งด่วน ภารกิจ และประโยชน์ของทางราชการ จำนวนกำลังคนในสาขาวิชาเดียวกันหรือใกล้เคียงกันที่มีอยู่แล้วในกระทรวง กรม หรือหน่วยงานของรัฐ การใช้ประโยชน์จากผู้รับทุน และต้องสอดคล้องกับนโยบายและแผนการจัดสรรทุนของรัฐบาลที่ ก.พ. กำหนด และนโยบายและแผนงานที่กระทรวง กรม หรือหน่วยงานของรัฐกำหนด ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงความประสงค์ที่ผู้รับทุนแสดงไว้ด้วย แล้วรายงานให้ ก.พ. ทราบ โดยทำการเลือกสรรผู้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมเพื่อรับทุน ของรัฐบาลด้วยวิธีการสอบแข่งขัน หรือวิธีการอื่นใดที่ ก.พ. เห็นว่าเหมาะสม เพื่อให้ได้ผู้รับทุนของรัฐบาลตามจำนวนทุนที่จัดสรรไว้ ทั้งนี้ โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาส ความเป็นธรรม ความเร่งด่วน ความรู้ ความสามารถ และคุณสมบัติที่จำเป็นของผู้รับ

¹ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, “รวมประเด็น ถาม – ตอบ ข้อมูล สถิติ ทัวไป เกี่ยวกับทุนของรัฐบาล (ทุน ก.พ.) และการดูแลจัดการศึกษานักเรียนทุนของรัฐบาล”, สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2563, จาก <https://ocsc.go.th/blog/2016/02/รวมประเด็น-ถาม-ตอบ-ข้อมูล-สถิติ-ทั่วไป-เกี่ยวกับทุนของรัฐบาล-ทุน-กพ>

ทุนที่จะสามารถปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานของทางราชการตามแผนงานหรือโครงการที่กำหนดไว้ได้ ตลอดจนพันธะต่าง ๆ ที่มีอยู่ โดยผู้ได้รับทุนของรัฐบาลต้องอยู่ในความดูแลของ ก.พ. และต้องปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ สัญญา หรือคำสั่ง ของ ก.พ. โดยเคร่งครัด

ปัจจุบันสำนักงาน ก.พ. จัดสรรทุนของรัฐบาล (ทุน ก.พ.) ให้แก่ส่วนราชการ ตามประเภททุนที่มีชื่อเรียกดังนี้

1.1) ทุนกลาง คือทุนฯ ด้านการศึกษาที่จัดสรรให้แก่บุคคลทั่วไปเพื่อไปศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี ในกรอบสาขาวิชาที่กำหนดตามยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศของภาคราชการ โดยสำนักงาน ก.พ. จะพิจารณาจัดสรรผู้รับทุนฯ ที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ ให้แก่ส่วนราชการที่ขอรับการจัดสรรตามเหตุผลความจำเป็น โดยพิจารณาถึงความต้องการของผู้รับทุนฯ ด้วย

1.2) ทุนตามความต้องการของส่วนราชการ เป็นทุนการศึกษาให้แก่ข้าราชการหรือบุคคลทั่วไป เพื่อไปศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี หรือไปฝึกอบรมระยะสั้น โดยจัดสรรให้แก่ส่วนราชการตามแผนยุทธศาสตร์และแผนการพัฒนากำลังคนของส่วนราชการ

1.3) ทุนลักษณะพิเศษ เป็นทุนฯ ด้านการศึกษาหรือฝึกอบรมที่จัดสรรเพื่อการเตรียมกำลังคนของภาครัฐในลักษณะเชิงรุก เพื่อเตรียมความพร้อมหรือเสริมสร้างสมรรถนะด้านการบริหารจัดการภาครัฐให้แก่ผู้ทำหน้าที่ด้านการบริหาร หรือเพื่อพัฒนาทักษะเฉพาะสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางด้านวิชาการ

โดยในแต่ละปี ก.พ. จะจัดสรรทุนของรัฐบาล (ทุน ก.พ.) เป็นจำนวน 500 ทุน ทั้งเพื่อการสรรหาบุคคลทั่วไปเพื่อให้ไปศึกษาต่อและกลับเข้ารับราชการเมื่อสำเร็จการศึกษา เป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 40 ของจำนวนทุนที่จัดสรรในภาพรวมแต่ละปี และเพื่อการพัฒนาข้าราชการที่ปฏิบัติงานอยู่แล้วในส่วนราชการต่าง ๆ โดยจัดสรรเป็นทุนการศึกษา และทุนฝึกอบรมระยะสั้น เป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 60 ของจำนวนทุนที่จัดสรรในภาพรวมแต่ละปี

ทั้งนี้ เงื่อนไขข้อผูกพันในการรับทุนของรัฐบาล (ทุน ก.พ.) คือผู้รับทุนฯ จะต้องกลับเข้าปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานของทางราชการในกระทรวง กรม หรือหน่วยงานของรัฐ เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองเท่าของระยะเวลาที่ได้รับทุน กรณีที่ผู้ได้รับทุนฯ ไม่เข้าปฏิบัติราชการหรือปฏิบัติงานของทางราชการเพื่อขอใช้ทุนตามสัญญาที่ได้ทำไว้ จะต้องชดใช้เงินทุนฯ ที่ได้จ่ายไป พร้อมทั้งเบี้ยปรับอีก 2 เท่าของจำนวนเงินทุนดังกล่าว

การทำสัญญาการรับทุนของรัฐบาลจะต้องมีการดำเนินการทำสัญญาดังนี้

- 1) สัญญาการรับทุน ระหว่างผู้รับทุนของรัฐบาล กับ หน่วยงานเจ้าของทุน
- 2) สัญญาค้ำประกัน ระหว่างผู้ค้ำประกันผู้รับทุนรัฐบาล กับ หน่วยงานเจ้าของทุน

ในส่วนของสัญญาค้ำประกันนักเรียนทุนของรัฐบาล ได้มีการปรับหลักเกณฑ์ในแต่ละช่วงเวลาดังนี้

โดยในช่วงก่อนปี พ.ศ. 2536 สัญญาค้ำประกันกำหนดให้มีผู้ค้ำประกันหนึ่งราย และมีการประกันในสองลักษณะ คือ การประกันด้วยทรัพย์สิน และการประกันด้วยบุคคล โดยมีได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ค้ำประกันไว้ตายตัว นอกจากเป็นข้าราชการชั้นโทจะต้องแสดงหลักทรัพย์ ถ้าไม่มีหลักทรัพย์ให้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของส่วนราชการผู้ทำสัญญา ซึ่งในช่วงปี พ.ศ. 2520 ได้มีหนังสือกระทรวงการคลังกำหนดผู้ทำสัญญาค้ำประกันต้องมีหลักทรัพย์ที่ค้ำกับเงินเดือน เงินทุน เงินอื่น ๆ ที่พึงชดใช้คืนหากมีการผิดสัญญา

ต่อมา สัญญาค้ำประกันนักเรียนทุนรัฐบาล ได้มีการปรับปรุงตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 31 สิงหาคม 2536 ว่า

(1) ผู้ค้ำประกันจะต้องเป็นบุคคลภายนอก ซึ่งมีใช้ข้าราชการหรือลูกจ้างของส่วนราชการ และผู้ค้ำประกันจะต้องนำหลักทรัพย์มาแสดงไว้ในสัญญาค้ำประกัน โดยมีราคาหลักทรัพย์ที่ค้ำกับเงินเดือน เงินทุน และเงินอื่น ๆ ที่พึงจะต้องชดใช้คืนหากมีการผิดสัญญา

(2) กรณีที่ไม่สามารถดำเนินการได้ข้างต้น และส่วนราชการต้นสังกัดพิจารณาแล้วเห็นว่า ข้าราชการที่ทำสัญญาไปศึกษาฯ ไม่สามารถจัดหาผู้ค้ำประกันซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้จริง จะให้ข้าราชการเป็นผู้ค้ำประกันก็ได้ แต่จะต้องมีผู้ค้ำประกันไม่น้อยกว่าสามคน

ต่อมา คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2539 ได้มีมติเห็นชอบให้แก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์การทำสัญญาค้ำประกันฯ ตามความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง โดยกำหนด

(1) ให้ผู้ค้ำประกันจะต้องเป็นบิดาหรือมารดาของผู้ที่จะไปศึกษา โดยผู้ค้ำประกันไม่ต้องแสดงหลักทรัพย์ในการทำสัญญาค้ำประกัน หรือ

(2) ในกรณีไม่สามารถจัดหาผู้ค้ำประกันตามข้อ (1) ได้ ผู้ค้ำประกันจะต้องเป็นพี่หรือน้องร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกันกับผู้ที่จะไปศึกษา โดยผู้ค้ำประกันไม่ต้องแสดงหลักทรัพย์ในการทำสัญญาค้ำประกัน หรือ

(3) ในกรณีไม่สามารถจัดหาผู้ค้ำประกันตามข้อ (1) และ (2) ได้ ให้กระทรวง ทบวง กรม ที่เป็นคู่สัญญาของผู้ที่จะไปศึกษา ตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อพิจารณาตรวจสอบ หากผลการพิจารณาตรวจสอบปรากฏว่า ผู้ที่จะไปศึกษาไม่มีบุคคลตามข้อ (1) และ (2) ที่จะมาทำสัญญาค้ำประกัน และผู้ที่จะไปศึกษามีศักยภาพสูงยิ่งในการศึกษา ก็ให้ผู้ที่จะไปศึกษาทำสัญญาลาศึกษาโดยไม่ต้องมีผู้ค้ำประกันได้

ในปัจจุบัน สำนักงาน ก.พ. อยู่ระหว่างการดำเนินการปรับปรุงหลักเกณฑ์การทำสัญญา คำประกันผู้รับทุนรัฐบาล ให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่ง พาณิชย ในหมวดว่าด้วยคำประกัน ซึ่งได้ประกาศใช้เมื่อต้นปี 2558 โดยจะคุ้มครองผู้คำประกัน ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

(1) ไม่ฟ้องผู้คำประกันจนกว่าจะทวงหนี้จากลูกหนี้ชั้นต้น (นักเรียนทุนฯ) ที่เป็นลูกหนี้ที่แท้จริงก่อน

(2) ต้องมีการกำหนดวงเงิน ระยะเวลาการคำประกันที่ชัดเจนในสัญญา²

2) ทุนเล่าเรียนหลวง

ทุนเล่าเรียนหลวง หรือ King's Scholarship คือทุนการศึกษาแบบให้เปล่าแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายที่ได้คะแนนดีเยี่ยม โดยให้ไปศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.) เป็นผู้จัดการทดสอบคุณสมบัติของผู้ที่จะรับทุน และในแต่ละปีจะมีทุนการศึกษาจำนวน 9 ทุน ทุนการศึกษานี้เป็นความภาคภูมิใจและเป็นเกียรติอันยิ่งใหญ่ที่สุดสำหรับนักเรียนไทย

ทุนเล่าเรียนหลวงนี้ไม่มีข้อผูกพันว่าผู้รับทุนจะต้องกลับมารับราชการ มีเพียงข้อกำหนดว่าให้ผู้รับทุนเดินทางกลับมาทำประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติ ทุนเล่าเรียนหลวงพระราชทานโดยพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร และต่อมาในปีหลัง ๆ ทุนเล่าเรียนหลวงพระราชทานโดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ประวัติความเป็นมาของทุนเล่าเรียนหลวงนั้น เกิดขึ้นตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ที่ทรงมีพระราชปณิธานในการให้โอกาสทางการศึกษาแก่ราษฎรทุกหมู่เหล่าโดยไม่จำกัดชนชั้นในการไปศึกษาต่อยังต่างประเทศ เพื่อนำความรู้กลับมาพัฒนาประเทศ จึงพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์เพื่อให้เป็นทุนการศึกษา โดยได้มีการวางระเบียบการสอบแข่งขันและตั้งชื่อว่า “ทุนเล่าเรียนหลวง” อย่างเป็นทางการเมื่อ พ.ศ. 2540

การพระราชทานทุนเล่าเรียนหลวงได้สืบเนื่องกันมาจนถึงสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้มีการปรับเปลี่ยนการขอรับทุนให้มีความเข้มข้นมากยิ่งขึ้น โดยผู้มีสิทธิสอบแข่งขันต้องได้คะแนนสอบไล่ระดับมัธยมศึกษาในลำดับที่ 1 – 10 ของประเทศ และต้องสอบความรู้ด้านชาวปัญหา สอบสัมภาษณ์ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อคัดเลือกนักเรียน จำนวน 2 ทุน ที่จะได้รับพระราชทานทุนเล่าเรียนหลวง ตัวอย่างของนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวง เช่น นายปรีดี พนมยงค์ หรือหลวงประดิษฐมนูธรรม ชาวจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กระทรวงยุติธรรม ได้ให้รับทุนเล่าเรียนหลวงไปศึกษาวิชากฎหมายที่ประเทศฝรั่งเศส ทุนเล่าเรียนหลวงในสมัย

² สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, *เพ็ญอังกูร* 30.

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ยุติไปภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475

ต่อมาในสมัยของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ทรงมีพระราชประสงค์ฟื้นฟูทุนเล่าเรียนหลวงขึ้นใหม่และมีการปรับปรุงให้เข้ากับยุคสมัย โดยยังคงพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คือการมอบ โอกาสให้แก่ผู้มีความรู้ความสามารถโดยไม่จำกัดชนชั้น ซึ่งพระราชปรารภในการให้ฟื้นฟูทุนเล่าเรียนหลวงนั้นปรากฏในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 82 ตอนที่ 16 วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2508 หน้า 93 ว่า “แต่เดิมเคยมีทุนเล่าเรียนหลวงไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ ให้แก่นักเรียนที่เรียนสำเร็จประโยชน์มัธยมบริบูรณ์ เมื่อนักเรียนทุนเหล่านี้เรียนสำเร็จแล้ว ก็ได้กลับมารับราชการเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติได้เป็นอย่างดี แต่ต่อมาการให้ทุนเล่าเรียนหลวงได้ยุติลง สมควรที่จะได้จัดเรื่องนี้ขึ้นอีก” ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาลงมติสนองพระราชปรารภ ให้รื้อฟื้นการให้ทุนเล่าเรียนหลวงขึ้นใหม่โดยประกาศใช้ “ระเบียบ ก.พ. ว่าด้วยทุนเล่าเรียนหลวง พ.ศ. 2508” ทุนเล่าเรียนหลวงเป็นทุนพระราชทานแก่นักเรียนที่สอบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญของกระทรวงศึกษาธิการ ได้ดีเยี่ยม ปีละ 9 ทุน แบ่งเป็นแผนกประกอบด้วย แผนกศิลปะ 3 ทุน แผนกวิทยาศาสตร์ 3 ทุน และแผนกทั่วไป 3 ทุน ซึ่งทุนทั้งหมดนี้ให้เพื่อไปศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในต่างประเทศ มีกำหนด 4 ปี โดยไม่มีข้อผูกพันที่จะต้องกลับมารับราชการ

ส่วนทุนเล่าเรียนหลวงในระดับการศึกษาที่สูงกว่าปริญญาตรีนั้น ได้จัดให้มีขึ้นตั้งแต่ พ.ศ. 2514 เนื่องในมหามงคลสมัยที่รัฐบาลได้จัดพระราชพิธีราชาภิเษกเฉลิมฉลองครบ 25 พรรษา แห่งการครองราชย์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ได้จัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติเพื่อสนองพระราชประสงค์เกี่ยวกับทุนเล่าเรียนหลวง โดยจัดตั้งเงินทุนการศึกษาระดับปริญญาโท และปริญญาเอกแก่นักศึกษาที่มีผลการเรียนดีเด่นเป็นพิเศษของสถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย ทั้งนักศึกษาที่เป็นคนไทยและนักศึกษาชาวต่างประเทศ

ปัจจุบันทุนเล่าเรียนหลวงจะพระราชทานให้แก่นักเรียนปีละจำนวน 9 ทุน จำแนกเป็น 3 ประเภท ตามวิชาที่ใช้ในการสอบแข่งขัน เรียกกันทั่วไปว่ากลุ่มการเรียนรู้ด้านวิทยาศาสตร์ – คณิตศาสตร์ จำนวน 5 ทุน กลุ่มการเรียนรู้ด้านศิลป์ – คำนำณ จำนวน 2 ทุน และกลุ่มการเรียนรู้ด้านศิลป์ – ภาษา จำนวน 2 ทุน³

³ สุรียา ฆ้องแสนะ, “รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย เรื่อง ทุนเล่าเรียนหลวง,” สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2563, จาก

3) ทุนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน

ทุนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนเป็นการเตรียมกำลังคนระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ในสาขาวิชาต่าง ๆ ตามความต้องการของส่วนราชการ เพื่อจัดเตรียมและพัฒนากำลังคนในภาคราชการให้มีความรู้ ความสามารถเหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจของภาคราชการที่จะต้องปรับเปลี่ยนไปตามสภาพแวดล้อมและเอื้อต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต เป็นการทดแทนกำลังคนของภาคราชการที่มีความรู้ความสามารถสูงที่พ้นไปจากภาคราชการ และทดแทนทุนความช่วยเหลือจากต่างประเทศที่ลดลง รวมทั้งเพื่อโน้มน้าวและจูงใจคนเก่งรุ่นใหม่ให้เข้ารับราชการ ในปัจจุบันได้ขยายขอบข่ายรวมไปถึงทุนฝึกอบรมหรือดูงาน เพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานด้วย โดยมีรายละเอียดแต่ละประเภททุน ดังต่อไปนี้

3.1) ทุนรัฐบาลสำหรับผู้เคยรับทุนเล่าเรียนหลวง เป็นทุนสำหรับนักเรียนทุนเล่าเรียนหลวงที่ต้องการศึกษาต่อระดับปริญญาโท หรือปริญญาโท – เอก โดยกรอบวิชาที่ศึกษาจะเป็นไปตามความต้องการของผู้รับทุนและเป็นประโยชน์ต่องานราชการ

3.2) ทุนไทยพัฒน์ เป็นทุนที่ได้รับพระราชทานชื่อจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ซึ่งมีความหมายว่า “พัฒนาชาติไทย” เป็นทุนที่รัฐบาลจัดสรรให้นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทั่วทุกภาค ได้มีโอกาสรับทุนไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ จำนวน 25 ทุน มีวัตถุประสงค์เพื่อเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร เนื่องในวโรกาสฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี และการที่ทรงมีพระราชดำริมุ่งมั่นในการกระจายโอกาสและความเจริญให้ประชาชนอย่างทั่วถึง และสายพระเนตรอันยาวไกลในการให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรอันมีค่าสูงสุดในการพัฒนาประเทศ เป็นการกระจายโอกาสการรับทุนรัฐบาลให้แก่เด็กเรียนที่อยู่ในส่วนภูมิภาคอย่างทั่วถึงและเพื่อเตรียมกำลังคนที่มีศักยภาพเข้ารับราชการในอนาคต โดยกำหนดให้ไปศึกษาภายในกรอบสาขาวิชาที่กำหนดในระดับปริญญาตรีถึงปริญญาโท⁴ โดยมีข้อผูกพันว่าเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะต้องกลับมาปฏิบัติราชการชดใช้ทุน เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 เท่าของระยะเวลาที่ได้รับทุน

<https://library.parliament.go.th/sites/default/files/assets/files/works/academic%20office/radio%20scripts/pdf/2560-11/NALT-radioscript-rr2560-nov3.pdf>

⁴ สำนักงานข้าราชการพลเรือน, รายงานการวิจัย การบริหารงานบุคคลที่เหมาะสมสำหรับผู้ได้รับทุนไปศึกษา/อบรมในต่างประเทศ, พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร : บริษัท พี.เอ.ลิฟวิ่ง จำกัด, 2548), น. 7.

หากไม่กลับมาปฏิบัติราชการชดใช้ทุน จะต้องชดใช้เงินทุนตามจำนวนเงินทุนที่จ่ายไปทั้งสิ้น พร้อมกับเบี้ยปรับอีก 2 เท่า ของจำนวนเงินทุนดังกล่าว⁵

3.3) ทุนไทยพัฒนา (พิเศษ) มีวัตถุประสงค์เพื่อกระจายโอกาสให้นักเรียนด้อยโอกาส และนักเรียนที่ครอบครัวมีรายได้น้อยในภูมิภาคได้มีโอกาสรับทุน ดำเนินการระหว่างปี พ.ศ. 2546 – 2547 โดยจัดสรรปีละ 10 ทุน ปัจจุบันได้ชะลอทุนดังกล่าวไว้ก่อน เนื่องจากมีทุนรัฐบาลประเภทใหม่ ๆ ซึ่งเป็นทุนในลักษณะเดียวกันเกิดขึ้น

3.4) ทุนกลางระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ทุนกลางญี่ปุ่น) เกิดจากความร่วมมือทางวิชาการระหว่างรัฐบาลไทยกับญี่ปุ่น เพื่อให้ให้นักเรียนมีความรู้ทางภาษา วิชาการ และขนบธรรมเนียมประเพณีของญี่ปุ่นอย่างลึกซึ้ง เป็นประโยชน์ต่อการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างประเทศ กำหนดจัดสรรเป็นประจำทุกปี ปีละ 5 ทุน โดยให้ไปศึกษาในกรอบสาขาวิชาต่าง ๆ ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปริญญาตรี ปริญญาโท ณ ประเทศญี่ปุ่น

3.5) ทุนกลางระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทุนกลางจีน) เนื่องจากบทบาทของประเทศจีนได้ทวีความสำคัญมากขึ้นในเวทีโลก และปัจจุบันประเทศไทยและประเทศจีนมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมากขึ้นในทุกด้าน ทั้งกรอบทวิภาคี พหุภาคี และเวทีภูมิภาค การเตรียมกำลังคนที่มีความรู้ทางวิชาการ แนวคิด ตลอดจนภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณีของประเทศจีน จะเป็นประโยชน์ต่อความสัมพันธ์และความร่วมมือกันระหว่างประเทศในอนาคต จึงได้มีการจัดสรรทุนกลาง โดยให้ไปศึกษาในสาขาวิชาตามกรอบที่กำหนดในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ณ ประเทศจีน

3.6) ทุนกลางระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ทุนกลางสำหรับผู้ที่ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติ) เป็นทุนที่จัดสรรสำหรับผู้ที่ได้รับรางวัลเชิดชูเกียรติในระดับนานาชาติหรือประเทศ เช่น โครงการโอลิมปิกวิชาการ โดยกำหนดให้ไปศึกษาในสาขาวิชาเคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์ คณิตศาสตร์ และคอมพิวเตอร์ สาขาวิชาละ 1 ทุน ในระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ณ ต่างประเทศ เริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2543 แต่ปัจจุบันได้ชะลอโครงการดังกล่าว เนื่องจากมีโครงการสร้างนักวิทยาศาสตร์ และนักคณิตศาสตร์จากเยาวชนที่เป็นผู้แทนประเทศไทยไปแข่งขันโอลิมปิกวิชาการ (ทุนโอลิมปิกวิชาการ) ซึ่งได้จัดสรรทุนสนับสนุนนักเรียนกลุ่มดังกล่าวให้ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับปริญญาตรีถึงปริญญาเอกแล้ว⁶

⁵ Tui Sakrapee, “แนะนำทุน”ไทยพัฒนา”เรียนป.โทต่างประเทศ,” สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://blog.eduzones.com/magazine/147224>

⁶ สำนักงานข้าราชการพลเรือน, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่* 33, น. 7-8.

3.7) ทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโครงการโอลิมปิกวิชาการ โดยโครงการนี้จะให้ทุนแก่นักเรียนที่เป็นผู้แทนประเทศไทยไปแข่งขันโอลิมปิกวิชาการ เพื่อไปศึกษาต่อระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ณ ต่างประเทศ ในสาขาวิชาที่ตนเป็นผู้แทนไปแข่งขัน โดยระดับปริญญาตรีให้ศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์พื้นฐาน และระดับปริญญาโท ปริญญาเอก สามารถศึกษาต่อวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ประยุกต์ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่ตนรับทุน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกำหนดนโยบายการดำเนินงานทุนโอลิมปิกวิชาการฯ ทั้งนี้ การศึกษาต่อต่างประเทศดังกล่าวนี้ จะจัดให้ผู้รับทุนไปศึกษาต่อในประเทศต่าง ๆ เพื่อจะได้ประสบการณ์ที่หลากหลาย ทั้งประเทศในยุโรป อเมริกา ออสเตรเลีย และเอเชีย การให้ทุนการศึกษาจะเป็นไปตามระเบียบนักเรียนทุนรัฐบาลของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) ผู้รับทุนจะต้องมีผลการเรียนอยู่ในระดับสูงและสำเร็จการศึกษาในเวลาที่กำหนด โดยหลังสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีแล้ว ผู้รับทุนโอลิมปิกวิชาการฯ จะได้รับทุนต่อเนื่องเพื่อศึกษาต่อต่างประเทศจนถึงระดับปริญญาเอกในกลุ่มมหาวิทยาลัยชั้นนำที่คณะกรรมการกำหนดนโยบายการดำเนินงานทุนโอลิมปิกวิชาการฯ เห็นชอบ ในสาขาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี โดยเลือกเรียนสาขาตามความถนัด ความสนใจ และความสามารถพิเศษของตน มุ่งศึกษาและทำวิจัยในเรื่องที่จะนำไปสู่การสร้างความสามารถในการทำงานวิจัยและพัฒนาตามความต้องการของประเทศ โดยมีเงื่อนไขและข้อผูกพันคือ เมื่อผู้รับทุนสำเร็จการศึกษา จะต้องปฏิบัติงานตอบแทนทุนในหน่วยงานของรัฐไม่น้อยกว่าหนึ่งเท่าของระยะเวลาที่ศึกษาด้วยทุนโอลิมปิกวิชาการฯ ในกรณีนับเวลาการปฏิบัติงานตอบแทนทุนการศึกษารวมแล้วเกิน 10 ปี ให้ปฏิบัติงานไม่น้อยกว่า 10 ปี และผู้รับทุนจะต้องกลับมาปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานอิสระในกำกับของรัฐ หน่วยงาน วิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของรัฐ แต่หากปฏิบัติงานในหน่วยงานวิจัยของเอกชนหรือมหาวิทยาลัยของเอกชนที่คณะกรรมการกำหนดนโยบายการดำเนินงานทุนโอลิมปิกวิชาการฯ พิจารณาให้ความเห็นชอบ ซึ่งหน่วยงานวิจัยของเอกชนหรือมหาวิทยาลัยของเอกชนนั้น ต้องตั้งกองทุนชดเชยเป็นจำนวนเงินตามที่คณะกรรมการกำหนดนโยบายการดำเนินงานทุนโอลิมปิกวิชาการฯ กำหนด หากผู้รับทุนไม่เข้าปฏิบัติงานตามสัญญา ต้องชดใช้เงินทุนที่ได้รับไปทั้งสิ้น เป็น 1 เท่าของจำนวนเงินทั้งหมดที่ได้รับไป⁷

⁷ ทุนโอลิมปิกวิชาการ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์, สืบค้นเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://olympic.ipst.ac.th/scholarship/>

3.8) ทุนสำหรับนักเรียนทุนที่ศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ในประเทศ เพื่อศึกษาต่อระดับปริญญาโทในต่างประเทศ ดำเนินการระหว่างปี พ.ศ. 2542 – 2543

3.9) ทุนสำหรับผู้ชนะการประกวดผลงานในระดับประเทศหรือระดับนานาชาติ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนผู้ที่มีความรู้ความสามารถและความคิดสร้างสรรค์ โดยให้ไปศึกษาระดับปริญญาตรี ปริญญาโท หรือประกาศนียบัตร ในสาขาวิชาที่เกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับรางวัลในการประกวดผลงานในระดับประเทศหรือระดับนานาชาติ

3.10) ทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาของคนพิการ โดยที่ภาครัฐได้ตระหนักถึงความสำคัญของการยกระดับคุณภาพชีวิตและมาตรฐานการศึกษาของคนพิการมาโดยตลอด ในปี พ.ศ. 2545 จึงได้มีการจัดสรรทุนเพื่อสนับสนุนการศึกษาของคนพิการแยกเป็นการเฉพาะ ซึ่งเป็นทุนสำหรับคนพิการทางการมองเห็น ทางการได้ยิน และทางร่างกายหรือการเคลื่อนไหว โดยกำหนดให้ไปศึกษาระดับปริญญาตรีถึงปริญญาโท, ปริญญาโทถึงปริญญาเอก หรือประกาศนียบัตรเฉพาะด้าน

3.11) ทุนรัฐบาลสำหรับบุคคลทั่วไปที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี กำหนดให้ไปศึกษาระดับปริญญาโท ปริญญาเอก หรือระดับปริญญาโทถึงปริญญาเอก ตามความต้องการของส่วนราชการ ในสาขาวิชาที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และนโยบายของรัฐบาล

3.12) ทุนพัฒนาข้าราชการ เป็นทุนสำหรับข้าราชการที่อยู่ในระบบราชการแล้ว เป็นการเพิ่มศักยภาพของข้าราชการในการปฏิบัติงานตามความต้องการของส่วนราชการ โดยให้ศึกษาระดับปริญญาโท ปริญญาเอก หรือฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นไม่เกิน 6 เดือน

3.13) ทุนสำหรับผู้เข้าร่วมโครงการระบบข้าราชการผู้มีผลสัมฤทธิ์สูง (Fast Track) เป็นรางวัลจูงใจ เพื่อพัฒนาและเพิ่มสมรรถนะในการปฏิบัติงานของข้าราชการที่เข้าร่วมโครงการ เพื่อพัฒนาคนรุ่นใหม่ให้เติบโตเป็นผู้นำภาควิชาการในอนาคต มีวิสัยทัศน์ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และสามารถตอบสนองการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว กำหนดให้ไปศึกษาระดับปริญญาโท ปริญญาเอก และฝึกอบรมในสาขาวิชาที่สนับสนุนการปฏิบัติภารกิจ

3.14) ทุนสำหรับผู้บริหารระดับสูง มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะทางการบริหารของผู้ดำรงตำแหน่งในสายงานนักบริหาร นักปกครองระดับ 9 ขึ้นไป

3.15) ทุนฝึกอบรม (ไม่ระบุสังกัด) กำหนดให้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้นในสาขาวิชาที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) กำหนด โดยการจัดไปฝึกอบรมฝึกงาน คูงานเป็นทีม ทีมละ 4 – 5 คน ประกอบด้วยผู้ปฏิบัติงานจากหน่วยงานต่าง ๆ ผู้แทนชุมชน หรือเอกชน เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานโครงการที่กำลังดำเนินการอยู่

3.1.1.2 ทูนกระทรวงต่างประเทศ

เป็นการเตรียมกำลังคนในระดับปริญญาโท ปริญญาเอก ให้กระทรวงการต่างประเทศ เพื่อให้ได้บุคลากรที่มีคุณวุฒิในสาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ กฎหมายระหว่างประเทศ เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ โดยเน้นสาขาวิชาเฉพาะด้านที่มีแนวโน้มจะทวีความสำคัญกับประเทศ (เศรษฐศาสตร์การพัฒนา กฎหมายเศรษฐกิจระหว่างประเทศ กฎหมายทะเล และความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่เน้นศึกษาเฉพาะประเทศหรือภูมิภาค (Area Studies) เช่น Russian Studies, Chinese Studies, Latin American Studies) รวมทั้งสาขาวิชาตามยุทธศาสตร์เร่งด่วน โดยให้ไปศึกษาในประเทศต่าง ๆ รวม 18 ประเทศ ทั้งนี้ เพื่อให้มีกำลังคนในสาขาเหล่านี้มากขึ้นอย่างได้สัดส่วนกับสาขารัฐศาสตร์และสาขาอื่น ๆ ที่มีอยู่ในกระทรวงการต่างประเทศ และเป็นการวางรากฐานการพัฒนากำลังคนของกระทรวงการต่างประเทศในระยะยาวให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มีระบบและมีประสิทธิภาพสูง ซึ่งจะช่วยให้สามารถปรับเปลี่ยนนโยบายการต่างประเทศของไทยให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของโลกในปัจจุบัน ตลอดจนรองรับปริมาณงาน ปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งบทบาทและความรับผิดชอบในกิจการด้านการต่างประเทศที่มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น เพื่อพิทักษ์ไว้ซึ่งศักดิ์ศรีและผลประโยชน์ของประเทศ

3.1.1.3 ทูนกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม

เป็นทุนที่เตรียมกำลังคนในระดับปริญญาโท ปริญญาเอก โดยจัดส่งบุคคลไปศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ ในสาขาวิชาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและเศรษฐกิจของประเทศ ได้แก่ สาขาวิชาด้านโลหะวัสดุและพลังงาน อิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีชีวภาพและสิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์พื้นฐาน (คณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ เคมี ชีววิทยา) นาโนเทคโนโลยี และสาขาวิชาอื่น ๆ ที่จำเป็นต่อการบริหารและการจัดการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อให้กลับมาเป็นอาจารย์หรือนักวิจัย เป็นการเพิ่มบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสนับสนุนการพัฒนาขีดความสามารถในการพึ่งตนเองทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระยะยาวให้สามารถแข่งขันทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมได้ในเวทีโลก

ต่อมาในปีพ.ศ. 2545 ได้มีการปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม ให้ทันสมัยกับสถานการณ์ปัจจุบัน และสอดคล้องกับงานที่มากขึ้น ทำให้กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม เปลี่ยนชื่อเป็น กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และมีบทบาทที่ชัดเจนในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และต่อมาในปี พ.ศ. 2562 กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้ถูกยุบไป โดยได้มีการจัดตั้งกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ขึ้นมาแทน กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

3.1.1.4 ทุนสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1) ทุนโครงการพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความรู้ความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ทุน พสวท.) เป็นโครงการเตรียมกำลังคนในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลในการเร่งสร้างนักวิทยาศาสตร์และนักวิจัยที่มีศักยภาพสูงเป็นพิเศษในสาขาที่เป็นความต้องการของประเทศให้เป็นกำลังสำคัญในการศึกษาวิจัย ประดิษฐ์ คิดค้นผลงานทางวิทยาศาสตร์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ และสามารถนำมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและการพึ่งตนเองทางเทคโนโลยีของประเทศไทย โดยกำหนดให้ผู้รับทุนไปศึกษาในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ (เคมี ชีววิทยา ฟิสิกส์ และคณิตศาสตร์) หรือสาขาวิชาอื่นที่คณะกรรมการพิจารณาให้ศึกษาในระดับปริญญาตรี และกำหนดให้ไปศึกษาสาขาวิชาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์หรือวิทยาศาสตร์ประยุกต์ตามความถนัดของนักศึกษา และสอดคล้องกับความต้องการของประเทศไทย โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการที่รับผิดชอบในระดับสูงกว่าปริญญาตรี

2) ทุนโครงการส่งเสริมการผลิตครูที่มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (ทุน สควค.) ดำเนินการในระหว่างปี พ.ศ. 2539 – 2553 เพื่อสร้างนักวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ที่มีความสามารถสูงจากเยาวชนที่เป็นผู้แทนประเทศไทยที่ไปแข่งขันโอลิมปิกวิชาการให้ไปทำงานในสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ เพื่อเป็นครูตัวอย่างอันจะเป็นการจูงใจให้มีผู้สนใจเรียนเป็นครูวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น เป็นการยกระดับมาตรฐานการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ของประเทศให้สูงขึ้น และช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ที่มีความรู้ความสามารถสูง ให้มีอัตราส่วนของจำนวนครูกับจำนวนนักเรียนที่เหมาะสม โดยกำหนดให้ศึกษาหลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิตสาขาวิชาวิทยาศาสตร์บริสุทธิ์ คณิตศาสตร์ หรือคอมพิวเตอร์ในระดับปริญญาตรี และให้ศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูไม่น้อยกว่า 24 หน่วยกิต ในคณะครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ หรือครุศาสตร์อุตสาหกรรม หรือคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ภายหลังจากสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

3) ทุนโครงการนักวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์จากเยาวชนที่เป็นผู้แทนประเทศไทยไปแข่งขันโอลิมปิกวิชาการ (ทุน สวอ.) เริ่มดำเนินการในปี พ.ศ. 2544 เพื่อสร้างนักวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ที่มีความรู้ความสามารถสูงให้ไปทำงานในสถาบันการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีแนวโน้มจะขาดแคลนบุคลากรชั้นนำในสาขาเหล่านี้ โดยกำหนดให้ไปศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาคณิตศาสตร์ปีละ 6 ทุน ฟิสิกส์ปีละ 5 ทุน คอมพิวเตอร์ เคมี ชีววิทยาสาขาวิชาละ 4 ทุน

3.1.1.5 ทุนทบวงมหาวิทยาลัย (เดิม)

1) ทุนโครงการพัฒนาอาจารย์เพื่อขยายการผลิตบัณฑิต เป็นโครงการที่ทำการผลิตและพัฒนาอาจารย์ในระดับปริญญาโท ปริญญาเอก เพื่อขยายการผลิตบัณฑิตสาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ เทคโนโลยี และสาขาอื่น ซึ่งขณะนี้ได้สิ้นสุดโครงการไปแล้ว

2) ทุนโครงการพัฒนาอาจารย์สาขาขาดแคลน 16 สาขาวิชา (สาขาสัตวแพทยศาสตร์ ทันตแพทยศาสตร์ เกษศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ พยาบาลศาสตร์ ครุศาสตร์อุตสาหกรรม อุตสาหกรรมเกษตร สหเวชศาสตร์ คณิตศาสตร์ อัญมณีและเครื่องประดับ วิทยาศาสตร์ วิทยาการคอมพิวเตอร์ วิศวกรรมศาสตร์ แพทยศาสตร์ ปิโตรเคมี ภาษาศาสตร์ และบัญชี) เพื่อสร้างและพัฒนาอาจารย์ระดับปริญญาโท ปริญญาเอก ให้มีปริมาณและคุณภาพเหมาะสมกับการขยายการผลิตบัณฑิตในสาขาวิชาที่ขาดแคลนและมีความจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศชาติในปัจจุบันและในอนาคต ทดแทนอาจารย์ที่พ้นไปจากราชการ รวมทั้งเสริมสร้างความสามารถและประสบการณ์ทางวิชาการของอาจารย์ให้สูงขึ้นและได้มาตรฐานทัดเทียมนานาชาติ

3.1.1.6 ทุนกระทรวงสาธารณสุข

1) ทุนตามโครงการร่วมผลิตแพทย์เพิ่มเพื่อชาวชนบท ดำเนินการระหว่างปี พ.ศ. 2538 – 2549 เพื่อพัฒนาคุณภาพอาจารย์แพทย์ของศูนย์แพทยศาสตร์ศึกษาชั้นคลินิกให้สามารถจัดการเรียนการสอนในชั้นคลินิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้บัณฑิตแพทย์ที่มีความรู้ความสามารถ มีคุณภาพมาตรฐานตามที่แพทยสภากำหนด โดยให้ไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ณ ต่างประเทศ ในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นเร่งด่วนและขาดแคลนอาจารย์

2) ทุนพัฒนาอาจารย์ของวิทยาลัยสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ปี พ.ศ. 2542-2549 เป็นทุนไปศึกษาในระดับปริญญาโท จำนวน 480 ทุน, ศึกษาในระดับปริญญาเอก จำนวน 383 ทุน, Postdoctoral Training จำนวน 71 ทุน, ฝึกอบรม 3 เดือน จำนวน 1,042 ทุน, ประชุม สัมมนา จำนวน 114 ทุน, คูงานต่างประเทศ จำนวน 152 ทุน และทุนผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 24 ทุน เพื่อเพิ่มจำนวนอาจารย์ของวิทยาลัยในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขให้มีสัดส่วนตามเกณฑ์มาตรฐานการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา และพัฒนาคุณวุฒิอาจารย์ของวิทยาลัยให้สูงขึ้นและได้มาตรฐานตามที่กำหนดไว้ ตลอดจนเสริมสร้างสมรรถนะและประสบการณ์ทางวิชาการของอาจารย์ให้สูงขึ้น

3.1.1.7 ทุนรัฐบาลตามความต้องการของกรมสรรพากร

เพื่อเตรียมกำลังคนในระดับปริญญาโท ปริญญาเอก ในสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจ และกฎหมาย จำนวน 5 ทุน ซึ่งขณะนี้ได้สิ้นสุดโครงการแล้ว

3.1.1.8 ทุนตามความต้องการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ดำเนินการระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2544 เพื่อจัดส่งข้าราชการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับปริญญาโท ปริญญาเอก ในสาขาวิชาที่สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้เฝ้าต่อการปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวง และเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างสาขาวิชาวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีกับสังคมศาสตร์ โดยให้ความสำคัญกับสาขาวิชาที่ขาดแคลนเป็นอันดับแรก เช่น การบริการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรธรรมชาติ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เทคโนโลยีชีวภาพ พันธุศาสตร์ วิศวกรรม เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้ส่งข้าราชการไปฝึกอบรม ศึกษาดูงาน และแลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในต่างประเทศ เพื่อพัฒนาขีดความสามารถบุคลากรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในการพัฒนาเทคโนโลยีการเกษตร การให้บริการแก่เกษตรกร การพัฒนาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และในการประชุมเจรจาความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อปกป้องผลประโยชน์ของประเทศ

3.1.1.9 ทุนรัฐบาลตามความต้องการของสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.)

เป็นทุนเพื่อส่งบุคคลไปศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในประเทศกลุ่มยุโรปและสหรัฐอเมริกา รวมทั้งชักจูงผู้ที่ใกล้จะสำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาที่เป็นความต้องการของแผนงานอนุรักษ์พลังงานจากกลุ่มประเทศดังกล่าวให้มารับทุน เช่น วิศวกรรมไฟฟ้า วิศวกรรมเครื่องกล วิศวกรรมสาขาอื่น สถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมือง เทคโนโลยีด้านพลังงาน การจัดการด้านพลังงาน และการวางแผนด้านพลังงาน การจัดการจราจร เศรษฐศาสตร์ด้านพลังงาน เป็นต้น เพื่อให้กลับมาปฏิบัติงานในหน่วยงานที่มีภาระหลักเกี่ยวกับแผนงานอนุรักษ์พลังงาน หน่วยงานที่ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์พลังงาน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือสนับสนุนแผนงานอนุรักษ์พลังงาน

แต่ในปี พ.ศ. 2545 มีการจัดตั้งกระทรวงพลังงานขึ้น เพื่อกำกับดูแลบริหารกิจการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพลังงานของชาติ จึงได้มีการโอนย้ายสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (สพช.) จากสำนักนายกรัฐมนตรี มาสังกัดกระทรวงพลังงาน และได้เปลี่ยนชื่อเป็นสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน หรือ สนพ. นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

3.1.1.10 ทุนการศึกษาตามความต้องการของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ดำเนินการในระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2544 โดยมีเป้าหมายเพื่อให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา มีบุคลากรที่มีคุณภาพและมีจำนวนที่เหมาะสมเพียงพอที่จะปฏิบัติงานตามภารกิจของสำนักงาน ในด้านการพัฒนากฎหมายให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนอง

นโยบายของรัฐบาลที่ต้องการเร่งรัดดำเนินการยกเลิกและแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่ล้าสมัย ไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ โดยเฉพาะกฎหมายที่มีลักษณะเป็นการลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน ไม่สอดคล้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และเป็นอุปสรรคต่อการบริหารและการให้บริการที่ดีแก่ประชาชน

3.1.2 ทูนอนงค์กร หรือ มูลนิธิอื่น ๆ

3.1.2.1 ทูนมูลนิธิอานันท์มหิตล

เมื่อปี พ.ศ. 2498 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้ง “ทูนอนันท์มหิตล” ด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาผู้แสดงความสามารถยอดเยี่ยมได้มีโอกาสไปศึกษาวิชาความรู้ให้ถึงขั้นสูงสุดในประเทศที่พัฒนาแล้ว ต่อมาในปี พ.ศ. 2502 ได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ทูนมูลนิธิอานันท์มหิตล” พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร นายกิตติมศักดิ์ของมูลนิธิฯ ทรงเห็นว่า ผู้ได้รับพระราชทานทุนต้องมีความสามารถอย่างแท้จริง มีความคิดกว้างขวาง เปิดรับวิทยาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาประยุกต์ใช้ในบ้านเมืองได้ ทั้งต้องสามารถนำวิชาการดังกล่าวมาถ่ายทอดสั่งสอนและสัมพันธศาสตร์ของตนกับของผู้อื่นได้ ในการศึกษาจึงไม่ทรงตั้งข้อผูกมัดทางเวลาอย่างเข้มงวดหรือการกลับเข้ามารับราชการ แต่ให้เรียนจนถึงขั้นสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้ในศาสตร์นั้น ๆ ผู้ที่ได้รับพระราชทานทุนจึงไม่เพียงแต่จะต้องมีวิชาการดีเยี่ยม แต่ต้องมีคุณธรรม เข้ากับผู้อื่นในสังคมได้ รอบรู้วิชาการต่าง ๆ ไม่ใช่รู้แต่เรื่องของตนอย่างเดียว ทูนมูลนิธิอานันท์มหิตลมีจำนวน 8 แผนก ได้แก่ แพทยศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ เกษตรศาสตร์ ธรรมศาสตร์ อักษรศาสตร์ ทนตแพทยศาสตร์ และสัตวแพทยศาสตร์ โดยทุนการศึกษานี้มีจำนวนแผนกละ 1 ทุนต่อปี แต่ทุนนี้อาจได้หากไม่มีผู้มีคุณสมบัติที่เหมาะสมดีพอ หรือหากปีใดมีผู้สมควรได้รับพระราชทานทุนเกินกว่า 1 คน คณะกรรมการแผนกวิชาอาจเสนอให้คณะกรรมการบริการพิจารณาเป็นกรณีพิเศษได้⁸

3.1.2.2 ทุนโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปก.)

โครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปก.) เป็นโครงการของรัฐที่ให้ทุนวิจัยระดับปริญญาเอก (Ph.D. Research Fellowship) เพื่อผลิตผลงานวิจัยและนักวิจัยระดับปริญญาเอกที่มีคุณภาพสูงในมหาวิทยาลัยไทยให้ได้มาตรฐานสากล บริหารจัดการโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งให้ความสำคัญสูงสุดต่อคุณภาพที่เข้มงวดและระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ

⁸ สำนักงานข้าราชการพลเรือน, *อ้างแล้ว* เชนงรรถที่ 33, น. 8-13.

โครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปก.) เกิดจากการประชุมร่วมกันของ 4 หน่วยงาน สนับสนุนการวิจัย ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เมื่อปี พ.ศ. 2539 ซึ่งมีความเห็นว่า ประเทศไทยขาดแคลนนักวิจัยระดับปริญญาเอกอย่างรุนแรง ทำให้มีความอ่อนแอด้านการวิจัยและการพัฒนา รวมทั้งมีผลงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศที่พัฒนาแล้ว จึงมีมติเสนอให้กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) รับภาระในการผลิตนักวิจัยใหม่ เนื่องจากเป็นปัญหาหลักของประเทศ

กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) โดยความร่วมมือของสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ซึ่งในขณะนั้นเป็นทบวงมหาวิทยาลัย ได้เสนอ “โครงการสนับสนุนการผลิตงานวิจัยและนักวิจัยระดับปริญญาเอกให้ทันความต้องการของประเทศใน 25 ปีข้างหน้า "Vision 2020" ต่อคณะรัฐมนตรี ซึ่งมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2539 เนื่องจากโครงการนี้ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการในปี ซึ่งเป็นปีฉลองกาญจนาภิเษกของการครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร จึงได้รับการจัดให้เป็นโครงการเฉลิมพระเกียรติ และมีชื่อว่า “โครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปก.)” เพื่อสนับสนุนการผลิตนักวิจัยระดับปริญญาเอกทุกสาขาวิชา จำนวน 25,000 คน (ร้อยละ 10 ของความต้องการ) ใน 25 ปี โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1.1 (พ.ศ. 2541 – 2555) ผลิตนักวิจัยระดับปริญญาเอกจำนวน 5,000 คน และผลงานวิจัย 5,000 เรื่อง และระยะที่ 1.2 (พ.ศ. 2551 – 2565) ผลิตนักวิจัยระดับปริญญาเอก 20,000 คน และผลงานวิจัย 20,000 เรื่อง

โครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปก.) มุ่งผลิตคณาจารย์ที่มีศักยภาพในการทำวิจัย จึงให้ความสำคัญกับมาตรฐานของอาจารย์ที่ปรึกษา นักศึกษา และผลงานวิจัย โดยอาจารย์ที่ปรึกษาต้องเป็นผู้ที่ทำวิจัยอย่างจริงจังและต่อเนื่อง มีผลงานวิจัยเป็นที่ประจักษ์ นักศึกษาซึ่งเป็น “ผู้ช่วยวิจัย” ต้องมีผลการเรียนดี และ/หรือมีผลงานวิจัย ตามความเห็นชอบของโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปก.) ใช้เวลาทำวิจัยส่วนใหญ่ในประเทศไทยด้วยโจทย์วิจัยของไทยและมีโอกาสไปทำวิจัยระยะสั้น (6-12 เดือน) กับอาจารย์ที่ปรึกษาร่วมในต่างประเทศ และยังสามารถไป

นำเสนอผลงานวิจัยในที่ประชุมวิชาการนานาชาติได้ นักศึกษาจะสำเร็จการศึกษาเมื่อมีผลงานตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติที่กองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ยอมรับ⁹

ทั้งนี้ ทูนในโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปก.) แบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่

2.1) ทูนโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปก.) ปกติ คือ ทูนที่นักศึกษาโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปก.) ทำวิจัยตามหัวข้อที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอ

2.2) ทูนโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปก.) ที่มีความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ที่ไม่ใช่มหาวิทยาลัย คือ ทูนที่นักศึกษาทำวิจัยตามหัวข้อที่มาจากหน่วยงานภาครัฐ และมีอาจารย์รับจะทำหน้าที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว ซึ่งบางหน่วยงานจะเสนอชื่อนักศึกษาและอาจารย์ที่ปรึกษามาเพื่อพิจารณาโดยตรง

2.3) ทูนโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปก.) - อาเซียน คือ ทูนที่สนับสนุนให้กับนักศึกษาในภูมิภาคอาเซียน ที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยไทย¹⁰

3.1.3 ทูนรัฐบาลต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ องค์การต่างประเทศ หรือนิติบุคคลต่างประเทศ

ทูนจากรัฐบาลต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ องค์การต่างประเทศ หรือนิติบุคคลต่างประเทศ ที่มอบให้รัฐบาลไทย เพื่อส่งข้าราชการไปศึกษา ฝึกอบรม ดูงาน หรือปฏิบัติการวิจัยในต่างประเทศ ซึ่งอยู่ในความดูแลของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (กรมวิเทศสหการ เดิม) มีดังต่อไปนี้

3.1.3.1 ทูนประเทศญี่ปุ่น

ทุนการศึกษาจากรัฐบาลญี่ปุ่นเป็นทุนการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการ ประเทศญี่ปุ่น (Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology: MEXT) มอบให้แก่แก่นักศึกษาที่มีความสามารถและมีความตั้งใจจริงในการศึกษาเล่าเรียนเพื่อสนับสนุนการศึกษา

ทุนการศึกษาจากรัฐบาลญี่ปุ่นมีทั้งสำหรับนักเรียนชาวญี่ปุ่นในประเทศญี่ปุ่นเองและสำหรับชาวต่างชาติ และมีหน่วยงานที่ดูแลทุนแต่ละประเภทแตกต่างกันไป ทุนรัฐบาลญี่ปุ่นภายในประเทศญี่ปุ่นจะมีทั้งประเภทให้เปล่าและให้กู้ยืม หน่วยงานผู้ดูแลคือ JASSO ประเทศญี่ปุ่น

ทุนรัฐบาลญี่ปุ่นในประเทศไทยเป็นทุนการศึกษาสำหรับผู้สมัครสัญชาติไทยเท่านั้น เป็นทุนการศึกษาแบบให้เปล่าประกอบด้วยทุนสนับสนุนค่าใช้จ่ายรายเดือน การยกเว้นค่าสอบเข้า

⁹ โครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปก.), สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://rgj.trf.or.th/main/about-th/>

¹⁰ โครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปก.), สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://rgj.trf.or.th/main/ทุน/>

ค่าแรกเข้าและค่าเล่าเรียนเต็มจำนวน รวมถึงค่าเดินทางไปกลับ องค์กรผู้ดูแลทุนรัฐบาลญี่ปุ่นในประเทศไทยมีหลายองค์กร อาทิ สำนักข่าวสารญี่ปุ่น สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย, สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นต้น¹¹ โดยมีทุนทั้งหมด 7 ประเภท ดังต่อไปนี้

1) ทุนนักศึกษาปริญญาตรี (Undergraduate Students)

สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย คัดเลือกนักเรียนไทยเพื่อไปศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยที่ญี่ปุ่น เป็นประจำทุกปี ผู้สมัครต้องมีสัญชาติไทย อายุครบ 17 ปี บริบูรณ์ และไม่เกิน 25 ปี สำเร็จหรือกำลังจะสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และจบการศึกษาในเดือนมีนาคม ของปีที่เริ่มรับทุนการศึกษา ระยะเวลารับทุนการศึกษา 5 ปี หรือ 7 ปี ขึ้นอยู่กับสาขาวิชา (รวมระยะเวลาศึกษาภาษาญี่ปุ่น 1 ปี) รับสมัครประมาณต้นเดือนมิถุนายนของทุกปี และเริ่มรับทุนตั้งแต่เดือนเมษายน ของปีถัดไป

2) ทุนนักศึกษาวิจัย (Research Students)

สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย คัดเลือกนักเรียนไทยเพื่อไปศึกษาในระดับนักศึกษาวิจัย ที่มหาวิทยาลัยที่ญี่ปุ่นเป็นประจำทุกปี ผู้สมัครต้องมีสัญชาติไทย อายุไม่เกิน 35 ปี สำเร็จหรือกำลังจะสำเร็จการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยหรือบัณฑิตวิทยาลัย ในปีที่ได้รับทุนการศึกษา ระยะเวลารับทุนการศึกษา 2 ปี หรือ 1 ปี 6 เดือน (รวมเรียนภาษาญี่ปุ่น 6 เดือน) กรณีที่ผู้รับทุนได้เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก ทุนการศึกษาจะขยายเวลาจนจบหลักสูตรตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ รับสมัครประมาณต้นเดือนมิถุนายนของทุกปี และเริ่มรับทุนตั้งแต่เดือนเมษายน หรือ ตุลาคม ของปีถัดไป

3) ทุนญี่ปุ่นศึกษา (Japanese Studies Students)

สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทยคัดเลือกนักศึกษาไทยเพื่อไปศึกษาที่มหาวิทยาลัยที่ญี่ปุ่น เพื่อเพิ่มพูนทักษะความรู้ภาษาญี่ปุ่น ศึกษาวัฒนธรรมและสภาพสังคมญี่ปุ่นเป็นประจำทุกปี ผู้สมัครต้องมีสัญชาติไทย อายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ และไม่เกิน 30 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 2 หรือ 3 และศึกษาภาษาญี่ปุ่นเป็นวิชาเอกในระดับปริญญาตรี ระยะเวลารับทุนการศึกษา 1 ปีการศึกษา รับสมัครปลายเดือนมกราคมของทุกปี และเริ่มรับทุนตั้งแต่เดือนตุลาคมของปีเดียวกัน

¹¹ องค์กรสนับสนุนนักศึกษาแห่งประเทศไทย (สำนักงานประเทศไทย), สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2563, จาก https://www.jeic-bangkok.org/mext_scholarship

4) ทวนฝึกอบรมวิชาชีพครู (Teacher Training Students)

สถานเอกอัครราชทูต ญีปุ่น ประจำประเทศไทย ได้รับความร่วมมือจาก กระทรวงศึกษาธิการไทย คัดเลือกครูในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการเพื่อไปฝึกอบรมด้านการศึกษาที่ มหาวิทยาลัยในญี่ปุ่น เป็นประจำทุกปี ผู้สมัครต้องมีสัญชาติไทย อายุไม่เกิน 35 ปี สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในวิชาชีพมาไม่น้อยกว่า 5 ปี และสอนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา หรือสอนในสถาบันพัฒนาอาชีพครู ระยะเวลารับการศึกษานาน 1 ปี 6 เดือน (รวม ระยะเวลาศึกษาภาษาญี่ปุ่น 6 เดือน) รับสมัครปลายเดือนมกราคมของทุกปี และเริ่มรับทุนตั้งแต่ เดือนตุลาคมของปีเดียวกัน

5) ทวนนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิค (College of Technology Students)

สถานเอกอัครราชทูต ญีปุ่น ประจำประเทศไทย ได้รับความร่วมมือจาก กระทรวงศึกษาธิการไทย คัดเลือกนักเรียนไทยเพื่อไปศึกษาในวิทยาลัยเทคนิคที่ญี่ปุ่นเป็นประจำ ทุกปี ผู้สมัครต้องมีสัญชาติไทย อายุครบ 17 ปีบริบูรณ์ และไม่เกิน 25 ปี เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 และจะจบการศึกษาในเดือน มีนาคมของปีที่เริ่มรับการศึกษานาน 4 ปี (รวมระยะเวลาศึกษาภาษาญี่ปุ่น 1 ปี) รับสมัครประมาณต้นเดือนมิถุนายนของทุกปี และเริ่มรับทุนตั้งแต่เดือนเมษายน ของปีถัดไป

6) ทวนนักศึกษาฝึกอบรมวิชาชีพ (Specialized Training College Students)

สถานเอกอัครราชทูต ญีปุ่น ประจำประเทศไทย ได้รับความร่วมมือจาก กระทรวงศึกษาธิการไทย คัดเลือกนักเรียนไทยเพื่อไปศึกษาในสถาบันอาชีวศึกษาที่ญี่ปุ่นเป็น ประจำทุกปี ผู้สมัครต้องมีสัญชาติไทย อายุครบ 17 ปีบริบูรณ์ และไม่เกิน 25 ปี เป็นนักเรียนที่กำลัง ศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 และจะจบการศึกษาใน เดือนมีนาคมของปีที่เริ่มรับการศึกษานาน 3 ปี (รวมระยะเวลาศึกษา ภาษาญี่ปุ่น 1 ปี) รับสมัครประมาณต้นเดือนมิถุนายนของทุกปี และเริ่มรับทุนตั้งแต่เดือนเมษายน ของปีถัดไป

7) ทวนนักศึกษาประเภท Young Leaders' Program (YLP)

สถานเอกอัครราชทูต ญีปุ่น ประจำประเทศไทย คัดเลือกข้าราชการสามัญ หรือผู้ทำงาน ในสังกัดหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องในสาขาวิชานั้น และเป็นผู้ซึ่งจะมีบทบาทในการเป็นผู้นำในการ พัฒนาประเทศไทย ไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโท (หลักสูตรภาษาอังกฤษ) ที่มหาวิทยาลัยใน ญี่ปุ่น ระยะเวลารับการศึกษานาน 1 ปี ทุนแบ่งออกเป็น 5 สาขาวิชาคือ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารทางแพทยศาสตร์ และสาขาวิชา การปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้สมัครต้องมีสัญชาติไทย อายุไม่เกิน 40 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

มีประสบการณ์การทำงานในองค์กร หรือหน่วยงานของรัฐบาลมากกว่า 3-5 ปี (คุณสมบัติแตกต่างไปตามสาขาที่สมัคร) ทั้งนี้ผู้สมัครต้องได้รับการเสนอชื่อจากหน่วยงานรัฐ หรือองค์กรที่สังกัดเท่านั้น ทุนเริ่มรับสมัครประมาณเดือนกันยายนของทุกปี และเริ่มรับทุนตั้งแต่เดือนตุลาคมของปีถัดไป¹²

3.1.3.2 ทุนประเทศนิวซีแลนด์

รัฐบาลนิวซีแลนด์ได้ให้ทุนแก่รัฐบาลไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2497 ในลักษณะทุนการศึกษา ระดับปริญญาและทุนฝึกอบรมระยะสั้น แต่ในปัจจุบันได้จัดสรรทุนการศึกษาระดับปริญญาโท (ปีละ 10 – 12 ทุน โดยมีการหารือร่วมกันระหว่างรัฐบาลนิวซีแลนด์และรัฐบาลไทยในการกำหนดสาขาวิชา) และมีทุนฝึกอบรมระยะสั้น (จำนวน 10 – 12 ทุน) ซึ่งเป็นหลักสูตรฝึกอบรมภาษาอังกฤษ และหลักสูตรฝึกอบรมที่จัดโดยสถาบันความร่วมมือเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจลุ่มแม่น้ำโขง

3.1.3.3 ทุนประเทศเนเธอร์แลนด์

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 เป็นต้นมา รัฐบาลประเทศเนเธอร์แลนด์ได้ให้ทุนแก่รัฐบาลไทยในลักษณะทุนศึกษาและฝึกอบรม ที่ผู้สมัครจากประเทศไทยจะต้องแข่งขันกับผู้สมัครรับทุนประเทศต่าง ๆ โดยรัฐบาลประเทศเนเธอร์แลนด์จะจัดส่งเอกสารการจัดหลักสูตรนานาชาติประจำปีให้รัฐบาลไทย เพื่อคัดเลือกหลักสูตรที่ตรงกับความต้องการของประเทศไทย และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 เป็นต้นมา รัฐบาลประเทศเนเธอร์แลนด์ได้ประกาศนโยบายใหม่ในการให้ความร่วมมือด้านทุน โดยให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้รับทุนมีความยืดหยุ่น และมีการแข่งขันกันระหว่างสถาบันของผู้จัดหลักสูตรมากขึ้น ทั้งนี้ความร่วมมือด้านทุนยังคงเป็นรูปแบบทุนการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ทุนฝึกอบรมประจำปีระยะสั้นและระยะยาว (ไม่เกิน 1 ปี) โดยเน้นในสาขาวิชา Law, Fine and Applied Arts, Arts and Humanities, Engineering, Natural Sciences, Education and Teacher Training, Service Trades, Environment Science, Social and Behavioral Sciences, Medical and Health Sciences, Business Administration Management, Transport and Communications, Agriculture, Forestry and Fisheries, Mathematics and Computer Science, Mass Communication and Information Science, Geographic Information Science Architecture and Town Planning

¹² สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย, สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2563, จาก

3.1.3.4 ทุนประเทศปากีสถาน

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 รัฐบาลปากีสถานได้ให้ทุนแก่รัฐบาลไทยในลักษณะหลักสูตรฝึกอบรมประจำปี (Group Training Course) ระยะเวลาไม่เกิน 2 เดือน รวมทั้งหลักสูตรฝึกอบรมในลักษณะ Third Country Training Programs (TCTP) ซึ่งรัฐบาลปากีสถานจัดร่วมกับ Japan International Cooperation Agency (JICA) และ/หรือองค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ โดยมุ่งเน้นใน ส 1 ข 1 Urban Government, Poverty Alleviation, Gender and Development, Operation and Maintenance of Construction Machinery และ Commercial Banking ทั้งนี้ ในช่วงปี พ.ศ. 2540 – 2546 มีทุนที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลปากีสถาน รวมทั้งสิ้นจำนวน 4 ทุน

3.1.3.5 ทุนประเทศฝรั่งเศส

รัฐบาลประเทศฝรั่งเศสได้ให้ความร่วมมือทางวิชาการด้านทุนกับรัฐบาลไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2518 ในลักษณะทุนการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก ทุนฝึกอบรมระยะสั้นและทุนดูงาน ตามคำขอของหน่วยงานต่าง ๆ โดยกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (กรมวิเทศสหการ เดิม) และสถานเอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำประเทศไทยจะมีการประชุมประจำปีเพื่อพิจารณาคำขอของหน่วยงาน ปัจจุบันรัฐบาลฝรั่งเศสได้ให้ความช่วยเหลือทางด้านทุนการศึกษา ฝึกอบรม และดูงาน ดังต่อไปนี้

1) โครงการความร่วมมือทางวัฒนธรรมและการศึกษา (Bureau de Cooperation pour le Francais : BCF) เป็นทุนศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกจำนวน 5 ทุน และทุนฝึกอบรมระยะสั้นและทุนดูงานประมาณปีละ 30 ทุน โดยเน้นสาขาวิชาทางด้านการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส วัฒนธรรม และการท่องเที่ยว ทั้งนี้ในช่วงปี พ.ศ. 2540 – 2546 มีทุนที่จัดสรรตามโครงการดังกล่าวรวมทั้งสิ้น 288 ทุน¹³

2) โครงการความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์และวิชาการไทย-ฝรั่งเศส (Thai-French Scientific and Technical Cooperation Program : STC) เป็นทุนศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอก จำนวนปีละ 50 ทุน และทุนฝึกอบรมระยะสั้นและทุนดูงานประมาณปีละ 20 ทุน การจัดสรรทุนในโครงการจะเน้นสาขาวิชาทางด้าน Judicial Science, Public Administration, Social Science and Archaeology, Architecture and Town and Country Planning, Agronomy, Engineering,

¹³ สำนักงานข้าราชการพลเรือน, *อ้างแล้ว* เจริญรศที่ 33, น. 14-15

Aeronautic and Space Technology, Telecom และ Medical Science and Pharmacy ทั้งนี้ในช่วงปี พ.ศ. 2540 – 2546 มีทุนที่จัดสรรตามโครงการดังกล่าวจำนวนทั้งสิ้น 204 ทุน¹⁴

3) ทุน Franco – Thai

ทุนนี้เป็นทุนของสถานเอกอัครราชทูตฝรั่งเศสประจำประเทศไทย ซึ่งมี Campus France เป็นผู้ดูแลและบริหารจัดการ สำหรับนักศึกษาสัญชาติไทย อายุต่ำกว่า 35 ปี โดยจุดประสงค์ของการจัดตั้งทุนนี้ขึ้นมาก็คือ เพื่อสนับสนุนนักเรียนไทยที่มีเป้าหมายชัดเจน และสนใจอยากไปศึกษาต่อในประเทศฝรั่งเศส ทั้งในระดับมหาวิทยาลัย หรือหรือสถาบันอุดมศึกษาในระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก โดยไม่จำกัดสาขาวิชาและสถาบัน สามารถเรียนในหลักสูตรภาษาฝรั่งเศสหรืออังกฤษได้ และเป็นทุนที่ไม่มีเงื่อนไขการชดใช้ทุน โดยแบ่งเป็น 2 ประเภททุน คือทุนการศึกษาแบบเต็มจำนวน จะครอบคลุมตัวเครื่องบินไปกลับ สนับสนุนค่าที่พัก รวมถึงค่าใช้จ่ายรายเดือน และทุนการศึกษาแบบสนับสนุนบางส่วน จะได้รับสิทธิทางสังคมในฐานะนักเรียนทุน เป็นระยะเวลา 10 เดือน บางกรณีที่ต้องเข้าเรียนตั้งแต่ระดับปริญญาโทปีที่ 1 อาจได้รับทุนเป็นเวลา 2 ปี¹⁵

3.1.3.6 ทุนประเทศมาเลเซีย

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 รัฐบาลมาเลเซียได้ให้ทุนแก่รัฐบาลไทย ในลักษณะหลักสูตรฝึกอบรมประจำปี (Group Training Course) ระยะเวลาไม่เกิน 2 เดือน โดยมุ่งเน้นในสาขา Administration, Agricultural Management, Animal Husbandary, Broadcasting, Environment and Woman, Infrastructure, English Language, Information Technology และ Science and Culture ทั้งนี้ ในปี พ.ศ. 2540 – 2546 มีทุนที่รัฐบาลมาเลเซียจัดสรรให้แก่รัฐบาลไทยรวมทั้งสิ้น 134 ทุน โดยเป็นทุนการศึกษาระดับปริญญาโทและปริญญาเอกในทุกสาขาวิชา ภายใต้โครงการ Malaysian Technical Cooperation Programme (MTCP) จำนวน 114 ทุน และทุนภายใต้โครงการ Third Country Training Programme (TCTP) ซึ่งรัฐบาลมาเลเซียจัดร่วมกับ Japan International Cooperation Agency (JICA) จำนวน 20 ทุน¹⁶

ในปี พ.ศ. 2563 รัฐบาลมาเลเซียได้ให้ทุนจำนวน 33 ทุน ในหลักสูตร Electronics & Embedded Technology Within IR4.0, Cinematography for TV Documentary Production, Special Programme for Malaysia Desk Officers (Junior Level) , Economic Diplomacy Course for

¹⁴ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://www.tica.thaigov.net/main/th/bulletin/1540/24431-ประเทศฝรั่งเศส.html>

¹⁵ Little Swan, รู้จักทุน Franco-Thai ทุนป.โท-เอก ที่มอบให้กับนักเรียนไทย ไม่จำกัดสาขา ไม่ต้องใช้เงิน สืบค้นเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://www.scholarship.in.th/franco-thai-for-thai-student-2019/>

¹⁶ สำนักงานข้าราชการพลเรือน, *อ้าวแล้ว เจริญรอนที่ 33*, น. 16.

International Participants, Special Programme for Malaysian Desk Officers (Mid Level) , Negotiation Course for International Participants, IoT Application in Agriculture, Halal Standards and Conformance Infrastructure, Handling Hazardous Material Incident, Technical Application of Solar Photovoltaic (PV) System, Information Technology–Service Management System against ISO/IEC 20000-1:2018, Course on Irrigation Management System 2020, Enhancing Learning through Scientific Inquiry in a Technology Enhanced Environment, Power Plant Business Strategy, Applied Acarology in Public Health, Managing Digital Records, Islamic Capital Market as a Catalyst for the Economic Growth, Revolutionizing the Malaysian Construction Section (IR 4.0), International Course for Senior Officers of Customs on the Importance of Trade Facilitation, International Course for Senior Officers of Customs on e-Commerce, Strategies in Developing and Managing Sustainable Ecotourism Destinations and Products, Development of Physical Infrastructure, Urban Governance and Leadership in Managing Partnerships for Sustainability, Industry Revolution and Robotics Automation, Epidemiological Intelligence and Management Program, Internet of Things and Drones Discovery, Certificate in Reform of Prison Rehabilitation, Fostering Industry 4.0 in Commercialization Ecosystem & Technopreneurship Development, Managing Rural Libraries for Librarians, Responsible Tourism : Preservation and Conservation of Culture and Heritage for Sustainable Tourism Destination, Fintech and Data Science for Islamic Finance, Disaster Risk Reduction and Management, The Dynamics of Youth and Terrorism : Understanding and Countering the Issue¹⁷

3.1.3.7 ทุนประเทศศรีลังกา

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 รัฐบาลศรีลังกาได้ให้ทุนแก่รัฐบาลไทย ในลักษณะหลักสูตรฝึกอบรมประจำปี (Group Training Course) ระยะเวลาไม่เกิน 2 เดือน รวมทั้งหลักสูตรฝึกอบรมในลักษณะ Third Country Training Programs (TCTP) ที่รัฐบาลศรีลังกาจัดร่วมกับ Japan International Cooperation Agency (JICA) และ/หรือองค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ โดยมุ่งเน้นในสาขา Information Technology Agricultural Management และ Community Health ทั้งนี้ ในช่วงปี พ.ศ. 2540 – 2546 มีทุนที่ได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลศรีลังกา รวมทั้งสิ้นจำนวน 2 ทุน

¹⁷ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://www.tica.thaigov.net/main/th/travel/100180-ทุนรัฐบาลมาเลเซีย.html>

3.1.3.8 ทูบประเทศเยอรมนี

รัฐบาลเยอรมนีได้ให้ทุนแก่รัฐบาลไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2499 ในลักษณะทุนศึกษาฝึกอบรม ฃงาน ระยะสั้นไม่เกิน 3 เดือน โดยเน้นหลักสูตรทาง Agriculture and Forestry, Animal Science, Rural Development, Organisation and Management และทุนฝึกอบรมระยะยาว 3 เดือนขึ้นไป (4 – 24 เดือน) ซึ่งเน้นหลักสูตรทาง Business and Industry, Technical Vocational Education and Training (TVET), Agriculture and Forestry และ Individual Advanced Training¹⁸

ในปัจจุบันรัฐบาลเยอรมนีได้มีทุนอีกประเภทหนึ่งคือ ทุน Deutscher Akademischer Austauschdienst (DAAD) หรือชื่อในภาษาอังกฤษคือ German Academic Exchange Service เป็นหน่วยงานของรัฐบาลเยอรมันที่ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน ทั้งนักเรียนเยอรมันที่จะไปเรียนต่างประเทศ และนักเรียนต่างชาติที่จะมาเรียนที่เยอรมัน ซึ่งองค์กรแลกเปลี่ยนทางวิชาการของประเทศเยอรมนีแห่งนี้ ได้เปิด The DAAD Information Center ประจำประเทศไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 โดยทุนที่ทาง Deutscher Akademischer Austauschdienst (DAAD) ได้ให้สำหรับประเทศไทยนั้น มีทั้งระดับปริญญาโทและปริญญาเอก แต่ส่วนใหญ่เป็นระดับปริญญาเอก และโดยปกติแล้วทาง Deutscher Akademischer Austauschdienst (DAAD) จะให้ทุนที่มีระยะเวลา 1 ปี แต่สามารถที่จะขอต่อทุนออกไปได้แบบปีต่อปี โดย Deutscher Akademischer Austauschdienst (DAAD) จะให้ทุนประมาณ 3 ปี มากที่สุดไม่เกิน 4 ปี สำหรับการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาที่ Deutscher Akademischer Austauschdienst (DAAD) มอบทุนการศึกษาให้แก่คนไทย มีทั้งสาขาวิชาทางด้านการแพทย์ วิทยาศาสตร์ และสาขาวิชาด้านศิลปะ อย่างเช่น สถาปัตยกรรม การแสดง ดนตรี ฝึกอาร์ต ภาพยนตร์ และการออกแบบ ซึ่งมีการจัดสรรให้กับนักเรียนไทยในแต่ละปีเป็นจำนวนไม่เท่ากัน¹⁹

นอกจากนั้นยังมีทุนการศึกษาประเภทอื่น ๆ อีกมากมายเช่น Scholarships for Postgraduate Courses with Relevance to Developing Countries, ทุนสำหรับการศึกษาต่อ หรือ ฃงาน โครงการความร่วมมือระหว่าง DAAD กับโครงการทุนกาญจนาภิเษก (ปริญญาเอก) เพื่อให้ นักเรียนทุนกาญจนาภิเษกสามารถขอทุนมาทำการวิจัยในประเทศเยอรมัน เป็นต้น²⁰

¹⁸ สำนักงานข้าราชการพลเรือน, *อ้างแล้ว เฃงจรดที่* 33, น. 16.

¹⁹ Sutasinee Lertwatcha, เจาะลิกทุน DAAD ทุนรัฐบาลเยอรมันที่มีโควตาให้นักศึกษาไทยทุกปี, สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://www.hotcourses.in.th/study-in-germany/student-finance/daad-scholarships/>

²⁰ สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://pirun.ku.ac.th/~fforwpk/daad.html>

3.1.3.9 ทูบประเทศสเปน

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 รัฐบาลสเปนได้ให้ทุนแก่รัฐบาลไทยในลักษณะทุนฝึกอบรมระยะสั้น โดยมุ่งเน้นในด้าน Trade, Agriculture, Water, Industry และ Tourism โดยในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2544 – 2546 จำนวนทุนที่รัฐบาลไทยได้รับการจัดสรรจากรัฐบาลสเปนมีทั้งสิ้น 97 ทุน แต่ในปัจจุบัน รัฐบาลสเปนไม่ได้กำหนดจำนวนทุนที่จัดสรรให้รัฐบาลไทยในแต่ละปีแล้ว

3.1.3.10 ทูบประเทศสวีเดน

รัฐบาลประเทศสวีเดนได้ให้ทุนแก่รัฐบาลไทยมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 ในลักษณะทุนการศึกษาฝึกอบรม ซึ่งในปัจจุบันนี้รัฐบาลสวีเดนจะแจ้งหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นหรือสัมมนาให้แก่รัฐบาลไทยปีละประมาณ 35 – 40 หลักสูตร โดยผู้สมัครจากประเทศไทยจะต้องแข่งขันกับผู้สมัครรับทุนจากประเทศต่าง ๆ ในสาขา Governance, Democracy and Human Rights, Social Services, Health, Education and Community Planning, The Enabling Environment, Public Institutions and Services, Infrastructure, Telecommunications, Energy and Transport, Industrial Production, Management and Technology, Agricultural Production and Distribution, Environment, Land Use and Natural Resources Management

3.1.3.11 ทูบประเทศสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้)

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 รัฐบาลประเทศสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) ได้ให้ทุนแก่รัฐบาลไทยในลักษณะหลักสูตรฝึกอบรมประจำปี (Group Training Course) ระยะเวลาไม่เกิน 2 เดือน รวมทั้งหลักสูตรฝึกอบรมในลักษณะ Third Country Training Programs (TCTP) ซึ่งรัฐบาลสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) จัดร่วมกับ Japan International Cooperation Agency (JICA) และ/หรือองค์การระหว่างประเทศอื่น ๆ โดยมุ่งเน้นในสาขา Public Administration, Economic Development, Agricultural and rural Development, Science and Technology, Environment and Woman และ Education and Culture และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา รัฐบาลสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) ได้เริ่มให้ทุนการศึกษาระดับปริญญาโทสาขา Korean Economy and Business ปีละ 1 ทุน แก่ประเทศไทย

3.1.3.12 ทูบประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนได้จัดสรรทุนให้แก่รัฐบาลไทยใน 2 โครงการหลัก ได้แก่ ทุนภายใต้ความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์ไทย – จีน ซึ่งเป็นโครงการแลกเปลี่ยนเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนของฝ่ายไทยและฝ่ายจีนในรูปของทุนดูงาน ทุนฝึกอบรมระยะยาว และทุนดูงานภายใต้โครงการวิจัยร่วมพัฒนา และทุนภายใต้ความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนา (Technical Cooperation among Developing Countries: TCDC) ซึ่งเป็นทุนประจำปี ใน

ลักษณะทุนฝึกอบรมหรือดูงานระยะสั้น ๆ ประมาณ 1 – 2 เดือน โดยมุ่งเน้นในสาขาการเกษตร อุตสาหกรรม เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม พลังงาน และการแพทย์

3.1.3.13 ทุนประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์

รัฐบาลประเทศสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ได้ให้ทุนแก่ประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 ใน ลักษณะหลักสูตรฝึกอบรมประจำปี (Group Training Course) ระยะเวลาไม่เกิน 2 เดือน และ ทั้งหลักสูตรฝึกอบรมในลักษณะ Third Country Training Programs (TCTP) ซึ่งรัฐบาลฟิลิปปินส์ จัดร่วมกับ Japan International Cooperation Agency (JICA) และประเทศอื่น โดยมุ่งเน้นใน สาขาวิชา Healthcare Management, Medical Treatment, Public Utilities and Environment และ Transportation

3.1.3.14 ทุนประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์

รัฐบาลประเทศสาธารณรัฐสิงคโปร์ได้ให้ทุนแก่ประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 ใน ลักษณะหลักสูตรฝึกอบรมประจำปี (Group Training Course) ระยะเวลาไม่เกิน 1 เดือน โดยมุ่งเน้น ใน สาขาวิชา Economic Development and Trade, Public Administration and Law, Information Technology, Healthcare and Humanitarian Assistance, Management and Productivity, Communications and Transport, Environment, Public Utilities, Tourism, Urban Utilities และ English Language

3.1.3.15 ทุนประเทศสาธารณรัฐอาหรับอียิปต์

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2516 รัฐบาลประเทศสาธารณรัฐอาหรับอียิปต์ได้ให้ทุนแก่รัฐบาลไทยใน ลักษณะหลักสูตรฝึกอบรมประจำปี (Group Training Course) ระยะเวลาไม่เกิน 3 เดือน ในปัจจุบัน รัฐบาลสาธารณรัฐอาหรับอียิปต์ได้จัดสรรทุนให้รัฐบาลไทยปีละ 10 ทุน โดยมุ่งเน้นในสาขาวิชา Agriculture, Fisheries และ Animal Husbandary

3.1.3.16 ทุนประเทศสาธารณรัฐอินโดนีเซีย

รัฐบาลประเทศสาธารณรัฐอินโดนีเซียได้ให้ทุนแก่รัฐบาลไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 ใน ลักษณะหลักสูตรฝึกอบรมประจำปี (Group Training Course) ระยะเวลาไม่เกิน 2 เดือน รวมทั้ง หลักสูตรฝึกอบรมในลักษณะ Third Country Training Programs (TCTP) ซึ่งรัฐบาลประเทศ สาธารณรัฐอินโดนีเซียจัดร่วมกับ Japan International Cooperation Agency (JICA) โดยมุ่งเน้นใน สาขาวิชา Infrastructure, Education, Medical Treatment และ Telecommunication and Broadcasting

3.1.3.17 ทูบประเทศออสเตรเลีย

รัฐบาลออสเตรเลียได้ให้ทุนแก่รัฐบาลไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2527 ในลักษณะทุนฝึกอบรมระยะยาว 8 เดือน ซึ่งในปัจจุบันรัฐบาลออสเตรเลียจะแจ้งหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่รัฐบาลไทยปีละประมาณ 4 หลักสูตร โดยผู้สมัครจากประเทศไทยจะต้องแข่งขันกับผู้สมัครรับทุนประเทศต่าง ๆ และมุ่งเน้นในสาขาวิชา Hotel Management, Food and Beverage Management, Tourism Marketing and Travel Agency Management และ Limnology

3.1.3.18 ทูบประเทศออสเตรเลีย

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 รัฐบาลออสเตรเลียได้ให้ทุนแก่รัฐบาลไทยในลักษณะทุนศึกษาระดับปริญญา ทุนฝึกอบรมดูงาน และปฏิบัติการวิจัย ปัจจุบันได้จัดสรรงบประมาณให้แก่รัฐบาลไทยเป็นทุนการศึกษาระดับปริญญาโทภายใต้แผนงาน Australian Development Scholarships (ADS) ปีละประมาณ 1.2 ล้านเหรียญออสเตรเลีย โดยสาขาที่ศึกษาจะต้องสอดคล้องกับแนวทางและกลยุทธ์ในการดำเนินงานความร่วมมือทวิภาคีและพหุภาคี ระหว่างรัฐบาลไทยและรัฐบาลออสเตรเลีย

3.1.3.19 ทูบประเทศอินเดีย

รัฐบาลประเทศอินเดียได้ให้ทุนแก่รัฐบาลไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510 ในลักษณะทุนฝึกอบรมประจำปี (International Group Training Course) ระยะเวลาไม่เกิน 2 เดือน โดยปัจจุบันรัฐบาลอินเดียจะแจ้งหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่รัฐบาลไทยปีละประมาณ 100 หลักสูตร ซึ่งความร่วมมือด้านทุนจะมุ่งเน้นในสาขาวิชา Economic Development and Trade Promotion, Industry and Technology, Public Administration, Information Technology และ Agricultural and rural Development

3.1.3.20 ทูบประเทศอิสราเอล

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2501 รัฐบาลประเทศอิสราเอลได้ให้ทุนแก่รัฐบาลไทยในลักษณะทุนฝึกอบรมประจำปี (International Group Training Course) ระยะเวลาไม่เกิน 2 เดือน ปัจจุบันรัฐบาลอิสราเอลจะแจ้งหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่รัฐบาลไทยปีละประมาณ 50 หลักสูตร โดยจัดสรรทุนให้ปีละประมาณ 30 ทุน และให้ทุนการศึกษาระดับปริญญาโทสาขา Public Health อีกปีละ 1 ทุน

3.1.3.21 ทุนมูลนิธิการศึกษาไทย – อเมริกัน (ทุน Fulbright)

ทุนมูลนิธิการศึกษาไทย – อเมริกัน (ทุน Fulbright) เป็นการลงนามระหว่างรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศกับเอกอัครราชทูตอเมริกาประจำประเทศไทย เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2493 เพื่อก่อตั้งมูลนิธิการศึกษาไทย – อเมริกัน (United States Educational Foundation) ในประเทศไทย ต่อมาในเดือนมิถุนายน 2513 ได้เปลี่ยนชื่อมูลนิธิดังกล่าวเป็น

Thailand - United States Educational Foundation (TUSEF) แต่นิยมเรียกกันว่า มูลนิธิ Fulbright (Fulbright Foundation) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างคนอเมริกันกับคนไทย ด้วยการแลกเปลี่ยนความรู้และความเชี่ยวชาญในวิชาชีพ โดยการร่วมมือกันทางการศึกษา แต่ละปี มูลนิธิจะให้ทุนแก่คนไทยประมาณ 25 – 30 ทุน โดยเป็นทุนศึกษาต่อระดับปริญญาโทและปริญญาเอกจำนวน 12 ทุน ซึ่งมีทั้งทุนให้เปล่าทั้งหมดและให้เปล่าบางส่วน นอกจากนี้ในแต่ละปี มูลนิธิยังได้ส่งนักวิชาการ นักวิจัยอาวุโสของไทย 2 – 3 คน ไปทำวิจัยหรือสอนในสาขาวิชาที่ตนเชี่ยวชาญ ในมหาวิทยาลัยของประเทศสหรัฐอเมริกา ในขณะที่เดียวกันก็ได้ส่งอาจารย์ชาวอเมริกันมาเป็นอาจารย์พิเศษและเป็นที่ปรึกษาให้กับมหาวิทยาลัยในประเทศไทย นอกจากนี้ยังมีการให้ทุนแก่นักศึกษาปริญญาโทชาวอเมริกันมาทำวิจัยที่ประเทศไทยทุกปีด้วย ทั้งนี้มีคนไทยที่ได้รับทุนนี้มาแล้วมากกว่า 1,000 คน²¹

3.1.3.22 ทุนสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP)

ทุนสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (United Nations Development Programme : UNDP) ได้ให้ความร่วมมือทางวิชาการด้านทุนแก่รัฐบาลไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2515 ในลักษณะทุนฝึกอบรมและทุนประชุมเชิงปฏิบัติการจำนวนปีละประมาณ 5 – 10 ทุน โดยมุ่งเน้นในสาขา Socio Economic Planning, Statistics, Finance Management และ Affairs Management ทั้งนี้ในช่วงปี พ.ศ. 2540 – 2546 มีทุนที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP) รวมทั้งสิ้น 49 ทุน²²

3.1.3.23 ทุนสำนักเลขาธิการแผนโคลัมโบ (CPS)

สำนักเลขาธิการแผนโคลัมโบ (Colombo Plan Secretariat : CPS) ได้ให้ความร่วมมือทางวิชาการด้านทุนแก่รัฐบาลไทยในลักษณะทุนฝึกอบรม สัมมนา Workshop และ Training Workshop ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 ปีละประมาณ 25 – 30 ทุน โดยเน้นในสาขาวิชา Drug, Economic, Commerce and Trade และ Finance/ Marketing Management ทั้งนี้ในช่วงปี พ.ศ. 2540 – 2546 มีทุนที่ได้รับการจัดสรรจากสำนักเลขาธิการแผนโคลัมโบ (CPS) รวมทั้งสิ้น 204 ทุน²³

²¹ สำนักงานข้าราชการพลเรือน, *อ้างแล้ว* *เชิงอรรถที่* 33, น. 17-20.

²² กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, สืบค้นเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2563, จาก [http://www.tica.thaigov.net/main/th/bulletin/1540/24450-สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ-\(UNDP\).html](http://www.tica.thaigov.net/main/th/bulletin/1540/24450-สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ-(UNDP).html)

²³ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, สืบค้นเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2563, จาก [http://www.tica.thaigov.net/main/th/bulletin/49747-สำนักเลขาธิการแผนโคลัมโบ-\(CPS\).html](http://www.tica.thaigov.net/main/th/bulletin/49747-สำนักเลขาธิการแผนโคลัมโบ-(CPS).html)

นอกจากทุนรัฐบาลไทย ทุนรัฐบาลต่างประเทศ ทุนองค์กร มูลนิธิ นิติบุคคล ทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศดังกล่าวข้างต้นแล้วนั้น ยังมีทุนอื่น ๆ ในประเทศไทยอีกด้วย

3.2 กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสัญญาทุนการศึกษาในประเทศไทย

3.2.1 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้ข้าราชการไปศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติการวิจัย และดูงาน ณ ต่างประเทศ พ.ศ. 2549

การให้ข้าราชการไปศึกษาหรือฝึกอบรม ณ ต่างประเทศ ให้ส่วนราชการพิจารณาถึงหลักการ ดังต่อไปนี้

1) ความจำเป็นและความต้องการของทางราชการที่จะได้ผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในสาขาวิชาและระดับความรู้ที่เหมาะสมแก่หน้าที่ที่กำหนด ซึ่งต้องกำหนดโครงการศึกษาหรือฝึกอบรม และแผนงาน หรือโครงการที่จะให้ข้าราชการผู้นั้นกลับมาปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าเป็นการแน่นอน

2) สาขาวิชาและระดับความรู้ที่จะให้ข้าราชการไปศึกษา ณ ต่างประเทศ นั้น ต้องเป็นสาขาและระดับที่ทางราชการต้องการมาก ซึ่งไม่มีการศึกษาในประเทศ หรือมีแต่ยังไม่เพียงพอหรือไม่สูงพอซึ่งโดยปกติจะให้ไปศึกษาได้เฉพาะในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรีและไม่สูงกว่าปริญญาโท

3) ข้าราชการที่จะไปศึกษา ณ ต่างประเทศ ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

(1) เป็นข้าราชการที่เมื่อศึกษาเสร็จแล้ว จะต้องใช้เวลากลับมาปฏิบัติราชการชดใช้ได้ครบก่อนเกษียณอายุราชการ การชดใช้เวลาราชการนี้ให้รวมถึงการปฏิบัติราชการชดใช้การลาศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัยเดิมที่ค้างอยู่ด้วย

(2) เป็นผู้ที่มิวันรับราชการเป็นข้าราชการติดต่อกันมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งปี แต่ถ้ามีความจำเป็นอย่างย้งส่วนราชการใดจะให้ข้าราชการที่มีวันรับราชการไม่ครบหนึ่งปีไปศึกษา ณ ต่างประเทศก็ได้ แต่ต้องเป็นผู้ที่พ้นการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการแล้ว

(3) เป็นผู้มีความรู้ภาษาต่างประเทศที่จะใช้ในการศึกษานั้นได้ ซึ่งต้องมีความรู้ภาษานั้น ๆ ในระดับที่ ก.พ. กำหนด

(4) เป็นผู้ที่มีร่างกายสมบูรณ์และมีสุขภาพอนามัยดีพอที่จะไปศึกษา ณ ต่างประเทศได้ โดยผ่านการตรวจรับรองจากคณะกรรมการแพทย์ของ ก.พ. หรือสถานพยาบาลของรัฐตามที่คณะกรรมการแพทย์ของ ก.พ. กำหนด

(5) เป็นผู้ที่ไม่อยู่ในระหว่างถูกตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัย หรือถูกฟ้องคดีอาญา เว้นแต่กรณีถูกฟ้องคดีอาญาในความผิดที่ไม่อยู่ในข่ายต้องรอการเลื่อนขึ้นเงินเดือน ตามกฎ ก.พ. ว่าด้วยการเลื่อนขึ้นเงินเดือน

4) ข้าราชการผู้ใดไม่ได้รับราชการตามสัญญา ต้องชดใช้เงินให้แก่ทางราชการ โดยผู้ไปศึกษา หรือฝึกอบรม ให้ชดใช้ทุน เงินเดือนที่ได้รับระหว่างศึกษา หรือฝึกอบรม และเงินที่ทางราชการจ่ายช่วยเหลือ กับให้ใช้เงินอีกจำนวนหนึ่งเท่าของจำนวนทุน เงินเดือน และเงินที่ทางราชการจ่ายช่วยเหลือดังกล่าวให้เป็นเบี้ยปรับแก้ทางราชการอีกด้วย

3.2.2 ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการไปศึกษาเพิ่มเติม ฝึกอบรม ดูงาน หรือปฏิบัติการวิจัยภายในประเทศ พ.ศ. 2559

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการไปศึกษาเพิ่มเติม ฝึกอบรม ดูงาน หรือปฏิบัติการวิจัยภายในประเทศ มีหลักเกณฑ์ว่าข้าราชการที่จะไปศึกษาเพิ่มเติม ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1) พ้นจากการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการแล้ว ในกรณีที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ข้าราชการที่ยังอยู่ในระหว่างการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการไปศึกษาเพิ่มเติม ให้กระทำได้อีกเมื่อได้รับอนุมัติเป็นการเฉพาะรายจากผู้มีอำนาจอนุมัติ

2) เป็นผู้ที่ไม่เคยครบกำหนดระยะเวลาที่ได้รับอนุมัติให้ไปศึกษาเพิ่มเติมแล้ว จะต้องมียุทธศาสตร์กลับมาปฏิบัติราชการชดใช้ได้ครบก่อนเกษียณอายุราชการ ทั้งนี้โดยให้รวมระยะเวลาที่ต้องชดใช้สำหรับการไปศึกษาเพิ่มเติม ฝึกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัยเดิมที่ชดใช้ไม่แล้วเสร็จด้วย

3) เป็นผู้ที่มีผู้บังคับบัญชารับรองว่าปฏิบัติราชการด้วยดี มีความประพฤติเรียบร้อยและไม่อยู่ระหว่างถูกลงโทษทางวินัย เว้นแต่โทษภาคทัณฑ์

4) ข้าราชการที่เคยได้รับอนุมัติให้ไปศึกษาเพิ่มเติม หรือปฏิบัติการวิจัยในประเทศตามระเบียบนี้ หรือตามระเบียบอื่น จะต้องกลับมาปฏิบัติราชการแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า หนึ่งปี แต่ถ้าส่วนราชการมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ข้าราชการซึ่งกลับมาปฏิบัติราชการไม่ครบตามกำหนดไปศึกษาเพิ่มเติม หรือปฏิบัติการวิจัยอีกให้ส่วนราชการพิจารณาอนุมัติเป็นราย ๆ ไป

การให้ข้าราชการไปศึกษาเพิ่มเติม ให้ส่วนราชการพิจารณาโดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

1) สาขาวิชาและระดับความรู้ที่ให้ไปศึกษาเพิ่มเติมต้องสอดคล้องหรือเป็นประโยชน์กับงาน หรือตำแหน่งที่ดำรงอยู่ เว้นแต่เป็นการไปศึกษาเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาตนเองและได้รับความเห็นชอบจากผู้บังคับบัญชาและผู้มีอำนาจอนุมัติ

2) ต้องเป็นการไปศึกษาเพิ่มเติมในสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการให้การรับรองมาตรฐานหลักสูตร

3) การศึกษาเพิ่มเติมตามคำสั่งหรือการมอบหมายของทางราชการในหลักสูตรที่ อ.ก.พ.กรม หรือ อ.ก.พ.กระทรวง พิจารณาเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อประโยชน์ต่อการ ปฏิบัติงานในส่วนราชการให้ถือเสมือนว่าข้าราชการที่ไปศึกษาในหลักสูตรนั้น ๆ ไปปฏิบัติราชการ ซึ่งอาจจะนำผลงานจากการศึกษามาประกอบพิจารณาเลื่อนเงินเดือนได้

โดยที่ข้าราชการที่ได้รับอนุมัติให้ไปศึกษาเพิ่มเติม ฝึกอบรม ดูงาน หรือปฏิบัติการวิจัย จะต้องศึกษาเพิ่มเติม ฝึกอบรม ดูงาน หรือปฏิบัติการวิจัย ให้สำเร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด หาก จะเปลี่ยนแปลงกำหนดระยะเวลา สถานศึกษาหรือฝึกอบรม โครงการวิจัย หรือแนวการศึกษา ฝึกอบรม ดูงาน ไปจากที่ได้รับอนุมัติไว้ ต้องได้รับอนุมัติจากผู้มีอำนาจอนุมัติ เมื่อครบกำหนดเวลาที่ ได้รับอนุมัติ หรือเมื่อเสร็จจากการศึกษาเพิ่มเติม ฝึกอบรม ดูงาน หรือปฏิบัติการวิจัยก่อนครบ กำหนดเวลาที่ได้รับอนุมัติ ข้าราชการผู้นั้นจะต้องรับรายงานตัวกลับเข้าปฏิบัติราชการโดยเร็ว ทั้งนี้ ต้องไม่เกินเจ็ดวันนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดเวลาที่ได้รับอนุมัติหรือวันที่เสร็จการศึกษา เพิ่มเติม ฝึกอบรม ดูงาน ปฏิบัติการวิจัย แล้วแต่กรณี

3.2.3 ระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการทำสัญญาและการชดใช้เงิน กรณีรับทุน ลาศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติการวิจัย และปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศพ.ศ. 2548

ตามที่กระทรวงการคลังได้ออกระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการทำ สัญญาและการ ชดใช้เงินกรณีรับทุน ลาศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติการวิจัย และปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ พ.ศ. 2548 นั้น เพื่อให้การจัดทำสัญญา การคำนวณระยะเวลาและจำนวนเงินชดใช้ตามระเบียบ ดังกล่าวเป็นไปอย่างถูกต้องและแนวทางเดียวกัน โดยผู้รับทุน ผู้ลาศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติการวิจัย และปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศที่ต้องทำสัญญาไว้กับส่วนราชการซึ่งระบุให้ใช้สัญญา และสัญญาค้ำประกันที่กระทรวงการคลังกำหนด โดยรับรองว่าจะกลับมารับราชการ และมี ผู้ค้ำประกันตามที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้ เว้นแต่ระเบียบนี้กำหนดให้ไม่ต้องทำสัญญา สำหรับการ ค้ำประกันให้จัดทำสัญญาค้ำประกันตามแบบที่กระทรวงการคลังหรือส่วนราชการเจ้าของทุน แล้วแต่กรณีกำหนด โดยผู้ค้ำประกัน ต้องเป็นบิดา หรือมารดาของผู้ทำสัญญา ถ้าไม่มีทั้งบิดาและ มารดาต้องให้พี่หรือน้องร่วมบิดาหรือมารดาของผู้ทำสัญญาเป็นผู้ค้ำประกัน ทั้งนี้ ผู้ค้ำประกัน ไม่ต้องแสดงหลักทรัพย์ประกอบการทำสัญญาค้ำประกัน กรณีที่จะให้บุคคลอื่นเป็นผู้ค้ำประกัน โดยแสดงหลักทรัพย์ก็ได้เว้นแต่ในกรณีที่ไม่สามารถแสดงหลักทรัพย์ได้ ให้พิจารณาความสามารถ ในการใช้หนี้จากฐานะและรายได้แทนการแสดงหลักทรัพย์ได้

กรณีที่ผู้ที่ได้รับทุนมีการผิดสัญญาขึ้น จะมีขั้นตอนการเรียกชดใช้เงิน ดังนี้

1) เมื่อตรวจสอบจำนวนเงินที่ผู้ผิดสัญญาต้องชดใช้เรียบร้อยแล้ว ให้ทำเป็นหนังสือ แจ้งให้ผู้ผิดสัญญาและผู้ค้ำประกันชดใช้เงินตามจำนวนที่ตรวจสอบคำนวณได้และส่งหนังสือ

ทวงถามดังกล่าวทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ โดยกำหนดระยะเวลาให้ชดใช้ภายใน 30 วัน นับถัดจากวันที่ได้รับหนังสือหรือภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา ยกเว้นในกรณีที่คดีใกล้ขาดอายุความ ให้รีบส่งเรื่องให้พนักงานอัยการดำเนินคดีทันที

2) กรณีที่ครบกำหนดระยะเวลาที่ระบุไว้ตามหนังสือทวงถามให้ชำระหนี้ฉบับแรกแล้ว หากผู้ผิดสัญญาและผู้ค้ำประกัน ไม่ยินยอมชดใช้ไม่ว่าด้วยเหตุใดให้ถือว่าตกเป็นลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ นับแต่พ้นระยะเวลาที่กำหนดในหนังสือทวงถามฉบับแรก และให้ทำหนังสือทวงถามอีกครั้ง โดยไม่ต้องกำหนดระยะเวลาแต่ใช้ข้อความที่กำหนดให้ชำระหนี้โดยเร็ว หากภายในระยะเวลา 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือทวงถามฉบับที่สอง ยังไม่ได้รับการชดใช้ ให้รวบรวมหลักฐานส่งเรื่องให้พนักงานอัยการดำเนินคดีทันที

3) กรณีผู้ผิดสัญญาได้แจ้งจำนวนเงินที่ส่วนราชการตรวจสอบคำนวณได้ ให้ส่วนราชการ รับผิดชอบการตรวจสอบความถูกต้อง ในกรณีที่เห็นว่าได้ตรวจสอบตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงการคลังกำหนดแล้ว ให้รีบแจ้งผลการตรวจสอบและยืนยันให้ผู้ผิดสัญญาชดใช้อีกครั้ง ในการทวงถามครั้งที่สองนี้ส่วนราชการไม่ต้องกำหนดระยะเวลาการเรียกชดใช้ อีก ทั้งนี้ ให้ถือว่าผู้ผิดสัญญาตกเป็นลูกหนี้ผิดนัดนับแต่วันพ้นกำหนดระยะเวลาตามหนังสือทวงถามฉบับแรก หากภายในเวลา 30 วัน นับแต่วันที่ผู้ผิดสัญญาได้รับหนังสือทวงถามฉบับที่สอง ยังไม่ได้รับการชดใช้จากผู้ผิดสัญญา ให้รวบรวมเอกสารและพยานหลักฐานต่าง ๆ ส่งให้พนักงานอัยการดำเนินคดีทันที

4) กรณีที่ผู้ผิดสัญญาชดใช้เงินเกินความรับผิดชอบให้ส่วนราชการคืนเงินจำนวนดังกล่าวให้แก่ผู้ผิดสัญญา (หรือผู้ค้ำประกันกรณีและผู้ค้ำประกันเป็นผู้ชำระเงินดังกล่าว) โดยถือปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงการคลัง ว่าด้วยการหักรายรับจ่ายขาดและการถอนคืนเงินรายรับ พ.ศ.2545 ข้อ 13 (3) โดยไม่ต้องขอตกลงกับกระทรวงการคลังอีก

5) กรณีที่ผู้ผิดสัญญาต้องชำระดอกเบี้ย ให้ส่วนราชการนำเงินที่ได้รับชดใช้ในแต่ละงวดหักชดใช้ในส่วนของดอกเบี้ยก่อน ส่วนที่เหลือจึงนำไปหักชดใช้เงินต้น ทั้งนี้ ตามนัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 329

6) การคำนวณจำนวนทุนทรัพย์หรือค่าเสียหายเพื่อเป็นทุนทรัพย์ในการฟ้องคดี ให้ใช้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราในวันที่ยื่นฟ้องคดีต่อศาลเป็นเกณฑ์ในการคำนวณค่าเสียหายของเงินสกุลต่างประเทศเป็นเงินไทย แต่ให้ระบุในคำขอท้ายฟ้องว่า ขอให้ศาลพิพากษาให้จำเลยชดใช้เป็นเงินสกุลต่างประเทศ เมื่อศาลพิพากษาถึงที่สุดให้ชดใช้เป็นเงินสกุลต่างประเทศจำนวนเท่าใด จึงให้จำเลยชำระหนี้ตามอัตราแลกเปลี่ยนเป็นเงินไทย

7) กรณีผู้ผิดสัญญาที่มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญและหรือเงินอื่นใดที่พึงได้รับจากทางราชการ เมื่อส่วนราชการตรวจสอบคำนวณเงินที่ผู้ผิดสัญญาต้องชดใช้เรียบร้อยแล้ว ให้รีบดำเนินการเรียกชดใช้โดยเร็ว พร้อมส่งเรื่องขอรับบำเหน็จบำนาญและหรือเงินอื่นใดเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาอนุมัติให้เบิกจ่ายเงินดังกล่าว ในกรณีที่ยังมิได้รับชดใช้เงินและผู้ผิดสัญญาได้รับอนุมัติให้เบิกเงินดังกล่าวจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้ว ให้ดำเนินการเบิกหักผลกส่งเงินดังกล่าวส่งเป็นรายได้แผ่นดินเพื่อชดใช้หนี้ตามสัญญา กรณีเงินที่ได้รับชดใช้จากการเบิกหักผลกส่งเงินดังกล่าวไม่เพียงพอชำระหนี้ ก็ให้เรียกชดใช้เพิ่มในส่วนที่ยังขาดอยู่ต่อไป

กรณีที่ได้อำนาจคดีกับผู้ผิดสัญญาและผู้ค้ำประกันจนถึงที่สุดแล้ว หากยังไม่ชำระหนี้หรือเมื่อบังคับคดีเอาทรัพย์สินของผู้ผิดสัญญาและผู้ค้ำประกันแล้วยังไม่เพียงพอชำระหนี้ ให้ดำเนินการฟ้องคดีผู้ผิดสัญญาและผู้ค้ำประกันเป็นคดีล้มละลายต่อไป กรณีผู้ค้ำประกันเป็นบุคคลภายนอก ซึ่งมีใช้บิดา มารดา พี่หรือน้องของผู้ผิดสัญญาเมื่อคดีถึงที่สุดแล้วผู้ผิดสัญญาไม่ยอมชำระหนี้หรือไม่มีทรัพย์สินที่จะบังคับคดีเพื่อนำมาชำระหนี้ได้และผู้ค้ำประกันไม่สามารถชำระหนี้ได้ หากผู้ค้ำประกันประสงค์จะขอผ่อนผันการชำระหนี้ ให้ยื่นคำขอต่อส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่เป็นคู่สัญญา เมื่อได้รับคำขอผ่อนผันของผู้ค้ำประกันตามวรรคหนึ่ง ให้ส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่เป็นคู่สัญญาต่างเรื่องให้กระทรวงการคลังพิจารณาพร้อมความเห็นว่ามีสมควรผ่อนผันให้ผู้ค้ำประกันชดใช้โดยยกเว้นเบี้ยปรับ ดอกเบี้ยตามสัญญา ค่าฤชาธรรมเนียมที่ใช้ดำเนินคดี และผ่อนชำระโดยไม่มีดอกเบี้ยหรือไม่ เพียงใด เพื่อประกอบการพิจารณาของกระทรวงการคลัง การผ่อนผันให้ยกเว้นเบี้ยปรับ ดอกเบี้ยตามสัญญา ค่าฤชาธรรมเนียมที่ใช้ดำเนินคดี และผ่อนชำระโดยไม่มีดอกเบี้ย ตามความในวรรคก่อนให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของกระทรวงการคลัง คำวินิจฉัยของกระทรวงการคลังให้เป็นที่สุด ในกรณีที่ผู้ค้ำประกันซึ่งได้รับการผ่อนผันไม่ปฏิบัติตามคำวินิจฉัยของกระทรวงการคลังตามวรรคสาม ให้ดำเนินการบังคับคดีเอาทรัพย์สินของผู้ค้ำประกัน หรือดำเนินคดีล้มละลายต่อไปภายในกำหนดอายุความตามกฎหมาย

3.2.4 กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการให้พนักงานมหาวิทยาลัยไปศึกษา ฝึกอบรม วิจัย และ
 2.4.4.1 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยการลาศึกษาและการลาฝึกอบรมของพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ พ.ศ. 2553 มีหลักเกณฑ์ดังนี้

1) การอนุมัติให้อาจารย์ผู้ใดลาศึกษาหรือลาฝึกอบรมให้คำนึงถึงความจำเป็นและความต้องการของมหาวิทยาลัยหรือส่วนงานที่จะได้ผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในสาขาวิชาและระดับความรู้ที่เหมาะสมแก่หน้าที่ซึ่งกำหนดไว้ให้กลับมาปฏิบัติงาน ตลอดจนคุณสมบัติของอาจารย์และ

ระยะเวลาที่เหลืออยู่ในการปฏิบัติงานให้กับมหาวิทยาลัยภายหลังเสร็จสิ้นการลาศึกษาหรือการลาฝึกอบรม

2) ในการอนุมัติให้อาจารย์ผู้ใดลาศึกษาให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการบริหารงานบุคคล

3) ในการอนุมัติให้อาจารย์ผู้ใดลาฝึกอบรมให้เป็นอำนาจของคณะกรรมการการบริหารส่วนงาน เว้นแต่กรณีการลาฝึกอบรมที่มีระยะเวลาเกินกว่า 6 เดือน ให้เสนอคณะกรรมการบริหารงานบุคคลพิจารณา

4) อาจารย์ที่จะลาศึกษา ณ ต่างประเทศ ต้องเป็นผู้มีความรู้ภาษาต่างประเทศที่จะใช้ในการศึกษานั้นได้

5) ในกรณีที่อาจารย์ได้รับอนุมัติให้ลาศึกษาหรือลาฝึกอบรม อาจารย์ผู้นั้นต้องกลับมาปฏิบัติงานให้มหาวิทยาลัยเป็นเวลาอย่างน้อยสองเท่าของเวลาที่ได้รับอนุมัติให้ลาศึกษาหรือลาฝึกอบรมและต้องเข้าทำสัญญาลาศึกษาหรือลาฝึกอบรมกับมหาวิทยาลัยตามแบบที่คณะกรรมการบริหารงานบุคคลกำหนด เว้นแต่ กรณีที่อาจารย์ได้รับอนุมัติให้ลาศึกษาหรือลาฝึกอบรมในประเทศ บางเวลาโดยที่ยังคงสามารถปฏิบัติงานตามภาระงานขั้นต่ำได้ไม่ต้องทำสัญญาลาศึกษาหรือลาฝึกอบรม

6) อาจารย์ผู้ใดไม่อาจปฏิบัติงานให้กับมหาวิทยาลัยตามระยะเวลาที่กำหนดได้ จะต้องชดใช้เงินเดือนและเงินอื่นใดที่ได้รับจากมหาวิทยาลัยในระหว่างลาศึกษาหรือลาฝึกอบรม พร้อมกับเบี้ยปรับเป็นเงินอีกสองเท่าของเงินดังกล่าวคืนให้แก่มหาวิทยาลัย

7) ในกรณีที่อาจารย์ที่ได้รับอนุมัติให้ลาศึกษาหรือลาฝึกอบรม ได้รับทุนของมหาวิทยาลัยในการไปศึกษาหรือฝึกอบรม ข้อมุกพันหรือเงื่อนไขการชดใช้ทุนให้เป็นไปตามที่ทุนนั้นกำหนดไว้

8) เมื่อครบกำหนดเวลาที่ได้รับอนุมัติให้ลาศึกษาหรือลาฝึกอบรมแล้ว อาจารย์ที่ได้รับอนุมัติให้ลาศึกษาหรือลาฝึกอบรมต้องรีบรายงานตัวเข้าปฏิบัติงานและรายงานผลการศึกษาหรือฝึกอบรมต่อหัวหน้าส่วนงานต้นสังกัดในโอกาสแรกที่จะทำได้ ในกรณีที่ได้รับอนุมัติให้ลาศึกษาหรือลาฝึกอบรม ณ ต่างประเทศ ต้องรีบเดินทางกลับและรายงานตัวกลับเข้าปฏิบัติงานภายใน 7 วัน นับจากวันครบกำหนดระยะเวลาที่ได้รับอนุมัติ²⁴

²⁴ คู่มือพนักงาน ก.

3.2.4.2 มหาวิทยาลัยมหิดล

ประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาพนักงานมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2552 มีหลักเกณฑ์ดังนี้

1) พนักงานมหาวิทยาลัยผู้ใดจะลาไปศึกษา ฝึกอบรม ดูงานหรือปฏิบัติงานวิจัย จะต้องได้รับการพิจารณาขออนุญาตจากผู้บังคับบัญชาชั้นต้นก่อนว่าเป็นกรณีที่มีความจำเป็น และเป็นความต้องการของส่วนงานหรือมหาวิทยาลัยที่จะได้ผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในสาขาวิชาและระดับความรู้ที่เหมาะสมแก่หน้าที่ที่กำหนดให้กลับมาปฏิบัติงาน ทั้งนี้ให้กำหนดโครงการศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติงานวิจัย พร้อมกำหนดแผนงาน หรือโครงการที่จะให้พนักงานมหาวิทยาลัยผู้นั้นกลับมาปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าเป็นการแน่นอน โดยจะต้องสัมพันธ์และสอดคล้องกับระยะเวลาการปฏิบัติงานของพนักงานมหาวิทยาลัยผู้นั้นด้วย

2) พนักงานมหาวิทยาลัยที่ได้รับอนุมัติให้ลาไปศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติงานวิจัย จะต้องกลับมาปฏิบัติงานชดใช้เป็นระยะเวลาเท่ากับระยะเวลาที่พนักงานมหาวิทยาลัยผู้นั้นได้ลาไปศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติงานวิจัย

พนักงานมหาวิทยาลัยผู้ใดไม่ปฏิบัติงานชดใช้ตามสัญญา ต้องชดใช้เงินแก่มหาวิทยาลัย ดังนี้

(1) สำหรับผู้ลาไปศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติงานวิจัย ด้วยทุนที่ต้องชดใช้คืน ให้ชดใช้ ทุน เงินเดือน หรือเงินอื่นใด ซึ่งผู้ลาได้รับระหว่างลาไปศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติงานวิจัย กับให้ ใช้จ่ายเงินอีกจำนวนหนึ่งเท่าของจำนวนเงินทุน เงินเดือน และเงินอื่นใดที่ได้รับไปดังกล่าวให้เป็น เบี้ยปรับแก่มหาวิทยาลัยอีกด้วย

(2) สำหรับผู้ลาไปศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติงานวิจัย ด้วยทุนที่ต้องชดใช้คืน ให้ชดใช้ ทุน เงินเดือน หรือเงินอื่นใด ซึ่งผู้ลาได้รับระหว่างลาไปศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติงานวิจัย กับให้ ใช้จ่ายเงินอีกจำนวนหนึ่งเท่าของจำนวนเงินเดือน และเงินอื่นใดที่ได้รับไปดังกล่าวให้เป็น เบี้ยปรับแก่ มหาวิทยาลัยอีกด้วย

(3) ในกรณีที่พนักงานมหาวิทยาลัยลาไปศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติงานวิจัยกลับมา และได้ปฏิบัติงานไม่ครบกำหนดตามสัญญา ให้เงินที่จะต้องชดใช้ และเบี้ยปรับตามส่วน

(4) สำหรับผู้ลาไปศึกษาภายในประเทศโดยใช้เวลาปฏิบัติงานบางส่วน ให้ชดใช้ทุนที่ ต้องชดใช้คืน เงินเดือน และเงินอื่นใด ซึ่งผู้ลาได้รับระหว่างลา โดยคิดตามระยะเวลาที่ได้ลาไป ศึกษา กับให้ใช้จ่ายเงินอีกจำนวนหนึ่งเท่าของจำนวนเงินทุน เงินเดือน และเงินอื่นใดที่ได้รับไปดังกล่าว ให้เป็นเบี้ยปรับแก่มหาวิทยาลัยอีกด้วย

3) พนักงานมหาวิทยาลัยที่ได้รับอนุมัติให้ลาไปศึกษา ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน หรือปฏิบัติงานวิจัยต้องตั้งใจศึกษา ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน หรือปฏิบัติงานวิจัย ให้สำเร็จโดยเร็ว การไม่ตั้งใจ หรือประวิงเวลาให้ล่าช้าโดยไม่มีเหตุผลอันควร นอกจากจะถูกตัดสิทธิ์ให้ระงับการลาไปศึกษา ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน หรือปฏิบัติงานวิจัยแล้วยังอาจได้รับโทษทางวินัยอีกด้วย

4) พนักงานมหาวิทยาลัยที่ได้รับอนุมัติให้ลาไปศึกษา ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน หรือปฏิบัติงานวิจัย หากไม่สามารถศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติงานวิจัย ได้ด้วยเหตุผลใดก็ตาม ให้รีบรายงานต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อกลับเข้าปฏิบัติงานทันที และให้ผู้บังคับบัญชารายงานตามลำดับจนถึงผู้มีอำนาจอนุมัติ

5) ในระหว่างที่พนักงานมหาวิทยาลัยลาไปศึกษา ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน หรือปฏิบัติงานวิจัย หากส่วนงาน หรือมหาวิทยาลัยมีความประสงค์จะให้พนักงานมหาวิทยาลัยผู้ใดกลับมาปฏิบัติงาน ให้พนักงานมหาวิทยาลัยผู้นั้นกลับเข้าปฏิบัติงานทันที

6) พนักงานมหาวิทยาลัยที่ได้รับอนุมัติให้ลาไปศึกษา ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน หรือปฏิบัติงานวิจัย เมื่อครบกำหนดระยะเวลาที่ได้รับอนุมัติ หรือเสร็จจากการลาไปศึกษา ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน หรือปฏิบัติงานวิจัยก่อนครบกำหนดเวลาที่ได้รับอนุมัติ ให้รีบรายงานตัวกลับเข้าปฏิบัติงานภายในระยะเวลาที่กำหนด²⁵

3.2.4.3 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ประกาศมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการให้พนักงานมหาวิทยาลัยไปศึกษา ฝึกอบรม วิจัย และดูงาน พ.ศ. 2560 มีหลักเกณฑ์ดังนี้ พนักงานที่จะไปศึกษา ต้องอยู่ภายในเงื่อนไขดังนี้

1) พ้นจากการทดลองปฏิบัติงานแล้ว ยกเว้นพนักงานกลุ่มวิชาการประเภทคณาจารย์ประจำเต็มเวลา

2) จะต้องมีเวลากลับมาปฏิบัติงานใช้ได้ครบก่อนเกษียณอายุ ทั้งนี้ การขุดใช้เวลาให้รวมถึงการปฏิบัติงานขุดใช้สำหรับการรับทุน การลาศึกษา ฝึกอบรม หรือวิจัยเดิมที่ขุดใช้ไม่แล้วเสร็จด้วย

3) กรณีไปศึกษา ณ ต่างประเทศ จะต้องผ่านการตรวจรับรองสุขภาพร่างกายและตรวจทางจิตวิทยาจากแพทย์และโรงพยาบาลที่มหาวิทยาลัยกำหนด

4) ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัย หรืออยู่ในระหว่างถูกลงโทษทางวินัย

²⁵ คู่มือคนวก ข.

5) ได้รับการตอบรับเข้าศึกษาโดยไม่มีเงื่อนไขจากสถานศึกษา หรือสถาบันที่ ก.พ. รับรอง หรือสถานศึกษาที่หน่วยงานต้นสังกัดให้ความเห็นชอบ

6) ต้องเป็นการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทหรือเทียบเท่าขึ้นไป

พนักงานที่ไปศึกษา ฝึกอบรม หรือวิจัย ที่มีระยะเวลาเกิน 30 วันจัดทำสัญญาอนุญาตให้พนักงานไปศึกษา ฝึกอบรม หรือวิจัย และสัญญาค้ำประกัน โดยให้พนักงานที่ไปศึกษา ฝึกอบรม หรือวิจัย กลับมาปฏิบัติงานชดใช้เป็นเวลาเท่ากับระยะเวลาที่พนักงานผู้นั้นไปศึกษา ฝึกอบรม หรือวิจัย

ในการทำสัญญาค้ำประกันของศึกษา ฝึกอบรม หรือวิจัยนั้น ผู้ค้ำประกันจะต้องเป็นบุคคลดังต่อไปนี้

1) เป็นบิดาหรือมารดาของผู้ทำสัญญา ถ้าไม่สามารถจัดให้บิดาหรือมารดาทำสัญญาค้ำประกันได้ ต้องให้พี่หรือน้องร่วมบิดาหรือมารดาของผู้ทำสัญญาเป็นผู้ค้ำประกัน โดยไม่ต้องแสดงหลักทรัพย์

2) ในกรณีที่ไม่มีผู้ค้ำประกันตาม 1) จะให้บุคคลอื่นเป็นผู้ค้ำประกัน โดยแสดงหลักทรัพย์ก็ได้ เว้นแต่กรณีที่ไม่สามารถแสดงหลักทรัพย์ได้ ให้พิจารณาความสามารถในการใช้หนี้จากฐานะและรายได้แทนการแสดงหลักทรัพย์ได้

3) ถ้าไม่มีบุคคลตาม 1) และ 2) ให้อธิการบดีตั้งกรรมการขึ้นเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง หากผลการตรวจสอบปรากฏว่าพนักงานที่จะไปศึกษา ฝึกอบรม หรือวิจัย ไม่มีบุคคลดังกล่าวตาม 1) และ 2) จริง ให้พนักงานผู้นั้นทำสัญญาโดยไม่ต้องมีผู้ค้ำประกันได้

ทั้งนี้ หากพนักงานผู้ใดไม่กลับมาปฏิบัติงานตามสัญญาต้องชดใช้เงินให้แก่มหาวิทยาลัย ดังนี้

1) พนักงานที่ไปศึกษา ฝึกอบรม หรือวิจัย ด้วยทุนประเภท 1 ให้ชดใช้ทุนค่าจ้าง ที่ได้รับระหว่างไปศึกษา ฝึกอบรม หรือวิจัย และเงินที่มหาวิทยาลัยจ่ายช่วยเหลือในระหว่างไปศึกษา ฝึกอบรม หรือวิจัย กับให้ใช้เงินอีกจำนวนหนึ่งเท่าของจำนวนทุน ค่าจ้าง และเงินที่มหาวิทยาลัยจ่ายช่วยเหลือดังกล่าวให้เป็นเบี้ยปรับแก่มหาวิทยาลัยอีกด้วย

2) พนักงานที่ไปศึกษา ฝึกอบรม หรือวิจัย ด้วยทุนประเภท 2 ให้ชดใช้ค่าจ้างที่ได้รับระหว่างไปศึกษา ฝึกอบรม หรือวิจัย และเงินที่มหาวิทยาลัยจ่ายช่วยเหลือในระหว่างไปศึกษา ฝึกอบรม หรือวิจัย กับให้ใช้เงินอีกจำนวนหนึ่งเท่าของจำนวนค่าจ้าง และเงินที่มหาวิทยาลัยจ่ายช่วยเหลือดังกล่าวให้เป็นเบี้ยปรับแก่มหาวิทยาลัยอีกด้วย²⁶

²⁶ คู่มือพนักงาน ก.

3.2.4.4 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ระเบียบคณะกรรมการบริหารงานบุคคลประจำมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ว่าด้วย หลักเกณฑ์การให้พนักงานมหาวิทยาลัยไปศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติการวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ และดูงาน พ.ศ. 2558 มีหลักเกณฑ์ดังนี้

1) พนักงานมหาวิทยาลัยที่จะไปศึกษา ณ ต่างประเทศ ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

(1) ได้รับการจ้างเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยมาแล้ว ไม่น้อยกว่าสองปี นับรวมระยะเวลาทดลองปฏิบัติงาน แต่ถ้ามีความจำเป็นอย่างยิ่งและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย คณะกรรมการบริหารงานบุคคลประจำมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี จะพิจารณาให้พนักงานมหาวิทยาลัยที่ปฏิบัติงานไม่ครบสองปีไปศึกษา ณ ต่างประเทศ เป็นกรณีพิเศษก็ได้ แต่ต้องพ้นการทดลองปฏิบัติงานแล้ว

(2) มีอายุไม่เกินสี่สิบปีนับแต่วันเดินทางไปศึกษา ณ ต่างประเทศ

(3) เป็นผู้มีความรู้ภาษาต่างประเทศที่จะใช้ในการศึกษานั้น ในระดับที่คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนกำหนด ยกเว้น ทุนประเภท 1 (ข) ให้เป็นไปตามที่สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศกำหนด

(4) เป็นผู้ที่มีร่างกายสมบูรณ์และมีสุขภาพอนามัยดีพอที่จะไปศึกษา ณ ต่างประเทศได้ โดยผ่านการตรวจรับรองจากคณะกรรมการแพทย์ของ ก.พ. หรือสถานพยาบาลของรัฐตามที่คณะกรรมการแพทย์ของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนกำหนด สำหรับผู้ไปศึกษาด้วยทุนประเภท 1 (ข) จะให้แพทย์อื่นที่ทางการของประเทศที่จะไปศึกษาเป็นผู้ตรวจรับรองก็ได้ แต่หากประเทศที่จะไปศึกษามีได้กำหนดให้ต้องตรวจร่างกาย ต้องผ่านการตรวจร่างกายโดยคณะกรรมการแพทย์ของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน หรือสถานพยาบาลของรัฐที่คณะกรรมการแพทย์ของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนกำหนด

(5) เป็นผู้ไม่อยู่ระหว่างถูกตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัยหรือถูกฟ้องคดีอาญา

2) เมื่อผู้รับทุนสำเร็จการศึกษาแล้ว จะต้องรายงานตัวต่อผู้ให้ทุนด้วยตนเองทันที และผู้รับทุนจะปฏิบัติงานให้ผู้ให้ทุนเพื่อชดใช้ทุนเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองเท่า ของระยะเวลาที่ผู้รับทุนรับทุนการศึกษาระหว่างไปศึกษาต่อตามสัญญา

3) หากผู้รับทุนผิดสัญญา ต้องชดใช้เงินให้แก่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลธัญบุรี คือ ถ้าผู้รับทุนไม่ปฏิบัติงานให้ผู้ให้ทุน ผู้รับทุนต้องรับผิดชอบชดใช้เงินทุน หรือเงินอื่นใดที่ได้รับในระหว่างที่ศึกษาต่อตามสัญญานี้คืนให้แก่ผู้ให้ทุนเป็นจำนวนสามเท่าของเงินดังกล่าว²⁷

²⁷ คู่มือคนวก ง.

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหาในสัญญาทุนการศึกษา ของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานของรัฐ

เนื่องจากในปัจจุบัน ได้มีข้าราชการ บุคลากรทางการศึกษาหรือในหน่วยงานของรัฐที่ได้รับทุนจากรัฐบาลหรือหน่วยงานต้นสังกัดไปศึกษาต่อทั้งภายในประเทศและต่างประเทศจำนวนหลายราย ได้ผิดสัญญาทุนการศึกษาและไม่ชดใช้เงินคืน และมักจะพบว่าผู้ผิดสัญญาทุนการศึกษาได้ไปทำงาน มีทรัพย์สินและย้ายใช้ชีวิตอยู่ในต่างประเทศ ซึ่งได้ขายทรัพย์สินที่มีอยู่ในประเทศไทยไปหมดแล้ว โดยไม่มีทรัพย์สินในประเทศไทยเหลืออยู่เลย ทำให้เมื่อมีการฟ้องคดีต่อผู้ผิดสัญญาทุนชดเพื่อใช้เงินทุนที่ได้รับไปพร้อมทั้งเบี้ยปรับแล้ว รัฐบาลหรือหน่วยงานที่ให้ทุนการศึกษานั้นมักจะไม่ได้รับเงินชดใช้คืน อีกทั้งไม่สามารถบังคับคดีเอากับทรัพย์สินของผู้ผิดสัญญาได้ด้วย กรณีหากสัญญาใดมีผู้ค้ำประกัน ก็ยังสามารถฟ้องร้องผู้ค้ำประกันให้รับผิดชอบชดใช้หนี้ได้ แต่มีบางกรณีที่ผู้ค้ำประกันซึ่งเป็นบิดามารดาและได้เสียชีวิตไปแล้ว หรือเป็นกรณีที่ไม่มีผู้ค้ำประกันในสัญญา รัฐบาลหรือหน่วยงานที่ให้ทุนนั้นก็จะได้ไม่ได้รับการชดใช้เงินคืนเลยเช่นกัน จึงทำให้เกิดการฟ้องร้องในศาลขึ้นมากมาย รวมถึงเกิดคำถามขึ้นในสังคมไทยว่า เพราะเหตุใดผู้รับทุนการศึกษาหลายท่านเลือกที่จะไม่กลับมาชดใช้ทุนให้กับทางราชการ ผู้ศึกษาจึงได้วิเคราะห์ถึงปัญหาดังกล่าวแล้ว ซึ่งแบ่งออกเป็นปัญหาสำคัญใหญ่ ๆ ได้ 2 ประการ ดังต่อไปนี้

4.1 ปัญหาผู้รับทุนสำเร็จการศึกษาแล้วไม่กลับมารับราชการชดใช้ทุน

แบ่งประเด็นปัญหาได้เป็น 2 ประการ คือ

4.1.1 ปัญหาเกี่ยวกับลักษณะเนื้อหาของสัญญาทุนการศึกษาที่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 ขึ้น โดยพระราชบัญญัตินี้ตราออกมาเพื่อใช้บังคับแก่การจัดทำสัญญาในประเภทต่าง ๆ เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคจากการเอาเปรียบของกลุ่มสัญญาอีกฝ่ายหนึ่งที่มีอำนาจทางเศรษฐกิจเหนือกว่า โดยที่พระราชบัญญัตินี้ได้บัญญัติให้สัญญาสำเร็จรูปต้องอยู่ภายใต้บังคับของ

พระราชบัญญัตินี้ ซึ่งในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 ได้กำหนดลักษณะที่สำคัญของสัญญาสำเร็จรูปจะต้องมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1) ต้องเป็นสัญญาที่ทำเป็นลายลักษณ์อักษร จะโดยการพิมพ์ หรือเขียนแล้วนำไปอัดสำเนาก็ได้

2) สัญญานั้นจะต้องเป็นข้อสัญญาส่วนที่เป็นสาระสำคัญของสัญญาที่ทำเป็นลายลักษณ์อักษร และต้องถูกกำหนดขึ้นไว้ล่วงหน้าก่อนการทำสัญญา หรือข้อสัญญาส่วนที่เป็นสาระสำคัญนั้น คู่สัญญาอีกฝ่ายไม่ได้มีสิทธิเจรจาต่อรองในเนื้อหาแห่งสัญญาต่อคู่สัญญาอีกฝ่ายได้ แต่จะเป็นการเลือกว่าจะเข้าทำสัญญาหรือไม่เท่านั้น

3) ข้อสัญญาที่กำหนดไว้ล่วงหน้านั้น จะต้องถูกนำมาใช้ในการประกอบกิจการของคู่สัญญาฝ่ายที่เหนือกว่าจะทำให้มีการทำสัญญาหรือไม่

ซึ่งสัญญาที่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้คือ นิติกรรมสัญญาที่ระบุไว้ในมาตรา 4 ถึงมาตรา 9 รวมเป็นแปดประเภทด้วยกัน ได้แก่

1) สัญญาระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจการค้าหรือวิชาชีพตามมาตรา 4

2) สัญญาสำเร็จรูป ตามมาตรา 4

3) สัญญาขายฝาก ตามมาตรา 4

4) ข้อตกลงจำกัดสิทธิในการประกอบอาชีพการงานและข้อตกลงจำกัดเสรีภาพในการทำนิติกรรมที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจการค้าหรือวิชาชีพตามมาตรา 5 ไม่ว่าจะตกลงกันในสัญญาประเภทใดก็ตาม

5) ข้อตกลงยกเว้น หรือจำกัดความรับผิดชอบของผู้ประกอบธุรกิจการค้าหรือวิชาชีพ เพื่อความชำรุดบกพร่อง หรือเพื่อการรอนสิทธิในทรัพย์สินที่ส่งมอบให้แก่ผู้บริโภคตามสัญญาที่ทำระหว่างผู้บริโภคกับผู้ประกอบธุรกิจการค้าหรือวิชาชีพ ตามมาตรา 6

6) ข้อสัญญาที่ให้สิ่งใดไว้เป็นมัดจำ ตามมาตรา 7

7) ข้อตกลง ประกาศ หรือคำแจ้งความที่ได้ทำไว้ล่วงหน้าเพื่อยกเว้นหรือจำกัดความรับผิดเพื่อละเมิดหรือผิดสัญญา ตามมาตรา 8

8) ความตกลงหรือความยินยอมของผู้เสียหายในคดีละเมิด ตามมาตรา 9

และมาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 ได้บัญญัติไว้ว่า “ข้อสัญญาใดที่มีให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ไปใช้บังคับไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ข้อสัญญานั้นเป็นโมฆะ” แสดงให้เห็นว่าเป็นการบังคับให้นิติกรรมสัญญาทุกประเภทต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ การที่จะระบุไว้ว่ามีให้นำพระราชบัญญัตินี้ไปใช้แก่นิติกรรมสัญญาใด ๆ นั้น มีอาจกระทำได้

การที่ได้บัญญัติให้ครอบคลุมแก่นิติกรรมสัญญาทุกชนิดทุกประเภทโดยไม่มีข้อยกเว้นว่านิติกรรมสัญญานั้น เป็นนิติกรรมสัญญาประเภทใด ทำให้มาตรานี้มีความหมายที่จะบังคับรวมไปถึงสัญญาทางปกครองด้วย เพราะไม่มีการบัญญัติว่าไม่ใช่บังคับแก่สัญญาทางปกครอง โดยสัญญาเรียนการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เป็นสัญญาทางปกครองที่ได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ผูกพันผู้ที่ได้รับการพิจารณาให้ได้รับทุนที่เป็นข้าราชการ พนักงานมหาวิทยาลัย ทั้งอาจารย์และบุคลากร รวมถึงบุคคลภายนอก ซึ่งวัตถุประสงค์ที่จัดทำสัญญาเรียนการศึกษาขึ้นนั้น ก็เพื่อผูกพันให้บุคคลที่รับทุนการศึกษาดังกล่าวกลับมารับราชการปฏิบัติงานเพื่อชดใช้ทุน โดยมีการจัดทำสัญญาขึ้นคราวละมาก ๆ และได้มีการเขียนกำหนดข้อตกลงในส่วนสำคัญของสัญญาไว้เรียบร้อยแล้ว คงมีเพียงข้อมูลในส่วนของวันที่ทำสัญญา สถานที่ทำสัญญา รายละเอียดของผู้ให้ทุน รายละเอียดของผู้ได้รับทุน สถานศึกษาที่ไปศึกษาต่อ สถานที่กลับมาปฏิบัติงานชดใช้ทุน ซึ่งเป็นรายละเอียดที่ไม่ใช่สาระสำคัญของข้อตกลงในสัญญา จึงมีลักษณะเป็นสัญญามาตรฐาน ที่มีรูปแบบสำเร็จรูปไว้แล้ว

เมื่อผู้ศึกษาพิจารณาจากลักษณะของสัญญาสำเร็จรูปตามมาตรา 4 แล้ว เห็นว่าสัญญาเรียนการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีลักษณะตามเกณฑ์พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 กล่าวคือ มีการจัดทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร มีการกำหนดเงื่อนไขแห่งสัญญาไว้แล้ว โดยเว้นไว้แต่ส่วนที่เป็นรายละเอียดของคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายไว้ และเป็นการที่สถาบันอุดมศึกษาได้กำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ไว้แล้วด้วย ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ให้ทุน ระยะเวลาในการปฏิบัติงานชดใช้ทุนภายหลังสำเร็จการศึกษา ข้อกำหนดของสัญญาเรียนที่ได้อ้างอิงในสัญญาที่ให้ผู้ได้รับทุนต้องรับผิดชอบหรือรับภาระมากกว่าที่กฎหมายกำหนดตามมาตรา 4 (2) ได้

โดยเมื่อพิจารณาถึงขอบเขตอำนาจของพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 แล้ว มีการให้ความหมายไว้ในมาตรา 3 ดังนี้

“ผู้บริโภครวม” หมายความว่า ผู้เข้าทำสัญญาในฐานะผู้ซื้อ ผู้เช่า ผู้เช่าซื้อ ผู้กู้ ผู้เอาประกันภัย หรือผู้เข้าทำสัญญาอื่นใดเพื่อให้ได้มา ซึ่งทรัพย์สิน บริการ หรือประโยชน์อื่นใดโดยมีค่าตอบแทน ทั้งนี้ การเข้าทำสัญญานั้นต้องเป็นไปโดยมิใช่เพื่อการค้า ทรัพย์สิน บริการ หรือประโยชน์อื่นใดนั้น และให้หมายความรวมถึงผู้เข้าทำสัญญาในฐานะผู้ค้าประกันของบุคคลดังกล่าวซึ่งมิได้กระทำเพื่อด้วย

“ผู้ประกอบการค้าหรือวิชาชีพ” หมายความว่า ผู้เข้าทำสัญญาในฐานะผู้ขาย ผู้ให้เช่า ผู้ให้เช่าซื้อ ผู้ให้กู้ ผู้รับประกันภัย หรือผู้เข้าทำสัญญาอื่นใดเพื่อจัดให้ซึ่งทรัพย์สิน บริการ หรือ

ประโยชน์อื่นใด ทั้งนี้ การเข้าทำสัญญานั้นต้องเป็นไปเพื่อการค้า ทรัพย์สิน บริการ หรือประโยชน์อื่นใดนั้นเป็นทางค้าปกติของตน

จะเห็นได้ว่าความหมายของคำว่าผู้บริโภคนั้นและผู้ประกอบธุรกิจการค้าหรือวิชาชีพเป็นคำที่มีความหมายไปในทางการพาณิชย์ทั้งสิ้น คำว่าผู้บริโภคนั้น จะไม่รวมไปถึงผู้ที่ได้รับทุนการศึกษา ทั้งที่เป็นข้าราชการ พนักงานมหาวิทยาลัย หรือบุคคลภายนอกที่ได้รับทุน และคำว่าผู้ประกอบธุรกิจการค้าหรือวิชาชีพนั้น ไม่หมายความรวมไปถึงหน่วยงานของรัฐหรือสถาบันอุดมศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานทางปกครอง เนื่องจากภารกิจของหน่วยงานทางปกครองนั้นมิได้เป็นไปเพื่อการค้า ทรัพย์สิน บริการ หรือประโยชน์อื่นใด หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งผลกำไร อีกทั้งเมื่อพิจารณาถึงเจตนารมณ์และเนื้อหาของสาระของมาตราต่าง ๆ โดยรวม และเหตุผลของการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 แล้ว เป็นเรื่องของการคุ้มครองคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งที่มีอำนาจต่อรองน้อยกว่าคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งในทางแพ่งที่ตั้งอยู่บนประโยชน์ของเอกชนด้วยกัน ในขณะที่สัญญาทางปกครองเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบริการสาธารณะและประโยชน์ส่วนรวม คู่สัญญาฝ่ายปกครองทำสัญญาทางปกครองกับเอกชนก็เพื่อประโยชน์ส่วนรวม และเพื่อให้การจัดทำบริการสาธารณะบรรลุผล ดังนั้น สัญญาทางปกครองจึงไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม

แต่ถ้าหากพิจารณาถึงปัญหาการไม่กลับเข้ามารับราชการเพื่อชดใช้ทุนของข้าราชการบุคลากรทางการศึกษาหรือในหน่วยงานของรัฐที่ได้รับทุนจากรัฐบาลหรือหน่วยงานต้นสังกัดไปศึกษาต่อทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ที่ในปัจจุบันเกิดปัญหาขึ้นอย่างต่อเนื่องแล้วนั้น ทำให้ต้องศึกษาว่าเพราะเหตุใดบุคลากรที่ได้รับทุนการศึกษาไปจึงเลือกที่จะไม่กลับมารับราชการเพื่อชดใช้ทุน บางรายอาจชดใช้เงินทุนที่ได้รับไปเพื่อไม่ให้ถูกหน่วยงานต้นสังกัดผู้ให้ทุนฟ้องร้องคดี แต่หลายรายเลือกที่จะไม่ชดใช้เงินและยอมให้หน่วยงานต้นสังกัดฟ้องคดีต่อศาลเพื่อเรียกเงินทุนที่ได้รับไปพร้อมทั้งเบี้ยปรับ และยังมีอีกหลายรายเช่นกันที่ไม่มีทรัพย์สินในประเทศไทยและย้ายไปใช้ชีวิตต่างประเทศ ซึ่งทำให้หน่วยงานต้นสังกัดไม่สามารถบังคับคดีกับทรัพย์สินของบุคคลเหล่านั้นได้

การกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับระยะเวลาชดใช้ทุนที่เป็นระยะเวลาสั้น เช่น กำหนดให้ผู้รับทุนกลับมารับราชการติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 - 3 เท่าของระยะเวลาที่ได้รับทุน หรือการกำหนดเบี้ยปรับที่มีจำนวนสูง เช่น ปรับสองเท่า หรือสามเท่าของจำนวนเงินทุนที่ได้รับไป เป็นต้น เป็นการกำหนดเงื่อนไขที่ไม่เป็นธรรมจนเกินไปหรือไม่ จึงทำให้ผู้ที่ได้รับทุนการศึกษาไม่กลับมารับราชการชดใช้ทุนตามสัญญา ทั้งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนหรือหน่วยงานที่ให้ทุนการศึกษาเอง ก็ขาดความยืดหยุ่นในการเปิดโอกาสให้ผู้ที่ได้รับทุนได้มีโอกาสใน

การแก้ไขสัญญาหรือปรับเปลี่ยนข้อกำหนดในสัญญารับทุนการศึกษาด้วย เนื่องจากสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน สถาบันอุดมศึกษา หรือหน่วยงานรัฐอื่น ๆ ได้นำต้นแบบในการเขียนสัญญาามาจากระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการทำสัญญาและการชดใช้เงิน กรณีรับทุนลาศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติการวิจัย และปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศพ.ศ. 2548 ซึ่งกำหนดเงื่อนไขและข้อกำหนดอย่างชัดเจนและมีแบบของสัญญาไว้ ทำให้สัญญารับทุนไม่มีความยืดหยุ่นและผู้รับทุน ซึ่งเป็นคู่สัญญาอีกฝ่ายไม่สามารถกำหนดหรือปรับเปลี่ยนข้อความในสัญญาได้เลย

ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ข้างต้นสมควรได้รับการแก้ไข โดยให้ผู้รับทุนการศึกษาจากหน่วยงานราชการสามารถต่อรองระยะเวลาในการกลับเข้ามาปฏิบัติงานชดใช้ทุน หรือต่อรองในเรื่องเบี้ยปรับ หรือเงื่อนไขข้อกำหนดอย่างไรก็ตามแต่จะตกลงกันเป็นกรณีไปได้ อันจะทำให้ผู้รับทุนการศึกษาไม่คิดว่าสัญญารับทุนการศึกษาดังกล่าวนั้นเป็นสัญญาที่ไม่เป็นธรรมที่ตัวผู้รับทุนการศึกษาไม่สามารถแก้ไขเงื่อนไขหรือข้อกำหนดใด ๆ ในสัญญาได้เลย และจะส่งผลให้เมื่อผู้รับทุนสำเร็จการศึกษาแล้ว เต็มใจอยากกลับเข้ามารับราชการเพื่อชดใช้ทุน ทั้งนี้ จะส่งผลต่อเนื่องทำให้รัฐไม่สูญเสียบุคลากรที่ได้สร้างขึ้นมาซึ่งเป็นบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถสูง เนื่องจากการได้ไปศึกษาต่อทั้งในและต่างประเทศทำให้เกิดความรู้ความชำนาญและได้เรียนรู้วิชาการใหม่ๆ และยังสามารถนำมาปรับใช้และพัฒนาองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในประเทศไทยอันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ประเทศชาติ อีกทั้งยังไม่สูญเสียเวลาและเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีด้วย

แต่ทั้งนี้ สัญญารับทุนการศึกษาซึ่งเป็นสัญญาทางปกครองจะต้องคงไว้ซึ่งลักษณะพิเศษบางประการที่แสดงถึงเอกสิทธิ์ของรัฐ เพื่อคงไว้ซึ่งสภาพความเป็นสัญญาทางปกครอง เนื่องจากสัญญารับทุนการศึกษาเป็นสัญญาที่เกี่ยวข้องกับบริการสาธารณะและประโยชน์ส่วนรวม คู่สัญญาฝ่ายปกครองทำสัญญาทางปกครองกับเอกชนก็เพื่อประโยชน์ส่วนรวม และเพื่อให้การจัดทำบริการสาธารณะบรรลุผล ดังนั้น ข้อกำหนดในสัญญาที่ให้อำนาจแก่หน่วยงานทางปกครองในการเรียกตัวผู้ลาศึกษาต่อกลับประเทศได้ไม่ว่ากรณีใด ๆ ข้อกำหนดในสัญญาที่ให้อำนาจแก่หน่วยงานทางปกครองซึ่งเป็นคู่สัญญา สามารถใช้ดุลพินิจในการระงับการให้ทุนหรือเงินเดือนหรือหักเงินเพิ่มอื่นใด ข้อกำหนดในสัญญาที่ให้อำนาจแก่หน่วยงานทางปกครองหักหนี้ที่ผู้ลาศึกษาจะต้องชำระตามสัญญาจากบำเหน็จบำนาญและหรือเงินอื่นใดที่ผู้ลาศึกษาได้รับจากทางราชการ เป็นต้น จึงยังคงต้องกำหนดไว้ในข้อสัญญาอยู่

4.1.2 ปัญหาที่เกิดจากการบริหารจัดการทุนการศึกษาในประเทศไทย

การบริหารจัดการทุนการศึกษาในประเทศไทยนั้น จากข้อมูลสรุปสถานภาพของผู้รับทุน โครงการทุนพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งเป็นการรายงานสถานะของผู้รับทุนมีลักษณะการรายงานเป็นรุ่น (cohort) ตามปีที่รับทุน โดยแจกแจง

สถานะของผู้รับทุนแต่ละรุ่นพบว่า มีผู้ที่ออกจากโครงการทั้งลาออกเองและที่พ้นสภาพหรือถูกให้ออกจำนวนมากคือ 700 คน หรือร้อยละ 19.5 ซึ่งน่าจะชี้ถึงปัญหาบางประการในการบริหารทุนดังกล่าวที่ผู้รับผิดชอบควรวิเคราะห์หาสาเหตุและแนวทางการแก้ไขต่อไป อีกทั้งยังมีผู้ที่ปรากฏสถานะว่า “กำลังเรียนอยู่” แต่เรียนช้ากว่ากำหนดจำนวนไม่น้อย เช่น มีผู้รับทุนปริญญาตรีถึงปริญญาเอกในปี พ.ศ. 2540 ที่ยังคงเรียนอยู่ถึง 15 คน ทั้งที่หากนับถึงปี พ.ศ. 2556 เวลาที่ผ่านมาแล้วถึง 16 ปี ซึ่งเพียงพอที่จะเรียนจนจบปริญญาตรี - ปริญญาเอก ที่ควรใช้เวลาทั้งหมดไม่เกิน 11 ปี ทั้งนี้ หากคำนวณจำนวนผู้ที่เรียนช้ากว่ากำหนดจากตารางดังกล่าว จะพบว่ามีอย่างน้อย 365 คน (ร้อยละ 10.1) ที่เข้าเกณฑ์ดังกล่าว และหากดูข้อมูลในรายบุคคลบางส่วนที่จะพบว่า มีผู้ที่เรียนนานถึง 20 ปี แต่ยังมีสถานะ “ขยายเวลา” หรือมีผู้ที่เรียนนานถึง 18 ปี แต่ก็ยังมีสถานะ “ปกติ” ซึ่งน่าจะบ่งชี้ถึงปัญหาในการบริหารจัดการทุน ดังนั้น จะเห็นว่า มีผู้ที่มีปัญหาทั้งที่ออกจากโครงการไปและผู้ที่ยังเรียนช้ากว่ากำหนด ถึงเกือบร้อยละ 30 ของทั้งหมด

ข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงตัวอย่างของปัญหาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทุน ในโครงการทุนพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (*โครงการทุน พสวท.*) ซึ่งปัญหาประสิทธิภาพในการบริหารทุนไม่ได้จำกัดอยู่กับโครงการทุนพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (*โครงการทุน พสวท.*) เท่านั้น¹ เพราะหากดูสถานะของผู้รับทุนจากสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนพบว่า โครงการทุนพัฒนาอาจารย์สาขาขาดแคลน 16 สาขาในระดับการศึกษาปริญญาโทและปริญญาเอกของสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ในระหว่างปี พ.ศ. 2535 – 2548 มีผู้รับทุนถึง 5,342 คน แต่มีผู้ที่สำเร็จการศึกษากลับมาเพียง 3,835 คน ทั้งที่ผ่านมาสิบกว่าปีแล้ว ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้ที่ได้รับทุนเกือบร้อยละ 30 ใช้เวลาในการศึกษานานกว่าสิบปี หรือโครงการทุนพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (*โครงการทุน พสวท.*) ในระหว่างปี พ.ศ. 2527 – 2556 มีจำนวนผู้รับทุนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ปริญญาตรี ปริญญาโทและปริญญาเอก ในช่วงระยะเวลา 30 ปี ที่ผ่านมาทั้งสิ้นจำนวน 4,488 คน แต่มีผู้ที่สำเร็จการศึกษาแล้วเพียง 1,110 คน หรือเพียงร้อยละ 25 เท่านั้น² ทั้งนี้ นับตั้งแต่ปี 2548 เวลาที่ผ่านมาแล้ว 10 ปี ซึ่งนานพอที่จะเรียนจบปริญญาโทต่อดัวยปริญญาเอก นอกจากนี้ยังมีผู้ที่ผิดสัญญาอีกจำนวนมากอีกด้วย

¹ สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์, “ชี้แจงและแก้ไขข้อมูล ประเด็นรุ่นๆ ... เรื่องทุนการศึกษา”, สืบค้นเมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2563, จาก <https://tdri.or.th/2016/03/scholarship-issue-20160306/>

² เสาวราช รัตนคำฟู, “จากกรณีหนี้ทุน...สู่โอกาสปฏิรูปการบริหารทุนการศึกษา”, สืบค้นเมื่อวันที่ 5 มีนาคม 2563, จาก <https://tdri.or.th/2016/02/20160207-scholarship-contract-case/>

จากการศึกษาพบว่า ปัญหาของการบริหารจัดการทุนการศึกษาในประเทศไทย คือ การที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่จัดสรรทุนให้ผู้รับทุนไปศึกษาต่อ เช่น สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.) ซึ่งจัดสรรทุนตามความต้องการของส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) ซึ่งจัดสรรทุนสำหรับบุคลากรในมหาวิทยาลัย หรือในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ เอง ที่มีทุนการศึกษาที่หน่วยงานได้จัดสรรไว้ให้แก่บุคลากรของมหาวิทยาลัยเพื่อไปศึกษาต่อ นั้น หน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้ มีลักษณะการทำงานแบบแยกกันทำและไม่มีการประสานงานกัน ทำให้หน่วยงานเหล่านี้ไม่ทราบว่าในปัจจุบันประเทศขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญในสาขาใด หน่วยงานต่าง ๆ ต้องการอัตรากำลังคนในด้านใด มีกำลังคนที่เพียงพอในการทำงานหรือไม่ หลายหน่วยงานมีการให้ทุนการศึกษาที่ซ้ำซ้อนกัน จนทำให้เมื่อผู้รับทุนสำเร็จการศึกษากลับมาแล้วไม่มีสถานที่บรรจุเข้าทำงานหรืออัตราว่างให้ปฏิบัติงาน

การบริหารจัดการทุนการศึกษาไม่มีประสิทธิภาพนั้น ส่งผลให้เกิดความสูญเปล่าจากความไม่สอดคล้องกันระหว่างความต้องการของหน่วยงานและสาขาที่นักเรียนทุนไปเรียนต่อ รวมถึงการไม่มีแผนรองรับอย่างชัดเจนในการใช้ประโยชน์จากนักเรียนทุนที่สำเร็จการศึกษาแล้ว จึงส่งผลให้การจัดสรรทุนมีลักษณะที่กระจัดกระจาย จนทำให้มีนักเรียนทุนหลายคนสำเร็จการศึกษากลับมาแล้วแต่ยังไม่ถูกบรรจุเข้าทำงาน ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนทุนเลือกที่จะไม่กลับเข้ามารับราชการเพื่อขอใช้ทุน และไปทำงานในภาคเอกชนแทน

ทั้งนี้ ในปัจจุบันรัฐเองยังขาดกลไกการติดตามผู้รับทุนที่มีประสิทธิภาพ และขาดระบบในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่ให้ทุนอย่างอย่างเป็นระบบ จึงส่งผลให้ผู้ที่ได้รับทุนบางส่วนใช้ระยะเวลาในการศึกษานานเกินกว่าที่ควรจะเป็น³ ดังจะเห็นได้จากข้อมูลสรุปสถานภาพของผู้รับทุน โครงการทุนพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีขั้นต้น ที่รายงานว่าผู้ที่ออกจากโครงการ ทั้งที่ลาออกเองและที่พ้นสภาพหรือถูกให้ออกจำนวนมากคือ 700 คน หรือร้อยละ 19.5 หรือจากสถานะของผู้รับทุนจากสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ในช่วงปี พ.ศ. 2535 – 2548 ที่มีผู้ที่ได้รับทุนเกือบร้อยละ 30 ใช้เวลาในการศึกษานานกว่าสิบปี ทั้งยังมีรายงานของโครงการทุนพัฒนาและส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (โครงการทุน พสวท.) ในระหว่างปี พ.ศ. 2527 – 2556 ที่มีผู้สำเร็จการศึกษาแล้วเพียงร้อยละ 25 เท่านั้น ซึ่งเป็นข้อบ่งชี้ว่ารัฐไม่ได้ติดตามและประเมินผลตัวผู้รับทุนอย่างมีประสิทธิภาพมากพอ รวมถึงการดำเนินงานของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ให้ทุนก็ยังไม่มียระบบด้วย

³ เสาวราช รัตนคำฟู, *เพ็ญอังกูร เชิงอรุณ* ที่ 59.

4.2 ปัญหาการมีหลักประกันที่ไม่เพียงพอ หรือการไม่มีหลักประกันในการใช้ทุนกรณีผู้รับทุน ผิดสัญญาทุน

การค้ำประกัน คือ การที่บุคคลภายนอกสมัครใจที่จะผูกพันตนเองกับเจ้าหนี้ว่าจะชำระหนี้แก่เจ้าหนี้แทนลูกหนี้หากว่าลูกหนี้ไม่ชำระ สาเหตุสำคัญของการค้ำประกันจึงอยู่ที่จะต้องมีหนี้ที่ลูกหนี้ต้องชำระแก่เจ้าหนี้อยู่ก่อนชั้นหนึ่ง เรียกว่า “หนี้ประธาน” และมีหนี้ที่ผู้ค้ำประกันสัญญาว่าจะชำระหนี้แทนลูกหนี้ เรียกว่า “หนี้อุปกรณ” เมื่อผู้ค้ำประกันเข้าทำสัญญาแล้วก็จะตกอยู่ในฐานะลูกหนี้ของสัญญาค้ำประกันและอาจถูกเจ้าหนี้บังคับชำระหนี้เอาแก่ทรัพย์สินของตนได้ การค้ำประกันจึงเท่ากับเป็นการเพิ่มกองทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันการชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้จากเดิมที่เพียงกองทรัพย์สินของลูกหนี้เพียงกองเดียวซึ่งมีผลให้เจ้าหนี้มีความมั่นใจในโอกาสที่จะได้รับชำระหนี้คืนมากขึ้น

การจัดทำสัญญาค้ำประกัน ในสัญญาอนุญาตให้ไปศึกษาและของพนักงานมหาวิทยาลัยส่วนมากจะมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญคล้าย ๆ กัน ดังต่อไปนี้

4.2.1 การศึกษาต่อภายในประเทศ

พนักงานมหาวิทยาลัยที่ได้รับอนุมัติให้ไปศึกษาต่อภายในประเทศ จะต้องจัดทำสัญญาอนุญาตให้ไปศึกษาและสัญญาค้ำประกัน ตามแบบที่มหาวิทยาลัยกำหนด จำนวนอย่างละ 3 ฉบับ ซึ่งผู้ค้ำประกันจะต้องเป็นบุคคล ดังต่อไปนี้

1) บิดาหรือมารดาของผู้ที่จะไปศึกษา ถ้าไม่มีทั้งบิดาและมารดาต้องให้พี่หรือน้องร่วมบิดาหรือมารดาของผู้ทำสัญญาเป็นผู้ค้ำประกัน โดยไม่ต้องแสดงหลักทรัพย์ในการทำสัญญาค้ำประกัน

2) กรณีไม่สามารถจัดหาผู้ค้ำประกันตามข้อ 1 จะให้บุคคลอื่นเป็นผู้ค้ำประกัน โดยแสดงหลักทรัพย์ก็ได้เว้นแต่ในกรณีที่ไม่สามารถแสดงหลักทรัพย์ได้ ให้พิจารณาความสามารถในการใช้หนี้และรายได้แทนการแสดงหลักทรัพย์ก็ได้

3) กรณีไม่สามารถจัดหาผู้ค้ำประกันตามข้อ 1 และข้อ 2 ได้ให้มหาวิทยาลัยแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริง หากผลการพิจารณาตรวจสอบปรากฏว่าผู้ทำสัญญาไม่มีบุคคลตามข้อ 1 ข้อ 2 จริงให้ทำสัญญาศึกษาโดยไม่ต้องมีผู้ค้ำประกันได้

4.2.2 การศึกษาต่อต่างประเทศ

การให้พนักงานมหาวิทยาลัยผู้ใดไปศึกษาหรือฝึกอบรม ณ ต่างประเทศ ให้พิจารณาความจำเป็นและความต้องการของทางราชการที่จะได้ผู้ที่มีความรู้ความชำนาญในสาขาวิชาและระดับความรู้ที่เหมาะสมแก่หน้าที่ที่กำหนดให้กลับมาปฏิบัติ ทั้งนี้ ให้กำหนดโครงการศึกษาหรือฝึกอบรมกับกำหนดแผนงานหรือโครงการที่จะให้พนักงานมหาวิทยาลัยผู้นั้นกลับมาปฏิบัติงานไว้

ล่วงหน้าเป็นการแน่นอน โดยสาขาวิชาและระดับความรู้ที่จะให้พนักงานมหาวิทยาลัยไปศึกษา ณ ต่างประเทศ โดยปกติต้องเป็นสาขาและระดับที่ทางราชการต้องการมาก ซึ่งไม่มีการศึกษาในประเทศหรือมีแต่ยังไม่เพียงพอหรือไม่สูงพอ โดยปกติจะให้ไปศึกษาได้เฉพาะในระดับสูงกว่าปริญญาโท การให้พนักงานมหาวิทยาลัยที่อยู่ระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ ไปศึกษาฝึกอบรม ปฏิบัติการวิจัย หรือดูงาน ณ ต่างประเทศ จะกระทำมิได้ กรณีสำเร็จการศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติการวิจัยและดูงานในประเทศเมื่อสำเร็จ การไปศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติการวิจัยและดูงานในประเทศแล้ว จะต้องรายงานตัวกลับเข้าปฏิบัติราชการ ที่คณะหรือหน่วยงานต้นสังกัด ภายใน 7 วัน นับตั้งแต่วันที่ถัดจากวันสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตร หรือวันที่ได้รับอนุมัติแล้วแต่กรณี เพื่อมหาวิทยาลัยจะได้มีคำสั่งฯ ต่อไป และต้องส่งผลงานภายใน 1 เดือนหลังจากรายงานตัวกลับเข้าปฏิบัติราชการแล้ว หากต้นสังกัดมีความประสงค์ให้กลับเข้าปฏิบัติราชการไม่ว่ากรณีใด ๆ ให้รายงานตัวกลับเข้าปฏิบัติราชการทันที

การค้ำประกันผู้รับทุนไปศึกษาต่อต่างประเทศ โดยปกติสัญญาประธานจะมีข้อบังคับว่าผู้รับทุนจะกลับมาทำงานหรือใช้ทุนต่อหน่วยงานที่ให้ทุน หากผู้รับทุนผิดสัญญาจะต้องชดเชยคืนเงินทุนและใช้ค่าปรับ และปัญหามักจะเกิดขึ้นในกรณีที่ผู้รับทุนสำเร็จการศึกษาแล้ว

ข้อพิพาทที่เกิดขึ้นมักเป็นกรณีที่หน่วยงานได้อนุมัติขยายระยะเวลาศึกษาต่อแก่ผู้รับทุนออกไปจากเดิมที่ผู้ค้ำประกันเคยแสดงเจตนาทำสัญญาค้ำประกันเอาไว้ โดยมีได้แจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบ หรือไม่ได้เรียกให้มีการทำสัญญาค้ำประกันใหม่ และเมื่อต่อมาผู้รับทุนผิดสัญญา คือ ไม่กลับมาทำงานใช้ทุนที่หน่วยงานผู้ให้ทุน หรือ ทำงานไม่ครบตามที่สัญญาให้ทุนได้กำหนดไว้ หน่วยงานผู้ให้ทุนก็จะมาฟ้องผู้รับทุนและผู้ค้ำประกันให้รับผิดชอบ ซึ่งโดยมากผู้ค้ำประกันมักจะให้การต่อสู้ว่าไม่มีความผูกพันรับผิดชอบเรื่องนี้ในส่วนที่หน่วยงานผู้ให้ทุนได้ขยายระยะเวลาการให้ทุนออกไป กรณีจึงมีประเด็นให้ศาลต้องวินิจฉัยว่า กรณีที่เกิดขึ้นหลังที่ผู้ให้ทุนได้ขยายออกไปนั้นยังอยู่ในขอบเขตความรับผิดชอบของการทำสัญญาค้ำประกันในครั้งแรกหรือไม่ และผู้ค้ำประกันต้องผูกพันรับผิดชอบเรื่องนี้ด้วยหรือไม่ เพียงใด ดังตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1056/2536

(1) จำเลยที่ 1 เป็นข้าราชการสังกัดหน่วยงานของโจทก์ได้รับอนุมัติให้ไปศึกษาต่อต่างประเทศในระดับชั้นปริญญาเอกด้วยทุนส่วนตัวโดยได้รับเงินเดือนเต็มมีกำหนดระยะเวลาสองปีก่อน ในสัญญามีเงื่อนไขว่าจำเลยที่ 1 ต้องสอบให้ผ่านภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว โดยมีจำเลยที่ 2 เป็นผู้ค้ำประกัน

(2) ต่อมาโจทก์ได้มีคำสั่งอนุมัติให้จำเลยที่ 1 ศึกษาต่ออีกรวมสามครั้งโดยจำเลยที่ 1 ได้ทำสัญญาตกลงกับโจทก์ว่า“เมื่อจำเลยที่ 1 เสร็จการศึกษาแล้วไม่ว่าจะศึกษาสำเร็จหรือไม่ จะรับ

ราชการต่อไปในหน่วยงานของโจทก์เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 เท่าของเวลาที่ได้รับเงินเดือน รวมทั้งเงินเพิ่ม หากจำเลยที่ 1 ผิดสัญญาหรือไม่กลับมารับราชการด้วยเหตุใด ๆ ก็ดี จำเลยที่ 1 จะขอใช้คืนเงินเดือน รวมทั้งเงินเพิ่มและเงินอื่นใดทั้งสิ้นที่ได้รับในระหว่างที่ได้รับอนุมัติให้ไปศึกษาและจำเลยที่ 1 จะต้องจ่ายเงินเป็นเบี้ยปรับให้แก่โจทก์อีกจำนวนหนึ่งเท่ากับเงินที่ต้องขอใช้คืนและในกรณีที่จำเลยที่ 1 รับราชการบ้างแต่ไม่ครบเวลาตามสัญญาเงินที่จะขอใช้คืนและเบี้ยปรับจะลดลงตามส่วนของเวลาที่รับราชการ หากจำเลยที่ 1 ไม่ชำระภายในกำหนดหรือชำระให้แต่ไม่ครบยอมให้คิดดอกเบี้ยจากเงินที่ยังมิได้ชำระอีกในอัตราร้อยละ 15 ต่อปีด้วย”จำเลยที่ 1 ไปศึกษาเป็นเวลา 6 ปี 1 เดือน 6 วัน

(3) หลังจากที่จำเลยที่ 1 เสร็จการศึกษาโจทก์ได้มีคำสั่งให้จำเลยที่ 1 กลับมารับราชการ แต่จำเลยที่ 1 รับราชการไม่ครบตามสัญญา เนื่องจากกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนเป็นเหตุให้ถูกออกจากราชการ โจทก์จึงฟ้องขอให้บังคับจำเลยทั้งสองร่วมกันรับผิดชอบใช้เงินเดือนรวมทั้งเงินเพิ่มช่วยค่าครองชีพและเบี้ยปรับพร้อมดอกเบี้ยแก่โจทก์

(4) จำเลยที่ 2 ให้การต่อสู้เพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบว่า การที่โจทก์ออกคำสั่งต่อระยะเวลาในการศึกษาต่อของจำเลยที่ 1 ในต่างประเทศออกไปอีกหลายครั้งนั้น จำเลยที่ 2 มิได้ยินยอมผูกพันด้วย จำเลยที่ 2 จึงหลุดพ้นจากความรับผิด

ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์พิพากษาให้จำเลยที่ 1 ชำระเงินแก่โจทก์ หากจำเลยที่ 1 ไม่ชำระก็ให้จำเลยที่ 2 ชำระแทน จำเลยที่ 2 ผู้คำประกันฎีกา ศาลฎีกามีคำพิพากษาว่า จำเลยที่ 1 ในฐานะลูกหนี้และจำเลยที่ 2 ในฐานะผู้คำประกันต้องรับผิดชอบชำระหนี้แก่โจทก์ โดยศาลได้แสดงเหตุผลแห่งคำวินิจฉัยเอาไว้ว่า สัญญาระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ 1 มิได้ระบุระยะเวลาที่จำเลยที่ 1 ได้รับอนุมัติให้ไปศึกษาต่อต่างประเทศและสัญญาคำประกันที่จำเลยที่ 2 ทำไว้กับโจทก์ก็มิได้ระบุระยะเวลาที่จำเลยที่ 1 ได้รับอนุมัติให้ไปศึกษาต่อต่างประเทศเช่นกัน คงระบุแต่เพียงว่า “ตามที่จำเลยที่ 1 ได้รับอนุมัติให้ไปศึกษา ณ ประเทศสหรัฐอเมริกาและได้ทำสัญญาไว้ต่อโจทก์นั้น จำเลยที่ 2 ทราบและเข้าใจข้อความในสัญญาแล้วจึงขอทำสัญญาคำประกันไว้ต่อโจทก์ว่าถ้าจำเลยที่ 1 ผิดสัญญาดังกล่าวด้วยประการใด ๆ ก็ดีจำเลยที่ 2 ยินยอมชำระหนี้ให้แก่โจทก์ตามความรับผิดชอบของจำเลยที่ 1 ตามสัญญาดังกล่าวทั้งสิ้นทุกประการ” ดังนั้น การที่จำเลยที่ 1 ได้รับอนุมัติให้ไปศึกษาต่อเป็นเวลา 2 ปีครบแล้ว โจทก์ได้มีคำสั่งอนุมัติให้จำเลยที่ 1 ศึกษาต่ออีกเป็นเวลา 4 ปีเศษโดยมิได้แจ้งให้จำเลยที่ 2 ทราบและจำเลยที่ 2 มิได้ยินยอมด้วยนั้น แม้จะเป็นภาระที่หนักขึ้นแก่จำเลยที่ 2 แต่ก็ไม่เป็นการฝ่าฝืนข้อตกลงในสัญญา จำเลยที่ 2 จึงต้องรับผิดชอบตามสัญญาคำประกัน⁴

⁴ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1056/2536

ตามตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่ได้นำเสนอไปนั้น สะท้อนให้เห็นแนวทางในการปรับใช้กฎหมายของศาลในการวินิจฉัยความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันว่า ศาลจะพิจารณาเจตนาของผู้ค้าประกันจากข้อตกลงที่ปรากฏในสัญญาอนุมัติให้ลาศึกษาต่อต่างประเทศอันเป็นสัญญาประกัน และสัญญาค้าประกันเป็นสำคัญเพื่อประกอบข้อเท็จจริงในคดี ภายใต้หลักกฎหมายว่า ผู้ค้าประกันเข้าค้าประกันหนี้ประชนรายใด ย่อมมีความรับผิดชอบสำหรับหนี้ประชนรายนั้นเท่านั้น กล่าวคือ การที่ผู้ค้าประกันเข้าค้าประกันหนี้ที่จำเลยได้รับอนุมัติให้ไปศึกษาต่อในระดับชั้นปริญญาเอก ต่างประเทศโดยในข้อสัญญาค้าประกันมีข้อความว่า “ตามที่จำเลยที่ 1 ได้รับอนุมัติให้ไปศึกษา ประเทศสหรัฐอเมริกาและได้ทำสัญญาไว้ต่อโจทก์นั้น จำเลยที่ 2 ทราบและเข้าใจข้อความในสัญญาแล้วจึงขอทำสัญญาค้าประกันไว้ต่อโจทก์ว่าถ้าจำเลยที่ 1 ผิดสัญญาดังกล่าวด้วยประการใด ๆ ก็ดี จำเลยที่ 2 ยินยอมชำระหนี้ให้แก่โจทก์ตามความรับผิดชอบของจำเลยที่ 1 ตามสัญญาดังกล่าวทั้งสิ้นทุกประการ”

จากข้อตกลงดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ผู้ค้าประกันมีเจตนาที่จะผูกพันต่อรับผิดชอบในความเสียหายใด ๆ อันเกิดจากสัญญาประกันซึ่งระบุว่า จำเลยที่ 1 ได้รับอนุมัติให้ลาศึกษาต่อในระดับชั้นปริญญาเอก ต่างประเทศ ดังนั้น เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงในเวลาต่อมาว่าจำเลยที่ 1 ขออนุมัติเพื่อลาศึกษาต่อ เหตุเพราะยังไม่สำเร็จการศึกษาและหน่วยงานโจทก์ก็อนุมัติขยายระยะเวลาให้ นั้น ความรับผิดชอบของผู้ค้าประกันจึงยังคงมีอยู่ตลอดที่จำเลยที่ 1 ศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก แม้ว่าการขยายระยะเวลาให้ศึกษาต่อนี้จะไม่ได้มีการแจ้งให้ผู้ค้าประกันทราบก็ตาม

ในปัจจุบัน หลายหน่วยงานได้กำหนดให้ ผู้ที่ได้รับทุนตามสัญญาทุนการศึกษา หรือสัญญาลาศึกษาต่อ จัดให้มีบุคคลมาทำสัญญาค้าประกันการปฏิบัติและความรับผิดชอบตามสัญญาทุนการศึกษา โดยส่วนใหญ่หน่วยงานจะให้จัดหาบุคคลมาค้าประกันเพียงหนึ่งคน ซึ่งอาจจะเป็นบิดา มารดา พี่น้องร่วมบิดามารดา หรือบุคคลอื่นใดก็ได้ และไม่ได้มีการให้ผู้รับทุนการศึกษายื่นหลักทรัพย์ของตนเองในการทำสัญญาทุนการศึกษานั้น หากมีการผิดสัญญาทุนการศึกษาก่อขึ้น โดยผู้รับทุนไม่ยอมชดใช้เงินทุนและไม่มียุติสินให้สามารถบังคับคดีได้ หากผู้ค้าประกันมีเงินที่จะชดใช้ หรือมีทรัพย์สินที่สามารถบังคับคดีนำออกขายทอดตลาดเพื่อนำมาชำระหนี้ได้ ก็ถือว่ารัฐยังไม่สูญเสียงบประมาณ แต่ต้องเสียเวลาในการดำเนินคดี แต่หากกรณีที่มีผู้ค้าประกันหนึ่งคนนั้น ไม่มีเงินชดใช้หรือไม่มีทรัพย์สินเพียงพอที่จะนำมาชำระหนี้ได้ จึงเกิดความเสี่ยงในการที่หน่วยงานผู้ให้ทุนจะไม่ได้รับเงินชดใช้คืนสูง ทั้งจะทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีอีกด้วย ทั้งนี้การที่ผู้ค้าประกันเพียงคนเดียวรับผิดชอบหนี้แทนผู้รับทุนการศึกษานั้น ผู้เขียนเห็นว่า เป็นปัญหาแก่บุคคลที่มาค้าประกันและการเพิ่มภาระให้แก่ผู้ค้าประกันจนมากเกินไป ซึ่งทำให้ผู้ค้าประกันได้รับความเดือดร้อนและต้องชดใช้เงินแทนตามคำพิพากษา ผู้ค้าประกันบางรายอาจ

เป็นอาจารย์ที่เคยสอน บางท่านเป็นเพื่อนร่วมรุ่น เพื่อนร่วมวิชาชีพ ซึ่งไว้เนื้อเชื่อใจและยินยอมค้าประกันให้ โดยหวังว่าผู้รับทุนจะกลับมาบริหารการใช้ทุนและทำประโยชน์ให้ประเทศชาติ แต่กลับทำให้ผู้ค้าประกันได้รับความเดือดร้อนต้องหาเงินมาใช้หนี้แทน

อีกทั้ง ในสัญญาค้าประกันดังกล่าวนั้น บางหน่วยงานมีข้อกำหนดให้ผู้ค้าประกันนำทรัพย์สินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองมาแสดงไว้ โดยการแจกแจงว่าผู้ค้าประกันมีทรัพย์สินใดบ้าง และมักจะมีข้อความว่า “ให้ผู้ค้าประกันแสดงหลักทรัพย์ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ค้าประกัน และปลอดจากภาระผูกพันใด ๆ อันทำให้ทรัพย์สินนั้นเสื่อมค่าเพื่อเป็นหลักฐานในการค้าประกันไว้ต่อผู้รับสัญญา และผู้ค้าประกันสัญญาว่าจะไม่จำหน่าย โอน ก่อหนี้สิน หรือภาระผูกพันใด ๆ ในทรัพย์สินของผู้ค้าประกันตามที่ระบุไว้ตลอดระยะเวลาที่สัญญาค้าประกันฉบับนี้ยังคงมีผลผูกพันผู้ค้าประกันอยู่ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้รับสัญญาก่อน”

ข้อความดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาเห็นว่าเป็นปัญหาในทางปฏิบัติ ไม่สามารถบังคับใช้ได้จริง กล่าวคือ การที่ผู้ค้าประกันแสดงหลักทรัพย์ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ค้าประกัน และปลอดจากภาระผูกพันเพื่อเป็นหลักฐานในการค้าประกันไว้ต่อหน่วยงานที่ให้ทุน โดยผู้ค้าประกันมีการสัญญาอีกว่าจะไม่จำหน่าย โอน ก่อหนี้สิน หรือภาระผูกพันใด ๆ ในทรัพย์สินของผู้ค้าประกันตามที่ระบุไว้ตลอดระยะเวลาที่สัญญาค้าประกันฉบับนี้ยังคงมีผลผูกพันผู้ค้าประกันอยู่นั้น เป็นเพียงการสัญญาไว้ลอย ๆ เท่านั้น เพราะการที่ผู้ค้าประกันได้นำอสังหาริมทรัพย์มาแสดงไว้ในขณะที่ทำสัญญาค้าประกันนั้น กรรมสิทธิ์ก็ยังคงเป็นของผู้ค้าประกันอยู่ ไม่ได้มีการเปลี่ยนกรรมสิทธิ์มาเป็นของผู้รับสัญญาแต่อย่างใด เป็นเพียงแค่การนำทรัพย์สินมาชี้แจงแสดงให้ผู้รับสัญญาเห็นเท่านั้น อีกทั้งการที่ผู้ค้าประกันนำทรัพย์สินมาแสดงและสัญญาว่าจะไม่จำหน่าย โอน ก่อหนี้สิน หรือภาระผูกพันใด ๆ ในทรัพย์สินของตนตามที่ระบุไว้ แต่หากในภายหลังผู้ค้าประกันต้องการจำหน่าย จ่าย โอน ทรัพย์สินที่นำมาแสดงไว้ก็ย่อมทำได้ เนื่องจากผู้ค้าประกันนั้นเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ เช่นนี้แล้ว หากมีกรณีที่ผู้รับทุนการศึกษาผิดสัญญาชำระเงิน และไม่ยอมชดใช้เงินทุนรวมถึงไม่มีทรัพย์สินให้บังคับคดี กรณีเช่นนี้ หากผู้ค้าประกันได้มีการจำหน่าย จ่าย โอน ทรัพย์สินที่นำมาแสดงไว้ดังกล่าวข้างต้น ไปจนหมด และไม่มีเงินมาชดใช้ หน่วยงานผู้ให้ทุนก็ไม่สามารถบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินของผู้ค้าประกันเพื่อนำเงินมาใช้หนี้ได้เลย

ผู้เขียนได้ศึกษาแบบของสัญญาการรับทุนการศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนันทยาง (Nanyang Technological University) ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐขนาดใหญ่ในประเทศสิงคโปร์ เป็นมหาวิทยาลัยทางด้านเทคนิคที่มีชื่อเสียงทางด้านวิศวกรรมและเทคโนโลยี โดยมีข้อความส่วนหนึ่งของข้อตกลงในสัญญา NTU SCIENCE AND ENGINEERING

UNDERGRADUATE SCHOLARSHIP (CN) SCHOLARSHIP AGREEMENT ได้มีการระบุในเรื่องของหนังสือค้ำประกัน หรือ BANKER'S GUARANTEE ไว้ใน THE FIFTH SCHEDULE⁵

ผู้เขียนจึงได้มีข้อคิดเห็นว่า หากนำเรื่องการค้ำประกัน โดยวิธีอย่างอื่นนอกจากการค้ำประกันด้วยบุคคลเข้ามาปรับใช้ในสัญญาทุนการศึกษา ยกตัวอย่างเช่น การให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน (Bank Letter of Guarantee) เพื่อประกันการผิดสัญญาของผู้รับทุนการศึกษาในสัญญาทุนการศึกษาไว้ ดังเช่นสัญญาทุนการศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ จะทำให้ลดปัญหาในกรณีที่ผู้รับทุนไม่สามารถนำเงินมาชดใช้ให้แก่หน่วยงานที่ให้ทุนได้ เนื่องจากตัวผู้รับทุนมีการให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันตนเองว่าหลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว จะกลับมาปฏิบัติราชการเพื่อชดใช้ทุน ซึ่งทำให้หน่วยงานที่ให้ทุน สามารถเรียกให้ธนาคารที่ได้ออกหนังสือค้ำประกัน นำเงินมาชำระแทนตัวผู้รับทุนการศึกษาได้ อีกทั้งยังลดภาระให้แก่ผู้ค้ำประกันในการที่ผู้ค้ำประกันต้องชดใช้เงินแทนผู้รับทุนการศึกษาลงไปอีกด้วย

ซึ่งหนังสือค้ำประกันหรือพันธะสัญญา มีทั้งแบบเงื่อนไขและไม่มีเงื่อนไข หากเป็นหนังสือค้ำประกันประเภทที่มีเงื่อนไขแล้ว ผู้ถือหนังสือค้ำประกันจะสามารถเรียกร้องให้ผู้ค้ำประกันชดใช้ตามหนังสือค้ำประกันได้ ก็ต่อเมื่อคู่สัญญาฝ่ายที่เป็นผู้วางหนังสือค้ำประกันนั้นได้ทำการผิดสัญญา จึงจะก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้ถือหนังสือค้ำประกันในการเรียกร้องเอาจากผู้ค้ำประกันได้ กล่าวง่าย ๆ คือ หากคู่สัญญาฝ่ายนั้นยังไม่ได้ทำผิดสัญญาใด ๆ ผู้ถือหนังสือค้ำประกันก็ไม่สามารถเรียกร้องเอาสิ่งใด ๆ จากผู้ค้ำประกันได้

โดยทั่วไป ลักษณะของข้อตกลงในคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน แต่ละธนาคารจะมีการกำหนดข้อตกลงที่แตกต่างกัน⁶ ทำให้คำขอออกหนังสือค้ำประกันมีลักษณะเสมือนเป็นเอกสารหลักฐานแสดงความประสงค์ในการเข้าผูกนิติสัมพันธ์ระหว่างลูกค้ำของธนาคารเพื่อขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน โดยในคำขอจะบรรยายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้

1) ชื่อของคู่สัญญา เพื่อจะได้ทราบว่าผู้ที่ตกลงทำสัญญาซึ่งมีสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบตามคำขอออกหนังสือค้ำประกันนั้นเป็นใคร นอกจากนี้ยังต้องระบุชื่อและที่อยู่ของผู้รับหนังสือค้ำประกันอีกด้วย

2) วัน เดือน ปี ในการยื่นคำขอออกหนังสือค้ำประกัน

⁵ คู่มือคณบดี จ.

⁶ คู่มือคณบดี จ.

3) สถานที่ในการยื่นคำขอออกหนังสือค้ำประกัน เพื่อจะได้ทราบว่าเมื่อจะต้องมีการฟ้องคดีตามคำขอออกหนังสือค้ำประกันแล้ว จะต้องฟ้องคดีต่อศาลใดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 4 (1)⁷

4) วัตถุประสงค์ในการขอออกหนังสือค้ำประกัน เพื่อจะได้ทราบว่าผู้ขอออกหนังสือค้ำประกันประสงค์จะนำหนังสือค้ำประกันที่ธนาคารออกไปใช้เพื่อการใด เช่น ค้ำประกันการประมูลงาน ค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญา ค้ำประกันการรับเงินล่วงหน้า ค้ำประกันผลงาน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ผู้ยื่นคำขออาจระบุให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน โดยใช้แบบหนังสือค้ำประกันของตนก็ได้ เช่น “ทั้งนี้ ข้าพเจ้าประสงค์ให้ธนาคารใช้แบบหนังสือค้ำประกันตามแบบฟอร์มหนังสือสัญญาค้ำประกันที่แนบท้ายคำขอฉบับนี้ ซึ่งให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของคำขอฉบับนี้ด้วย”

5) จำนวนเงินที่ค้ำประกัน เพื่อให้ธนาคารสามารถประเมินปริมาณความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นและสามารถเรียกหลักประกันเพื่อการขอออกหนังสือค้ำประกันได้อย่างเหมาะสม ซึ่งโดยปกติจะระบุเป็นจำนวนเงินที่แน่นอน เช่น “...มีความประสงค์ขอให้ธนาคารสำนักงานใหญ่ ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่าธนาคาร ออกหนังสือค้ำประกัน เพื่อค้ำประกัน..... ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า ผู้รับประโยชน์ ภายในวงเงินค้ำประกันทั้งสิ้น.....บาท (.....)” นอกจากนี้ ยังสามารถระบุสกุลเงินเป็นเงินตราต่างประเทศหรือกำหนดเงื่อนไขอื่น ๆ เพิ่มเติมก็ได้ แต่ในกรณีที่เป็นการออกหนังสือค้ำประกันในสกุลเงินตราต่างประเทศ ก็จะมีการกำหนดเงื่อนไขสำหรับการแลกเปลี่ยนสกุลเงินไว้ด้วย เช่น “ในกรณีที่เป็นการออกหนังสือค้ำประกันในสกุลเงินตราต่างประเทศ และมีการผิคนัดชำระเงินและ/หรือ ผิดข้อกำหนดหรือเงื่อนไขใดภายใต้คำขอฉบับนี้ ผู้ขอตกลงให้เป็นสิทธิและดุลยพินิจของธนาคารโดยลำพัง ไม่ว่าในขณะใดหลังจากเหตุดังกล่าว ในการเปลี่ยนสกุลเงินที่ผู้ขอมีภาระต้องชำระให้แก่ธนาคารภายใต้คำขอฉบับนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ตามที่ธนาคารเห็นสมควรเป็นสกุลเงินบาทได้ โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากผู้ขออีก”

6) ระยะเวลาในการค้ำประกัน เพื่อให้ธนาคารสามารถประเมินได้ว่าจะต้องมีภาระความผูกพันตามสัญญาค้ำประกันเป็นระยะเวลายาวนานเพียงใด ซึ่งจะมีการระบุไว้ 2 ประเภท คือ สัญญาค้ำประกันประเภทมีกำหนดระยะเวลา และสัญญาค้ำประกันประเภทไม่มีกำหนดระยะเวลา โดยผู้ขอออกหนังสือค้ำประกันจะต้องเลือกว่าประสงค์จะให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันในประเภทใด กล่าวคือ หากเป็นการค้ำประกันประเภทมีกำหนดระยะเวลา มักจะมีข้อความว่า “ทั้งนี้

⁷ สุรพล ไตรเวท, หลักการทำสัญญาและตัวอย่างต่าง ๆ ไทย-อังกฤษ เล่ม 1, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2557), น. 41-47.

เป็นการค้าประกันประเภทที่กำหนดระยะเวลา นับตั้งแต่วันที่.....จนถึงวันที่.....” แต่หากเป็นการค้าประกันประเภทไม่มีกำหนดระยะเวลา มักจะมีข้อความว่า “ทั้งนี้เป็นการค้าประกันประเภทไม่มีกำหนดระยะเวลา โดยเริ่มตั้งแต่.....เป็นต้นไป จนกว่าจะปฏิบัติตามเงื่อนไข และ/หรือข้อตกลงในสัญญาแล้วเสร็จ” หรือระบุข้อความว่า “จนกว่าผู้ขอ/ลูกหนี้ จะหมดภาระผูกพัน”

7) สิทธิของธนาคาร เช่น สิทธิของธนาคารในกรณีที่ได้รับความสะดวกจากการดำเนินการใด ๆ ตามคำขอ โดยมักจะมีข้อความว่า “เมื่อใดก็ตามที่ธนาคารได้รับแจ้งจากผู้รับหนังสือค้าประกันให้รับผิดชอบใช้เงินตามหนังสือค้าประกัน ผู้ขอตกลงให้ธนาคารชำระเงินตามจำนวนที่ถูกเรียกร้องได้ทันที โดยไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ผู้ขอทราบก่อน และผู้ขอตกลงชดใช้เงินทุกจำนวนที่ธนาคารได้ชำระไปให้แก่ธนาคารในทันทีที่ได้รับแจ้ง ทั้งนี้ ผู้ขอสละสิทธิที่จะทักท้วงคัดค้านการชำระเงินของธนาคาร ตลอดจนยอมรับการปฏิบัติใด ๆ ของธนาคารตามหนังสือค้าประกัน และหากผู้ขอ และ/หรือ ลูกหนี้ และ/หรือ ธนาคาร ยังมีข้อต่อสู้ใด ๆ กับผู้รับหนังสือค้าประกัน ผู้ขอตกลงสละสิทธิที่จะโต้แย้งหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับธนาคาร ในการไม่ยกข้อต่อสู้หรือข้อโต้แย้งนั้น ทั้งนี้ โดยผู้ขอจะไปกล่าวกับผู้รับหนังสือค้าประกันเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก”

นอกจากนี้ยังมีการกำหนดเกี่ยวกับสิทธิของธนาคารในการคิดดอกเบี้ยผิดนัดและสิทธิในการหักเงินจากบัญชีเงินฝากของผู้ขอออกหนังสือค้าประกันเพื่อชำระหนี้ในกรณีต่าง ๆ อีกด้วย สำหรับกรณีการคิดดอกเบี้ยเมื่อมีการผิดนัดในกรณีต่าง ๆ มักจะมีข้อความว่า “ในกรณีที่ข้าพเจ้าผิดนัดไม่ชำระค่าธรรมเนียม และ/หรือ ค่าใช้จ่ายในการค้าประกันของธนาคาร และ/หรือ ไม่ชำระเงินที่ธนาคารต้องชำระไปเมื่อถูกเรียกร้องหรือเรียกเก็บตามภาระที่ได้กระทำไป และ/หรือ ไม่ชำระค่าเสียหาย และ/หรือ เงินจำนวนใด ๆ เนื่องจากการนี้อย่างใดดังกล่าวข้างต้น ข้าพเจ้าตกลงชดใช้เงินดังกล่าว พร้อมด้วยดอกเบี้ยในอัตราก่อหนี้สูงสุดกรณีผิดนัดชำระหนี้ตามที่ธนาคารประกาศกำหนด ซึ่งขณะนี้เท่ากับร้อยละ.....แต่ต่อไปอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามที่ธนาคารจะประกาศกำหนด เป็นคราว ๆ ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า อัตราสูงสุดผิดเงื่อนไขของจำนวนเงินดังกล่าว นับแต่วันที่ธนาคารเรียกเก็บ หรือวันที่ธนาคารได้จ่ายเงินไป หรือวันที่ความเสียหายเกิดขึ้น (แล้วแต่กรณี) จนกว่าข้าพเจ้าจะชำระเงินดังกล่าวให้ธนาคารจนเสร็จสิ้น”

8) ความรับผิดชอบของผู้ขอออกหนังสือค้าประกัน โดยปกติจะมีข้อความกำหนดให้ผู้ขอออกหนังสือค้าประกันรับผิดชอบใช้เงินให้แก่ธนาคาร โดยไม่ยกข้อต่อสู้ใด ๆ เพื่อปฏิเสธความรับผิดชอบทั้งสิ้น ตลอดจนกำหนดให้ผู้ขอออกหนังสือค้าประกันจะต้องรับผิดชอบใช้เงินให้แก่ธนาคารแม้ว่าความรับผิดชอบนั้นจะเกินกว่าที่วงเงินค้าประกันกำหนดก็ตาม เช่น “ผู้ขอสละสิทธิที่จะทักท้วงคัดค้านการชำระเงินของธนาคาร ตลอดจนยอมรับการปฏิบัติใด ๆ ของธนาคารตามหนังสือค้าประกัน และหากผู้ขอ และ/หรือ ลูกหนี้ และ/หรือ ธนาคารยังมีข้อต่อสู้ใด ๆ กับผู้รับหนังสือค้าประกัน ผู้ขอ

ตกลงสละสิทธิที่จะโต้แย้งหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับธนาคารในการไม่ยกข้อต่อสู้หรือข้อโต้แย้งนั้น ทั้งนี้ โดยผู้ขอจะไปว่ากล่าวกับผู้รับหนังสือค้ำประกันเป็นส่วนหนึ่งต่างหากเอง”

9) หลักประกัน โดยปกติธนาคารจะกำหนดให้ผู้ขอออกหนังสือค้ำประกันนำหลักประกันมามอบไว้ให้แก่ธนาคาร เพื่อประกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามคำขอออกหนังสือค้ำประกันด้วย

10) ลายมือชื่อของคู่สัญญา เพื่อแสดงให้เห็นว่าคู่สัญญาซึ่งได้ตกลงทำสัญญา มีเจตนาจะผูกพันและรับผิดชอบตามที่ระบุไว้ในสัญญา

จากปัญหาดังกล่าวมาข้างต้นนี้ ส่งผลให้รัฐบาลและหน่วยงานที่ให้ทุนการศึกษาหลายแห่งได้ประสบปัญหาผู้รับทุนไม่กลับเข้ามารับราชการเพื่อชดใช้ทุน ผู้รับทุนบางรายยอมชดใช้เงินทุนพร้อมทั้งเบี้ยปรับตามที่กำหนดไว้ในสัญญาเพื่อไม่ให้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่ให้ทุนฟ้องคดีต่อศาลเพื่อเรียกเงินคืน แต่ก็มีหลายรายเช่นกันที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศแล้ว ได้ถูกซื้อตัวหรือเสนอค่าตอบแทนในอัตราที่สูงเพื่อจูงใจให้ทำงานอยู่ที่ต่างประเทศ ซึ่งบุคคลประเภทหลังนี้ส่วนใหญ่จะย้ายไปใช้ชีวิตยังต่างประเทศและขายทรัพย์สินในประเทศไทยจนหมด เพื่อมิให้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่ให้ทุนการศึกษาในกรณีที่ฟ้องคดีต่อศาลแล้ว สามารถบังคับคดีเอากับทรัพย์สินของตนที่อยู่ในประเทศไทยได้ ทำให้รัฐบาลหรือหน่วยงานผู้ให้ทุนการศึกษานั้น ไม่ได้รับเงินชดใช้คืน ซึ่งเงินทุนที่ได้ให้แก่ผู้รับทุนเพื่อไปศึกษาต่อ นั้น ก็เป็นเงินงบประมาณของชาติที่ได้สูญเปล่าไปอย่างน่าเสียดาย

ทั้งนี้ การสูญเสียผู้ที่ได้รับทุนการศึกษาไป มีผลกระทบมากและเสียหายต่อราชการโดยรวม ทำให้แผนงานหรือโครงการที่วางไว้หยุดชะงัก ผู้ได้รับทุนบางรายที่เรียนสาขาวิชาเฉพาะเมื่อไม่กลับมารับราชการ ลาออกจากจากราชการหรือโอนย้ายหน่วยงานไป หน่วยงานก็ไม่สามารถให้ผู้อื่นมาทำงานหรือสอนทดแทนกันได้ ส่งผลทำให้การพัฒนาองค์ความรู้ไม่ต่อเนื่อง ต้องใช้เวลาอีกหลายปีจึงจะสามารถผลิตบุคลากรมาทดแทนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ในสาขาวิชาที่ขาดแคลน ทั้งหน่วยงานผู้ให้ทุนก็สูญเสียบุคลากรที่ได้สร้างขึ้นมาจากการได้ไปศึกษาต่อ จนทำให้ผู้รับทุนนั้นเกิดความรู้ความชำนาญงานและได้เรียนรู้วิชาการใหม่ ๆ โดยที่หน่วยงานผู้ให้ทุนนั้น ก็มีจุดประสงค์เพื่อให้ผู้รับทุนกลับมาชดใช้ทุน โดยการรับราชการและพัฒนาองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในหน่วยงานอันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่หน่วยงาน รวมถึงจำนวนเงินงบประมาณที่หน่วยงาน

⁸ ผกามาศ สงวนราษฎร์, “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการออกหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์เพื่อประกันหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ต่างประเทศ”, (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559), น. 14-19.

ผู้ให้ทุนได้ให้ไปศึกษาต่อก็เป็นจำนวนที่สูงและไม่ได้กลับคืนมา และยังสูญเสียเวลาที่จะต้องจัดหาผู้รับทุนรายอื่นไปศึกษาแทนอีกด้วย จะเห็นได้ว่ามีแต่ผลเสียที่เกิดจากการผิดสัญญารับทุนการศึกษา และในปัจจุบันยังไม่สามารถหาทางแก้ปัญหานี้ได้

บทที่ 5

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

จากการศึกษากฎหมายต่าง ๆ เกี่ยวกับการรับทุนการศึกษาของข้าราชการและบุคลากร และจากการศึกษาลักษณะของสัญญาทุนการศึกษาในประเทศไทยแล้ว พบว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากในปัจจุบันคือ การที่ผู้รับทุนผิดสัญญาทุนการศึกษาโดยการไม่กลับมาปฏิบัติราชการชดใช้ทุนเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว ซึ่งการที่ผู้รับทุนไม่กลับมาปฏิบัติราชการเพื่อชดใช้ทุน รวมถึงปัญหาที่หน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานที่ให้ทุนไม่สามารถเรียกเงินคืนจากผู้รับทุนและผู้ค้ำประกันได้ มีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย โดยสามารถสรุปปัญหาทั้งหมดที่เกิดขึ้นได้ดังนี้

5.1.1 ปัญหาผู้รับทุนสำเร็จการศึกษาแล้วไม่กลับมาปฏิบัติราชการชดใช้ทุน

1) ลักษณะเนื้อหาของสัญญาทุนการศึกษาที่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540

เมื่อพิจารณาถึงปัญหาการไม่กลับมาปฏิบัติราชการเพื่อชดใช้ทุนของข้าราชการ บุคลากรทางการศึกษาหรือในหน่วยงานของรัฐที่ได้รับทุนจากรัฐบาลหรือหน่วยงานต้นสังกัดไปศึกษาต่อทั้งภายในประเทศและต่างประเทศที่ในปัจจุบันเกิดปัญหาขึ้นอย่างต่อเนื่องแล้วนั้น พบว่าการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับระยะเวลาชดใช้ทุนที่เป็นระยะเวลานาน เช่น กำหนดให้ผู้รับทุนกลับมาปฏิบัติราชการติดต่อกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 - 3 เท่าของระยะเวลาที่ได้รับทุน หรือการกำหนดเบี้ยปรับที่มีจำนวนสูง เช่น ปรับ 2 หรือ 3 เท่าของจำนวนเงินทุนที่ได้รับไป เป็นต้น เป็นการกำหนดเงื่อนไขที่ไม่เป็นธรรมมากเกินไป จนกลายเป็นข้อผูกมัดตัวผู้รับทุนให้ต้องปฏิบัติงานในหน่วยงานที่ให้ทุนไปจนกว่าจะครบกำหนดระยะเวลาชดใช้ ซึ่งหากมีกรณีผู้รับทุนสำเร็จการศึกษาแล้วกลับมาปฏิบัติราชการในหน่วยงาน แต่หน่วยงานไม่มีแผนงานหรืออัตรากำลังที่รองรับผู้รับทุนให้บรรจุรับราชการในสาขาวิชาที่ตนถนัดหรือตรงสายที่เรียนมา ตัวผู้รับทุนก็ยังคงต้องปฏิบัติงานในสายงานที่ตนไม่ถนัดนั้น โดยไม่สามารถขอย้ายหน่วยงานได้

อีกทั้ง แบบของสัญญาการปฏิบัติงานชดใช้ทุนไม่มีความยืดหยุ่นทั้งในแง่ระยะเวลาการปฏิบัติงานชดใช้ทุนและสถานที่ชดใช้ทุน ซึ่งไม่มีการเปิดโอกาสให้หมุนเวียนปฏิบัติงานในส่วนราชการต่าง ๆ อีกด้วย จึงทำให้ผู้ที่ได้รับทุนการศึกษาเห็นว่า การกลับมาปฏิบัติราชการเพื่อชดใช้

ทุนนั้น ไม่เป็นธรรม เป็นการเอาเปรียบผู้รับทุนมากเกินไป จึงไม่กลับมารับราชการเพื่อชดใช้ทุนตามสัญญา

2) ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการทุนการศึกษาในประเทศไทย

การบริหารจัดการทุนการศึกษาในประเทศไทย มีประเด็นปัญหาที่ควรแก้ไขสามารถแยกได้ ดังต่อไปนี้

2.1) สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.) ซึ่งจัดสรรทุนตามความต้องการของส่วนราชการ สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.) ซึ่งจัดสรรทุนสำหรับบุคลากรในมหาวิทยาลัย หรือในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ เอง ที่มีทุนการศึกษาที่หน่วยงานได้จัดสรรไว้ให้แก่บุคลากรของมหาวิทยาลัยเพื่อไปศึกษาต่อ หน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้ มีลักษณะการทำงานแบบแยกกันทำและไม่มีการประสานงานกัน ทำให้การบริหารจัดการทุนการศึกษาไม่มีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดความสูญเปล่าจากความไม่สอดคล้องกันระหว่างความต้องการของหน่วยงานและสาขาที่นักเรียนทุนไปเรียนต่อ

2.2) การไม่มีแผนรองรับอย่างชัดเจนในการใช้ประโยชน์จากนักเรียนทุนที่สำเร็จการศึกษาแล้ว จึงส่งผลให้การจัดสรรทุนมีลักษณะที่กระจัดกระจาย จนทำให้มีนักเรียนทุนหลายคน ที่สำเร็จการศึกษากลับมาแล้วแต่ยังไม่ถูกบรรจุเข้าทำงาน ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนทุนเลือกที่จะไม่กลับเข้ารับราชการเพื่อชดใช้ทุน

2.3) ปัจจุบันรัฐขาดกลไกการติดตามผู้รับทุนที่มีประสิทธิภาพ และขาดระบบในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่ให้ทุนอย่างอย่างเป็นระบบ จึงส่งผลให้ผู้ที่ได้รับทุนบางส่วนใช้ระยะเวลาในการศึกษานานเกินกว่าที่ควรจะเป็น

5.1.2 ปัญหาการมีหลักประกันที่ไม่เพียงพอ หรือการไม่มีหลักประกันในการชดใช้ทุนกรณีผู้รับทุนผิดสัญญาทุน

1) ปัจจุบันการทำสัญญารับทุนการศึกษาในไทย ผู้ที่ได้รับทุนตามสัญญารับทุนการศึกษา หรือสัญญาลาศึกษาต่อ จะต้องจัดให้มีบุคคลมาทำสัญญาค้ำประกันการปฏิบัติและความรับผิดชอบตามสัญญารับทุนการศึกษา โดยส่วนใหญ่หน่วยงานจะให้จัดหาบุคคลมาค้ำประกันเพียงหนึ่งคน ซึ่งอาจจะเป็นบิดา มารดา พี่น้องร่วมบิดามารดา มาเป็นผู้ค้ำประกันสัญญา ซึ่งเป็นเพียงการค้ำประกันโดยบุคคลเพียงคนเดียวเท่านั้น ทั้งยังมีกรณีที่หากผู้รับทุนไม่สามารถจัดให้บิดา มารดา หรือพี่น้องร่วมบิดามารดา มาทำสัญญาค้ำประกันได้ ก็มีการเปิดโอกาสให้บุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่ญาติพี่น้องของผู้รับทุนสามารถทำสัญญาค้ำประกันผู้รับทุนได้ด้วย ซึ่งหากมีการผิดสัญญารับทุนและผู้ค้ำประกันที่มีเพียงหนึ่งคนนั้น ไม่มีเงินชดใช้หรือไม่มีทรัพย์สินเพียงพอที่จะนำมาชำระหนี้ได้ จึง

เกิดความเสี่ยงในการที่หน่วยงานผู้ให้ทุนจะไม่ได้รับเงินคืนใช้คืนสูง ทั้งจะทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีอีกด้วย

2) การที่หน่วยงานผู้ให้ทุน ไม่ได้ให้ตัวผู้ทำสัญญารับการศึกษายื่นหลักทรัพย์ของตนเองเพื่อเป็นหลักประกันในการทำสัญญารับการศึกษาดังกล่าวใด มีเพียงแต่ในสัญญา คำประกันที่กำหนดให้ผู้คำประกันนำทรัพย์สินที่เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองมาแสดงไว้ โดยการแจกแจงว่าผู้คำประกันมีทรัพย์สินใดบ้างเท่านั้น ซึ่งกรณีเช่นนี้ หากผู้รับทุนได้ผิดสัญญาและไม่ยอมคืนเงินทุนรวมถึงไม่มีทรัพย์สินให้บังคับคดี และหากผู้คำประกันได้มีการจำหน่าย จ่าย โอนทรัพย์สินที่นำมาแสดงไว้ดังกล่าวข้างต้นไปจนหมด ซึ่งตามหลักกฎหมายแล้วผู้คำประกันสามารถกระทำได้ เนื่องจากทรัพย์สินทั้งหลายที่นำมาแสดงนั้น ยังคงเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้คำประกัน มิได้มีการเปลี่ยนหรือโอนกรรมสิทธิ์ไปยังหน่วยงานผู้รับสัญญาแต่อย่างใด หน่วยงานผู้ให้ทุนก็ไม่สามารถบังคับคดีเอาแก่ทรัพย์สินของผู้คำประกันที่นำมาแสดงเพื่อนำเงินมาใช้หนี้ได้ ซึ่งส่งผลทำให้รัฐสูญเสียงบประมาณจำนวนมหาศาลจากการที่ส่งเสียบุคลากรให้ไปเรียนต่อโดยที่ไม่มีทางป้องกันความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาปัญหาการทำสัญญารับการศึกษและการบริหารจัดการทุนการศึกษาแล้ว ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะในการแก้ไข ดังต่อไปนี้

5.2.1 ผู้เขียนเห็นว่า ควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 โดยการเพิ่มข้อบัญญัติไว้ให้ชัดเจนว่าสามารถใช้กับสัญญารับการศึกษาก็ อันจะทำให้ผู้รับทุนการศึกษาสามารถขอแก้ไขหรือเพิ่มเติมข้อกำหนดในสัญญารับการศึกษาดังเป็นสัญญาทางปกครองได้ เช่น ผู้ให้ทุนและผู้รับทุนสามารถตกลงกันกำหนดระยะเวลาในการกลับเข้ามาปฏิบัติงานคืนทุน หรือกำหนดในเรื่องเบี้ยปรับ หรือเงื่อนไขข้อกำหนดอย่างใด ๆ ตามแต่จะตกลงกันเป็นกรณีไป เป็นต้น ซึ่งการที่ให้ผู้รับทุนสามารถแก้ไขหรือเพิ่มเติมข้อกำหนดในสัญญาได้นั้น จะเป็นการคุ้มครองประโยชน์ของผู้รับทุนซึ่งเป็นเอกชน

แต่ทั้งนี้หน่วยงานผู้ให้ทุนการศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานราชการ จะต้องคำนึงถึงประโยชน์สาธารณะของราชการด้วย โดยสัญญารับการศึกษาดังเป็นสัญญาทางปกครองนั้น จะต้องคงไว้ซึ่งลักษณะพิเศษบางประการที่แสดงถึงเอกสิทธิ์ของรัฐ และคงไว้ซึ่งสภาพความเป็นสัญญาทางปกครอง เนื่องจากสัญญารับการศึกษาดังเป็นสัญญาที่เกี่ยวข้องกับบริการสาธารณะและประโยชน์ส่วนรวม คู่สัญญาฝ่ายปกครองทำสัญญาทางปกครองกับเอกชนก็เพื่อประโยชน์ส่วนรวม และเพื่อให้การจัดทำบริการสาธารณะบรรลุผล ดังนั้น ข้อกำหนดในสัญญาที่ให้อำนาจแก่หน่วยงานทาง

ปกครองในการเรียกตัวผู้ลาศึกษาต่อกลับประเทศได้ไม่ว่ากรณีใด ๆ ข้อกำหนดในสัญญาที่ให้อำนาจแก่หน่วยงานทางปกครองซึ่งเป็นคู่สัญญา สามารถใช้ดุลพินิจในการระงับการให้ทุนหรือเงินเดือนหรือหักเงินเพิ่มอื่นใด ข้อกำหนดในสัญญาที่ให้อำนาจแก่หน่วยงานทางปกครองหักหนี้ที่ผู้ลาศึกษาจะต้องชำระตามสัญญาจากบำเหน็จบำนาญและหรือเงินอื่นใดที่ผู้ลาศึกษาได้รับจากราชการ เป็นต้น จึงยังคงต้องกำหนดไว้ในข้อสัญญา

5.2.2 ผู้เขียนเห็นว่า ควรมีการแก้ไขปัญหาความไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทุนการศึกษาในประเทศไทย ดังนี้

1) รัฐบาล สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.) หน่วยงานราชการ หรือในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ที่ได้จัดเตรียมงบประมาณเป็นทุนการศึกษา เพื่อจัดสรรไว้ให้แก่บุคลากรของตนเองเพื่อไปศึกษาต่อ ควรร่วมมือกันปรับปรุงการบริหารจัดการทุนการศึกษาทั้งระบบ โดยทุกหน่วยงานที่มีการให้ทุนบุคลากรในหน่วยงานไปศึกษาต่อ ควรร่วมมือและประสานงานกันในการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลของผู้ที่ได้รับทุนการศึกษาทั้งหมดในประเทศไทยไว้ ทั้งนี้ จะต้องรวบรวมข้อมูลผู้ที่ได้รับทุน เช่น รายชื่อ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด สาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษา ตำแหน่งงาน สาขาที่เชี่ยวชาญ เป็นต้น เพื่อประโยชน์ในการจัดหาผู้รับทุนไปศึกษาต่ออย่างเป็นระบบ และลดความทับซ้อนกันของการจัดสรรทุน อีกทั้งควรหามาตรการหรือแนวทางจูงใจให้ผู้รับทุนมีความพึงพอใจในงาน รู้สึกภาคภูมิใจ และรู้สึกมีเกียรติที่จะอยู่ในระบบราชการด้วย

2) รัฐบาล สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.) หน่วยงานราชการ หรือในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ควรมีแผนในการส่งตัวผู้รับทุนไปศึกษาต่อให้ชัดเจน และมีหลักเกณฑ์ในการเลือกตัวผู้รับทุนไปศึกษาต่ออย่างเหมาะสม เพื่อให้ได้บุคคลที่มีทั้งความรู้ความสามารถและมีความรับผิดชอบไปศึกษาต่อ โดยควรหาวิธีให้ผู้รับทุนมีมุมมองและตระหนักว่าเขาคือผู้ที่รัฐบาลคาดหวังว่าจะกลับมาเป็นผู้นำในการเคลื่อนไหวแก้ไขและพัฒนาเพื่อนำพาประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น อีกทั้งยังต้องมีแผนรองรับอย่างชัดเจนในการใช้ประโยชน์จากผู้รับทุนที่สำเร็จการศึกษาแล้วด้วย

3) รัฐบาล สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (สำนักงาน ก.พ.) หน่วยงานราชการ หรือในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ควรมีมาตรการในการดูแลติดตาม ประเมินและตรวจสอบผู้ได้รับทุนที่ศึกษาอยู่ในต่างประเทศอย่างต่อเนื่องและเข้มงวด เพื่อป้องกันการย้ายไปทำงานต่างประเทศและไม่กลับมารับราชการชดใช้ทุน โดยในด้านการติดตามประเมินผลผู้รับทุน ควรมีการติดตามดูแลอย่างใกล้ชิดทั้งก่อนไปศึกษาขณะศึกษาและเมื่อกลับมาทำงานแล้วให้มีการติดต่อระหว่างนักเรียนทุนกับต้นสังกัดที่จะมาชดใช้ทุนเพื่อสร้างความคุ้นเคยกันก่อนเข้ามาปฏิบัติราชการด้วย

อีกทั้งยังควรสอดคล้องดูแลผู้ที่ได้รับทุน เพื่อให้จบการศึกษาตามกำหนดเวลาในสัญญา เนื่องจากพบว่าสถานศึกษาหลายแห่งนั้น ผู้ได้รับทุนจบการศึกษาไม่ตรงตามกำหนดเวลา บางคนหาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ไม่ตรงกับสาขา จึงเปลี่ยนไปเรียนมหาวิทยาลัยที่ระดับต่ำกว่าหรือเปลี่ยนสาขาวิชา ทำให้ไม่ตรงกับแผนงานของหน่วยงานที่ได้เตรียมไว้และทำให้แผนงานนั้นไม่บรรลุวัตถุประสงค์ หากมีการประเมิน ตรวจสอบและดูแลผู้ที่ได้รับทุนอย่างเข้มงวด จะทำให้เป็นประโยชน์แก่หน่วยงานต้นสังกัด ราชการและประเทศโดยรวม

5.2.3 กรณีการมีหลักประกันที่ไม่เพียงพอ หรือการไม่มีหลักประกันในการชดเชยทุนกรณีผู้รับทุนผิดสัญญาทุนนั้น ผู้เขียนเห็นควรให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ในการทำสัญญารับทุนการศึกษาของประเทศไทย โดยการเพิ่มเติมข้อกำหนดดังนี้

1) เพิ่มจำนวนผู้ทำสัญญาค้ำประกันการทำสัญญารับทุนการศึกษามากกว่า 1 คน เนื่องจากในปัจจุบัน การทำสัญญาค้ำประกันการรับทุนมีเพียง 1 คน เท่านั้น เมื่อมีการผิดสัญญารับทุนและผู้ค้ำประกันที่มีเพียงหนึ่งคนนั้น ไม่มีเงินชดเชยหรือไม่มีทรัพย์สินเพียงพอที่จะนำมาชำระหนี้ได้ จึงเกิดความเสี่ยงในการที่หน่วยงานผู้ให้ทุนจะไม่ได้รับเงินชดเชยคืนสูง ทั้งนี้ หากมีการเพิ่มจำนวนผู้ค้ำประกันให้มีหลายคนได้ จะเป็นการลดความเสี่ยงที่หน่วยงานผู้ให้ทุนจะไม่ได้รับเงินชดเชยคืนให้น้อยลง ทั้งยังเป็นการลดภาระให้แก่ผู้ค้ำประกันในกรณีที่มีผู้ค้ำประกันเพียงคนเดียวอีกด้วย

2) ในปัจจุบัน ผู้ค้ำประกันสัญญารับทุนการศึกษาจะต้องเป็นบิดาหรือมารดาของผู้ที่จะไปศึกษา หรือในกรณีไม่สามารถจัดให้บิดาหรือมารดาจัดทำสัญญาค้ำประกันได้ ผู้ค้ำประกันจะต้องเป็นพี่หรือน้องร่วมบิดาหรือมารดาเดียวกันกับผู้รับทุน แต่หากไม่สามารถจัดให้บิดา มารดา หรือพี่น้องร่วมบิดามารดาทำสัญญาค้ำประกันได้แล้ว จะต้องให้บุคคลภายนอกมาค้ำประกันหรือไม่จำเป็นต้องมีการทำสัญญาค้ำประกันก็ได้

ผู้เขียนเห็นว่า ควรกำหนดให้ผู้ค้ำประกันเป็นบุคคลในครอบครัว หรือญาติพี่น้องของผู้รับทุนเท่านั้น โดยไม่นำบุคคลภายนอกมาเป็นผู้ค้ำประกันผู้รับทุน เนื่องจากการนำบุคคลที่ใกล้ชิดกับผู้รับทุนมาเป็นผู้ค้ำประกันนั้น จะส่งผลให้ผู้รับทุนมีโอกาสที่จะไม่ผิดสัญญารับทุน เนื่องจากไม่ต้องการให้บุคคลที่ตนใกล้ชิด เช่น ญาติพี่น้อง ต้องได้รับความเดือดร้อนชดเชยหนี้แทน จากการผิดสัญญารับทุนการศึกษาของตน

3) ควรเพิ่มข้อกำหนดในการทำสัญญารับทุนการศึกษาเกี่ยวกับกรณีให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน (Bank Letter of Guarantee) ไว้ เพื่อเป็นการประกันการทำสัญญารับทุนการศึกษาของผู้รับทุน ว่าผู้รับทุนจะไม่ผิดสัญญารับทุนการศึกษาที่ได้ทำไว้ หรือหากมีการผิดสัญญาของผู้รับทุนเกิดขึ้น หน่วยงานผู้ให้ทุนก็ยังคงมีหนังสือค้ำประกันของธนาคารในการชดเชย

เงินแทนผู้รับทุนได้ เนื่องจากหน่วยงานผู้ให้ทุนเป็นผู้ถือหนังสือค้ำประกัน สามารถเรียกร้องให้ผู้ค้ำประกันชดใช้ตามหนังสือค้ำประกันได้ ก็ต่อเมื่อคู่สัญญาฝ่ายที่เป็นผู้วางหนังสือค้ำประกันนั้นได้ทำการผิดสัญญา จึงจะก่อให้เกิดสิทธิแก่ผู้ถือหนังสือค้ำประกันในการเรียกร้องเอาจากธนาคารผู้ค้ำประกันได้ อีกทั้งยังเป็นการบังคับเอาแก่ธนาคารก่อนที่จะไปฟ้องร้องบังคับเอาแก่ทรัพย์สินของผู้ค้ำประกัน โดยจะเป็นการลดภาระให้แก่ผู้ค้ำประกันในการที่ผู้ค้ำประกันต้องชดใช้เงินแทนผู้รับทุนการศึกษาลงไปอีกด้วย

ทั้งนี้โดยมีต้นแบบมาจากสัญญารับทุนการศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีนันทยง (Nanyang Technological University) ซึ่งมีข้อความส่วนหนึ่งของข้อตกลงในสัญญา NTU SCIENCE AND ENGINEERING UNDERGRADUATE SCHOLARSHIP (CN) SCHOLARSHIP AGREEMENT ได้มีการระบุในเรื่องของหนังสือค้ำประกัน หรือ BANKER'S GUARANTEE ไว้ในแบบของสัญญารับทุนการศึกษาไว้

5.2.4 ควรมีการตราพระราชบัญญัติสัญญารับทุนการศึกษาขึ้นมาใช้บังคับ

โดยการตราพระราชบัญญัติสัญญารับทุนการศึกษามาใช้บังคับ ก็เพื่อเป็นกฎหมายกลางที่ให้อำนาจฝ่ายปกครอง เช่น กระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานทางปกครองอื่น ได้ใช้อำนาจตามที่มีกฎหมายบัญญัติให้อำนาจไว้อย่างชัดเจนในการจัดทำแบบของสัญญารับทุนการศึกษาที่เป็นมาตรฐานกลางขึ้น และกำหนดเนื้อหาในสัญญาให้อยู่ภายในขอบเขตแห่งกฎหมาย โดยมีให้ก้าวล่วงสิทธิของเอกชนมากเกินไป อันจะก่อให้เกิดความเป็นธรรมกับทั้งฝ่ายปกครองซึ่งเป็นผู้ให้ทุนการศึกษา และฝ่ายเอกชนซึ่งเป็นผู้รับทุนการศึกษา

ทั้งนี้ ในการตราพระราชบัญญัติสัญญารับทุนการศึกษา พ.ศ. นั้น ควรมีการแบ่งแยกหมวดต่าง ๆ ให้ชัดเจน ยกตัวอย่างเช่น หมวดทั่วไป หมวดสัญญารับทุนการศึกษา โดยกำหนดถึงคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับทุนการศึกษา แบบของสัญญารับทุนการศึกษา แบบของสัญญาค้ำประกัน ข้อกำหนดเรื่องระยะเวลาในการกลับมาปฏิบัติงานชดใช้ทุน รวมถึงกำหนดเบี้ยปรับปากมีการผิดสัญญารับทุน ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน หมวดคณะกรรมการที่มีอำนาจพิจารณาสัญญารับทุนการศึกษา โดยให้มีอำนาจหน้าที่ เช่น สอดส่องดูแลและให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ หรือให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติ หมวดการอุทธรณ์ หมวดการบังคับให้ปฏิบัติตามสัญญารับทุนการศึกษา เป็นต้น

ผู้เขียนเห็นว่า หากประเทศไทยมีการแก้ไขปัญหา ทั้งเรื่องการบริหารจัดการทุนการศึกษาที่เป็นสาเหตุของปัญหาผู้รับทุนสำเร็จการศึกษาแล้วไม่กลับมารับราชการชดใช้ทุน และเรื่องหลักประกันในการทำสัญญารับทุนการศึกษาดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว จะส่งผลให้ผู้รับทุนกลับมาเข้ารับราชการเพื่อชดใช้ทุนมากขึ้น ซึ่งเป็นผลดีกับประเทศโดยรวม เนื่องจากการลดการ

สูญเสียบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญที่ได้เรียนรู้วิชาการใหม่ ๆ และเป็นบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถสูง เพื่อที่จะได้มาพัฒนาองค์ความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในประเทศไทยอันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ประเทศชาติต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

- <http://pirun.ku.ac.th/~fforwpk/daad.html>, 15 กุมภาพันธ์ 2563. กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2563, จาก [http://www.tica.thaigov.net/main/th/bulletin/1540/24450-สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ-\(UNDP\).html](http://www.tica.thaigov.net/main/th/bulletin/1540/24450-สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ-(UNDP).html)
- Littleswan. “รู้จักทุน Franco-Thai ทุนป.โท-เอก ที่มอบให้กับนักเรียนไทย ไม่จำกัดสาขา ไม่ต้องใช้คืน.” สืบค้นเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://www.scholarship.in.th/franco-thai-for-thai-student-2019/>.
- Sutasinee Lertwatcha. “เจาะลึกทุน DAAD ทุนรัฐบาลเยอรมันที่มีโควตาให้นักศึกษาไทยทุกปี.” สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <https://www.hotcourses.in.th/study-in-germany/student-finance/daad-scholarships/>.
- Tui Sakrapee. “แนะนำทุนไทยพัฒน เรียนป.โทต่างประเทศ.” สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://blog.eduzones.com/magazine/147224>,
- กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. สืบค้นเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2563, จาก [http://www.tica.thaigov.net/main/th/bulletin/49747-สำนักเลขาธิการแผนโคลัมโบ-\(CPS\).html](http://www.tica.thaigov.net/main/th/bulletin/49747-สำนักเลขาธิการแผนโคลัมโบ-(CPS).html).
- กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://www.tica.thaigov.net/main/th/bulletin/1540/24431-ประเทศฝรั่งเศส.html>.
- กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. สืบค้นเมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://www.tica.thaigov.net/main/th/travel/100180-ทุนรัฐบาลมาเลเซีย.html>.
- คำธร คำประเสริฐ และสุเมธ จานประดับ. ประวัติศาสตร์กฎหมายไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2540.
- คณิง ภาไชย. กฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคลเกี่ยวกับกฎหมายธุรกิจระหว่างประเทศ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2541.
- โครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปก.). สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2563, จาก <http://rgj.trf.or.th/main/about-th/>.

โครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปก.). สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2563, จาก

<http://rgj.trf.or.th/main/ทุน/>.

จักรสิน พิเศษสาทร. “การส่งนักเรียนไทยไปศึกษาต่อต่างประเทศก่อน พ.ศ. 2475 และผลกระทบที่มีต่อประเทศไทย.” 20 ทศวรรษรัตนโกสินทร์, (2525) : 109.

โชติศักดิ์ อาสกวิริยะ. “สัญญาสำเร็จรูปของสถาบันการเงิน : ศึกษาเปรียบเทียบพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540.” วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, 2549.

ไชยยศ เหมะรัชตะ. กฎหมายว่าด้วยสัญญา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
ณัฐพงศ์ โปษกะบุตร. หลักกฎหมายแพ่งและพาณิชย์, 2544.

คาราพร ธีระวัฒน์. กฎหมายสัญญา : สถานะใหม่ของสัญญาปัจจุบันและปัญหาข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2538.

ทุนโอลิมปิกวิชาการ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์.
<http://olympic.ipst.ac.th/scholarship/>, 21 กุมภาพันธ์ 2563

บุบผา อัครพิมาน. สัญญาทางปกครอง : แนวคิดและหลักกฎหมายของฝรั่งเศสและของไทย. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สวัสดิการด้านการฝึกอบรม สำนักงานศาลปกครอง, 2545.

ศกามาศ สงวนราษฎร์. “ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการออกหนังสือค้ำประกันของธนาคารพาณิชย์เพื่อประกันหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ต่างประเทศ.” วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2559.

พินัย ฌ นคร. “กฎหมายว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม : แนววิเคราะห์ใหม่เชิงเปรียบเทียบ.” วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ฉบับที่ 4. ปีที่ 30. (ธันวาคม 2543) : 550.

มณเฑียร กุลธารง. “การระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการในสัญญาทางปกครอง ศึกษาเฉพาะกรณี : ความเหมาะสมในการกำหนดให้นำวิธีการระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการมาใช้ในสัญญาทางปกครอง.” วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานยุติธรรม, 2549.

มานิตย์ จุมปา. คำอธิบายกฎหมายปกครอง เล่ม 3 ว่าด้วยการกระทำทางปกครองและการควบคุมการกระทำทางปกครอง ตอนที่ 1. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.

วรเจตน์ ภาคีรัตน์. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายปกครอง: หลักการพื้นฐานของกฎหมายและการกระทำทางปกครอง. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2546.

ศนันท์ภรณ์ โสคติพันธ์. คำอธิบายหลักกฎหมายนิติกรรม-สัญญา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2558.

สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2563, จาก

https://www.th.emb-japan.go.jp/itpr_th/jis_study.html.

สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์. “ชี้แจงและแก้ไขข้อมูล ประเด็นวุ่นๆ ... เรื่องทุนการศึกษา.” สืบค้น
เมื่อวันที่ 7 มีนาคม 2563, จาก <https://tdri.or.th/2016/03/scholarship-issue-20160306/>.

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ. ความทรงจำของกรมพระยาดำรงราชานุภาพ.
กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยควอลิตี้บุ๊กส์, 2561.

สำนักงานข้าราชการพลเรือน. รายงานการวิจัย การบริหารงานบุคคลที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่ได้รับทุน
ไปศึกษา/อบรมในต่างประเทศ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : บริษัท พี.เอ.ลิฟวิ่ง
จำกัด, 2548.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.). วัฒนธรรมการของสำนักงาน ก.พ. พ.ศ. 2471-2540.
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2540.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. “รวมประเด็น ถาม – ตอบ ข้อมูล สถิติ ทั่วไป เกี่ยวกับ
ทุนของรัฐบาล (ทุน ก.พ.) และการดูแลจัดการศึกษานักเรียนทุนของรัฐบาล.” สืบค้น
เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2563, จาก <https://ocsc.go.th/blog/2016/02/รวมประเด็น-ถาม-ตอบ-ข้อมูล-สถิติ-ทั่วไป-เกี่ยวกับทุนของรัฐบาล-ทุน-กพ>

สำนักงานผู้ดูแลนักเรียนในสหรัฐอเมริกา. “ประวัติความเป็นมาของทุนเล่าเรียนหลวง และทุนรัฐบาล.”
สืบค้นเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2563, จาก <http://oeadc.org/ContactOEA/ScholarHistory>.

สุทธิลักษณ์ สาราณอยู่. “ปัญหาการบังคับใช้พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551
ที่มีผลต่อความน่าเชื่อถือของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ.” วิทยาลัยการยุติธรรม
สำนักงานศาลยุติธรรม, 2552.

สุรพล ไตรเวท. หลักการทำสัญญาและตัวอย่างต่าง ๆ ไทย-อังกฤษ เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร :
สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2557.

สุริยา หนองเสนาะ. “รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย เรื่อง ทุนเล่าเรียนหลวง.” สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์
2563, จาก

<https://library.parliament.go.th/sites/default/files/assets/files/works/academic%20office/radio%20scripts/pdf/256011/NALT-radioscript-rr2560-nov3.pdf>,

เสาวรัช รัตนคำฟู. “จากกรณีหนีทุน...สู่โอกาสปฏิรูปการบริหารทุนการศึกษา.” สืบค้นเมื่อวันที่
5 มีนาคม 2563, จาก <https://tdri.or.th/2016/02/20160207-scholarship-contract-case/>.

องค์การสนับสนุนนักศึกษาแห่งประเทศไทย (สำนักงานประเทศไทย). สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์
2563, จาก https://www.jeic-bangkok.org/mext_scholarship.

อักษราทร จุฬารัตน์. เอกสารการสอนชุดวิชากฎหมายแพ่ง 1. พิมพ์ครั้งที่ 24. นนทบุรี :
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2553.

อัจฉรา วรกรรมล. “การส่งนักเรียนทุนรัฐบาลไทยไปศึกษาต่อต่างประเทศ ระหว่าง พ.ศ. 2475 – 2508.”
สารนิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2548.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

สัญญาอนุญาตให้พนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการลาศึกษา

หรือลาฝึกอบรม

และ สัญญาค้ำประกัน (สัญญาอนุญาตให้พนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ

ลาศึกษา หรือลาฝึกอบรม)

ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สัญญาเลขที่...../.....

สัญญาอนุญาตให้พนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการลาศึกษา หรือลาฝึกอบรม

สัญญาฉบับนี้ทำขึ้น ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร
 เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ระหว่าง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 โดย.....ตำแหน่ง.....
 ตามคำสั่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ ๒๖๕๗/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ซึ่งต่อไปในสัญญานี้ เรียกว่า
 “ผู้รับสัญญา” ฝ่ายหนึ่งกับ นาย/นาง/นางสาว.....เกิดเมื่อวันที่.....
 เดือน.....พ.ศ.....อายุ.....ปี เป็นพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการภายใต้สัญญา
 ปฏิบัติงาน เลขที่...../๒๕..... ตำแหน่ง.....สังกัด
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อยู่บ้านเลขที่..... หมู่บ้าน
 หมู่ที่..... ซอย..... ถนน
 ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต.....
 จังหวัด..... ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า “ผู้ให้สัญญา” อีกฝ่ายหนึ่ง

โดยที่ผู้ให้สัญญาเป็นผู้ได้รับอนุญาตจากผู้รับสัญญาให้ลาศึกษา หรือลาฝึกอบรมตามระเบียบ
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยการลาศึกษาและการลาฝึกอบรมของพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ พ.ศ.
 ๒๕๕๓ รวมทั้งแก้ไขเพิ่มเติม (หากมี)

คู่สัญญาได้ตกลงกันมีข้อความดังต่อไปนี้

ข้อ ๑. ผู้รับสัญญาอนุญาตให้ผู้ให้สัญญาลาศึกษา หรือลาฝึกอบรม ระดับ.....
 สาขาวิชา..... ณ ประเทศ..... มีกำหนด..... ปี
 นับตั้งแต่วันที่..... เดือน..... พ.ศ..... จนถึงวันที่.....
 เดือน..... พ.ศ.....

ในกรณีที่ผู้รับสัญญาอนุญาตให้ผู้ให้สัญญาขยายระยะเวลาลาศึกษา หรือ ลาฝึกอบรม หลังจาก
 ครบกำหนดการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ผู้ให้สัญญาตกลงที่จะให้สัญญาฉบับนี้มีผลครอบคลุมระยะเวลาที่
 ได้รับอนุมัติให้ขยายดังกล่าวด้วย เว้นแต่จะได้มีการทำสัญญาขึ้นใหม่สำหรับระยะเวลาที่ได้รับอนุมัติให้ขยายเวลา
 การศึกษา

ข้อ ๒. ในระหว่างเวลาที่ผู้ให้สัญญาได้รับอนุญาตให้ลาศึกษา หรือ ลาฝึกอบรม ผู้ให้สัญญา
 จะต้องรักษาวินัยและประพฤติปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของพนักงานมหาวิทยาลัยหรือคำสั่งการของ
 ผู้รับสัญญา และของสถานศึกษาหรือสถาบันที่ผู้ให้สัญญาศึกษา หรือฝึกอบรม ตลอดจนระเบียบจุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย ว่าด้วยการลาศึกษาและการลาฝึกอบรมของพนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการ พ.ศ. ๒๕๕๓ และ
 ที่แก้ไขเพิ่มเติมและกฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่งอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับพนักงานมหาวิทยาลัยศึกษา หรือ
 ลาฝึกอบรม และเกี่ยวกับการจ่ายเงินเดือนระหว่างลาศึกษา หรือ ลาฝึกอบรม ทั้งที่ได้ออกใช้บังคับอยู่แล้ว

ในวันทำสัญญา และที่จะออกใช้บังคับต่อไปโดยเคร่งครัด และให้ถือว่ากฎหมาย ข้อบังคับ ระเบียบ หรือคำสั่งดังกล่าวนั้น เป็นส่วนหนึ่งของสัญญาฉบับนี้

ผู้ให้สัญญาจะต้องไม่ประพฤติตนในทางเป็นปฏิปักษ์ต่อการศึกษามือถือหรือพิการ และจะตั้งใจศึกษา หรือฝึกอบรมด้วยความวิริยะ อุตสาหะ เพื่อให้สำเร็จการศึกษา หรือฝึกอบรมโดยเร็ว

ข้อ ๓. ในกรณีที่ผู้ให้สัญญาประพฤติผิดสัญญาดังกล่าวในข้อ ๒ หรือในกรณีที่ผู้รับสัญญาพิจารณาเห็นว่าผู้ให้สัญญาไม่อาจสำเร็จการศึกษา หรือฝึกอบรมได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดตามข้อ ๑ หรือการศึกษาหรือฝึกอบรมของผู้ให้สัญญาต้องยุติลงด้วยประการใด ๆ หรือผู้รับสัญญาไม่อนุญาตให้ผู้ให้สัญญาศึกษา หรือฝึกอบรมไม่ว่ากรณีใด ๆ หรือมีความจำเป็นต้องเรียกผู้ให้สัญญากลับมาปฏิบัติงานใหม่มหาวิทยาลัย ผู้รับสัญญา มีสิทธิเพิกถอนการอนุญาตตามสัญญานี้ได้ทันทีและมีสิทธิระงับซึ่งเงินเดือนหรือเงินอื่นใด และผู้ให้สัญญาจะต้องปฏิบัติตามดังนี้

๓.๑ รายงานตัวกลับเข้าปฏิบัติงานเป็นหนังสือต่อผู้รับสัญญาหรือผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของผู้ให้สัญญาทันที

๓.๒ เข้าปฏิบัติงานในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทันทีเป็นระยะเวลาอย่างน้อยสองเท่าของเวลาที่ได้รับอนุมัติให้ลาศึกษา หรือลาฝึกอบรม

๓.๓ ในกรณีที่ผู้ให้สัญญาเคยได้รับอนุญาตให้ไปศึกษา หรือฝึกอบรม หรือมีพันธะผูกพันที่จะต้องปฏิบัติงานชุดใช้ตามสัญญาอื่นและยังปฏิบัติงานชุดใช้ไม่ครบระยะเวลาตามสัญญานั้น การปฏิบัติงานชุดใช้ตามสัญญานี้ให้เริ่มต้นนับตั้งแต่วันที่ปฏิบัติงานชุดใช้ครบกำหนดเวลาตามสัญญาเดิมแล้ว

ความเสียหายใด ๆ อันเนื่องมาจากการที่ผู้ให้สัญญาไม่ปฏิบัติตามข้อ ๓.๑ ข้อ ๓.๒ และข้อ ๓.๓ ผู้ให้สัญญายินยอมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น

ข้อ ๔. เมื่อผู้ให้สัญญาสำเร็จการศึกษา หรือสำเร็จการฝึกอบรม ทั้งนี้ไม่ว่าจะเสร็จหรือสำเร็จการศึกษา หรือฝึกอบรมภายในระยะเวลาตามข้อ ๑ หรือไม่ ผู้ให้สัญญาจะต้องกลับมาปฏิบัติงานในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทันทีเป็นระยะเวลาอย่างน้อยสองเท่าของเวลาที่ได้รับอนุมัติให้ลาศึกษา หรือลาฝึกอบรม

เงื่อนไขการปฏิบัติงานตามวรรคหนึ่ง ไม่เป็นข้อผูกพันมหาวิทยาลัยในการจ้างหรือต่อสัญญาปฏิบัติงานของพนักงานมหาวิทยาลัย

ในกรณีที่ผู้ให้สัญญาเคยได้รับอนุญาตให้ลาศึกษาหรือลาฝึกอบรมหรือมีพันธะผูกพันที่จะต้องปฏิบัติงานชุดใช้ตามสัญญาอื่น และยังปฏิบัติงานชุดใช้ไม่ครบระยะเวลาตามสัญญานั้น การปฏิบัติงานชุดใช้ตามสัญญานี้ให้เริ่มต้นนับตั้งแต่วันที่ปฏิบัติงานชุดใช้ครบกำหนดเวลาตามสัญญาเดิมแล้ว

ข้อ ๕. ในกรณีที่ผู้ให้สัญญาผิดสัญญาในข้อ ๓.๒ หรือข้อ ๔ หรือผู้ให้สัญญาไม่กลับมาปฏิบัติงานไม่ว่าด้วยเหตุใด ผู้ให้สัญญาจะต้องชดใช้เงินเดือน หรือเงินอื่นใดที่ได้รับจากผู้รับสัญญาในระหว่างลาศึกษา หรือลาฝึกอบรมคืนให้แก่ผู้รับสัญญา พร้อมกับเบี้ยปรับเป็นเงินอีกจำนวนสองเท่าของเงินดังกล่าวคืนให้แก่ผู้รับสัญญา

ในกรณีที่ผู้ให้สัญญาผู้ได้รับอนุมัติให้ลาศึกษาหรือลาฝึกอบรมได้กลับเข้าปฏิบัติงานให้กับผู้รับสัญญาบางส่วน แต่ไม่ครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าวในข้อ ๓.๒ หรือ ข้อ ๔ เงินที่ชดใช้คืนและเบี้ยปรับตามวรรคหนึ่งข้างต้นจะลดลงตามส่วนของระยะเวลาที่ผู้ให้สัญญากลับเข้าปฏิบัติงาน

ข้อ ๖. เงินที่ชดใช้คืนและเงินเบี้ยปรับตามข้อ ๕ ผู้ให้สัญญาจะต้องชำระให้แก่ผู้รับสัญญาจนครบถ้วนภายในกำหนดระยะเวลา ๓๐ (สามสิบ) วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากผู้รับสัญญา หากผู้ให้สัญญาไม่ชำระภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวหรือชำระไม่ครบถ้วน ทั้งนี้จะโดยความยินยอมของผู้รับสัญญาหรือไม่ก็ตาม ผู้ให้สัญญาจะต้องชดใช้ดอกเบี้ยผิดนัดในอัตราร้อยละ ๑๕ (สิบห้า) ต่อปี ของจำนวนเงินที่ยังมิได้ชำระนับแต่วันครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าวจนกว่าจะชำระครบถ้วน

ข้อ ๗. ในกรณีที่ผู้ให้สัญญาไม่สามารถกลับเข้าปฏิบัติงานหรือกลับเข้าปฏิบัติงานไม่ครบกำหนดระยะเวลาตามข้อ ๓.๒ หรือ ข้อ ๔ เพราะถึงแก่ความตาย ผู้ให้สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามความในข้อ ๕ วรรคหนึ่งหรือวรรคสองแล้วแต่กรณี

ถ้าในระหว่างระยะเวลาที่ผู้ให้สัญญาได้รับอนุญาตให้ลาศึกษาหรือลาฝึกอบรม หรือในระหว่างระยะเวลาที่ผู้ให้สัญญากลับเข้าปฏิบัติงานตามข้อ ๓.๒ หรือข้อ ๔ ผู้ให้สัญญาถูกมหาวิทยาลัยเลิกสัญญาปฏิบัติงานหรือไม่ต่อสัญญาปฏิบัติงานตามข้อบังคับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าด้วยการบริหารงานบุคคลไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ไม่เป็นเหตุให้ผู้ให้สัญญาพ้นจากข้อผูกพัน หน้าที่และความรับผิดชอบตามสัญญานี้ และผู้ให้สัญญาจะต้องชดใช้เงินและเบี้ยปรับให้แก่ผู้รับสัญญาเป็นจำนวนเงินทั้งหมดหรือลดลงตามส่วนเช่นเดียวกับข้อ ๕

ข้อ ๘. ในกรณีที่ผู้ให้สัญญาไม่มีพันธะต้องชำระเงินให้แก่ผู้รับสัญญาตามสัญญานี้ ผู้ให้สัญญายอมให้ผู้รับสัญญาหักเงินอื่นใดที่ผู้ให้สัญญาจะพึงได้รับจากผู้รับสัญญาหรือทางราชการเพื่อชดใช้เงินที่ผู้ให้สัญญาต้องรับผิดชอบตามสัญญานี้ได้

ข้อ ๙. ในวันที่ทำสัญญานี้ ผู้ให้สัญญาได้จัดให้.....
ทำสัญญาค่าประกันการปฏิบัติและความรับผิดชอบตามสัญญานี้ของผู้ให้สัญญาด้วยแล้ว

ในกรณีที่ผู้รับประกันถึงแก่ความตาย หรือถูกศาลมีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดหรือมีคำพิพากษาให้ล้มละลายหรือผู้รับสัญญาเห็นสมควรให้ผู้ให้สัญญาเปลี่ยนผู้รับประกัน ผู้ให้สัญญาจะต้องจัดให้มีผู้รับประกันรายใหม่มาทำสัญญาค่าประกันแทนภายในกำหนด ๓๐ (สามสิบ) วัน นับแต่วันที่มีผู้รับประกันเดิมถึงแก่ความตายหรือถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หรือมีคำพิพากษาให้ล้มละลาย หรือวันที่ผู้ให้สัญญาได้รับแจ้งจากผู้รับสัญญาให้เปลี่ยนผู้รับประกันแล้วแต่กรณี ถ้าผู้ให้สัญญาไม่สามารถจัดให้มีผู้รับประกันรายใหม่มาทำสัญญาค่าประกันแทนภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ผู้รับสัญญามีสิทธิเพิกถอนการอนุญาตตามสัญญานี้ได้

๔

สัญญาที่ทำขึ้นสองฉบับ มีความถูกต้องตรงกัน คู่สัญญาได้อ่านและเข้าใจข้อความในสัญญา
โดยละเอียดตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยานและคู่สัญญาต่างยึดถือไว้ฝ่ายละฉบับ

ลงชื่อ.....ผู้ให้สัญญา
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้รับสัญญา
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ข้าพเจ้า.....คู่สมรสของ.....
ยินยอมให้.....ทำสัญญาฉบับนี้ได้

ลงชื่อ.....ผู้ให้ความยินยอม
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าไม่มีคู่สมรส (เป็นโสด/คู่สมรสตาย/หย่า) ในขณะที่ทำสัญญานี้

ลงชื่อ.....ผู้ให้สัญญา
(.....)

สัญญาค้ำประกัน

(สัญญาอนุญาตให้พนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการลาศึกษา หรือลาฝึกอบรม)

สัญญาเลขที่/.....

ทำที่

วันที่ เดือน พ.ศ.

ตามที่ ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า "ผู้ให้สัญญา"
ได้รับอนุญาตจาก ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า "ผู้รับสัญญา" ให้ไปศึกษา
หรือลาฝึกอบรม ณ ประเทศ ตามสัญญาเลขที่
ลงวันที่ เดือน พ.ศ. ดังปรากฏตามเอกสารแนบท้ายสัญญา ซึ่งต่อไปในสัญญานี้
เรียกว่า "สัญญาอนุญาต" นั้น

ข้าพเจ้า อายุ ปี

อาชีพ ตำแหน่ง สังกัด

อยู่บ้านเลขที่ ซอย ถนน

ตำบล/แขวง อำเภอ/เขต จังหวัด

ดังปรากฏตามสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน/บัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ แนบท้ายสัญญานี้ ซึ่งต่อไปในสัญญานี้
เรียกว่า "ผู้ค้ำประกัน" ตกลงทำสัญญาค้ำประกันให้ไว้แก่ผู้รับสัญญา ดังมีข้อความต่อไปนี้

ข้อ 1 ผู้ค้ำประกันยอมตกลงผูกพันตนเข้าค้ำประกันผู้ให้สัญญาต่อผู้รับสัญญา กล่าวคือ
ถ้าผู้ให้สัญญาปฏิบัติผิดสัญญาอนุญาตไม่ว่าข้อใดข้อหนึ่งด้วยประการใดๆ และต้องชดใช้เงินให้แก่ผู้รับสัญญา
ผู้ค้ำประกันยินยอมชำระหนี้ไม่เกินกว่าจำนวนเงินที่ผู้ให้สัญญาต้องรับผิดชอบผูกพันที่ระบุไว้ในสัญญาอนุญาต
ดังกล่าวนี้ให้แก่ผู้รับสัญญา ภายในวงเงินค้ำประกันจำนวน บาท (.....)
และผู้ค้ำประกันจะรับผิดชอบสัญญาเงินจนกว่าจะมีการชำระหนี้พร้อมดอกเบี้ยและค่าเสียหาย (ถ้าหากมี) ครบเต็ม
จำนวน ทั้งนี้ เว้นแต่หากเป็นกรณีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 686 วรรคสอง วรรคสาม และ/หรือ
วรรคสี่ ก็ถือปฏิบัติตามที่บทบัญญัติดังกล่าวกำหนดแล้วแต่กรณี

ผู้รับสัญญาจะเรียกให้ผู้ค้ำประกันชำระหนี้ก่อนที่หนังสือบอกกล่าวถึงการผิดนัดของ
ผู้ให้สัญญาจะไปถึงผู้ค้ำประกันมิได้ แต่ไม่ตัดสิทธิผู้ค้ำประกันที่จะชำระหนี้เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ

ในกรณีที่ผู้ให้สัญญาได้รับอนุญาตจากผู้รับสัญญาให้ขยายเวลาลาศึกษา หรือลาฝึกอบรม
ต่อด้วยทุนหรือเงินอื่นใดก็ตาม แม้การขยายเวลาดังนั้นจะเป็นการเปลี่ยนแปลงสาขาวิชาระดับการศึกษาหรือ
สถานศึกษาไปจากเดิม และผู้รับสัญญาได้แจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบแล้ว ให้ถือว่าผู้ค้ำประกันตกลง
รับเป็นผู้ค้ำประกันผู้ให้สัญญาต่อไปอีกตลอดระยะเวลาที่ผู้ให้สัญญาได้ขยายเวลาอยู่ศึกษาหรือฝึกอบรมต่อ
ดังกล่าวด้วย แต่ไม่เกินระยะเวลาในการก่อกำหนดที่กำหนดไว้ในข้อ 5 ของสัญญาค้ำประกันนี้

-2-

ข้อ 2 ในกรณีที่ผู้รับสัญญาผ่อนเวลาหรือผ่อนจำนวนเงินในการชำระหนี้ตามสัญญาอนุญาต ให้แก่ผู้ให้สัญญาโดยได้แจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบและผู้ค้ำประกันได้ตกลงยินยอมในการผ่อนเวลาหรือผ่อนจำนวนเงินในการชำระหนี้นั้น ให้ถือว่า ผู้ค้ำประกันตกลงมิให้ถือเอาการผ่อนเวลาหรือผ่อนจำนวนเงินในการชำระหนี้ดังกล่าว เป็นเหตุปลดปล่อยความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกันและจะรับผิดชอบในฐานะผู้ค้ำประกันตามสัญญานี้ตลอดไปจนกว่า จะมีการชำระหนี้พร้อมดอกเบี้ยและค่าเสียหาย (ถ้ามี) ครบเต็มจำนวน

ข้อ 3 ผู้ค้ำประกันขอแสดงหลักทรัพย์ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ค้ำประกัน และปลอดจากการผูกพันใดๆ อันทำให้ทรัพย์สินนั้นเสื่อมค่าเพื่อเป็นหลักประกันในการค้ำประกันไว้ต่อผู้รับสัญญาดังนี้

ที่ดิน

(1) โฉนดเลขที่ หน้าสำรวจ ไร่ งาน วา อยู่ที่บ้าน/แขวง อำเภอ/เขต จังหวัด ราคาประมาณ บาท (.....)

(2) โฉนดเลขที่ หน้าสำรวจ ไร่ งาน วา อยู่ที่บ้าน/แขวง อำเภอ/เขต จังหวัด ราคาประมาณ บาท (.....)

(3)

หลักทรัพย์อื่น

1) ราคาประมาณ บาท (.....)

2) ราคาประมาณ บาท (.....)

ข้อ 4 ผู้ค้ำประกันสัญญาว่าจะไม่จำหน่าย โอน ก้อนหนี้สิน หรือภาระผูกพันใดๆ ในทรัพย์สินของผู้ค้ำประกันตามที่ระบุไว้ในข้อ 3 ตลอดระยะเวลาที่สัญญาค้ำประกันฉบับนี้ยังคงมีผลผูกพันผู้ค้ำประกันอยู่ เว้นแต่ จะได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้รับสัญญา

ข้อ 5 ระยะเวลาในการก่อนหน้าค้ำประกัน เริ่มตั้งแต่วันที่ผู้ให้สัญญาทำสัญญาอนุญาต ให้พนักงานมหาวิทยาลัยสายวิชาการศึกษา หรือลาฝึกอบรม จนถึงวันที่..... เดือน พ.ศ. และผู้ค้ำประกันจะไม่เพิกถอนการค้ำประกันภายในระยะเวลาที่กำหนด

-3-

ผู้ค้าประกันได้อ่านและเข้าใจข้อความในสัญญาฉบับนี้ดีแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ

ต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ.....ผู้ค้าประกัน

(.....)

ลงชื่อ.....คู่สมรสผู้ให้ความยินยอม

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

(.....)

ลงชื่อ.....พยาน

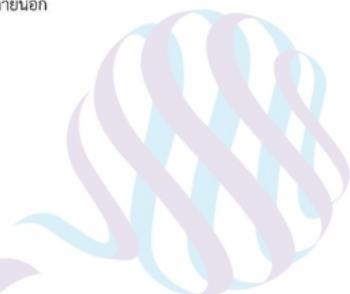
(.....)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ไม่มีคู่สมรส (เป็นโสด/คู่สมรสตาย/หย่า) ในขณะที่ทำสัญญานี้

ลงนาม.....ผู้ค้าประกัน

(.....)

หมายเหตุ การแสดงหลักฐานพร้อมข้อ 3 และสัญญาตามข้อ 4 ใช้เฉพาะกรณีผู้ค้าประกันเป็นบุคคลภายนอก

ภาคผนวก ข

สัญญาของพนักงานมหาวิทยาลัยที่ไปศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติงานวิจัย

และ สัญญาค้ำประกัน (สัญญาของพนักงานมหาวิทยาลัยให้ไปศึกษา

ฝึกอบรม หรือปฏิบัติงานวิจัย)

ของ มหาวิทยาลัยมหิดล

⑦

สัญญาเลขที่.....

สัญญาของพนักงานมหาวิทยาลัยที่ไปศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติงานวิจัย

ทำที่.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

ข้าพเจ้า ชื่อ..... ชื่อสกุล.....
เกิดเมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ. อายุ.....ปี ปฏิบัติงานเป็นพนักงาน
มหาวิทยาลัย ยี่สิบเงินเดือนๆ ละ..... บาท ตำแหน่ง.....

สังกัดภาควิชา..... คณะ..... มหาวิทยาลัยมหิดล
อยู่บ้านเลขที่..... ซอย..... ถนน.....
แขวง/ตำบล..... เขต/อำเภอ..... จังหวัด.....
รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์..... เลขบัตรประจำตัวประชาชน.....
คู่มือชื่อ..... ได้รับอนุมัติให้ไป.....
ณ (สถาบัน)..... ประเทศ.....
ด้วยทุน..... ตามประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล
เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาพนักงานมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2552 จึงขอให้สัญญาไว้แก่มหาวิทยาลัยมหิดล
โดย..... ตำแหน่ง.....
ซึ่งต่อไปในสัญญานี้จะเรียกว่า “ผู้รับสัญญา” ดังนี้ข้อความต่อไปนี้

ข้อ 1 ในระหว่างเวลาที่ข้าพเจ้าได้รับอนุมัติให้ไปศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติงานวิจัย ข้าพเจ้าจะรักษา
วินัยของพนักงานมหาวิทยาลัยโดยเคร่งครัด และจะปฏิบัติตามประกาศมหาวิทยาลัยมหิดล เรื่องหลักเกณฑ์และวิธี
การพัฒนาพนักงานมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2552 ตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดล ว่าด้วยการบริหารงานบุคคล
พนักงานมหาวิทยาลัย พ.ศ.2551 รวมทั้งคำสั่ง ประกาศ และข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดลที่เกี่ยวข้องกับพนักงาน
มหาวิทยาลัย ทั้งที่ใช้อยู่ในวันทำสัญญานี้และที่จะประกาศใช้ขึ้นใหม่ และให้ถือว่าคำสั่ง ประกาศ และข้อบังคับ
ดังกล่าวนี้เป็นส่วนหนึ่งของสัญญาฉบับนี้ด้วย

เพื่อให้การศึกษา ฝึกอบรมหรือการปฏิบัติงานวิจัยสำเร็จไปโดยเร็ว ข้าพเจ้าจะไม่ประพฤติชั่วในทางเป็น
ปฏิปักษ์ต่อการศึกษา ฝึกอบรมหรือการปฏิบัติงานวิจัย

ในกรณีที่ได้รับสัญญาอนุญาตให้ข้าพเจ้าขยายระยะเวลาการศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติงานวิจัย หลังจาก
ครบกำหนดการอนุญาตข้างต้นแล้ว ข้าพเจ้าตกลงที่จะทำสัญญากับผู้รับสัญญาขึ้นใหม่ เพื่อให้ครอบคลุมระยะเวลาที่
ได้รับอนุญาตให้ขยายเวลาศึกษา ฝึกอบรมหรือปฏิบัติงานวิจัย แต่หากไม่ได้มีการจัดทำสัญญาขึ้นใหม่ ไม่ว่าด้วยเหตุใด
ก็ตามให้ถือว่าสัญญาฉบับนี้มีผลครอบคลุมระยะเวลาที่ได้รับอนุมัติให้ขยายดังกล่าวด้วย

ลงชื่อ.....

- 2 -

ข้อ 2 ในกรณีที่ข้าพเจ้าประพฤติผิดสัญญาดังกล่าวในข้อ 1 หรือในกรณีที่ผู้รับสัญญาพิจารณาเห็นว่าข้าพเจ้าไม่มีทางที่จะจบการศึกษา การฝึกอบรม หรือการปฏิบัติงานวิจัยภายในเวลาที่กำหนด หรือการศึกษา การฝึกอบรม หรือการปฏิบัติงานวิจัยไม่เป็นผลภายในเวลาที่กำหนดก็ดี หรือผู้รับสัญญามีความจำเป็นที่จะเรียกให้ข้าพเจ้ากลับมากำปฏิบัติงานในหน้าที่ใดๆ ก็ดี ผู้รับสัญญาชอบที่จะระงับได้ทันทีซึ่งทุน เงินเดือนและหรือเงินค่าตอบแทนอื่นใด และชอบที่จะเรียกตัวข้าพเจ้ากลับเข้าปฏิบัติงานได้ ในกรณีเช่นนี้ข้าพเจ้าจะรีบกลับเข้าปฏิบัติงานและรีบรายงานตัวต่อผู้รับสัญญาโดยไม่ชักช้า

ในกรณีที่ข้าพเจ้าเคยได้รับอนุญาตให้ไปศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติงานวิจัย หรือมีพันธะผูกพันที่จะต้องปฏิบัติงานชดใช้ตามสัญญาอื่นและยังปฏิบัติงานชดใช้ไม่ครบระยะเวลาตามสัญญานั้น การปฏิบัติงานชดใช้ตามสัญญานี้ให้เริ่มต้นนับตั้งแต่วันที่ปฏิบัติงานชดใช้ตามสัญญาเดิมครบถ้วนแล้ว

ความเสียหายใดๆ อันเนื่องมาจากการที่ข้าพเจ้าไม่ปฏิบัติตามวรรคแรก ข้าพเจ้ายินยอมรับผิดชอบชดใช้ทั้งสิ้น

ข้อ 3 เมื่อข้าพเจ้าเสร็จการศึกษา การฝึกอบรม หรือการปฏิบัติงานวิจัย ทั้งนี้ ไม่ว่าจะการศึกษา การฝึกอบรม หรือการปฏิบัติงานวิจัยจะสำเร็จหรือไม่ หรือข้าพเจ้าถูกเรียกตัวกลับตาม ข้อ 2 ข้าพเจ้าสัญญาว่าจะกลับมากำปฏิบัติงานต่อไปใน.....มหาวิทยาลัยมหิดล หรือที่หน่วยงานอื่นที่ผู้รับสัญญาเห็นชอบ เป็นเวลาเท่ากับเวลาที่ใช้ในการศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติงานวิจัย

ในกรณีที่ข้าพเจ้าเคยได้รับอนุญาตให้ไปศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติงานวิจัย หรือมีพันธะผูกพันที่จะต้องปฏิบัติงานชดใช้ตามสัญญาอื่นและยังปฏิบัติงานชดใช้ไม่ครบระยะเวลาตามสัญญานั้น การปฏิบัติงานชดใช้ตามสัญญานี้ให้เริ่มต้นนับตั้งแต่วันที่ปฏิบัติงานชดใช้ตามสัญญาเดิมครบถ้วนแล้ว

ข้อ 4 ในกรณีที่ข้าพเจ้าผิดสัญญาในข้อ 3 หรือข้าพเจ้าไม่กลับมาปฏิบัติงานในมหาวิทยาลัยมหิดล ด้วยเหตุใดๆ ก็ดี ข้าพเจ้าจะชดใช้คืนให้แก่ผู้รับสัญญาซึ่งทุน เงินเดือน เงินค่าตอบแทน และหรือเงินอื่นใดทั้งสิ้นที่ข้าพเจ้าได้รับไปในช่วงเวลาที่ได้รับอนุมัติให้ไปศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติงานวิจัย นอกจากนี้ ข้าพเจ้าจะจ่ายเงินเป็นเบี้ยปรับให้แก่ผู้รับสัญญาอีกจำนวนหนึ่งเท่ากับเงินที่ข้าพเจ้าจะต้องชดใช้คืน

ในกรณีที่ข้าพเจ้าปฏิบัติงานบ้างแต่ไม่ครบเวลาดังกล่าวใน ข้อ 3 เงินที่ต้องชดใช้คืนและเบี้ยปรับตามวรรคก่อนจะลดลงตามส่วนของเวลาที่ข้าพเจ้าปฏิบัติงานตามนัยข้อ 3 ไปบ้าง

ข้อ 5 เงินที่ต้องชดใช้คืนและเบี้ยปรับตามสัญญานี้ ข้าพเจ้าจะชำระให้ทั้งหมดภายในกำหนดระยะเวลา 30 (สามสิบ) วัน นับตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้งจากผู้รับสัญญา หากข้าพเจ้าไม่ชำระให้ภายในกำหนดหรือชำระให้ แต่ไม่ครบถ้วน ทั้งนี้ จะโดยความยินยอมของผู้รับสัญญาหรือไม่ก็ตาม ข้าพเจ้าจะยอมให้คิดดอกเบี้ยจากเงินที่ยังมิได้ชำระอีกในอัตราร้อยละ 15 ต่อปีด้วย

ลงชื่อ.....

- 3 -

ข้อ 6 ในกรณีที่ข้าพเจ้าไม่สามารถกลับเข้าปฏิบัติงานหรือกลับเข้าปฏิบัติงานไม่ครบกำหนดระยะเวลาตามข้อ 3 เพราะถึงแก่ความตาย หรือเกษียณอายุงาน หรือถูกสั่งให้พ้นจากงาน หรือลาออกเนื่องจากเจ็บป่วย พุพพสภาพ เป็นคนไร้ความสามารถ เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ข้าพเจ้าไม่ต้องการรับผิดตามสัญญาฯ นี้ แต่ทั้งนี้ ถ้าข้าพเจ้าไปทำงานอื่นในระยะเวลา 3 (สาม) ปี นับแต่วันที่ข้าพเจ้าจะต้องกลับเข้าปฏิบัติงาน หรือวันที่ข้าพเจ้าได้ออกจากงานหรือลาออกด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น ข้าพเจ้ายังคงต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่าย และเบี้ยปรับตามข้อ 4 เว้นแต่ผู้รับสัญญาจะพิจารณาเห็นว่ามีความสมควรให้ข้าพเจ้าพ้นความรับผิด

ในระหว่างระยะเวลาที่ข้าพเจ้าได้รับอนุญาตให้ไปศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติงานวิจัยหรือในระหว่างระยะเวลาที่ข้าพเจ้ากลับเข้าปฏิบัติงานตามข้อ 2 หรือข้อ 3 ถ้าข้าพเจ้าประพฤติดิฉิน้อยอย่างร้ายแรงจนถูกลงโทษปลดออก ข้าพเจ้าจะต้องชดใช้เงินและเบี้ยปรับให้แก่ผู้รับสัญญาเป็นจำนวนเงินทั้งหมดหรือลดลงตามส่วนเช่นเดียวกับสัญญาข้อ 4

ข้อ 7 ในกรณีที่ข้าพเจ้ามีหนี้จะต้องชำระเงินให้แก่ผู้รับสัญญาตามสัญญาฯ นี้ ข้าพเจ้ายอมให้ผู้รับสัญญาหักเงินใดๆ ที่ข้าพเจ้าจะพึงได้รับจากมหาวิทยาลัย เพื่อชดใช้เงินที่ข้าพเจ้าต้องรับผิดชอบตามสัญญาฯ นี้ได้

ข้อ 8 ในการทำสัญญาฯ นี้ ข้าพเจ้าได้จัดให้.....
ทำสัญญาฯ ค่าประกันการปฏิบัติและความรับผิดตามสัญญาฯ นี้ด้วยแล้ว

ในกรณีผู้ค้ำประกันถึงแก่ความตาย หรือถูกศาลมีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หรือมีคำพิพากษาให้ล้มละลาย หรือผู้รับสัญญาเห็นสมควรให้ข้าพเจ้าเปลี่ยนผู้ค้ำประกัน ข้าพเจ้าจะต้องจัดให้มีผู้ค้ำประกันรายใหม่มาทำสัญญาฯ ค่าประกันแทน ภายในกำหนด 30 (สามสิบ) วัน นับแต่วันที่ผู้ค้ำประกันเดิมถึงแก่ความตาย หรือถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หรือมีคำพิพากษาให้ล้มละลายหรือวันที่ข้าพเจ้าได้รับแจ้งจากผู้รับสัญญาให้เปลี่ยนผู้ค้ำประกันแล้วแต่กรณี ถ้าข้าพเจ้าไม่สามารถจัดให้มีผู้ค้ำประกันรายใหม่มาทำสัญญาฯ ค่าประกันแทนภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ผู้รับสัญญาจะมีสิทธิเพิกถอนการอนุญาตตามสัญญาฯ นี้ได้ เว้นแต่ผู้รับสัญญาตั้งคณะกรรมการขึ้นตรวจสอบแล้วเห็นว่าข้าพเจ้าเป็นผู้มีศักยภาพสูงยิ่งในการศึกษา จะอนุมัติให้ข้าพเจ้าศึกษาต่อโดยไม่มีผู้ค้ำประกันก็ได้

หากมีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ฉบับใหม่ ที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับเรื่องค้ำประกันมีผลใช้บังคับ ข้าพเจ้าจะจัดทำสัญญาฯ ค่าประกันฉบับใหม่ที่มีเงื่อนไขสอดคล้องกับบทบัญญัติใหม่ของกฎหมาย แทนฉบับเดิมภายใน 15 (สิบห้า) วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากผู้รับสัญญา

ลงชื่อ.....

- 4 -

หนังสือสัญญาที่ทำขึ้นไว้ 2 (สอง) ฉบับ มีความถูกต้องตรงกัน ข้าพเจ้าได้อ่านเข้าใจข้อความในสัญญานี้ โดยละเอียดตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยานและข้าพเจ้ายึดถือไว้ 1 (หนึ่ง) ฉบับ ผู้รับสัญญา ยึดถือไว้ 1 (หนึ่ง) ฉบับ

ลงชื่อ.....ผู้ให้สัญญา
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้รับสัญญา
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ข้าพเจ้า.....คู่สมรสของ.....
ยินยอมให้.....ทำสัญญาฉบับนี้ได้

ลงชื่อ.....ผู้ยินยอม
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าไม่มีคู่สมรส (เป็นโสด / คู่สมรสตาย / หย่า) ในขณะที่ทำสัญญานี้

ลงชื่อ.....ผู้ให้สัญญา
(.....)

⑧

สัญญาค่าประกัน

(สัญญาของพนักงานมหาวิทยาลัยให้ไปศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติงานวิจัย)

สัญญาเลขที่.....

ทำที่.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

ตามที่..... ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า "ผู้ให้สัญญา" ได้รับอนุญาตจากมหาวิทยาลัย..... ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า "ผู้รับสัญญา" ให้ไปศึกษา ฝึกอบรมหรือปฏิบัติงานวิจัย ที่..... ตามสัญญาของพนักงานมหาวิทยาลัยที่ไปศึกษา ฝึกอบรมหรือปฏิบัติงานวิจัย ตามสัญญาเลขที่..... ลงวันที่..... ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า "สัญญาการศึกษา" นั้น

ข้าพเจ้า..... อายุ..... ปี อาชีพ

ตำแหน่ง..... สังกัด

อยู่บ้านเลขที่..... ตรอก/ซอย..... ถนน

ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต

..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์

โทรศัพท์.....

ดังปรากฏตามสำเนาบัตรประชาชน/บัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ แนบท้ายสัญญานี้ ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า "ผู้รับประกัน" ตลอดจนสัญญาค่าประกันให้ไว้แก่ผู้รับสัญญา ดังมีข้อความต่อไปนี้

ข้อ 1 ผู้รับประกันตกลงผูกพันตนเข้ารับประกันผู้ให้สัญญาต่อผู้รับสัญญา กล่าวคือ ถ้าผู้ให้สัญญาปฏิบัติผิดสัญญาการศึกษา ไม่ว่าจะข้อหนึ่งข้อใดด้วยประการใดๆ และต้องชดใช้เงินให้แก่ผู้รับสัญญา ผู้รับประกันยินยอมชำระหนี้ไม่เกินกว่าจำนวนเงินที่ผู้ให้สัญญาต้องรับผิดชอบตามที่ระบุไว้ในสัญญาการศึกษา ดังกล่าวนั้นให้แก่ผู้รับสัญญา ภายในวงเงินค่าประกันจำนวน บาท (.....) และผู้รับประกันจะรับผิดชอบสัญญานี้จนกว่าจะมีการชำระหนี้พร้อมดอกเบี้ยและค่าเสียหาย (ถ้าหากมี) ครบเต็มจำนวน ทั้งนี้ เว้นแต่หากเป็นกรณีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 686 วรรคสอง วรรคสาม และ/หรือวรรคสี่ ก็ถือปฏิบัติตามที่บัญญัติดังกล่าวกำหนดแล้วแต่กรณี

ผู้รับสัญญาจะเรียกให้ผู้รับประกันชำระหนี้ก่อนที่หนึ่งสื่อบอกกล่าวถึงการผิดนัดของผู้ให้สัญญาจะไปแจ้งผู้รับประกันมิได้ แต่ไม่ตัดสิทธิผู้รับประกันที่จะชำระหนี้เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ

ในกรณีที่ผู้ให้สัญญาได้รับอนุญาตจากผู้รับสัญญาให้ขยายเวลาการศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติงาน วิจัย ด้วยความช่วยเหลือเงินอื่นใดก็ตาม แม้การขยายเวลาดังนั้นจะเป็นการเปลี่ยนแปลงสาขาวิชา ระดับการศึกษา หรือสถานศึกษาไปจากเดิม และผู้รับสัญญาได้แจ้งให้ผู้รับประกันทราบแล้ว ให้ถือว่าผู้รับประกันตกลงรับเป็นผู้รับประกันผู้ให้สัญญาต่อไปอีกตลอดระยะเวลาที่ผู้ให้สัญญาได้ขยายเวลาอยู่ศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติงานวิจัยต่อดังกล่าวด้วย แต่ไม่เกินระยะเวลาในการก่อนที่รับประกันตามที่กำหนดไว้ในข้อ 5 ของสัญญาค่าประกันนี้

ลงชื่อ.....

- 2 -

ข้อ 2 ในกรณีที่ผู้รับสัญญาผ่อนเวลาหรือผ่อนจำนวนเงินในการชำระหนี้ตามสัญญาการศึกษา ให้แก่ผู้ให้สัญญา โดยได้แจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบ และผู้ค้ำประกันได้ตกลงยินยอมในการผ่อนเวลา หรือผ่อนจำนวนเงินในการชำระหนี้ นั้น ให้ถือว่าผู้ค้ำประกันตกลงมิให้ถือเอาการผ่อนเวลาหรือผ่อนจำนวนเงินในการชำระหนี้ดังกล่าวเป็นเหตุปลดเปลื้องความรับผิดของผู้ค้ำประกันและจะรับผิดในฐานะผู้ค้ำประกันตามสัญญานี้ตลอดไปจนกว่าจะมีการชำระหนี้พร้อมดอกเบี้ยและค่าเสียหาย (ถ้ามี) ครบเต็มจำนวน

ข้อ 3 ผู้ค้ำประกันขอแสดงหลักทรัพย์ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้ค้ำประกัน และปลอดจากภาระผูกพันใดๆ อันทำให้ทรัพย์สินนั้นเสื่อมค่าเพื่อเป็นหลักฐานในการค้ำประกันไว้ต่อผู้รับสัญญาดังนี้

ที่ดิน

(1) โฉนดเลขที่..... หน้าสำรวจ..... ไร่..... เนื้อที่..... ไร่..... งาน.....วา..... อยู่ที่บ้าน/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... ราคาประมาณบาท (.....)

(2) โฉนดเลขที่..... หน้าสำรวจ..... ไร่..... เนื้อที่..... ไร่..... งาน.....วา..... อยู่ที่บ้าน/แขวง..... อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... ราคาประมาณบาท (.....)

(3)

หลักทรัพย์อื่น

1) ราคาประมาณบาท (.....)

2) ราคาประมาณบาท (.....)

ข้อ 4 ผู้ค้ำประกันสัญญาว่าจะไม่จำหน่าย โอน ก้อนนี้สินหรือภาระผูกพันใดๆ ในทรัพย์สินของผู้ค้ำประกัน ตามที่ระบุไว้ในข้อ 3 ตลอดระยะเวลาที่สัญญาค้ำประกันฉบับนี้ยังคงมีผลผูกพันผู้ค้ำประกันอยู่ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้รับสัญญาก่อน

ข้อ 5 ระยะเวลาในการค้ำประกันนี้ค้ำประกัน เริ่มตั้งแต่วันที่ผู้ให้สัญญาทำสัญญาการศึกษา จนถึงวันที่..... เดือน..... พ.ศ. และผู้ค้ำประกันจะไม่ผิดก่อนการค้ำประกันภายในระยะเวลาที่กำหนด

ลงชื่อ.....

- 3 -

ผู้ค้าประกันได้อ่านและเข้าใจข้อความในสัญญาฉบับนี้ดีแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้า

พยาน

ลงชื่อ.....ผู้ค้าประกัน
(.....)

ลงชื่อ.....คู่สมรสผู้ให้ความยินยอม
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าไม่มีคู่สมรส (เป็นโสด / คู่สมรสตาย / หย่า) ในขณะที่ทำสัญญานี้

ลงชื่อ.....ผู้ค้าประกัน
(.....)

หมายเหตุ การแสดงหลักทรัพย์ตามข้อ 3 และสัญญาตามข้อ 4 ใช้เฉพาะกรณีผู้ค้าประกันเป็นบุคคลภายนอก

ภาคผนวก ก

สัญญาอนุญาตให้ข้าราชการไปศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติงานวิจัย

ณ ต่างประเทศ

สัญญาอนุญาตให้ข้าราชการไปศึกษาภายในประเทศ

และ สัญญาค้ำประกัน

ของ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

สัญญาเลขที่...../.....

สัญญาอนุญาตให้ข้าราชการไปศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัย ณ ต่างประเทศ

สัญญาฉบับนี้ทำขึ้น ณ ตำบล/แขวง.....
อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... เมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ.....
ระหว่าง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กระทรวงศึกษาธิการ โดย.....
ตำแหน่ง..... ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า "ผู้รับสัญญา" ฝ่ายหนึ่ง
กับ นาย/นาง/นางสาว..... ชื่อสกุล..... เกิดเมื่อวันที่.....
เดือน..... พ.ศ..... อายุ.....ปี รักราชการเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา
ระดับ..... ชั้น..... บาท ตำแหน่ง.....สังกัด.....
..... กรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กระทรวงศึกษาธิการ อยู่บ้านเลขที่.....
ซอย..... ถนน..... ตำบล/แขวง.....
อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า
"ผู้ให้สัญญา" อีกฝ่ายหนึ่ง

โดยที่ผู้ให้สัญญาเป็นผู้ได้รับอนุญาตจากผู้รับสัญญาให้ไปศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัย ณ
ต่างประเทศ ด้วยทุนประเทศ..... ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้ข้าราชการ
ไปศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติการวิจัย และดูงาน ณ ต่างประเทศ พ.ศ. 2549

คู่สัญญาได้ตกลงกัน มีข้อความดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ผู้รับสัญญาอนุญาตให้ผู้ให้สัญญาไปศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติการวิจัย ณ ต่างประเทศ
ระดับ..... สาขาวิชา..... ณ ประเทศ.....
มีกำหนด.....ปี นับตั้งแต่วันที่..... เดือน..... พ.ศ..... จนถึงวันที่.....
เดือน..... พ.ศ.....

ในกรณีที่ผู้รับสัญญาอนุญาตให้ผู้ให้สัญญาขยายระยะเวลาศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัย ณ
ต่างประเทศ หลังจากครบกำหนดการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ผู้ให้สัญญาตกลงที่จะทำสัญญากับผู้รับสัญญาขึ้นใหม่
เพื่อใช้ครอบคลุมระยะเวลาที่ได้รับอนุมัติให้ขยายระยะเวลาศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัย ณ ต่างประเทศ แต่
หากไม่ได้มีการจัดทำสัญญาขึ้นใหม่ ไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม ให้ถือว่าสัญญาฉบับนี้มีผลครอบคลุมระยะเวลาที่ได้รับ
อนุมัติให้ขยายดังกล่าวด้วย

/ข้อ 2...

ข้อ 2 ในระหว่างเวลาที่ผู้ให้สัญญาได้รับอนุญาตให้ไปศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัย ผู้ให้สัญญาจะต้องรักษาวินัยและประพฤติปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของข้าราชการ หรือคำสั่งทางราชการของผู้รับสัญญา และของสถานศึกษาหรือสถาบันที่ผู้ให้สัญญาศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัย ตลอดจนระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้ข้าราชการไปศึกษา ฝึกอบรม และดูงาน ณ ต่างประเทศ พ.ศ. 2549 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งอื่นๆ ที่เกี่ยวกับข้าราชการไปศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัยและเกี่ยวกับการจ่ายเงินเดือนระหว่างลาไปศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัย ทั้งที่ได้ออกใช้บังคับอยู่แล้วในวันทำสัญญานี้ และที่จะออกใช้บังคับต่อไปโดยเคร่งครัด และให้ถือว่ากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและคำสั่งดังกล่าวนี้ เป็นส่วนหนึ่งของสัญญาฉบับนี้

ผู้ให้สัญญาจะต้องไม่ประพฤติตนในทางเป็นปฏิปักษ์ต่อการศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัย และตั้งใจศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัยด้วยความวิริยะ อุตสาหะ เพื่อให้สำเร็จการศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัยโดยเร็ว

ข้อ 3 ในกรณีที่ผู้ให้สัญญาประพฤติผิดสัญญาดังกล่าวในข้อ 2 หรือในกรณีที่ผู้รับสัญญาพิจารณาเห็นว่า ผู้ให้สัญญาไม่อาจสำเร็จการศึกษา ฝึกอบรม หรือเสร็จสิ้นการปฏิบัติการวิจัยได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดตามข้อ 1 หรือการศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัยของผู้ให้สัญญาต้องยุติลงด้วยประการใดๆ หรือผู้รับสัญญาไม่อนุญาตให้ผู้ให้สัญญาศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัยไม่ว่ากรณีใดๆ หรือมีความจำเป็นต้องเรียกผู้ให้สัญญากลับมาปฏิบัติงานในหน้าที่ราชการ ผู้รับสัญญาสิทธิฟ้องการอนุญาตตามสัญญาได้ทันที และมีสิทธิระงับซึ่งทุนและหรือเงินเดือน รวมทั้งเงินที่ทางราชการจ่ายช่วยเหลือหรือเงินเพิ่มขั้นใดและผู้ให้สัญญาจะต้องปฏิบัติดังนี้

3.1 รายงานตัวกลับเข้าปฏิบัติราชการเป็นหนังสือต่อผู้รับสัญญาหรือผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของผู้ให้สัญญาทันที

3.2 เข้าปฏิบัติราชการในกรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กระทรวงศึกษาธิการ หรือกระทรวงทบวง กรมอื่น ตามที่ผู้รับสัญญาและส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องเห็นสมควรทันทีเป็นระยะเวลาเท่ากับระยะเวลาที่ศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัย ณ ต่างประเทศ

3.3 ในกรณีที่ผู้ให้สัญญาเคยได้รับอนุญาตให้ไปศึกษา ฝึกอบรม ปฏิบัติการวิจัย หรือมีพันธะผูกพันที่จะต้องปฏิบัติราชการต่อผู้รับสัญญาอื่นและยังปฏิบัติราชการต่อผู้รับราชการตามสัญญาอื่น การปฏิบัติราชการต่อผู้รับสัญญานี้ให้เริ่มต้นนับตั้งแต่วันที่ปฏิบัติราชการต่อผู้รับราชการเดิมแล้ว ความเสียหายใดๆ อันเนื่องมาจากการที่ผู้ให้สัญญาไม่ปฏิบัติตามข้อ 3.1 3.2 และ 3.3 ผู้ให้สัญญายินยอมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น

/ข้อ 4...

ข้อ 4 เมื่อผู้ให้สัญญาเสร็จหรือสำเร็จการศึกษา มิกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัย ทั้งนี้ไม่ว่าจะเสร็จหรือสำเร็จการศึกษา มิกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัยภายในระยะเวลาตามข้อ 1 หรือไม่ ผู้ให้สัญญาจะต้องกลับมาปฏิบัติราชการในกรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กระทรวงศึกษาธิการ หรือในกระทรวง ทบวง กรมอื่น ตามที่ผู้รับสัญญาและส่วนราชการอื่นที่เกี่ยวข้องเห็นสมควรในทันที **เป็นระยะเวลาเท่ากับระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา มิกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัย ณ ต่างประเทศ**

ในกรณีที่ผู้ให้สัญญาเคยได้รับอนุญาตให้ไปศึกษา มิกอบรม ปฏิบัติการวิจัยหรือมีพันธะผูกพันที่จะต้องปฏิบัติราชการขอใช้ตามสัญญาอื่นและยังปฏิบัติราชการขอใช้ไม่ครบระยะเวลาตามสัญญานั้น การปฏิบัติราชการขอใช้ตามสัญญานี้ให้เริ่มต้นนับตั้งแต่วันที่ปฏิบัติราชการขอใช้ครบกำหนดเวลาตามสัญญาเดิมแล้ว

ข้อ 5 ในกรณีที่ผู้ให้สัญญาผิดสัญญาในข้อ 3.2 หรือข้อ 4 หรือผู้ให้สัญญาไม่กลับมาปฏิบัติราชการไม่ว่าด้วยเหตุใด ผู้ให้สัญญาจะต้องชดเชยเงินแก่ทางราชการ

5.1 กรณีผู้ให้สัญญาไปศึกษา มิกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัย ด้วยทุนประเภท 1 (ก) หรือทุนประเภท 1 (ค) ผู้ให้สัญญาจะต้องชดเชยทุน เงินเดือน และเงินที่ทางราชการจ่ายช่วยเหลือในระหว่างศึกษา มิกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัย คืนให้แก่ผู้รับสัญญา นอกจากนี้ผู้ให้สัญญาจะต้องชดเชยเงินอีกจำนวนหนึ่งเท่าของจำนวนทุน เงินเดือน และเงินที่ทางราชการจ่ายช่วยเหลือดังกล่าวให้เป็นเบี้ยปรับแก่ทางราชการอีกด้วย

5.2 กรณีผู้ให้สัญญาไปศึกษา มิกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัย ด้วยทุนประเภท 1 (ข) ผู้ให้สัญญาจะต้องชดเชยเงินเดือน และเงินที่ทางราชการจ่ายช่วยเหลือในระหว่างศึกษา มิกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัย คืนให้แก่ผู้รับสัญญา นอกจากนี้ผู้ให้สัญญาจะต้องชดเชยเงินอีกจำนวนหนึ่งเท่าของจำนวนทุน เงินเดือน และเงินที่ทางราชการจ่ายช่วยเหลือดังกล่าวให้เป็นเบี้ยปรับแก่ทางราชการอีกด้วย

สำหรับส่วนที่เป็นเงินทุนที่ได้รับให้ชดเชยเป็นเบี้ยปรับรายละเอียดตามจำนวนที่กระทรวงการคลังและสำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศกำหนดขึ้น โดยใช้ฐานอัตราค่าใช้จ่ายที่สำนักงาน ก.พ. กำหนด สำหรับผู้ไปศึกษา มิกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัย ณ ต่างประเทศเป็นเกณฑ์

5.3 กรณีผู้ให้สัญญาไปศึกษา มิกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัย ด้วยทุนประเภท 2 ผู้ให้สัญญาจะต้องชดเชยเงินเดือน และเงินที่ทางราชการจ่ายช่วยเหลือในระหว่างศึกษา มิกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัย คืนให้แก่ผู้รับสัญญา นอกจากนี้ผู้ให้สัญญาจะต้องชดเชยเงินอีกจำนวนหนึ่งเท่าของจำนวนเงินเดือน และเงินที่ทางราชการจ่ายช่วยเหลือดังกล่าวให้เป็นเบี้ยปรับแก่ทางราชการอีกด้วย

ในกรณี...

ในกรณีที่ผู้ให้สัญญากลับเข้าปฏิบัติราชการบ้างแต่ไม่ครบระยะเวลาดังกล่าวในข้อ 3.2 หรือข้อ 4 เงินที่จะขอใช้คืนและเงินเบี่ยงปรับตามวรรคหนึ่งข้างต้นจะลดลงตามส่วนขอระยะเวลาที่ผู้ให้สัญญากลับเข้าปฏิบัติราชการ

ข้อ 6 เงินที่จะขอใช้คืนและเงินเบี่ยงปรับตามข้อ 5 ผู้ให้สัญญาจะต้องชำระให้แก่ผู้รับสัญญาจนครบถ้วนภายในกำหนดระยะเวลา 30 (สามสิบ) วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากผู้รับสัญญา หากผู้ให้สัญญาไม่ชำระภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวหรือชำระไม่ครบถ้วน ทั้งนี้ จะโดยความยินยอมของผู้รับสัญญาหรือไม่ก็ตาม ผู้ให้สัญญาจะต้องชำระดอกเบี้ยคิดในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของจำนวนเงินที่ยังมิได้ชำระนับแต่วันครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าวจนกว่าจะชำระครบถ้วน

ข้อ 7 ในกรณีที่ผู้ให้สัญญาไม่สามารถกลับเข้าปฏิบัติราชการหรือกลับเข้าปฏิบัติราชการไม่ครบกำหนดระยะเวลาตามข้อ 3.2 หรือข้อ 4 เพราะถึงแก่ความตายหรือเกษียณอายุราชการ ผู้ให้สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามความในข้อ 5 วรรคหนึ่ง หรือวรรคสอง แล้วแต่กรณี

ในระหว่างระยะเวลาที่ผู้ให้สัญญาได้รับอนุญาตให้ไปศึกษา ฝึกอบรม หรือปฏิบัติการวิจัย หรือในระหว่างระยะเวลาที่ผู้ให้สัญญากลับเข้าปฏิบัติราชการตามข้อ 3.2 หรือข้อ 4 ถ้าผู้ให้สัญญาประพฤติผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกสั่งโทษไล่ออกหรือปลดออกจากราชการ ผู้ให้สัญญาจะต้องขอใช้เงินและเบี่ยงปรับให้แก่ผู้รับสัญญาเป็นจำนวนเงินทั้งหมดหรือลดลงตามส่วนเช่นเดียวกับข้อ 5 ทั้งนี้ เว้นแต่ผู้รับสัญญาและกระทรวงการคลังพิจารณาเห็นว่า มีเหตุผลอันสมควรที่ผู้ให้สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบเพราะถูกทางราชการไล่ออกหรือปลดออก

ในกรณีที่ผู้ให้สัญญาไม่สามารถกลับเข้าปฏิบัติราชการหรือกลับเข้าปฏิบัติราชการไม่ครบกำหนดระยะเวลาตามข้อ 3.2 หรือ 4 เพราะถูกสั่งให้ออกจากราชการหรือลาออกเนื่องจากเจ็บป่วยทุพพลภาพ เป็นคนไร้ความสามารถ เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ผู้ให้สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามความในข้อ 5 วรรคหนึ่ง หรือวรรคสองแล้วแต่กรณี แต่ทั้งนี้ถ้าผู้ให้สัญญาไปทำงานอื่นในระหว่างระยะเวลา 2 (สอง) ปี นับแต่วันที่ผู้ให้สัญญาจะต้องกลับเข้าปฏิบัติราชการหรือวันที่ผู้ให้สัญญาได้ออกจากราชการหรือลาออกด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น ผู้ให้สัญญายังคงต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายและเบี่ยงปรับตามข้อ 5 วรรคหนึ่ง หรือวรรคสองแล้วแต่กรณี

ข้อ 8 ในกรณีที่ผู้ให้สัญญาผิดนัดต้องชำระเงินให้แก่ผู้รับสัญญาตามสัญญานี้ ผู้ให้สัญญายอมให้ผู้รับสัญญาหักเงินบำเหน็จบำนาญ และ/หรือเงินอื่นใดที่ผู้ให้สัญญาจะพึงได้รับจากทางราชการเพื่อขอใช้เงินที่ผู้ให้สัญญาต้องรับผิดชอบตามสัญญานี้ได้ ทั้งนี้ หากครบกำหนดระยะเวลาชำระหนี้ตามที่ระบุไว้ในข้อ 6 แล้ว แต่ทางราชการยังมีคำสั่งจ่ายเงินบำเหน็จบำนาญ และ/หรือเงินอื่นใดดังกล่าวให้แก่ผู้ให้สัญญา ผู้ให้สัญญาจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของดอกเบี้ยคิดขึ้นในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี จนกว่าจะถึงวันที่ทางราชการเบิกหักเงินดังกล่าวขอใช้หนี้

/ข้อ 9...

ข้อ 9 ในวันที่ทำสัญญานี้ ผู้ให้สัญญาได้จัดให้.....

ทำสัญญาคู่ประกันการปฏิบัติและความรับผิดชอบตามสัญญานี้ของผู้ให้สัญญาด้วยแล้ว

ในกรณีผู้รับประกันถึงแก่ความตาย หรือถูกศาลมีคำสั่งให้ลิกซ์หรือทรัพย์สินที่ค้ำประกันหรือมีค่าพิพาทฯ ให้ล้มละลาย หรือผู้รับสัญญาเห็นสมควรให้ผู้ให้สัญญาเปลี่ยนผู้รับประกัน ผู้ให้สัญญาจะต้องจัดให้มีผู้รับประกันรายใหม่มาทำสัญญาคู่ประกันแทนภายในกำหนด 30 (สามสิบ) วัน นับแต่วันที่ผู้รับประกันเดิมถึงแก่ความตายหรือถูกศาลมีคำสั่งให้ลิกซ์หรือทรัพย์สินที่ค้ำประกันหรือมีค่าพิพาทฯ ให้ล้มละลาย หรือวันที่ผู้ให้สัญญาได้รับแจ้งจากผู้รับสัญญา ให้เปลี่ยนผู้รับประกันแล้วแต่กรณี ถ้าผู้ให้สัญญาไม่สามารถจัดให้มีผู้รับประกันรายใหม่มาทำสัญญาคู่ประกันแทนภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ผู้รับสัญญามีสิทธิเพิกถอนการอนุญาตตามสัญญานี้ได้ เว้นแต่ผู้รับสัญญาตั้งคณะกรรมการขึ้นตรวจสอบแล้วเห็นว่าผู้ให้สัญญาเป็นผู้มีศักยภาพสูงยิ่งในการศึกษาจะอนุมัติให้ผู้ให้สัญญาศึกษา มีกอบรมหรือปฏิบัติการวิจัยโดยไม่มีผู้รับประกันก็ได้

หากมีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ฉบับใหม่ ที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับเรื่อง ค้ำประกัน นิผลใช้บังคับ คู่สัญญาจะต้องจัดทำสัญญาคู่ประกันฉบับใหม่ที่มีเงื่อนไขสอดคล้องกับบทบัญญัติใหม่ของกฎหมายตามแบบที่กระทรวงการคลังจะได้กำหนดต่อไปแทนฉบับเดิมภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากส่วนราชการคู่สัญญา

สัญญาที่ทำขึ้นสองฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน คู่สัญญาได้อ่านและเข้าใจข้อความในสัญญานี้ โดยละเอียดตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยานและคู่สัญญาข้างอีกชื่อไว้ฝ่ายละฉบับ

ลงชื่อ..... ผู้ให้สัญญา
(.....)

ลงชื่อ..... ผู้รับสัญญา
(.....)

ลงชื่อ..... พยาน
(.....)

ลงชื่อ..... พยาน
(.....)

6

ข้าพเจ้า..... คู่สมรสของ.....
ยินยอมให้..... ทำสัญญาฉบับนี้ได้

ลงชื่อ..... ผู้ให้ความยินยอม
(.....)

ลงชื่อ..... พยาน
(.....)

ลงชื่อ..... พยาน
(.....)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่ามีคู่สมรส (เป็นโสด/คู่สมรสตาย/หย่า) ในขณะที่ทำสัญญา

ลงชื่อ..... ผู้ให้สัญญา
(.....)

สัญญาอนุญาตให้ข้าราชการไปศึกษาภายในประเทศ

สัญญาเลขที่.....

สัญญาฉบับนี้ทำขึ้น ณ ตำบล/แขวง.....
 อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... เมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ.
 ระหว่าง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ
 โดย..... ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า "ผู้รับสัญญา" ฝ่ายหนึ่ง
 กับ นาย/นาง/นางสาว..... ชื่อสกุล.....
 เกิดเมื่อวันที่..... เดือน..... พ.ศ. อายุ.....ปี รับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา
 รับเงินเดือนในอันดับ.....ขั้น.....บาท ตำแหน่ง.....
 สังกัด.....ภาควิชา/กอง.....
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ อยู่บ้านเลขที่.....
 ซอย..... ถนน..... ตำบล/แขวง.....
 อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า "ผู้ให้สัญญา"
 อีกฝ่ายหนึ่ง

โดยที่ผู้ให้สัญญาเป็นผู้ได้รับอนุญาตจากผู้รับสัญญาให้ไปศึกษาต่อภายในประเทศ ตามระเบียบ ก.ม. ว่า
 ด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยไปศึกษาต่อภายในประเทศ พ.ศ. 2542

คู่สัญญาได้ตกลงกันมีข้อความดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ผู้รับสัญญาอนุญาตให้ผู้ให้สัญญาไปศึกษาต่อภายในประเทศ โดยใช้เวลาราชการเต็มเวลา/บางส่วน
 ระดับปริญญา..... สาขาวิชา.....
 ที่..... มีกำหนด.....
 นับตั้งแต่วันที่..... เดือน..... พ.ศ. จนถึงวันที่..... เดือน..... พ.ศ.

ข้อ 2 ในระหว่างเวลาที่ผู้ให้สัญญาได้รับอนุญาตให้ไปศึกษาต่อ ผู้ให้สัญญาจะต้องรักษานियและ
 ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของข้าราชการหรือคำสั่งทางราชการของผู้รับสัญญาและของสถานศึกษาที่ผู้ให้
 สัญญาศึกษา ตลอดจนระเบียบ ก.ม. ว่าด้วยการให้ข้าราชการพลเรือนในมหาวิทยาลัยไปศึกษาต่อภายในประเทศ
 พ.ศ. 2542 และกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งอื่นๆ ที่เกี่ยวกับข้าราชการไปศึกษา และเกี่ยวกับการจ่ายเงินเดือน
 ระหว่างลาไปศึกษา ทั้งที่ได้ออกใช้บังคับอยู่แล้วในวันที่ทำสัญญานี้ และที่จะออกใช้บังคับต่อไปโดยเคร่งครัด และ
 ให้ถือว่ากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับและคำสั่งดังกล่าวนี้เป็นส่วนหนึ่งของสัญญาฉบับนี้

ผู้ให้สัญญาจะต้องไม่ประพฤติตนในทางเป็นปฏิปักษ์ต่อการศึกษาและจะตั้งใจศึกษาเล่าเรียนด้วยความวิริยะอุตสาหะเพื่อให้สำเร็จการศึกษาโดยเร็ว

ในกรณีที่ผู้ให้สัญญามีภาวะจำเป็นหรือเจ็บป่วยหรือมีกรณีอื่นโดยที่ผู้ให้สัญญา ไม่อาจไปศึกษาตามปกติได้ ผู้ให้สัญญาจะต้องยื่นใบลาต่อสถานศึกษาและในกรณีที่ลาเกินกว่า 15 (สิบห้า) วัน ผู้ให้สัญญาจะต้องยื่นใบลาต่อผู้รับสัญญา ตามระเบียบว่าด้วยการลาของทางราชการด้วย

ผู้ให้สัญญาจะต้องไม่พักหรือยุติการศึกษาหรือลาออกจากสถานศึกษา โดยมิได้รับความเห็นชอบจากผู้รับสัญญาก่อน และจะต้องรายงานผลการศึกษาให้ผู้รับสัญญาทราบทุกภาคเรียนตามแบบรายงานและตามระยะเวลาที่ผู้รับสัญญาหรือทางราชการกำหนด

ข้อ 3 ในกรณีที่ผู้ให้สัญญาประพฤติผิดสัญญาดังกล่าวในข้อ 2 หรือในกรณีที่ผู้รับสัญญาพิจารณาเห็นว่าผู้ให้สัญญาไม่อาจจบการศึกษาได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือการศึกษาของผู้ให้สัญญาต้องยุติลงด้วยประการใดๆ หรือผู้รับสัญญาไม่อนุญาตให้ผู้ให้สัญญาศึกษาต่อไม่ว่ากรณีใดๆ หรือมีความจำเป็นต้องเรียกผู้ให้สัญญากลับมาปฏิบัติงานในหน้าที่ราชการ ผู้รับสัญญามีสิทธิพักก่อนการอนุญาตตามสัญญานี้ได้ทันที และมีสิทธิรับเงินซึ่งทุนและหรือเงินเดือนรวมทั้งเงินที่ทางราชการจ่ายช่วยเหลือหรือเงินเพิ่มอื่นใด และผู้ให้สัญญาจะต้องปฏิบัติ ดังนี้

3.1 รายงานตัวกลับเข้าปฏิบัติราชการเป็นหนังสือต่อผู้รับสัญญาหรือผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของผู้ให้สัญญาทันที

3.2 เข้าปฏิบัติราชการใน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หรือกระทรวง ทบวง กรม อื่นตามที่ทางราชการเห็นสมควรทันทีเป็นระยะเวลาเท่ากับระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา

3.3 ในกรณีที่ผู้ให้สัญญาเคยได้รับอนุญาตให้ไปศึกษาต่อ และยังปฏิบัติราชการไม่ครบระยะเวลาตามสัญญา ผู้ให้สัญญาจะต้องปฏิบัติราชการโดยนับระยะเวลาที่ยังขาดอยู่ตามสัญญาเดิมต่อกับระยะเวลาที่ต้องปฏิบัติราชการตามสัญญานี้ด้วย

ความเสียหายใดๆ อันเนื่องมาจากการที่ผู้ให้สัญญาไม่ปฏิบัติตาม ข้อ 3.1, 3.2 และ 3.3 ผู้ให้สัญญายินยอมรับผิดชอบใช้ทั้งสิ้น

ข้อ 4 เมื่อผู้ให้สัญญาเสร็จหรือสำเร็จการศึกษา ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเสร็จหรือสำเร็จการศึกษาภายในระยะเวลาตามข้อ 1 หรือไม่ ผู้ให้สัญญาจะต้องกลับมาปฏิบัติราชการใน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ หรือในกระทรวง ทบวง กรม อื่นตามที่ทางราชการเห็นสมควรในทันทีเป็นเวลาเท่ากับระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา

ข้อ 5 ในกรณีที่ผู้ให้สัญญาผิดสัญญาในข้อ 3.2 หรือข้อ 4 หรือผู้ให้สัญญาไม่กลับมาปฏิบัติราชการไม่ว่าด้วยเหตุใด ผู้ให้สัญญาจะต้องชดใช้เงินเดือน เงินทุน ที่ได้รับระหว่างศึกษาและเงินช่วยเหลือใดๆ ที่ทางราชการจ่ายให้ผู้ให้สัญญาในระหว่างศึกษาคืนให้แก่ผู้รับสัญญา นอกจากนี้ผู้ให้สัญญาจะต้องจ่ายเงินเป็นเบี้ยปรับให้แก่ผู้รับสัญญาอีกหนึ่งเท่าของเงินที่ผู้ให้สัญญาจะต้องชดใช้คืนดังกล่าว

ในกรณีที่ผู้ให้สัญญากลับเข้าปฏิบัติราชการบ้างแต่ไม่ครบระยะเวลาดังกล่าวในข้อ 3.2 หรือข้อ 4 เงินที่ชดใช้คืนและเบี้ยปรับตามวรรคก่อนจะลดลงตามส่วนของระยะเวลาที่ผู้ให้สัญญากลับเข้าปฏิบัติราชการ

ข้อ 6 เงินที่จะชดใช้คืนและเงินเบี้ยปรับตามสัญญาที่ ผู้ให้สัญญาจะต้องชำระให้แก่ผู้รับสัญญาจนครบถ้วนภายในกำหนดระยะเวลา 30 (สามสิบ) วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากผู้รับสัญญา หากผู้ให้สัญญาไม่ชำระภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าวหรือชำระไม่ครบถ้วน ทั้งนี้ จะโดยความยินยอมของผู้รับสัญญาหรือไม่ก็ตาม ผู้ให้สัญญาจะต้องชำระดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15 (สิบห้า) ต่อปี ของจำนวนเงินที่ยังมิได้ชำระนับแต่วันครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าวจนกว่าจะชำระครบถ้วน

ข้อ 7 ในกรณีที่ผู้ให้สัญญาไม่สามารถกลับเข้าปฏิบัติราชการหรือกลับเข้าปฏิบัติราชการไม่ครบกำหนดระยะเวลาตามข้อ 3 หรือข้อ 4 เพราะถึงแก่ความตาย หรือเกษียณอายุราชการ หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการ หรือลาออกเนื่องจากเจ็บป่วย ทูทพลภาพ เป็นคนไร้ความสามารถ เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ผู้ให้สัญญาไม่ต้องรับผิดชอบตามข้อ 5 วรรค 1 หรือวรรค 2 แล้วแต่กรณี แต่ทั้งนี้ ถ้าผู้ให้สัญญาไปทำงานอื่นในระหว่างระยะเวลา 3 (สาม) ปี นับแต่วันที่ผู้ให้สัญญาจะต้องกลับเข้าปฏิบัติราชการ หรือวันที่ผู้ให้สัญญาได้ออกจากราชการหรือลาออกด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น ผู้ให้สัญญายังคงต้องรับผิดชอบชดใช้เงินและเบี้ยปรับ ตามข้อ 5 วรรค 1 หรือวรรค 2 แล้วแต่กรณี เว้นแต่ผู้รับสัญญาจะพิจารณาเห็นว่าเหตุผลอันควรให้ผู้ให้สัญญาพ้นความผิด

ในระหว่างระยะเวลาที่ผู้ให้สัญญาได้รับอนุญาตให้ไปศึกษาต่อภายในประเทศหรือในระหว่างระยะเวลาที่ผู้ให้สัญญากลับเข้าปฏิบัติราชการตามข้อ 3 หรือข้อ 4 ถ้าผู้ให้สัญญาประพฤติผิดวินัยอย่างร้ายแรงจนถูกลงโทษไล่ออก หรือปลดออกจากราชการ ผู้ให้สัญญาจะต้องชดใช้เงินและเบี้ยปรับให้แก่ผู้รับสัญญาเป็นจำนวนเงินทั้งหมดหรือลดลงตามส่วนเช่นเดียวกับสัญญาข้อ 5

ข้อ 8 ในกรณีที่ผู้ให้สัญญามีพันธะต้องชำระเงินให้แก่ผู้รับสัญญาตามสัญญานี้ ผู้ให้สัญญายอมให้ผู้รับสัญญาหักเงินบำเหน็จบำนาญ และ/หรือเงินอื่นใดที่ผู้ให้สัญญาจะพึงได้รับจากทางราชการ เพื่อชดใช้เงินที่ผู้ให้สัญญาต้องรับผิดชอบตามสัญญานี้ได้

ข้อ 9 ในวันที่ทำสัญญานี้ ผู้ให้สัญญาได้จัดให้
ทำสัญญาค้ำประกันการปฏิบัติและความรับผิดชอบตามสัญญานี้ของผู้ให้สัญญาด้วยแล้ว

ในกรณีที่ผู้ค้ำประกันถึงแก่ความตายหรือถูกศาลมีคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หรือมีคำพิพากษาให้ล้มละลาย หรือผู้รับสัญญาเห็นสมควรให้ผู้ให้สัญญาเปลี่ยนผู้ค้ำประกัน ผู้ให้สัญญาจะต้องจัดให้มีผู้ค้ำประกันรายใหม่มาทำสัญญาค้ำประกันแทน ภายในกำหนด 30 (สามสิบ) วัน นับแต่วันที่ผู้ค้ำประกันเดิมถึงแก่ความตาย หรือถูกศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาด หรือมีคำพิพากษาให้ล้มละลายหรือวันที่ผู้ให้สัญญาได้รับแจ้งจากผู้รับสัญญาให้เปลี่ยนผู้ค้ำประกันแล้วแต่กรณี ถ้าผู้ให้สัญญาไม่สามารถจัดให้มีผู้ค้ำประกันรายใหม่มาทำสัญญาค้ำประกันแทนภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ผู้รับสัญญามีสิทธิเพิกถอนการอนุญาตตามสัญญานี้ได้ เว้นแต่ผู้รับสัญญาตั้งคณะกรรมการขึ้นตรวจสอบแล้วเห็นว่า ผู้ให้สัญญาเป็นผู้มีศักยภาพสูงยิ่งในการศึกษาจะอนุมัติให้ผู้ให้สัญญาศึกษาต่อโดยไม่มีผู้ค้ำประกันก็ได้

หากมีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ฉบับใหม่ ที่แก้ไขเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับเรื่อง ค้ำประกัน มีผลใช้บังคับ ผู้สัญญาจะต้องจัดทำสัญญาค้ำประกันฉบับใหม่ที่มีเงื่อนไขสอดคล้องกับบทบัญญัติใหม่ของกฎหมายตามแบบที่กระทรวงการคลังจะได้กำหนดต่อไปแทนฉบับเดิมภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากส่วนราชการคู่สัญญา

หนังสือสัญญาที่ทำขึ้นไว้ 2 (สอง) ฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน ผู้ให้สัญญาได้อ่านเข้าใจข้อความในสัญญาโดยละเอียดตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยานและผู้ให้สัญญาอีกถือไว้ 1 (หนึ่ง) ฉบับ ผู้รับสัญญาอีกถือไว้ 1 (หนึ่ง) ฉบับ

ลงชื่อ..... ผู้ให้สัญญา
(.....)

ลงชื่อ..... ผู้รับสัญญา
(.....)

ลงชื่อ..... พยาน
(.....)

ลงชื่อ..... พยาน
(.....)

ข้าพเจ้า..... คู่สมรสหรือผู้ปกครองของ.....
ยินยอมให้..... ทำสัญญาฉบับนี้ได้

ลงชื่อ..... ผู้ให้ความยินยอม
(.....)

ลงชื่อ..... พยาน
(.....)

ลงชื่อ..... พยาน
(.....)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าไม่มีคู่สมรส (เป็นโสด/คู่สมรสตาย/หย่า) ในขณะที่ทำสัญญานี้

ลงชื่อ..... ผู้ให้สัญญา
(.....)

สัญญาค้ำประกัน

ทำที่.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.

ตามที่..... ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า "ผู้ให้สัญญา"
ได้รับอนุญาตจาก มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า "ผู้รับสัญญา" ให้ไปศึกษาเพิ่มเติม หรือ
ฝึกอบรม ที่..... ตามสัญญาเลขที่...../
ลงวันที่..... ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า "สัญญาอนุญาต" นั้น

ข้าพเจ้า..... ผู้ค้ำประกัน.....
อายุ.....ปี อาชีพ..... ตำแหน่ง.....
สังกัด..... อยู่บ้านเลขที่..... ซอย.....
ถนน..... ตำบล/แขวง..... อำเภอ/เขต.....
จังหวัด..... ภูมิลำเนา..... เกี่ยวพันกับ.....
ผู้ให้สัญญา โดยเป็น..... ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า "ผู้ค้ำประกัน" ตกลงทำสัญญาค้ำประกัน
ไว้ให้แก่ผู้รับสัญญา ดังมีข้อความต่อไปนี้

ข้อ 1 ผู้ค้ำประกันยอมตกลงผูกพันตนเข้าค้ำประกันผู้ให้สัญญาต่อผู้รับสัญญา กล่าวคือ ถ้าผู้ให้สัญญา
ปฏิบัติสัญญาอนุญาตไม่ว่าข้อหนึ่งข้อใดด้วยประการใดๆ ผู้ค้ำประกันยินยอมชำระหนี้ไม่เกินกว่าจำนวนเงินที่
ผู้ให้สัญญาต้องรับผิดชอบผูกพันที่ระบุไว้ในสัญญาอนุญาตดังกล่าวนี้ให้แก่ผู้รับสัญญาทันทีที่ได้รับแจ้ง
เป็นหนังสือจากผู้รับสัญญา และผู้ค้ำประกันจะรับผิดชอบสัญญานี้จนกว่าจะมีการชำระหนี้พร้อมดอกเบี้ยและ
ค่าเสียหาย (ถ้าหากมี) ครบเต็มจำนวน

ในกรณีที่ผู้ให้สัญญาได้รับอนุญาตจากผู้รับสัญญาให้ขยายเวลาศึกษา หรือฝึกอบรมด้วยทุน
หรือเงินอื่นใดก็ตาม แม้การขยายเวลาดังนั้นจะเป็นการเปลี่ยนแปลงสาขาวิชา ระดับการศึกษาหรือสถานศึกษาไปจาก
เดิม และผู้รับสัญญาได้แจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบแล้ว ให้ถือว่าผู้ค้ำประกันตกลงรับเป็นผู้ค้ำประกันผู้ให้สัญญาต่อไป
อีกตลอดระยะเวลาที่ผู้ให้สัญญาได้ขยายเวลาอยู่ศึกษา หรือฝึกอบรมต่อดังกล่าวด้วย

ข้อ 2 ในกรณีที่ผู้รับสัญญาล่วงเวลาหรือผ่อนจำนวนเงินในการชำระหนี้ตามสัญญาอนุญาตให้แก่
ผู้ให้สัญญาโดยได้แจ้งให้ผู้ค้ำประกันทราบและผู้ค้ำประกันได้ตกลงยินยอมในการผ่อนเวลาหรือผ่อนจำนวนเงิน
ในการชำระหนี้นั้น ให้ถือว่า ผู้ค้ำประกันตกลงมีให้ถือเอาการผ่อนเวลาหรือผ่อนจำนวนเงินในการชำระหนี้ดังกล่าว
เป็นเหตุผลเบี่ยงความรับผิดชอบของผู้ค้ำประกัน และจะรับผิดชอบในฐานะผู้ค้ำประกันตามสัญญานี้ตลอดไปจนกว่าจะมีการ
ชำระหนี้พร้อมดอกเบี้ยและค่าเสียหาย (ถ้ามี) ครบเต็มจำนวน

/ข้อ 3.

2

ข้อ 3 ผู้กำกับจะไม่เบิกถอนการกำกับไม่ว่ากรณีใดๆ ตราบเท่าที่ผู้ให้สัญญาจะต้องรับผิดชอบ
อยู่ตามเงื่อนไขในสัญญาอนุญาต

สัญญานี้ทำขึ้นสองฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน ผู้กำกับได้อ่านและเข้าใจข้อความในสัญญา
ฉบับนี้โดยละเอียดตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยานและผู้สัญญาต่างยึดถือไว้ฝ่ายละฉบับ

ลงชื่อ..... ผู้กำกับ

(.....)

ลงชื่อ..... คู่สมรสผู้ให้ความยินยอม

(.....)

ลงชื่อ..... พยาน

(.....)

ลงชื่อ..... พยาน

(.....)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าไม่มีคู่สมรส (เป็นโสด / คู่สมรสตาย / หย่า) ในขณะที่ทำสัญญานี้

ลงชื่อ..... ผู้กำกับ

(.....)

ภาคผนวก ง
สัญญาับทุนการศึกษาภายในประเทศ
และ สัญญาค้ำประกัน
ของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

สัญญารับทุนการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากร

สัญญาเลขที่.....

สัญญาฉบับนี้ทำขึ้น ณ กองบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

เมื่อวันที่.....

ระหว่าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี โดย.....

ตำแหน่ง..... ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า “ผู้ให้ทุน”

ฝ่ายหนึ่ง กับ..... เกิดวันที่.....

อายุ..... ปี เลขประจำตัวประชาชน..... อยู่บ้านเลขที่.....

หมู่ที่..... ซอย..... ถนน..... ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต..... จังหวัด..... รหัสไปรษณีย์.....

เบอร์โทรศัพท์..... บิดาชื่อ..... มารดาชื่อ.....

ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก ได้รับทุนการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากร ระดับ.....

สาขาวิชา..... ที่สถานศึกษา.....

มีกำหนด..... ปี นับตั้งแต่วันที่..... ถึงวันที่.....

ซึ่งต่อไปในสัญญานี้เรียกว่า “ผู้รับทุน” อีกฝ่ายหนึ่ง

โดยที่ผู้รับทุนเป็นผู้ได้รับการคัดเลือกจากผู้ให้ทุนให้รับทุนไปศึกษาต่อตามระเบียบมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ว่าด้วยทุนการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากร พ.ศ. 2559 คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกัน มีข้อความดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ผู้รับทุนตกลงรับทุนการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรจากผู้ให้ทุน ระดับ.....

สาขาวิชา..... ที่สถานศึกษา.....

จนกว่าจะสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาวชิชาฯ ตามที่ผู้ให้ทุนได้แจ้งให้ผู้รับทุนทราบแล้ว

ข้อ 2 ในระหว่างที่ผู้รับทุนได้รับทุนการศึกษาตามสัญญานี้ ผู้รับทุนยินยอมอยู่ในความดูแลของผู้ให้ทุน

และสถานศึกษาที่ผู้รับทุนศึกษา โดยผู้รับทุนจะเชื่อฟัง ประพฤติและปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งของ

ผู้ให้ทุนและสถานศึกษาที่ผู้รับทุนศึกษาอยู่โดยเคร่งครัดทั้งที่ได้ออกใช้บังคับอยู่แล้วก่อนวันทำสัญญานี้ และที่

จะออกใช้บังคับต่อไปภายหน้าด้วย โดยผู้รับทุนตกลงยินยอมถือว่าระเบียบ ข้อบังคับ คำสั่งต่าง ๆ ดังกล่าวเป็น

ส่วนหนึ่งของสัญญานี้

ข้อ 3 ผู้รับทุนจะอดสาหัสตั้งใจและพยายามเล่าเรียนอย่างดีที่สุดที่จะศึกษาวชิชา ที่ได้รับทุนให้

สำเร็จโดยเร็วที่สุด ผู้รับทุนจะไม่หลีกเลี่ยง ละเลย ทอดทิ้ง ยุติ หรือเลิกการศึกษา ก่อนสำเร็จการศึกษาวชิชาที่

ได้รับทุนนั้น เว้นแต่จะยุติหรือเลิกการศึกษาโดยความเห็นชอบของผู้ให้ทุน จะสนใจแสวงหาความรู้ทั่วไป

เพิ่มเติมเป็นเนืองนิจ จะประพฤติตนให้สุภาพเรียบร้อย

สำหรับกรณีที่มีกิจธุระหรือเจ็บป่วย หรือกรณีอื่นใดผู้รับทุนจะยื่นใบลาอนุญาตต่อสถานศึกษาและใน

กรณีทีละเกินกว่า 15 วัน ผู้รับทุนจะรายงานให้ผู้ให้ทุนทราบโดยเร็ว

ข้อ 4 ผู้รับทุนจะไม่ลาออกจากสถานศึกษาที่ผู้รับทุนได้ศึกษาจนสำเร็จการศึกษาโดยมิได้รับความ

เห็นชอบจากผู้ให้ทุนเสียก่อน และจะรายงานผลการศึกษาหรือรายงานความก้าวหน้าในแต่ละภาคการศึกษาให้

ผู้ให้ทุนทราบทุกภาคการศึกษา และต้องส่งวิทยานิพนธ์หรือผลการวิจัยแก่ผู้ให้ทุนเมื่อสำเร็จการศึกษา

/ข้อ 5 ...

~ - 2 - ~

ข้อ 5 ถ้าผู้รับทุนไม่ประพฤติหรือไม่ปฏิบัติตามสัญญาข้อ 2 ข้อ 3 ข้อ 4 ในประการหนึ่งประการใด หรือเมื่อผู้ให้ทุนได้พิจารณาเห็นว่าไม่สมควร ให้ผู้รับทุนคงอยู่ศึกษาต่อไป ไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ก็ดี ผู้รับทุนยินยอมให้ผู้ให้ทุนสั่งเป็นหนังสือให้ผู้รับทุนงดให้ทุนการศึกษาหรือยุติการศึกษาได้

ข้อ 6 ผู้รับทุนจะรายงานตัวต่อผู้ให้ทุน ภายใน 7 วัน ก่อนวันสิ้นสุดของสัญญานี้ถ้าพ้นกำหนดอายุสัญญาให้ถือว่าผิดสัญญา นับตั้งแต่วันที่ถัดจากวันสิ้นสุดของสัญญาเป็นต้นไป

ข้อ 7 เมื่อผู้รับทุนสำเร็จการศึกษาแล้ว ผู้รับทุนสัญญาว่าจะรายงานตัวต่อผู้ให้ทุนด้วยตนเองทันที และผู้รับทุนจะปฏิบัติงานในผู้ให้ทุนเพื่อขอใช้ทุนเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองเท่าของระยะเวลาที่ผู้รับทุนรับทุนการศึกษาระหว่างไปศึกษาต่อตามสัญญานี้

ข้อ 8 ในระหว่างที่ผู้รับทุนได้รับทุนการศึกษา ถ้าผู้รับทุนต้องยุติการศึกษาตามสัญญา ข้อ 5 หรือศึกษาไม่สำเร็จด้วยประการใด ๆ ก็ตาม จะปฏิบัติงานในผู้ให้ทุนเพื่อขอใช้ทุนเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าสองเท่าของระยะเวลาที่ผู้รับทุนได้รับทุนการศึกษามาตามสัญญานี้ และยินยอมรับผิดชอบใช้เงินทุน หรือเงินอื่นใดที่ได้รับในระหว่างที่ศึกษาต่อตามสัญญานี้คืนให้แก่ผู้ให้ทุนเท่ากับเงินทุนที่ได้รับไปทั้งหมดด้วย

ข้อ 9 ถ้าผู้รับทุนผิดสัญญาข้อ 7 หรือข้อ 8 ผู้รับทุนยินยอมขอใช้เงินให้แก่ผู้ให้ทุนดังต่อไปนี้

ก. ถ้าผู้รับทุนไม่ปฏิบัติงานในผู้ให้ทุน ผู้รับทุนยินยอมรับผิดชอบใช้เงินทุน หรือเงินอื่นใดที่ได้รับในระหว่างที่ศึกษาต่อตามสัญญานี้คืนให้แก่ผู้ให้ทุนเป็นจำนวนสามเท่าของเงินดังกล่าว

ข. ในกรณีที่ผู้รับทุนปฏิบัติงานไม่ครบกำหนดเวลาดังกล่าวในข้อ 7 หรือข้อ 8 ไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม เงินที่จะขอคืนตามข้อ 9 ก. จะลดลงตามส่วนของระยะเวลาที่ผู้รับทุนปฏิบัติงานขอใช้ไปบ้างแล้ว

ข้อ 10 เงินที่ขอคืนตามสัญญานี้ ผู้รับทุนจะชำระให้ทันที นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากผู้ให้ทุนหากผู้รับทุนไม่ชำระภายในกำหนดหรือชำระให้แต่ไม่ครบ ทั้งนี้จะโดยความยินยอมของผู้ให้ทุนหรือไม่ก็ตาม ผู้รับทุนยินยอมให้คิดดอกเบี้ยจากเงินที่ยังมิได้ชำระในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีด้วย

ข้อ 11 ในระหว่างเวลาที่ผู้รับทุนปฏิบัติงานตามที่กล่าวในข้อ 7 หรือข้อ 8 ถ้าผู้รับทุนประพฤติผิดวินัยจนถึงถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการก็ดี ผู้รับทุนยินยอมขอใช้เงินให้แก่ผู้ให้ทุนเป็นจำนวนเงินสามเท่าของเงินทุน หรือเงินอื่นใดที่ได้รับจากผู้ให้ทุนหรือลดลงตามส่วนพร้อมดอกเบี้ยในกรณีไม่ชำระเงินภายในกำหนดหรือชำระแต่ไม่ครบเช่นเดียวกับสัญญาข้อ 9 และข้อ 10

ข้อ 12 ผู้รับทุนยินยอมให้ผู้ให้ทุนหักเงินบำเหน็จบำนาญหรือเงินอื่นใดที่ผู้รับทุนจะพึงได้รับจากทางราชการ เพื่อขอใช้เงินที่ผู้รับทุนต้องรับผิดชอบตามสัญญานี้ได้

ข้อ 13 ถ้าผู้รับทุนมิได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามสัญญานี้ ผู้รับทุนยินยอมให้ฟ้องร้องเรียกเงินที่ค้างชำระได้ทันทีโดยมิต้องบอกกล่าวล่วงหน้า

ข้อ 14 ในวันทำสัญญานี้ ผู้รับทุนได้จัดให้.....ทำสัญญาค้ำประกัน การปฏิบัติและความรับผิดชอบตามสัญญานี้ของผู้รับทุนด้วยแล้ว และในกรณีที่ผู้ค้ำประกันตายหรือล้มละลาย หรือผู้ให้ทุนเห็นสมควรให้ผู้รับทุนเปลี่ยนผู้ค้ำประกัน ผู้รับทุนจะต้องจัดให้มีผู้ค้ำประกันรายใหม่มาทำสัญญาค้ำประกันแทนภายในกำหนด 30 (สามสิบ) วัน นับแต่วันที่ผู้ค้ำประกันเดิมถึงแก่ความตายหรือล้มละลาย หรือวันที่ผู้รับทุนได้รับแจ้งจากผู้ให้ทุนให้เปลี่ยนผู้ค้ำประกัน แล้วแต่กรณี โดยผู้ค้ำประกันรายใหม่จะต้องค้ำประกันตามสัญญาค้ำประกันเดิมทุกประการ และหากผู้รับทุนไม่ปฏิบัติตามนี้ให้ถือว่าผิดสัญญา ซึ่งผู้ให้ทุนมีสิทธิงดให้ทุน และบอกเลิกสัญญานี้ได้ทันที

/สัญญา ...

~ - 3 - ~

สัญญาที่ทำขึ้นสามฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน คู่สัญญาได้อ่านและเข้าใจข้อความในสัญญา
โดยละเอียดตลอดแล้วจึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยานและยึดถือไว้ฝ่ายละฉบับ

ลงชื่อ.....ผู้ให้ทุน
(.....)

ลงชื่อ.....ผู้รับทุน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ข้าพเจ้า.....คู่สมรสของ.....
ยินยอมให้.....ทำสัญญาดังนี้

ลงชื่อ.....ผู้ให้ความยินยอม
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าไม่มีคู่สมรส (เป็นโสด/คู่สมรสตาย/หย่า) ในขณะที่ทำสัญญานี้

ลงชื่อ.....ผู้รับทุน
(.....)

~ - 4 - ~

สัญญาค้ำประกัน

สัญญาเลขที่.....

สัญญาฉบับนี้ทำขึ้น ณ กองบริหารงานบุคคล มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

เมื่อวันที่.....

ข้าพเจ้า.....เกิดเมื่อวันที่.....

อายุ.....ปี บัตรประจำตัวประชาชนเลขที่.....อาชีพ.....

ตำแหน่ง.....ระดับ.....สังกัด.....

อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ซอย.....ถนน.....ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

โทรศัพท์.....คู่สมรสชื่อ.....เกี่ยวข้องกับผู้รับทุน

โดยเป็น.....ขอทำสัญญาค้ำประกันให้ไว้แก่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล

ธัญบุรี ซึ่งต่อไปในสัญญานี้จะเรียกว่า “ผู้ให้ทุน” ดังมีข้อความต่อไปนี้

ข้อ 1 ตามที่.....ได้ทำสัญญารับทุนการศึกษาเพื่อพัฒนา

บุคลากรให้ไว้แก่ผู้ให้ทุน ตามสัญญาเลขที่.....ลงวันที่.....นั้น ข้าพเจ้าทราบ

และเข้าใจข้อความในสัญญาดังกล่าวแล้ว จึงทำสัญญาค้ำประกันไว้ต่อผู้ให้ทุนว่า ถ้า.....

ผิดสัญญาดังกล่าวไม่ว่าข้อหนึ่งข้อใดด้วยประการใด ๆ ก็ดี และจะต้องชดใช้เงิน

ให้แก่ผู้ให้ทุน ข้าพเจ้ายินยอมชำระหนี้ไม่เกินกว่าจำนวนเงินที่.....

ต้องรับผิดชอบตามที่ระบุไว้ในสัญญารับทุนการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรดังกล่าวทั้งสิ้นทุกประการทันทีที่ได้รับแจ้ง

ได้รับแจ้งเป็นหนังสือจากผู้ให้ทุน หรือในกรณีที่ได้รับอนุมัติ

จากผู้ให้ทุนให้ขยายเวลาอยู่อาศัยต่อด้วยทุนของผู้ให้ทุนหรือทุนของ.....

เอง การขยายเวลาอยู่อาศัยต่อด้วยทุนของผู้ให้ทุนหรือทุนของ.....

ต่อไป ตลอดระยะเวลาที่.....

ได้ขยายเวลาอยู่อาศัยต่อด้วยทุนของผู้ให้ทุนหรือทุนของ.....

เอง และถ้า.....

ผิดสัญญาดังกล่าวข้างต้นไม่ว่าข้อหนึ่งข้อใดด้วยประการใด ๆ ก็ดี และจะต้องชดใช้เงินให้แก่ผู้ให้ทุน ข้าพเจ้า

ยินยอมชำระหนี้ไม่เกินกว่าจำนวนเงินที่.....ต้องรับผิดชอบ

ตามข้อผูกพันที่ระบุไว้ในสัญญารับทุนการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรดังกล่าวทั้งสิ้นทุกประการทันทีที่ได้รับแจ้ง

เป็นหนังสือจากผู้ให้ทุนภายในวงเงินค้ำประกัน.....บาท (.....)

โดยที่ผู้ให้ทุนมีจำต้องเรียกร้องให้.....

ชำระหนี้ก่อน และข้าพเจ้าจะรับผิดชอบตามสัญญานี้จนกว่าจะมีการชำระหนี้

พร้อมดอกเบี้ยและค่าเสียหาย (ถ้ามี) ครบเต็มจำนวน เว้นแต่หากเป็นกรณีตามประมวลกฎหมายแพ่งและ

พาณิชย์ มาตรา 686 วรรคสอง วรรคสาม และ/หรือ วรรคสี่ ก็ให้ถือปฏิบัติตามที่บทบัญญัติดังกล่าวกำหนด

แล้วแต่กรณี

/ผู้ให้ทุน ...

~ - 5 - ~

ผู้ให้ทุนจะเรียกให้ข้าพเจ้าชำระหนี้ก่อนที่หนังสือบอกกล่าวถึงการผิดนัดของ.....
.....จะไปถึงข้าพเจ้าก็ได้ แต่ไม่ตัดสิทธิข้าพเจ้าที่จะชำระหนี้เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ

ข้อ 2 ในกรณีที่ผู้ให้ทุนผ่อนเวลาหรือผ่อนจำนวนเงินในการชำระหนี้ให้แก่.....

.....ไม่ว่าในกรณีใด ๆ โดยได้แจ้งให้ข้าพเจ้าทราบและข้าพเจ้าได้ตกลงยินยอมในการผ่อนเวลาหรือผ่อนจำนวนเงินในการชำระหนี้ นั้น ให้ถือว่าข้าพเจ้าตกลงยินยอมด้วยในการผ่อนเวลาหรือผ่อนจำนวนเงินในการชำระหนี้ นั้น ทุกครั้ง และยอมมิให้อาการผ่อนเวลาหรือผ่อนจำนวนเงินในการชำระหนี้ดังกล่าว เป็นเหตุปลดเปลื้องความรับผิดชอบของข้าพเจ้าตามสัญญา และจะรับผิดชอบในฐานะผู้ค้ำประกันตามสัญญาที่ตลอดไปจนกว่าจะมีการชำระหนี้ พร้อมดอกเบี้ยและค่าเสียหาย (ถ้ามี) ครบเต็มจำนวน

ข้อ 3 ข้าพเจ้าขอแสดงหลักทรัพย์ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ์ของข้าพเจ้า และปลอดจากภาระผูกพันใด ๆ อันทำให้ทรัพย์สินนี้เสื่อมค่า เพื่อเป็นหลักประกันในการค้ำประกันไว้ต่อผู้ให้ทุน ดังนี้

ที่ดิน

(1) โฉนดเลขที่..... หน้าสำรวจ..... ไร่..... งาน..... วา.....

เนื้อที่..... ไร่..... งาน..... วา..... อยู่ที่ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต..... จังหวัด.....

ราคาประมาณ..... บาท (.....)

(2) โฉนดเลขที่..... หน้าสำรวจ..... ไร่..... งาน..... วา.....

เนื้อที่..... ไร่..... งาน..... วา..... อยู่ที่ตำบล/แขวง.....

อำเภอ/เขต..... จังหวัด.....

ราคาประมาณ..... บาท (.....)

หลักทรัพย์อื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อ 4 ข้าพเจ้าสัญญาว่าจะไม่ก่อหนี้สินหรือภาระผูกพันใด ๆ ในทรัพย์สินของข้าพเจ้าตามที่ระบุไว้ใน

ข้อ 3 ตลอดระยะเวลาที่สัญญาค้ำประกันฉบับนี้ยังคงมีผลใช้บังคับอยู่ เว้นแต่จะได้รับความยินยอมเป็นหนังสือ

จากผู้ให้ทุนก่อน

ข้อ 5 ระยะเวลาในการก่อกำหนดที่ค้ำประกันเริ่มตั้งแต่วันที่ผู้รับทุนทำสัญญารับทุนจากผู้ให้ทุนจนถึงวันที่

ผู้รับทุนปฏิบัติงานชดใช้ทุนครบถ้วนตามสัญญาแต่ไม่เกิน.....ปี.....เดือน.....วัน นับตั้งแต่วันที่ผู้รับทุน

เริ่มปฏิบัติงานชดใช้ทุน และข้าพเจ้าจะไม่เพิกถอนการค้ำประกันภายในระยะเวลาที่กำหนด

/ข้าพเจ้า...

~ - 6 - ~

ข้าพเจ้าได้อ่านและเข้าใจข้อความในสัญญาฉบับนี้โดยตลอดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ
ต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ.....ผู้ค้าประกัน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ข้าพเจ้า.....คู่สมรสของ.....
ได้ทราบข้อความในสัญญาฉบับนี้แล้ว ยินยอมให้.....
ทำสัญญาฉบับนี้ได้

ลงชื่อ.....คู่สมรสผู้ค้าประกัน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ลงชื่อ.....พยาน
(.....)

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าไม่มีคู่สมรส (เป็นโสด/คู่สมรสตาย/หย่า) ในขณะที่ทำสัญญานี้

ลงชื่อ.....ผู้ค้าประกัน
(.....)

ภาคผนวก จ

**NTU SCIENCE AND ENGINEERING UNDERGRADUATE
SCHOLARSHIP (CN) SCHOLARSHIP AGREEMENT**

NTU SCIENCE AND ENGINEERING UNDERGRADUATE SCHOLARSHIP (CN)

SCHOLARSHIP AGREEMENT

To leave blank

(To be filled up only when the scholar signs in the presence of Scholarship officer in Singapore)

THIS AGREEMENT is made the _____ day of _____ (_____) between the "SPONSOR" named in The First Schedule to this AGREEMENT of the first part, the SCHOLAR named in The First Schedule of the second part and the SURETIES named in The First Schedule of the third part.

WHEREAS the SPONSOR has agreed to provide the SCHOLAR a scholarship for an undergraduate degree course specified in the Second Schedule (hereinafter called "the course of study"), and the SCHOLAR has agreed to accept the scholarship to pursue the course of study and if required by the SPONSOR, to serve the SPONSOR or if not so required by the SPONSOR, to work for any Singapore entity in accordance with Clause 3(h) below, and the SURETIES have agreed to guarantee the performance of the obligations of the SCHOLAR hereunder.

IT IS AGREED as follows:

1. The SPONSOR agrees to grant the SCHOLAR the benefits set out in the Third Schedule to this AGREEMENT (the estimated value of which is set out under "Scholarship Sum" in the Third Schedule) in respect of the Course (as defined in the Second Schedule to this AGREEMENT) to be undertaken by the SCHOLAR.
2. The pre-conditions for the grant of the benefits in Clause 1 are that the Scholar:-
 - (a) must be certified medically fit by a SPONSOR-approved medical authority to undertake the Course; and
 - (b) must successfully apply and obtain a visa for entry into Singapore (if required) and a student pass from the Immigration and Checkpoints Authority of Singapore (ICA).
3. The SCHOLAR with the approval and consent of the SURETIES hereby agrees and covenants that:-
 - (a) that he shall enter and apply himself diligently in the course of study commencing on < date > and sit for all examinations required for the courses and shall successfully complete them within the time prescribed therefor as set out in the Second Schedule or such longer time as the SPONSOR may approve;
 - (b) that he shall consistently meet such criteria as may be determined by the SPONSOR for the course of study in order to continue receiving scholarship benefits;
 - (c) that he shall not, while undergoing the course of study, participate in any course or programme, occupation, business, or assignment, whether related to the course of study or otherwise, that is not a compulsory requirement for the course of study, unless he has obtained the prior written consent of the SPONSOR;
 - (d) that he shall not hold or be in receipt of, concurrently with this award, any other scholarship, bursary, other award of a monetary nature or study loan without the prior written approval of the SPONSOR;
 - (e) report to the SPONSOR any remuneration or award gained as part of the Course;
 - (f) surrender to the SPONSOR all or part of the remuneration or award referred to in Clause 3(e) as determined by the SPONSOR;

[Surety 1 to sign here](#)

[Surety 2 to sign here](#)

[Scholar to sign here](#)

- (g) that he shall, if required by the SPONSOR at any time, serve the SPONSOR or any body or organization as directed by the SPONSOR in any post the SPONSOR may designate for a period of six (6) years from the date of his appointment (hereinafter called the "BOND PERIOD") upon the terms and conditions for the time being usually applicable to such appointment as stipulated by the SPONSOR or any body or organization as directed by the SPONSOR. For avoidance of doubt, the words "serve the SPONSOR" or any similar variations as used in this AGREEMENT shall include service with any body or organization as directed by the SPONSOR;
- (h) if he is not required by the SPONSOR to serve the BOND PERIOD in accordance with Clause 3(g) above, he shall diligently seek and secure full-time employment with a Singapore entity (whether in the public or private sector) and:-
- (i) be employed for a period or periods in aggregate equivalent to the BOND PERIOD; and
 - (ii) work in a capacity that would cause him to be legally resident in Singapore for income tax purposes;

The SCHOLAR shall secure employment within six (6) months of his graduation unless he/she proves that he has made reasonable efforts to secure and accept employment. He shall also ensure there is no break in service of the bond unless it is due to circumstances beyond his control. For the purposes of this AGREEMENT, "graduation" shall be deemed to have taken place when the SCHOLAR passes the Final Examination (Main or Re-Examination) for the course of study or is deemed to have fulfilled all the requirements for the award of the degree; whichever is earlier;

- (i) that he shall participate in such programmes as may be required by the SPONSOR, which includes but is not limited to participation in community involvement programmes;
- (j) that he shall conform to all prevailing rules and regulations at his place of study or training and at his place of residence, as well as any directions (including any rules contained in any handbook) issued by the SPONSOR from time to time;
- (k) that he shall inform the SPONSOR immediately if he is under investigation for any criminal offence or is subject to any disciplinary proceedings by the place of study or training or by his employer or any professional body;
- (l) that he shall refrain from participating in activities which are, or are likely to be, inimical to the interests of Singapore or the SPONSOR, or cause, or are likely to cause, embarrassment to Singapore or the SPONSOR;
- (m) that he shall conduct himself in such a manner as is, in the view of the SPONSOR, becoming of a holder of a scholarship by the SPONSOR;
- (n) that the period of service beginning from his employment in accordance with Clauses 3(g) and 3(h) above after the course of study shall count towards the BOND PERIOD only if the SCHOLAR has already successfully completed the course of study at the time of service;
- (o) that any period of no-pay leave/half-pay leave, study leave, or leave of absence from his employment shall not be counted towards the discharge of the BOND PERIOD;
- (p) that any period of internship, training or study based in or outside Singapore, or employment based in or outside Singapore which is not in accordance with Clauses 3(g) and 3(h) above, or employment outside Singapore which is not incidental to his employment by the Singapore entity shall not be counted towards the discharge of the BOND PERIOD;
- (q) that if he is suspended from duty, the period of suspension shall not be counted towards the discharge of any part of the BOND PERIOD;

2/13

[Surety 1 to sign here](#)[Surety 2 to sign here](#)[Scholar to sign here](#)

- (f) that he shall, having been found to be suffering from the pre-existing medical condition described in the medical report appended hereto as the Annex (the "Medical Condition");-
- (i) continue to seek medical consultation and treatment for the Medical Condition and its related ailments, as and when recommended and required by the SPONSOR's nominated/approved medical authority, and at the SCHOLAR's own expense;
 - (ii) submit to the SPONSOR reports in respect of any consultation or treatment sought by the SCHOLAR for the Medical Condition and its related ailments, within one (1) week from the date of such consultation or treatment; and
 - (iii) not be entitled to any of the medical benefits described in paragraph (g) of the Third Schedule, in respect of the Medical Condition or any of its related ailments.
- (s) that he shall notify and update the SPONSOR at such frequency or such times as required by the SPONSOR on the following, including any changes therein:-
- (i) the contact details in the form of telephone, email and postal address in the current place of residence and in the home country of the SCHOLAR and that of the SURETIES;
 - (ii) his employment details and nature of job held;
- and he shall also notify and update the SPONSOR as soon as practicable when there are any changes to such information mentioned above;
- (t) that he shall seek the consent of the SPONSOR before leaving Singapore. The SCHOLAR shall, if required by the SPONSOR, place a security deposit in Singapore in the form of a on demand banker's guarantee issued by any bank approved by the SPONSOR and in the format set out in the Fifth Schedule before leaving Singapore, of which the amount is to be determined by the SPONSOR but not exceeding the amounts for the cap for liquidated damages stipulated in the Fourth Schedule, failing which his application to leave Singapore may not be approved by the SPONSOR. Upon consent being given by the SPONSOR, the period of time overseas shall not be counted towards the discharge of any part of the BOND PERIOD. This clause shall not apply to employment outside Singapore which is incidental to his employment by such company in which the SCHOLAR is employed in accordance with the provisions of Clause 3(g) and 3(h);
- (u) That the SPONSOR may at any time require the SCHOLAR and/or the SURETIES to enter into a Novation Agreement whereby inter alia:-
- (i) the SPONSOR will relinquish all its rights and benefits and be released from all duties and obligations under this AGREEMENT;
 - (ii) another company ("the NEW SPONSOR") will agree to step into the SPONSOR's place and be bound by the terms of this AGREEMENT and to perform and discharge all duties and obligations created thereunder; and
 - (iii) the SCHOLAR and the SURETIES undertake to perform this AGREEMENT and to be bound by the terms of this AGREEMENT in every way as if the NEW SPONSOR were a party to this AGREEMENT in lieu of the SPONSOR.

For the purposes of this AGREEMENT, a Singapore entity means a firm or company registered with the Accounting and Corporate Regulatory Authority (ACRA), a body corporate incorporated in Singapore or all other entities constituted under the laws of Singapore.

4. It is hereby agreed and declared that if at any time during the currency of this AGREEMENT, either of the SURETIES shall die or cease to reside within Singapore or the People's Republic of China or shall be adjudged a bankrupt, then and in such an event the SCHOLAR and the other surety or either of them shall substitute another surety who shall be to the satisfaction of the SPONSOR and who shall be ready and willing to substitute for and take over the obligations under the AGREEMENT of the Surety so dead or ceasing to reside as aforesaid or being adjudged bankrupt.
5. (a) It is further agreed and declared that if the SCHOLAR in the sole opinion of the SPONSOR:-
- (i) abandons or withdraws from the course of study or changes the prescribed subjects; or
 - (ii) fails or renders himself unable or unsuitable for any reason whatsoever to successfully complete the course of study within the prescribed periods of time; or
 - (iii) fails to obey any directions given by or on behalf of the SPONSOR; or
 - (iv) fails to show sufficient application to the course of study; or
 - (v) fails to meet the required criteria determined by the SPONSOR for the course of study for the continued receipt of scholarship benefits; or
 - (vi) fails to accept the offer of employment made by the SPONSOR or any body or organization directed by the SPONSOR within one (1) month after an offer of employment is made pursuant to Clause 3(g) above; or
 - (vii) fails to secure employment in accordance with the provisions of Clauses 3(g) or 3(h) unless prior approval has been obtained from the SPONSOR; or
 - (viii) refuses or, in the opinion of the SPONSOR, wilfully renders himself unable or unsuitable to serve or work in accordance with the provisions of Clauses 3(g) or 3(h) above; or
 - (ix) resigns or leaves the service of the SPONSOR or of any body or organization in which he is employed in accordance with the provisions of Clause 3(g) within the BOND PERIOD; or
 - (x) is dismissed or has his services terminated by the SPONSOR or any Singapore entity in which he is employed in accordance with the provisions of Clauses 3(g) or 3(h) above, for misconduct, negligence or incompetence in the performance of his duties before the expiry of the BOND PERIOD; or
 - (xi) has been negligent or incompetent in the pursuit of his studies or conduct of his duties, or has failed to conduct himself in a manner befitting a scholarship holder/employee of the SPONSOR; or
 - (xii) is convicted by a court of law in any country for an offence involving dishonesty or moral turpitude being an offence which, in the opinion of the SPONSOR, renders him unsuitable to work in accordance with this AGREEMENT; or
 - (xiii) is warned by the police in lieu of prosecution for an offence described in Clause 5(a)(xii); or
 - (xiv) fails for any reason whatsoever to notify and update the SPONSOR in accordance with Clause 3(s); or

4/13

[Surety 1 to sign here](#)[Surety 2 to sign here](#)[Scholar to sign here](#)

- (xv) leaves Singapore for any period or periods without first obtaining the consent of the SPONSOR and satisfying any other requirement under Clause 3(f), where such consent is required under Clause 3(f); or
- (xvi) wilfully or persistently disobeys or fails to conform to the directions of the SPONSOR, or is idle or negligent or misconducts himself in the discharge of his obligations under this AGREEMENT; or
- (xvii) breaches any of the terms of this AGREEMENT or covenants undertaken in this AGREEMENT,

the SPONSOR may terminate this AGREEMENT immediately and the SCHOLAR and the SURETIES shall be jointly and severally liable for themselves, their heirs, assigns and executors to pay to the SPONSOR on demand the amount in damages as specified in The Fourth Schedule to this AGREEMENT (hereinafter called the "LIQUIDATED DAMAGES");

- (b) Notwithstanding the above, if the SCHOLAR is unable to take up or complete the course of study within the prescribed period of time, or complete serving the BOND PERIOD due to illness, accident, death or other extenuating circumstances, the SPONSOR may at its discretion terminate this AGREEMENT and waive the payment of the LIQUIDATED DAMAGES by the SCHOLAR and the SURETIES;
 - (c) Notwithstanding the above, the SPONSOR shall reserve the right:-
 - (i) to increase the LIQUIDATED DAMAGES as and when there are unforeseen increases in tuition, travel or other costs. The SCHOLAR and the SURETIES shall be informed of such increase in the LIQUIDATED DAMAGES which shall be based on the increase in cost with 10% compound interest per annum;
 - (ii) to add or delete the benefits and arrangements listed in this AGREEMENT. The SCHOLAR shall be informed of any such variations and of any increase or decrease of the LIQUIDATED DAMAGES resulting thereby and that any such variation will not discharge the SCHOLAR or any of the SURETIES from their obligations under this AGREEMENT.
6. Without prejudice to any rights or remedies the SPONSOR may have against the SCHOLAR under this AGREEMENT, the SPONSOR may withdraw, suspend or terminate the benefits set out in the Third Schedule upon the occurrence of any one of the events set out in Clauses 6(a), (b) and (c) below:-
- (a) upon the SCHOLAR breaching any of his obligations set out in this AGREEMENT with effect from (1) the date of breach or (2) the date on which the SPONSOR notified the SCHOLAR of the withdrawal, suspension or termination, as the SPONSOR may specify; or
 - (b) upon the SCHOLAR failing or being required to repeat any examinations during the period of the course of study with effect from (1) the date on which the SCHOLAR failed or is required to repeat any examinations or (2) the date on which the SPONSOR notified the SCHOLAR of the withdrawal, suspension or termination, as the SPONSOR may specify; or
 - (c) at any time, by giving the SCHOLAR one (1) month's prior written notice.

For the avoidance of doubt, the SPONSOR may, in its discretion, invoke either Clause 6(a) or Clause 6(b) or Clause 6(c) to exercise its right to withdraw, suspend or terminate the benefits set out in the Third Schedule under this AGREEMENT. The SPONSOR is not obliged to give reasons for the withdrawal, suspension or termination of the benefits set out in the Third Schedule pursuant to this Clause. Nothing in Clause 6(c) shall impose a requirement in Clauses 6(a) and 6(b) that the SPONSOR must give the

5/13

[Surety 1 to sign here](#)[Surety 2 to sign here](#)[Scholar to sign here](#)

SCHOLAR one (1) month's prior written notice before the withdrawal, suspension or termination of the benefits set out in the Third Schedule takes effect.

7. The SPONSOR may, in lieu of terminating the AGREEMENT, withdraw, suspend or terminate the benefits set out in the Third Schedule but still require the SCHOLAR to work in accordance with the provision of Clause 3(g) and 3(h) of this AGREEMENT on such terms as may be imposed by the SPONSOR.
8. It is further agreed and declared that anything hereinbefore contained to the contrary notwithstanding, the scholarship awarded under this AGREEMENT is subject to review annually by the SPONSOR.
9. The SCHOLAR agrees and confirms that if any of the events in Clause 5, 6 or 7 occurs, the title of "scholar" will be withdrawn from him and he undertakes not to use the said title or any variations or descriptions relating to the title. This Clause shall survive the expiry or early termination of this AGREEMENT.
10. Nothing in this AGREEMENT shall restrict the right of the SPONSOR to enforce the terms of this or any other agreement concluded between the SPONSOR, the SCHOLAR and the sureties of such other agreement, whether or not the sureties of such other agreement are also the SURETIES of this AGREEMENT.
11. It is hereby further agreed that:-
 - (a) the liability of the SURETIES hereunder or their estate shall not be affected or prejudiced:
 - (i) by any extension of time, reduction of monies payable or any concession or waiver or indulgence given or agreed to by the SPONSOR with or without the assent of the SURETIES; or
 - (ii) by any change in the nature of work undertaken by the SCHOLAR hereunder; or
 - (iii) by any forbearance, whether passive or express, on the part of the SPONSOR in enforcing any of its remedies hereunder; or
 - (iv) by any other act or thing which but for this Clause would operate as a release of the SCHOLAR or SURETIES.
 - (b) this AGREEMENT shall continue to bind the SURETIES and the SCHOLAR notwithstanding any change in the constitution of the entity (whether by amalgamation, reconstruction or otherwise) by which the business of the SPONSOR may for the time being be carried on, and the rights and obligations in this AGREEMENT shall accrue to the entity carrying on the business of the SPONSOR for the time being.
12. The SCHOLAR with the consent of the SURETIES hereby further undertakes:-
 - (a) to absolve the SPONSOR, including its servants and agents, from all liabilities to the SCHOLAR or his personal representative howsoever occasioned (whether or not by any act or by any omission or neglect of the training establishment wherein he undertakes the course of study or of its servants or agents) which he may sustain by reason of or during his tenure of the course of study; and
 - (b) to indemnify and keep harmless the SPONSOR against all proceedings, suits, actions, claims, demands, costs and expenses whatsoever which may be taken or made against the SPONSOR or incurred or become payable by the SPONSOR in respect of any injury (whether fatal or otherwise) to any person or damage or loss to any property occasioned directly or indirectly by any act, omission or other default by the SCHOLAR while on or otherwise in relation to or arising out of the course of study.

6/13

[Surety 1 to sign here](#)

[Surety 2 to sign here](#)

[Scholar to sign here](#)

13. A demand, notice, or other communication given by the SPONSOR shall without prejudice to any other effective mode of making the same be deemed to have been sufficiently served on the SCHOLAR, the SURETIES or their respective personal representative(s) under this AGREEMENT if sent to the address last known to the SPONSOR (or such other address as shall have been specified for the purpose in writing by the SCHOLAR or the SURETIES to the SPONSOR) and shall be deemed to have been received by the SCHOLAR or the SURETIES if sent by post to an address within Singapore, twenty-four hours after posting, if sent by registered mail to an address outside Singapore, twenty days after posting, if sent by hand, immediately upon delivery by messenger, or upon personal collection by the SCHOLAR or the SURETIES. In providing service it shall be sufficient to prove that the demand, notice, or other communication was properly addressed and posted or delivered or transmitted.
14. In consideration of the premises, the SCHOLAR also irrevocably consents to and authorises the disclosure by any person to the SPONSOR and any other person or entity authorised by the SPONSOR of any information whatsoever relating to him as is necessary for the purpose of ascertaining whether he has complied with all the terms of this AGREEMENT, in particular, whether he has complied with clause 3(g) and 3(h) of this AGREEMENT.
15. In consideration of the premises, the SCHOLAR also irrevocably consents to and authorises the collection, use and disclosure to third parties (including third parties based overseas) by the SPONSOR and any other person or entity authorised by the SPONSOR of any information whatsoever relating to him as is necessary for the purpose of:-
 - (a) Ascertaining whether he has complied with all the terms of this AGREEMENT, including but not limited to Clauses 3(g) and 3(h) of this AGREEMENT;
 - (b) Administering and performing the SPONSOR's obligations under this AGREEMENT; and
 - (c) Enforcing the SPONSOR's rights under this AGREEMENT.
16. It is hereby agreed that the First, Second, Third, Fourth and Fifth Schedules to this AGREEMENT shall be read with and shall form part of this AGREEMENT.
17. The Parties hereto agree that this AGREEMENT shall be governed by the laws of Singapore and that the courts of Singapore shall have the exclusive jurisdiction to decide all questions arising hereunder.
18. This AGREEMENT does not create any right under the Contracts (Rights of Third Parties) Act which is enforceable by any person who is not a party to it.
19. The rights and remedies of the SPONSOR under this AGREEMENT are cumulative and are in addition and without prejudice to any rights or remedies it may have at law or in equity. Further, no exercise by the SPONSOR of any one right or remedy under this AGREEMENT shall operate so as to hinder or prevent the exercise of it of any other right or remedy under this AGREEMENT, or any other right existing at law or in equity.
20. For the avoidance of doubt, nothing herein this AGREEMENT shall be construed as an obligation or undertaking by the SPONSOR to provide or procure for the SCHOLAR a contract of or for services with the SPONSOR or with any body or organization.
21. In this AGREEMENT words importing the masculine gender include the feminine.

THE FIRST SCHEDULE

NAME OF PARTIES

THE SPONSOR

NAME : NANYANG TECHNOLOGICAL UNIVERSITY

ADDRESS : STUDENT SERVICES CENTRE, LEVEL 3, 42 NANYANG AVENUE
SINGAPORE 639815

THE SCHOLAR

NAME _____

IDENTITY CARD NO./PASSPORT NO./CERTIFICATE OF IDENTITY NO./

DOCUMENT OF IDENTITY NO. _____

ADDRESS _____

THE FIRST SURETY

NAME _____

IDENTITY CARD NO./PASSPORT NO./CERTIFICATE OF IDENTITY NO./

DOCUMENT OF IDENTITY NO. _____

ADDRESS _____

THE SECOND SURETY

NAME _____

IDENTITY CARD NO./PASSPORT NO./CERTIFICATE OF IDENTITY NO./

DOCUMENT OF IDENTITY NO. _____

ADDRESS _____

THE SECOND SCHEDULE

Item 1 : The Place of Study

Nanyang Technological University

Item 2 : The Course of Study

<Offered Programme>

Item 3 : The Prescribed Time for the Course of Study

_____ years

THE THIRD SCHEDULE

- (a) One economy class air ticket from the People's Republic of China to Singapore at the commencement of the course of study; and
- (b) One economy class return air ticket between Singapore and the People's Republic of China upon completion of the course of study, on the condition that sufficient proof of securing employment in accordance with Clauses 3(g) and 3(h) of this AGREEMENT is provided by the SCHOLAR to the SPONSOR and reimbursement for the said air ticket is claimed within one (1) year from the date of graduation or by such other period as may be approved by the SPONSOR; and
- (c) All application fees, tuition fees (less any MOE Tuition Grant Subsidy given under the MOE Tuition Grant Agreement) and other compulsory fees for the course of study; and
- (d) Scholarship allowance of S\$6,000 per annum payable at S\$500 per month where the disbursement of the scholarship allowance will be at regular intervals and at the full discretion of the SPONSOR; and
- (e) One-time settling-in allowance of S\$200; and
- (f) Accommodation allowance equivalent to the lowest double room rate of the hostel accommodation in the place of study (where applicable); and
- (g) Subsidised medical treatment subject to the prevailing terms and conditions of the group medical insurance policy and/or a group insurance policy providing 24-hour worldwide personal accident coverage for accidental medical expenses, accidental death or disablement, subject to the prevailing terms and conditions of the policy.

10/13

Surety 1 to sign hereSurety 2 to sign hereScholar to sign here

THE FOURTH SCHEDULE**LIQUIDATED DAMAGES AND COSTS**

(1) Subject to paragraph (2) below, the amount of liquidated damages for which the SCHOLAR and the SURETIES shall be jointly and severally liable under Clause 5 of this AGREEMENT shall be all monies already paid to or incurred on behalf of or for the benefit of the SCHOLAR in accordance with The Third Schedule (including any monies not yet paid but which has become legally payable by the SPONSOR to any third party), PLUS compound interest at the rate of 10% per annum compounded at the end of each 12-month period commencing from the date of first disbursement of the scholarship benefits, up to the date of completion of the Course or termination of this Agreement (whichever is earlier).

(2) The liquidated damages for which the SCHOLAR and the SURETIES shall be liable hereunder shall be subject to a cap of -

- (i) SGD 231,000 if the SCHOLAR is in a single-degree programme,
- (ii) SGD 295,000 if the SCHOLAR is in a double-degree programme.

(3) Notwithstanding anything in this Schedule, if the SCHOLAR has served any part of the BOND PERIOD, the amount of liquidated damages payable may be reduced by the same proportion as that obtained when the number of completed days served is divided by the total BOND PERIOD.

(4) The SCHOLAR is also liable for any additional costs incurred in recovering the liquidated damages from him.

(5) Payment of the liquidated damages, interest and costs shall be made to the SPONSOR in one lump sum. If payment is not made within the period specified by the SPONSOR, a late payment interest at the rate as determined by the SPONSOR shall be charged from the date payment is due till full payment is made.

Surety 1 to sign here

Surety 2 to sign here

Scholar to sign here

For Reference Only
=====

THE FIFTH SCHEDULE

BANKER'S GUARANTEE

To:

WHEREAS by a <deed/agreement> ("the Agreement") made on the ___ day of _____ Two Thousand And ____ (20___) between _____ on behalf of the _____ ("the SPONSOR") and _____ [Scholar's Name] (Passport/Identity Card No _____) of [Scholar's _____ Address _____] (referred to as the "SCHOLAR") the Scholar agreed for good consideration to undertake certain obligations thereunder.

AND WHEREAS the SCHOLAR has requested us to guarantee to you the sum of SGD _____ to secure the due performance of his obligations under the Agreement

NOW in consideration of the SCHOLAR having fulfilled our conditions and requirements for procuring such a guarantee, we (at the request of the SCHOLAR) hereby agree as follows:

1 In the event of the SCHOLAR, on or after the date of this guarantee, failing to fulfil any of his obligations under the Supplemental Agreement, we shall, without need for further proof thereof, pay to the SPONSOR the sum of SGD _____ upon receiving the SPONSOR's written notice of claim for payment made pursuant to Clause 4 hereof .

2 We shall not be discharged or released from this guarantee by any arrangement made between the SPONSOR and the SCHOLAR with or without our consent or by any alteration in the obligations undertaken by the SCHOLAR or by any forbearance whether as to time, performance or otherwise.

3 Our liability under this guarantee shall continue and this guarantee shall remain in full force and effect from _____ [dd/month/20___] until _____ [dd/month/20___].

4. This guarantee is conditional upon a claim as specified herein being made by the SPONSOR by way of a notice in writing addressed to us and the same being received by us at [Bank's Notification Office Contact] within three months from the expiry of this guarantee. Thereafter this guarantee shall become null and void notwithstanding that this guarantee is not returned to us for cancellation except for any claim(s) submitted to us in writing not later than three months from the expiry of this guarantee.

5. We shall be obliged to effect the payment required under such a claim within 30 business days of receipt thereof. We shall be under no duty to inquire into the reasons, circumstances or authenticity of the grounds for such claim and shall be entitled to rely upon any written notice thereof received by us (within the period specified in Clause 4 hereof) as final and conclusive.

6. This guarantee is issued subject to the laws of the Republic of Singapore and the parties agree to submit to the exclusive jurisdiction of the Singapore courts.

Dated this _____ day of _____

AS WITNESS our hand

Signed by: [name and designation of bank officer]

for and on behalf of the

[name of bank]

[signature]

in the presence of:

Name: _____

Designation: _____

[signature of witness]

12/13

[Surety 1 to sign here](#)

[Surety 2 to sign here](#)

[Scholar to sign here](#)

IN WITNESS WHEREOF the parties have set their hands the day and year first above written.

<p>I Signed by</p> <p>Name: _____</p> <p>Designation: _____</p> <p>for and on behalf of:</p> <p>NANYANG TECHNOLOGICAL UNIVERSITY</p> <p>in the presence of:</p> <p>Name: _____ (Witness)</p> <p>Designation: _____</p> <p>Address: _____</p>	<p>) _____</p> <p>) _____</p> <p>) _____</p> <p>) _____</p> <p>) _____</p> <p>) _____</p> <p>) _____</p> <p>) _____</p>	<p>To leave blank <i>(NTU officer to sign in Singapore)</i></p> <p>(Signature)</p> <p>To leave blank <i>(NTU officer to sign in Singapore)</i></p> <p>(Signature)</p> <p>To leave blank <i>(Scholar to sign in the presence of Scholarship officer in Singapore)</i></p> <p>(Signature)</p> <p>To leave blank <i>(Scholarship officer to sign in Singapore)</i></p> <p>(Signature)</p>
<p>II Signed by</p> <p>_____ (Scholar)</p> <p>who appeared fully to understand the nature and effect of this AGREEMENT</p> <p>in the presence of:</p> <p>Name: _____ (Witness)</p> <p>Designation: _____</p> <p>Address: _____</p>	<p>) _____</p> <p>) _____</p> <p>) _____</p> <p>) _____</p> <p>) _____</p> <p>) _____</p> <p>) _____</p>	<p>(Signature)</p> <p>(Signature)</p> <p>(Signature)</p> <p>(Signature)</p>
<p>III Signed by</p> <p>_____ (Surety 1)</p> <p>in the presence of:</p> <p>Name: _____ (Witness)</p> <p>Designation: _____</p> <p>Address: _____</p>	<p>) _____</p> <p>) _____</p> <p>) _____</p> <p>) _____</p> <p>) _____</p> <p>) _____</p> <p>) _____</p>	<p>(Signature)</p> <p>Surety 1 to sign in the presence of notary public</p> <p>(Signature)</p> <p>Notary public to sign and stamp</p> <p>(Signature)</p>
<p>IV Signed by</p> <p>_____ (Surety 2)</p> <p>in the presence of:</p> <p>Name: _____ (Witness)</p> <p>Designation: _____</p> <p>Address: _____</p>	<p>) _____</p> <p>) _____</p> <p>) _____</p> <p>) _____</p> <p>) _____</p> <p>) _____</p> <p>) _____</p>	<p>(Signature)</p> <p>Surety 2 to sign in the presence of notary public</p> <p>(Signature)</p> <p>Notary public to sign and stamp</p> <p>(Signature)</p>

ภาคผนวก จ
ตัวอย่าง คำขอออกหนังสือคำประกัน

คำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน

APPLICATION FOR ISSUANCE OF LETTER OF GUARANTEE

รูปแบบ/Format
☐ Letter of Guarantee
☐ Standby L/C

ทำที่ / At

วันที่ / Date

ข้าพเจ้า (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า "ผู้ขอ") มีความประสงค์จะขอให้ บมจ. ธนาคารกสิกรไทย (ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า "ธนาคาร") ออกหนังสือค้ำประกัน การดำเนินการของผู้ขอ หรือบุคคลที่มีรายชื่อปรากฏด้านล่าง (ตามแต่กรณี) ไว้ต่อผู้รับหนังสือค้ำประกัน ดังนี้

We (hereinafter referred to as "the Applicant") hereby request KASIKORNBANK PCL. (Hereinafter referred to as "the Bank") to issue letter of guarantee to secure the obligation of the Applicant or the Debtor (as applicable) in favor of the Beneficiary as follows:

ผู้ขอ / Applicant : ชื่อ / Name ที่อยู่ / Address
ลูกหนี้ / Debtor : (ในกรณีที่ผู้ขอธนาคารจะค้ำประกันเป็นบุคคลอื่นขอให้ระบุรายละเอียดในช่องนี้) ☐ คนละบุคคลกับผู้ขอ / not the same as the Applicant ☐ ชื่อ (Name) ที่อยู่ (Address)
ผู้รับหนังสือค้ำประกัน / Beneficiary ชื่อ (Name) ที่อยู่ (Address)
วัตถุประสงค์การค้ำประกัน / Guaranteed Purpose ในการที่ / in case ☐ ผู้ขอ/the Applicant ☐ [ในกรณีที่ผู้ขอธนาคารจะค้ำประกันเป็นบุคคลอื่น/in case the Bank guarantee the other person] ☐ การประมูลงาน / Bidding ตาม / in accordance with ☐ การปฏิบัติตามสัญญา/เงื่อนไข / Performance ตาม / in accordance with ☐ การรับเงินล่วงหน้า / Advance Payment ตาม / in accordance with ☐ การรับเงินประกัน / Retention Money ตาม / in accordance with ☐ การประกันผลงาน / Warranty ตาม / in accordance with ☐ การจ่ายภาษี/อากร/ Payment ofTax/Duty ☐ การจ่ายค่าไฟ /Electricity Payment ภาระของผู้รับหนังสือค้ำประกันที่ได้ขอหนังสือค้ำประกันให้ไว้ต่อ / Counter Guarantee obligation of the Beneficiary's letter of guarantee issue in favor of อื่น ๆ / other

จำนวนเงินค้ำประกัน / Guaranteed Amount : สกุลเงินและจำนวนเงิน / currency and amount เงื่อนไขเพิ่มเติม / additional condition	
ระยะเวลาค้ำประกัน / Guaranteed Period : ☐ ตั้งแต่/ from จนถึง/until ☐ จนกว่าผู้ขอ/ลูกหนี้ จะหมดภาระผูกพัน until obligations of the Applicant/ the Debtor has been fulfilled ☐	
รายละเอียดอื่น ๆ / other details ☐ ตามที่ระบุในเอกสารแนบ ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของคำขอฉบับนี้ as specified in the appendix attached hereto and shall be deem as an integral part hereof ☐	

1. เมื่อใดก็ตามที่ธนาคารได้รับแจ้งจากผู้รับหนังสือค้ำประกันให้รับผิดชอบใช้เงินตามหนังสือค้ำประกัน ผู้ขอตกลงให้ธนาคารชำระเงินตามจำนวนที่ถูกร้องได้ทันที โดยไม่จำเป็นต้องแจ้งให้ผู้ขอทราบก่อน และผู้ขอตกลงชดใช้เงินทุกจำนวนที่ธนาคารได้ชำระไปให้แก่ธนาคารในทันที ที่ได้รับแจ้ง ทั้งนี้ ผู้ขอสละสิทธิที่จะทักท้วงคดีด้านการชำระเงินของธนาคาร ตลอดจนยอมรับการปฏิบัติใด ๆ ของธนาคารตามหนังสือค้ำประกัน และหากผู้ขอ และ/หรือ ลูกหนี้ และ/หรือธนาคาร ยังมีข้อต่อสู้ใด ๆ กับผู้รับหนังสือค้ำประกัน ผู้ขอตกลงสละสิทธิที่จะโต้แย้ง หรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้กับธนาคารในการไม่ยกข้อต่อสู้หรือข้อโต้แย้งนั้น ทั้งนี้ โดยผู้ขอจะถือว่าผู้รับหนังสือค้ำประกันเองเป็นส่วนหนึ่งต่างหากเอง

Whenever and upon the time that the Bank has received the Beneficiary's demand for payment under the letter of guarantee, the Applicant agrees to the Bank for making such payment immediately, without delay and without prior notification to the Applicant, and then reimburse the Bank in full promptly as the Bank's notice. In addition, the Applicant hereby waives its right to protest or object such making payment by the Bank, even though the Debtor and/or the Debtor may have any defenses or controversies.

2. ผู้ขอตกลงชำระค่าธรรมเนียมการออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ธนาคาร ในอัตราตามที่ระบุข้างล่างนี้ และผู้ขอรับทราบว่าค่าธรรมเนียมดังกล่าวเป็นการชำระล่วงหน้า ซึ่งธนาคารไม่มีหน้าที่ต้องคืนให้แก่ผู้ขอไม่ว่าในกรณีใด ๆ

The Applicant shall pay the fee for the issuance of the letter of guarantee to the Bank at the rate of per annum of the guaranteed amount as specified below. The Applicant acknowledges and agrees that such fee shall be paid on advance basis and shall not be refund.

อัตราค่าธรรมเนียม / Fee rate	
------------------------------	--

ในกรณีที่หนังสือค้ำประกันเป็นแบบมีกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดที่แน่นอน ผู้ขอตกลงให้ยื่นคำนวณค่าธรรมเนียมนี้ตั้งแต่วันที่ หนังสือค้ำประกันมีผลบังคับใช้ไปจนถึงวันที่ครบกำหนดระยะเวลาในกรณีค้ำประกัน โดยผู้ขอตกลงชำระเป็นการล่วงหน้าครั้งเดียวทั้งจำนวน ในวันก่อนธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน อนึ่ง ในกรณีที่ครบกำหนดระยะเวลาค้ำประกันตามหนังสือค้ำประกันแล้ว หากธนาคารยังไม่ได้รับแจ้งจากผู้รับหนังสือค้ำประกันเป็นลายลักษณ์อักษรว่าธนาคารพ้นจากภาระความรับผิดชอบทั้งหมดตามหนังสือค้ำประกัน หรือได้รับคืนฉบับหนังสือค้ำประกันคืน ผู้ขอตกลงที่จะชำระค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดไว้ในคำขอฉบับนี้ให้แก่ธนาคารต่อไป โดยชำระเป็นการล่วงหน้าสำหรับช่วงระยะเวลาทุก 3 (สาม) เดือน ชำระครั้งแรกในวันครบกำหนดระยะเวลาค้ำประกันตามระบุในหนังสือค้ำประกัน

For letter of guarantee issuance with the specific expiry date (closed-end): The Applicant agrees to pay issuing fee in advance on the issuance date of the letter of guarantee in full amount which fee calculated from the effective date of the letter of guarantee to such specific expiry date of such letter of guarantee. In the event that the Bank has not received (a) written notification to discharge entire liabilities of the Bank under the letter of guarantee or (b) return of the original letter for cancellation, the Applicant agrees to further pay issuing fee in advance for every 3 (three) months at the rate as specified which starting from the expiry date of letter of guarantee as specified in the letter of guarantee.

ในกรณีที่หนังสือค้ำประกันเป็นแบบไม่มีกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดที่แน่นอน ผู้ขอตกลงเต็มจำนวนค่าธรรมเนียมนับตั้งแต่วันที่หนังสือค้ำประกันมีผลบังคับใช้ ไปจนกว่าธนาคารจะได้รับแจ้งจากผู้รับหนังสือค้ำประกันเป็นลายลักษณ์อักษรว่า ธนาคารพ้นจากภาวะความรับผิดชอบทั้งหมดตามหนังสือค้ำประกัน หรือได้รับต้นฉบับหนังสือค้ำประกันคืนแล้ว ทั้งนี้ผู้ขอตกลงชำระค่าธรรมเนียมเป็นการล่วงหน้า โดยชำระครั้งแรกสำหรับระยะเวลา 1 (หนึ่ง) ปี ในวันที่ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน และชำระครั้งต่อ ๆ ไป สำหรับทุกรอบระยะเวลา 1 (หนึ่ง) ปี โดยชำระในทุกวันที่ครบกำหนดแต่ละรอบระยะเวลา

For letter of guarantee with non-specific guarantee period (opened-end): The Applicant agrees to pay issuing fee calculated from the effective date of the letter of guarantee until (a) the Bank has received written notification from the Beneficiary to discharge entire liabilities of the Bank under the letter of guarantee or (b) return of the original letter of guarantee for cancellation. The Applicant agrees to pay for issuing fee in advance and the first installment fee in advance for the period of 1 (one) year on the issuance date of the letter of guarantee and consecutively payment for each additional period of 1 (one) year on each date of every anniversary.

ทั้งนี้ ในการคำนวณค่าธรรมเนียมดังกล่าว หากจำนวนเงินที่ต้องชำระ แต่ละคราวต่ำกว่า 1,000 บาท (หนึ่งพันบาทถ้วน) ผู้ขอตกลงชำระให้แก่ธนาคารเป็นจำนวน 1,000 บาท (หนึ่งพันบาทถ้วน)

However that in case the amount of fee paid for period of each payment installment is less than Baht 1,000 (Baht One Thousand Only), the Applicant agrees to pay the fee to the Bank for each installment in the amount of Baht 1,000 (Baht One Thousand Only).

ตามรายละเอียดที่ระบุในเอกสารแนบ และให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของคำขอฉบับนี้

The Applicant agrees to pay the fee as details specified in the appendix attached hereto and shall be deemed as an integral part hereof.

.....

- 3 ผู้ขอตกลงรับภาระและชดเชยค่าธรรมเนียม ค่าอากร ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตามประเพณีของธนาคารในการออกหนังสือค้ำประกัน การชำระเงินตามภาระภายใต้หนังสือค้ำประกัน การขออนุญาตค้ำประกันด้วยสกุลเงินต่างประเทศ และหรือ การส่งเงินไปชำระเป็นสกุลเงินต่างประเทศทางราชการ ผลต่าง และหรือ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากความแตกต่าง หรือผันผวนของสกุลเงิน และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศกับเงินสกุลบาทในการค้ำประกัน และหรือการชำระเงินแบบต่าง ๆ ตลอดจนดอกเบี้ย ค่าใช้จ่าย และค่าเสียหายใด ๆ อันพึงเกิดขึ้นกับธนาคารในการดำเนินการตามคำขอฉบับนี้ให้แก่ธนาคารจนครบถ้วน พร้อมทั้งดอกเบี้ยนับตั้งแต่วันที่ธนาคารได้จ่ายเงินนั้นๆ เป็นต้นไป จนถึงวันที่ผู้ขอได้ชำระให้แก่ธนาคารจนครบถ้วน

The Applicant agrees to be responsible for and reimburse to the Bank for all fees, taxes, and expenses which occurred in connection with the letter of guarantee, including without limitation, issuance, approval fee for guarantee in foreign currency, and remittance of foreign currency, difference in exchange of foreign currency, fluctuation of foreign currency, together with interest, expenses and damages as may be occurred thereon together with default interest from the occurring date until the date the Bank has received payment in full.

อัตราดอกเบี้ยสำหรับเงินที่ผู้ขอจะต้องชำระให้แก่ธนาคารภายใต้ภาวะตามคำขอฉบับนี้ ผู้ขอยินยอมให้ธนาคารคิดในอัตราเท่ากับอัตราดอกเบี้ยคิดที่ธนาคารประกาศกำหนดในแต่ละช่วงเวลา ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้ตามที่ธนาคารประกาศกำหนดเป็นคราวๆไป โดยธนาคารไม่ต้องทำหลักฐานใด ๆ ให้แก่ผู้ขออีกแต่ประการใด (ซึ่งในคำขอฉบับนี้จะอ้างถึงถึงว่า "อัตราดอกเบี้ย")

The Applicant agrees that interest to be charged for all monies due to the Bank shall be the default interest as announced by the Bank from time to time, without further notice to the Applicant ("Default Interest Rate")

ผู้ขอตกลงยินยอมให้ธนาคารมีสิทธิในการดำเนินการหักเงินในบัญชีของผู้ขอที่สาขา / Branch.....
ประเภทบัญชี / A/C Typeเลขที่บัญชี / A/C no.....

และผู้ขอให้ถือว่าการยินยอมตามใบคำขอฉบับนี้ เพื่อการดำเนินการชำระ ค่าธรรมเนียม ค่าอากร ค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามประเพณีของธนาคาร ในการขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกัน รวมถึง ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้ใบคำขอฉบับนี้

The Applicant hereby consents that the Bank has a right to debit proceeds from the Applicant's deposit account as stated above. This consent given by the Applicant under this Application shall still have effect to such account(s) of the Applicant for the purposes of payment for fees, stamp duties and/or any expenses in connection with for issuance of letter of guarantee, including other expenses incurred under this Application.

ทั้งนี้ ผู้ขอยินยอมให้ธนาคารมีสิทธิหักเงินจากบัญชีเงินฝากประเภทใดๆ ที่ผู้ขอมีอยู่กับธนาคาร หรือเงินซึ่งอยู่ในความครอบครองดูแล และ/หรือในอำนาจสั่งการของธนาคารไม่ว่าธนาคารจะได้รับฝากเงิน ได้การครอบครองดูแล และ/หรือได้อำนาจสั่งการนี้มาโดยทางใด เพื่อชำระหนี้ และ/หรือความรับผิดชอบของผู้ขอได้ทันทีโดยไม่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้า ทั้งนี้ธนาคารจะมีหลักฐานการหักบัญชีให้ผู้ขอทราบ

The Applicant agrees, consents, and authorizes the Bank to debit the proceeds from any other types of accounts of the Applicant maintaining with the Bank and/or in the possession of the Bank and/or under the authorization for instruction of the Bank, whether the Bank has obtained such proceeds and/or such possession and/or such authorization for instruction in whatever method, in order to totally repay any debts and/or responsibilities of the Applicant hereunder without any prior notification. By which, the bank will have evidence of debit for the applicant's information.

4. ในกรณีที่เป็นการออกหนังสือค้ำประกันในสกุลเงินตราต่างประเทศ และมีการผิดนัดชำระเงิน และ/หรือผิดข้อกำหนด หรือเงื่อนไขโดยภายใต้คำขอฉบับนี้ ผู้ขอตกลงให้เป็นสิทธิและดุลยพินิจของธนาคารโดยลำพัง ไม่ว่าในขณะใดหลังจากเหตุดังกล่าว ในการเปลี่ยนสกุลเงินที่ผู้ขอมีภาระต้องชำระให้แก่ธนาคารภายใต้คำขอฉบับนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ตามที่ธนาคารเห็นสมควรเป็นสกุลเงินบาทได้ โดยไม่ต้องขอความยินยอมจากผู้ขออีก ซึ่งผู้ขอตกลงให้ถือว่ายอดเงินที่ค้างชำระที่เคยเป็นสกุลเงินต่างประเทศเปลี่ยนเป็นสกุลเงินบาท และผู้ขอยินยอมชำระดอกเบี้ยเงินบาทที่แปลงมาดังกล่าวในอัตราดอกเบี้ย

In the event that the letter of guarantee is issued in a foreign currency and there is any breach in payment and/or any conditions of this Application, the Applicant agrees that the Bank has absolute, without consent of the Applicant, has it right to exercise its discretion to convert such relevant foreign currency whether in whole or in part to Baht currency as the Bank deems appropriate The Applicant agrees and consents that the debt that was converted into Baht currency is debt that the Applicant obligated to repay the Bank and that the Default Interest rate shall be calculated from such converted amount.

5. ผู้ขอตกลงและรับทราบว่า ในกรณีที่หนังสือค้ำประกันที่จะออกโดยธนาคาร ต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายต่างประเทศ หรือกฎระเบียบปฏิบัติใดๆหากมีข้อพิพาทภายใต้หนังสือค้ำประกันเกิดขึ้นผู้ขอตกลงผูกพันต่อธนาคารและผู้รับหนังสือค้ำประกัน ตามบทบัญญัติข้อกำหนดของกฎหมาย/กฎระเบียบนั้น ตลอดจนสิทธิและหรือ ข้อยกเว้นใด ๆ อันผู้ขออาจพึงมี และพึงกล่าวอ้างได้ภายใต้กฎหมาย/กฎระเบียบนั้น ๆ อันเป็นเหตุให้ผู้ขอได้ รับการยกเว้นความรับผิด และ/หรือ ความรับผิดชอบใดๆที่ผู้ขอจะต้องรับผิดชอบ และ/หรือ รับผิดต่อธนาคาร In the case where the letter of guarantee by subjected to any foreign law or any specified customs and /or practices, and there is any dispute relating to such letter of guarantee, the Applicant agrees and acknowledges to be bound by such laws or regulations and/or practices in all respects and also agrees to waive any rights or exception granted thereby that may release any liability of the Applicant to the Bank.

ในกรณีที่มีข้อพิพาทภายใต้หนังสือค้ำประกัน และ/หรือ ภายใต้สัญญาที่เกี่ยวข้องกับหนังสือค้ำประกันดังกล่าว อันอาจเป็นเหตุให้ธนาคารได้รับการร้องขอให้เข้ามีส่วนร่วมในคดีหรือข้อพิพาทดังกล่าวแล้ว ผู้ขอค้ำประกันยินยอมค่าใช้จ่ายอันเนื่องมากรณาดังกล่าวทั้งสิ้นทั้งจำนวน ซึ่งรวมถึง แต่ไม่จำกัดเพียง ค่าจ้างทนายความ การใช้จ่ายในการต่อสู้คดี ค่าที่พัก และค่าพาหนะ แต่ทั้งนี้ไม่เป็นการตัดสิทธิ์ของธนาคารในการที่จะใช้ดุลยพินิจในการเข้าร่วม หรือไม่เข้าร่วมในคดีหรือข้อพิพาทนั้น และกรณีดังกล่าวผู้ขอค้ำประกันจะยินยอมที่จะเรียกหรือจ่ายค่าเสียหายใดๆต่อธนาคาร โดยหากธนาคารจะต้องรับผิดชอบในเงินจำนวนใดๆต่อผู้รับหนังสือค้ำประกันเป็นจำนวนเงินที่เพิ่มเติมและนอกเหนือจากจำนวนเงินค้ำประกันที่ปรากฏในหนังสือค้ำประกันอันเป็นผลสืบเนื่องจากกฎหมาย/กฎระเบียบที่ระบุแล้ว ผู้ขอค้ำประกันยินยอมชำระจำนวนดังกล่าวคืนให้แก่ธนาคารจนครบถ้วนทั้งสิ้นทั้งจำนวน

In the event that there is dispute relating to the letter of guarantee and/or any relevant agreement which may cause the Bank to participate in such dispute or the lawsuit, the Applicant agrees to be responsible for all incur expenses including but not limited to lawyer fee, expenses in lawsuit, accommodation fee and vehicle fee. However, nothing shall prejudice discretion of the Bank to participate in the aforesaid dispute or the lawsuit. In any event the Applicant agrees not to demand for any damages from the Bank. Moreover, in case the Bank is obligated to responsible for any additional amount (other than the guaranteed amount as appeared in the letter of guarantee) due to the law and/or practices as specified in the letter of guarantee, the Applicant agrees to responsible for all additional payment in all respect.

6 การเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการใช้บริการ

- 6.1 หากเป็นการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขที่ส่งผลให้ผู้ขอเกิดภาระหรือความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะมีผลเมื่อผู้ขอให้ความยินยอม
- 6.2 หากเป็นการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขอื่น ผู้ขอตกลงยินยอมให้ธนาคารมีสิทธิเปลี่ยนแปลงได้ตามที่ธนาคารเห็นสมควร โดยหากเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อการใช้บริการของผู้ขอ (เช่น การปรับค่าธรรมเนียมการใช้บริการที่สอดคล้องกับต้นทุนที่เพิ่มขึ้น การเปลี่ยนแปลงช่องทางในการให้บริการ การเปลี่ยนแปลงวันครบกำหนดชำระหนี้) ธนาคารจะสื่อสารหรือแจ้งข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญของการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจนให้ขอทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 30 วัน หรือระยะเวลาอื่นตามที่กฎหมายกำหนด
- 6.3 หากมีกฎหมายและ/หรือกฎเกณฑ์ที่กำหนดให้ธนาคารต้องดำเนินการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขให้เป็นการเฉพาะเป็นอย่างอื่น ผู้ขอตกลงยินยอมให้ธนาคารปฏิบัติตามกฎหมายและ/หรือกฎเกณฑ์ดังกล่าวได้

Changing service conditions

- 6.1 The changes made to the terms and conditions, which impose more burden or risks upon the Applicant, will be effective upon the Applicant's consent.
 - 6.2 If there are other alterations or amendments imposed on the services' terms and conditions, the Applicant agrees and consents to the Bank the right of such alterations or amendments, as the Bank deemed appropriate. In the event that such alterations or amendments affect the use of the services by the Applicant (such as adjusting the service fees, in correspond to the increased operation costs, changes of the relevant services channels, or the changes made to the payment due date), the Bank will communicate or notify the Applicant of such alterations or amendments at least thirty (30) days in advance, unless otherwise required by law.
 - 6.3 If the Bank is obliged by the relevant laws and/or regulations to make further alterations or amendments to the services' terms and conditions, the Applicant agrees and consents to the Bank's alterations or amendments in compliance with such relevant laws and regulations. The Applicant agrees and consents to the Bank the right of suspension and/or termination of the service, at any time, either in full or in part, or the suspension/termination of the service specifically to the Applicant, for which the Bank will provide prior notice.
- 7 ในกรณีที่ความหมายของข้อกำหนดและเงื่อนไขภาษาไทยและภาษาอังกฤษไม่ตรงกัน ผู้ขอตกลงให้ข้อกำหนดและเงื่อนไขที่เป็นภาษาไทย บังคับในกรณีตีความและอธิบายความ
- In the event that there is inconsistency in English language version and Thai language version, the Applicant agrees that the Thai language version of this Application shall prevail.

8 คำขอฉบับนี้ อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายไทย

This Application shall be governed by and construed in accordance with the laws of Thailand.

เพื่อเป็นหลักฐาน ผู้ขอได้ลงลายมือชื่อ หรือประทับตรา (หากมี) ไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน ณ วัน เดือน ปี ที่ระบุข้างต้น

In witness whereof, the Applicant, has signed and sealed (if any) in the presence of witnesses on the above-written date.

ลงชื่อ/Signed _____ ผู้ขอ/the Applicant
 (_____)
 โดย/By _____

Bank Use Only
Signature Verified By

ลงชื่อ/Signed _____ พยาน/Witness
 (_____)

[กรณีขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันในนามบุคคลอื่น]

(Please sign in this box in case the Bank guarantee the person other than the Applicant)

ข้าพเจ้า _____ (ในฐานะลูกหนี้ตามที่มีการระบุถึงในคำขอ ฉบับนี้) ตกลงผูกพันตามเงื่อนไขของคำขอให้ธนาคารออก หนังสือค้ำประกันฉบับนี้เช่นเดียวกับผู้ขอทุกประการ และตกลงยินยอมให้ถือว่าภาระหนี้สินอันเกิดจากการขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันตามคำขอให้ธนาคารออกหนังสือค้ำประกันฉบับนี้ เป็นภาระหนี้สินที่ข้าพเจ้าจะต้องร่วมรับผิดชอบร่วมกับผู้ขอต่อธนาคารในรูปแบบลูกหนี้ร่วม จนกว่าธนาคารจะได้รับชำระหนี้เงินต้นเงินเฟ้อ รวมทั้งดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 293 และมาตรา 294 มาเป็นเหตุปลดปล่อยความรับผิดชอบของข้าพเจ้าที่มีอยู่ต่อธนาคารด้วยประการใด ๆ ทั้งสิ้น

We _____ as defined as the Debtor under this Application shall be jointly liable with the Applicant as a joint debtor for the repayment of debt incurred from the Bank's issuance of the guarantee under this application until the Bank receives full amount of debt owed to it. We hereby irrevocably and unconditionally waive all rights under section 293 and 294 of the Civil and Commercial Code of Thailand.

ลงชื่อ/Signed _____
 (_____)
 โดย/By _____

สำหรับเจ้าหน้าที่ธนาคาร :

ธนาคารได้ออกหนังสือค้ำประกันเลขที่ The Bank has issued Letter Guarantee No. _____

ลงวันที่ dated _____

ชื่อ _____ ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่ _____
 สำนักงานตั้งอยู่(เลขที่) _____
 ที่อยู่ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (email) _____
 ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า "ผู้ขอ" ตลอดทำคำขอนี้ไว้แก่ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า "ธนาคาร" เพื่อขอโอนนาคารออกหนังสือค้ำประกันตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ผู้ขอโอนนาคารดำเนินการเกี่ยวกับหนังสือค้ำประกัน โดย

ออกหนังสือค้ำประกัน

(1) เพื่อค้ำประกัน

ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า "ลูกหนี้"

ให้ไว้แก่

ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า "เจ้าหนี้"

(2) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นประกัน

(3) วงเงินค้ำประกัน จำนวนทั้งสิ้น _____ บาท ()

ตลอดจนค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการเรียกร้องให้ผู้ขอหรือธนาคารชำระเงินตามหนังสือค้ำประกัน (ถ้ามี)

(4) ระยะเวลาค้ำประกัน ระยะเวลา _____

นับแต่วันที่ _____

จนถึงวันที่ _____

ผู้ขอรับรองและตกลงว่า หนังสือค้ำประกันที่ธนาคารออกให้แก่เจ้าหนี้ มีรูปแบบและเงื่อนไขการค้ำประกันตามที่เจ้าหนี้ ลูกหนี้ และธนาคารได้ตกลงร่วมกัน ซึ่งเป็นไปตามเงื่อนไขของผู้ออกและลูกหนี้ทุกประการ ตลอดจนผู้ขอตกลงโอนนาคารปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อผูกพันที่กำหนดในหนังสือค้ำประกัน รวมถึงการโอนนาคารตกลงผ่อนชำระหนี้ซึ่งหน้า การรับผิดชอบในการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้โดยไม่มีเงื่อนไขหรือชำระเงินทันที โดยไม่ต้องทวงถามหรือไม่ยกข้อโต้แย้งใดๆ ทั้งสิ้น หรือการขยายระยะเวลาการค้ำประกันออกไป หรือการขอใช้เงินตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่เจ้าหนี้กำหนด

ข้อ 2. ผู้ขอตกลงชำระค่าธรรมเนียมการออกหนังสือค้ำประกันให้แก่ธนาคาร ในอัตราร้อยละ _____ ต่อปี ของจำนวนเงินที่ค้ำประกัน ดังนี้

การค้ำประกันที่มีกำหนดระยะเวลา ชำระค่าธรรมเนียมตามระยะเวลาค้ำประกันที่ระบุในข้อ 1. เมื่อครบระยะเวลาค้ำประกัน หากผู้ขอไม่นำหนังสือค้ำประกันมาคืนให้แก่ธนาคารไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม ผู้ขอตกลงชำระค่าธรรมเนียมการออกหนังสือค้ำประกันโอนนาคารต่อไป โดยจะชำระล่วงหน้าทุก _____ เดือน นับแต่วันที่ครบระยะเวลาค้ำประกัน จนกว่าผู้ขอจะนำหนังสือค้ำประกันมาคืนให้แก่ธนาคาร หรือเจ้าหนี้มีหนังสือหรือทำการยื่นขอการสิ้นสุดการค้ำประกันดังกล่าวข้างต้น

ทั้งนี้ ค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บในครั้งแรกจะต้องไม่น้อยกว่าอัตราค่าธรรมเนียมขั้นต่ำที่ธนาคารประกาศกำหนดให้เรียกเก็บจากลูกค้าในการค้ำประกันเงินค้ำประกันทุกข้ออื่น เป็นสกุลเงินตราต่างประเทศ ผู้ขอตกลงชำระค่าธรรมเนียมเป็นสกุลเงินบาท โดยโอนนาคารใช้อัตราแลกเปลี่ยน (อัตราขาย) ที่ประกาศครั้งแรกของธนาคาร ในวันที่โอนนาคารชำระ

หากผู้ขอผิดนัดชำระค่าธรรมเนียมตามที่กล่าวข้างต้น ผู้ขอตกลงชำระดอกเบี้ยจากจำนวนค่าธรรมเนียมค้างชำระ ในอัตราดอกเบี้ยสูงสุดกรณีผิดนัดชำระหนี้ที่ธนาคารประกาศใช้เป็นกรณีทั่วไปหรือที่จะมีการประกาศเปลี่ยนแปลงต่อไปโดยอัตโนมัติให้ผู้ขอทราบ นับแต่วันที่ครบกำหนดชำระค่าธรรมเนียมดังกล่าวเป็นต้นไป จนกว่าจะชำระเสร็จสิ้น

ข้อ 3. ในกรณีที่เจ้าหนี้ได้เรียกร้องหรือทวงถามให้ธนาคารรับผิดชอบชำระหนี้ตามหนังสือค้ำประกัน ไม่ว่าผู้ขอหรือลูกหนี้จะได้แจ้งต่อธนาคารว่า ผู้ขอหรือลูกหนี้มีข้อต่อสู้ที่จะยกขึ้นต่อสู้เจ้าหนี้ด้วยเหตุใดก็ตาม ผู้ขอตกลงโอนนาคารมีสิทธิชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ไปทั้งหมดหรือบางส่วนตามที่ธนาคารเห็นสมควร หากธนาคารชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ดังกล่าวแล้ว ผู้ขอตกลงรับว่า ธนาคารได้ชำระหนี้ตามหนังสือค้ำประกันไปโดยถูกต้อง และตกลงชดเชยเงินคืนให้แก่ธนาคารจนครบถ้วนโดยปราศจากเงื่อนไขใดๆ ทั้งสิ้น ทั้งนี้ ผู้ขอจะไม่ยกข้อต่อสู้ใดๆ ขึ้นต่อสู้กับธนาคารเพื่อให้เห็นความรับผิดชอบ และหากมีกรณีที่จะต้องเรียกร้องให้เจ้าหนี้หรือบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบ ผู้ขอตกลงเป็นผู้ดำเนินการเรียกร้องหาค่าชดเชยตนเอง

ข้อ 4. ในกรณีที่ธนาคารชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตามหนังสือค้ำประกันแล้ว ผู้ขอตกลงยอมรับว่า เมื่อผู้ขอได้รับหนังสือแจ้งการชำระหนี้ดังกล่าวจากธนาคาร ผู้ขอมีหน้าที่ต้องชดเชยเงินตามจำนวนเงินที่ธนาคารได้ชำระแก่เจ้าหนี้ พร้อมด้วยดอกเบี้ยในอัตราดอกเบี้ยสูงสุดกรณีผิดนัดชำระหนี้ที่ธนาคารประกาศใช้เป็นกรณีทั่วไปหรือที่จะมีการประกาศเปลี่ยนแปลงต่อไปโดยอัตโนมัติให้ผู้ขอทราบ นับแต่วันที่ธนาคารชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตามหนังสือค้ำประกันเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จสิ้น คืนให้แก่ธนาคารทันที ทั้งนี้ ในกรณีที่สกุลเงินค้ำประกันค้ำช้ออื่น เป็นสกุลเงินตราต่างประเทศ และธนาคารชำระให้แก่เจ้าหนี้เป็นเงินสกุลเงินตราต่างประเทศ ผู้ขอตกลงชดเชยเงินคืนให้แก่ธนาคารเป็นเงินสกุลเงินบาท โดยโอนนาคารคำนวณเงินสกุลเงินตราต่างประเทศเป็นเงินบาท โดยใช้อัตราแลกเปลี่ยน (อัตราขาย) ที่ประกาศครั้งแรกของธนาคาร ในวันที่โอนนาคารได้ชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้

เมื่อผู้ขอต้องชดเชยเงินคืนให้แก่ธนาคารตามเงื่อนไขที่กำหนดในวรรคหนึ่ง แต่ไม่ชำระคืนให้แก่ธนาคาร ผู้ขอตกลงชำระค่าเสียหายที่ธนาคารพึงได้รับอันเนื่องมาจากการไม่ชดเชยคืนให้แก่ธนาคารดังกล่าวข้างต้น และค่าเสียหายอื่นใด ค่าทนายความ ค่าฤชาธรรมเนียม ค่าใช้จ่ายในการเตือน เรียกร้อง ทวงถาม ต่าเนิ่นคดี และการบังคับชำระหนี้ และผู้ขอตกลงโอนนาคารมีสิทธิเรียกร้องการเบิกจ่ายอื่น ๆ และยอมโอนนาคารมีสิทธิเรียกให้ชำระหนี้คืนอื่น ๆ คืนได้ทันที

/ข้อ 5. ผู้ขอในฐานะ

ข้อ 5. ผู้โอนฐานะเจ้าของบัญชีเงินฝากประเภท บัญชีเงินฝากออมทรัพย์ หรือบัญชีเงินฝากอื่นๆ ที่ผู้โอนมีอยู่กับธนาคาร ตกลงให้องค์กรมีสิทธิหักเงินในบัญชีเงินฝากดังกล่าว เพื่อชำระหนี้ทั้งหมดตามคำขอนี้ รวมถึงค่าธรรมเนียมการออกหนังสือคำประกันตามคำขอนี้ ให้แก่ธนาคารได้ โดยธนาคารไม่จำกัดวงให้ผู้โอนทราบล่วงหน้า ในกรณีที่เงินในบัญชีเงินฝากมีไม่พอชำระหนี้ ผู้โอนยังคงมีหน้าที่ต้องชำระหนี้ตามคำขอนี้คืนให้แก่ธนาคารจนครบถ้วน

ข้อ 6. ผู้ตกลงชำระค่าอากรแสตมป์ ค่าธรรมเนียมการออกหนังสือคำประกัน ตลอดจนค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่จำเป็นต้องจ่ายเนื่องในการออกหนังสือคำประกันตามอัตราที่ธนาคารประกาศกำหนดให้เรียกเก็บจากลูกค้า

ทั้งนี้ ผู้ตกลงให้องค์กรมีสิทธิหักเงินในบัญชีเงินฝากตามข้อ 5. เพื่อชำระค่าอากรแสตมป์ ค่าธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายต่างๆ ตามวรรคหนึ่งได้

ข้อ 7. เพื่อเป็นหลักประกันการที่ธนาคารออกหนังสือคำประกันให้ตามคำขอนี้ ผู้โอนจะจัดให้มี

- 7.1 _____
7.2 _____
7.3 _____

นอกจากนี้ ผู้ตกลงให้หลักประกันที่มีอยู่แล้วและจะเกิดขึ้นในอนาคตเป็นหลักประกันนี้ตามคำขอนี้ด้วย
ในกรณีที่ธนาคารเห็นสมควรเรียกหลักประกันเพิ่มเติม เนื่องจากหลักประกันหรือมูลค่าหลักประกันที่ไว้ไว้ลดลง ผู้ตกลงจัดหาหลักประกันขึ้นมาเพิ่มเติมตามจำนวนและภายในเวลาที่ธนาคารกำหนด

ผู้ตกลงกล่าวไว้เป็นข้อควรระวังคือจำนวนของหลักทรัพย์ซึ่งเป็นหลักประกันโดยการขายทอดตลาด และได้เงินสุทธิไม่พอชำระหนี้ หรือในกรณีที่ธนาคารเอาทรัพย์สินจำนวนหนึ่งไปขาย และราคาทรัพย์สินซึ่งน้อยกว่าจำนวนหนี้ตามคำขอนี้เป็นจำนวนเท่าใด ผู้โอนยอมรับผิดคดีใช้หนี้ซึ่งค้างชำระให้แก่ธนาคารจนครบถ้วน

ข้อ 8. ผู้ตกลงให้องค์กรเก็บ รวบรวม และใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ขอและลูกหนี้ และเปิดเผย หรือให้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ที่ระบุไว้ในคำขอนี้ และข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หนี้เชื่อตามคำขอนี้ ซึ่งผู้ขอได้ให้แก่ธนาคารแล้วก่อนวันทำคำขอนี้ แก่เจ้าหน้าที่ หรือบุคคลใดๆ ที่เกี่ยวข้องกับการรับหรือจะรับโอน หรือรับหรือจะรับเป็นหลักทรัพย์ ซึ่งสิทธิหรือหน้าที่ใด ๆ ของผู้ขอ เจ้าหนี้ หรือธนาคาร หรือบุคคลใดๆ เกี่ยวข้องกับกระบวนการออกและรับหนังสือคำประกันของธนาคาร ตลอดจนให้องค์กรมีสิทธิแสวงหา และเก็บ รวบรวม ใช้ เปิดเผย หรือให้ข้อมูลของผู้ขอและลูกหนี้ ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์ต่อธนาคารเกี่ยวกับการให้สินเชื่อตามคำขอนี้ได้ตามที่ธนาคารเห็นว่าจำเป็น เพื่อการดำเนินการตามคำขอนี้และหนังสือคำประกันที่ธนาคารได้ออกให้แก่เจ้าหนี้ และเพื่อประโยชน์ของผู้ขอและลูกหนี้ตามคำขอนี้ ตลอดจนระยะเวลาที่ธนาคารยังคงมีการผูกพันตามหนังสือคำประกันที่ธนาคารได้ออกให้แก่เจ้าหนี้ตามคำขอนี้

ข้อมูลใดๆ ที่เป็นของหรือเกี่ยวข้องกับลูกหนี้ และบุคคลอื่น ซึ่งผู้ขอได้ไว้แก่ธนาคาร ผู้ขอรับรองและยืนยันต่อธนาคารว่า ผู้ขอมีสิทธิเปิดเผยให้แก่ธนาคารได้โดยถูกต้องตามกฎหมาย ข้อตกลง และสัญญาใดๆ ที่ผู้ขอหรือลูกหนี้ มีอยู่กับบุคคลอื่นดังกล่าว

นอกจากนี้ ผู้ขอยืนยันว่า ผู้ขอและลูกหนี้ได้รับแจ้งวัตถุประสงค์ และรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการเก็บ รวบรวม ใช้ เปิดเผย หรือให้ข้อมูลของผู้ขอและลูกหนี้ตามคำขอนี้ หรือที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการของธนาคารตามคำขอนี้ ตลอดจนสิทธิของผู้ขอและลูกหนี้ในฐานะเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ครบถ้วนแล้ว ก่อนการลงนามในคำขอนี้

ข้อ 9. ผู้ตกลงกล่าวไว้ที่อยู่ ไม่ว่าจะเป็นที่อยู่ประณีตหรือที่พักอาศัยที่แท้จริงในตอนที่ยื่นคำขอ และหรือที่ปรากฏชื่อของผู้ขอในทะเบียนราษฎรหรือภูมิภาคนามตามกฎหมายของผู้ขอ เป็นสถานที่ติดต่อเพื่อการทวงหนี้ด้วย หากผู้ขอเปลี่ยนแปลงที่อยู่ดังกล่าว หรือเปลี่ยนชื่อหรือนามสกุล แล้วแต่กรณี

ข้อ 10. ผู้ตกลงกล่าว ไว้ในกรณีที่ธนาคารมีหนังสือแจ้งหรือบอกกล่าวในเรื่องใดๆ เกี่ยวกับคำประกันตามคำขอนี้ หรือเพื่อการทวงถามหนี้ หรือตามกฎหมาย หากส่งไปยังผู้ขอ ณ ที่อยู่ตามข้อ 9. หรือ ณ สถานที่ซึ่งผู้ขอแจ้งให้องค์กรทราบเป็นหนังสือในภายหลัง ให้ถือว่าธนาคารได้แจ้งหรือบอกกล่าวหรือทวงถามหนี้เป็นหนังสือให้ผู้ขอทราบโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว

ข้อ 11. ในกรณีที่ผู้ตกลงกล่าวคำขอนี้มากกว่าหนึ่งราย ผู้ตกลงยอมรับว่า ผู้ขอทุกรายรับทราบและตกลงผูกพันต่อธนาคาร และตกลงรับผิดชอบร่วมกันอย่างลูกหนี้ร่วมต่อธนาคาร ตามข้อตกลงและเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในคำขอนี้ทุกประการ

ผู้ขอได้ลงลายมือชื่อ พร้อมทั้งประทับตรา (ถ้ามี) ไว้ไว้เป็นหลักฐาน ณ วัน เดือน ปี ที่ระบุไว้ข้างต้น

ลงชื่อ _____ ผู้ขอ

ลงชื่อ _____ พยาน ลงชื่อ _____ พยาน

Table with 2 empty cells

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – นามสกุล

ประวัติการศึกษา

ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน

นางสาวอติญา กิตตระกุล

พ.ศ. 2554 ปริญญาตรีนิติศาสตรบัณฑิต

มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ปี พ.ศ. 2561 เนติบัณฑิตไทย สมัยที่ 71

นิติกร ระดับ 3 กองคดี ฝ่ายกฎหมาย

การประปานครหลวง

